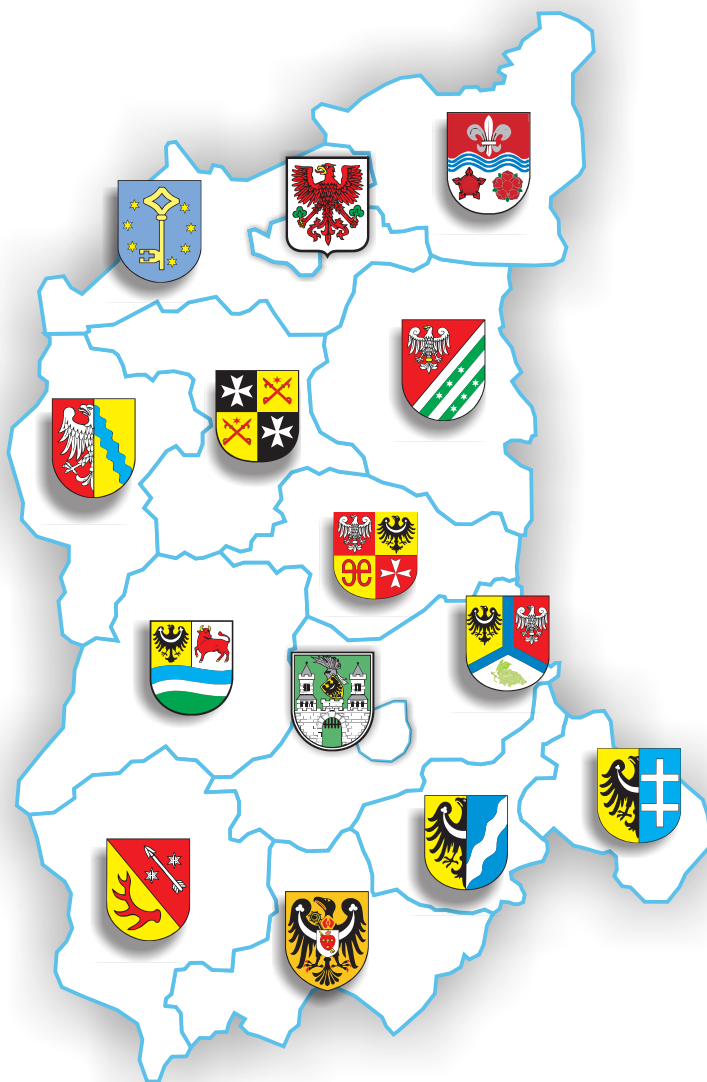

URZĄD STATYSTYCZNY
W ZIELONEJ GÓRZE

PORTRETY POWIATÓW I GMIN WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO W 2014 R.

INFORMACJE I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE

ZIELONA GÓRA 2015 R.

URZĄD STATYSTYCZNY W ZIELONEJ GÓRZE
65-954 ZIELONA GÓRA, ul. Spokojna 1
Kontakt: : tel. 68 322 31 12; fax 68 325 36 79
Adres w Internecie:: <http://zielonagora.stat.gov.pl>

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Przewodniczący

Roman Fedak

Z-ca przewodniczącego

Krystyna Motyl

Członkowie

Wioletta Bielecka, Marlena Gajewska, Teresa Sokołowska,
Bogusława Kołeczek, Robert Wróbel

Opracowanie publikacji

Elżbieta Adamska, Angela Burchardt, Iwona Goździcka, Małgorzata Sadowska,
Zuzanna Sikora, Iwona Surgucka, Maja Suchcicka

Projekt okładki, graficzne wykonanie wykresów i map, prace edytorskie:

Marek Bartoszewicz, Edyta Leśniarek

Druk:

Zakład Wydawnictw Statystycznych w Warszawie

---

nakład 60 egz., B5

Cena 25,00 zł

PRZEDMOWA

Przekazuję Państwu czwarte wydanie publikacji „Portrety powiatów i gmin województwa lubuskiego w 2014 r.”, mając nadzieję, że okaże się ona szczególnie interesująca dla osób oraz instytucji zajmujących się problematyką społeczno-gospodarczą naszego województwa.

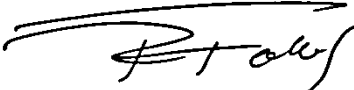
Publikacja zawiera analityczne opracowanie zjawisk społeczno-gospodarczych w ujęciu powiatowym i gminnym, stanowiąc cenne źródło informacji dla jednostek samorządowych naszego województwa.

Dla pełniejszego zobrazowania oraz oceny zróżnicowania poszczególnych zjawisk wybrano dane statystyczne z zakresu demografii, ochrony środowiska, rynku pracy, edukacji, kultury i turystyki, infrastruktury komunalnej i mieszkaniowej, finansów publicznych oraz podmiotów gospodarki narodowej z uwzględnieniem skali tych zmian w porównaniu z 2013 r.

Publikacja zawiera uwagi ogólne i metodyczne oraz informacje o powiatach i gminach wzbogacone zestawieniami tabelarycznymi oraz mapami i wykresami poszczególnych zjawisk i procesów.

Analityczny charakter wydawnictwa może stanowić interesujące uzupełnienie publikacji „Podregiony, powiaty, gminy – województwo lubuskie” wydawanej corocznie wraz z „Rocznikiem statystycznym województwa lubuskiego”.

Dyrektor Urzędu Statystycznego
w Zielonej Górze

Roman Fedak

Spis treści

	Str.
PRZEDMOWA	3
UWAGI OGÓLNE	7
UWAGI METODYCZNE	8
WPROWADZENIE	16
POWIAT GORZOWSKI	23
Demografia.....	23
Środowisko i ekologia.....	25
Rynek pracy.....	27
Kultura i turystyka.....	29
Edukacja i wychowanie.....	31
Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi.....	33
Finanse publiczne.....	35
Podmioty gospodarki narodowej.....	37
POWIAT MIĘDZYRZECKI	39
Demografia.....	39
Środowisko i ekologia.....	41
Rynek pracy.....	43
Kultura i turystyka.....	45
Edukacja i wychowanie.....	47
Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi.....	49
Finanse publiczne.....	51
Podmioty gospodarki narodowej.....	53
POWIAT SŁUBICKI	55
Demografia.....	55
Środowisko i ekologia.....	57
Rynek pracy.....	59
Kultura i turystyka.....	61
Edukacja i wychowanie.....	63
Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi.....	65
Finanse publiczne.....	67
Podmioty gospodarki narodowej.....	69
POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI	71
Demografia.....	71
Środowisko i ekologia.....	73
Rynek pracy.....	75
Kultura i turystyka.....	77
Edukacja i wychowanie.....	79
Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi.....	81
Finanse publiczne.....	83
Podmioty gospodarki narodowej.....	85

	Str.
POWIAT SULECIŃSKI	87
Demografia	87
Środowisko i ekologia	89
Rynek pracy	91
Kultura i turystyka	93
Edukacja i wychowanie	95
Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi	97
Finanse publiczne	99
Podmioty gospodarki narodowej	101
POWIAT KROŚNIEŃSKI	103
Demografia	103
Środowisko i ekologia	105
Rynek pracy	107
Kultura i turystyka	109
Edukacja i wychowanie	111
Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi	113
Finanse publiczne	115
Podmioty gospodarki narodowej	117
POWIAT NOWOSOLSKI	119
Demografia	119
Środowisko i ekologia	121
Rynek pracy	123
Kultura i turystyka	125
Edukacja i wychowanie	127
Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi	129
Finanse publiczne	131
Podmioty gospodarki narodowej	133
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI	135
Demografia	135
Środowisko i ekologia	137
Rynek pracy	139
Kultura i turystyka	141
Edukacja i wychowanie	143
Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi	145
Finanse publiczne	147
Podmioty gospodarki narodowej	149
POWIAT WSCHOWSKI	151
Demografia	151
Środowisko i ekologia	153
Rynek pracy	155
Kultura i turystyka	157
Edukacja i wychowanie	159
Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi	161
Finanse publiczne	163
Podmioty gospodarki narodowej	165

	Str.
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	167
Demografia	167
Środowisko i ekologia	169
Rynek pracy	171
Kultura i turystyka	173
Edukacja i wychowanie	175
Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi	177
Finanse publiczne	179
Podmioty gospodarki narodowej	181
POWIAT ŻAGAŃSKI	183
Demografia	183
Środowisko i ekologia	185
Rynek pracy	187
Kultura i turystyka	189
Edukacja i wychowanie	191
Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi	193
Finanse publiczne	195
Podmioty gospodarki narodowej	197
POWIAT ŻARSKI	199
Demografia	199
Środowisko i ekologia	201
Rynek pracy	203
Kultura i turystyka	205
Edukacja i wychowanie	207
Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi	209
Finanse publiczne	211
Podmioty gospodarki narodowej	213
MIASTA NA PRAWACH POWIATU GORZÓW WLKP. I ZIELONA GÓRA	215
Demografia	215
Środowisko i ekologia	217
Rynek pracy	219
Kultura i turystyka	221
Edukacja i wychowanie	223
Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi	225
Finanse publiczne	227
Podmioty gospodarki narodowej	228
POWIATY W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM W 2014 R. (wykaz map)	22-23
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 osób	22-23
Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem	22-23
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej	22-23
Organizacja imprez masowych	22-23
Zdawalność egzaminów maturalnych	22-23
Budownictwo mieszkaniowe – mieszkania oddane do użytkowania	22-23
Środki z UE na finansowanie programów i projektów w przeliczeniu na 1 mieszkańca	22-23
Podmioty gospodarki narodowej	22-23

UWAGI OGÓLNE

1. Dane prezentowane dla powiatów odpowiadają poziomowi 4 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych dla Celów Statystycznych (NTS) opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obowiązującej w krajach Unii Europejskiej. NTS obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007 r. (Dz. U. Nr 214, poz. 1573), w miejsce obowiązującej do 31 XII 2007 r. na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 VII 2000 r. (Dz. U. Nr 58, poz. 685 z późn. zm.).

2. Dane prezentuje się: w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.

3. Dane opracowano zgodnie z każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej.

4. Przez podmioty gospodarki narodowej rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

5. Pod pojęciem podmiotów gospodarczych rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą, tj. produkcyjną i usługową, na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

6. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

7. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

8. Przy **przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

9. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych, prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

10. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

11. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD)

skrót	sekcje	pełna nazwa
Handel; naprawa pojazdów samochodowych		Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia		Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości		Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

UWAGI METODYCZNE

Powierzchnia i ochrona środowiska

1. Powierzchnia **gruntów leśnych** obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do powierzchni **lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Wskaźnik **lesistości (lesistość)** obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

2. Informacje o **zużyciu wody** dotyczą:

- w pozycji „na cele produkcyjne” – poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt), leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – wszystkich jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o poborze wody nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania;
- w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itp.).

3. **Ścieki przemysłowe** to ścieki niebędące ściekami bytowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, powstałe w związku z prowadzoną przez zakład działalnością handlową, przemysłową, składową, transportową lub usługową, a także będące ich mieszaniną ze ściekami innego podmiotu odprowadzone urządzeniami kanalizacyjnymi tego zakładu.

Dane o **ściekach przemysłowych** dotyczą ścieków odprowadzonych z jednostek, które według Polskiej Klasyfikacji Działalności zostały ujęte w „Przemysłe” obejmującym sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”, jak również w pozostałych sekcjach, których udział w ilości odprowadzanych ścieków jest niewielki. Do tych samych jednostek odnoszą się dane o poborze wód.

Jako **ścieki przemysłowe wymagające oczyszczenia** przyjęto ścieki odprowadzone siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód, do ziemi lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i zanieczyszczonymi wodami wykorzystanymi w przemyśle do celów chłodniczych).

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz o podwyższonym usuwaniu biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizację metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. przez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysoko efektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

4. Ścieki komunalne to ścieki bytowe lub mieszanina ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, odprowadzane urządzeniami służącymi do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych.

Dane o **ściekach komunalnych** obejmują ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną przez jednostki będące w gestii przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych, dla których organem założycielskim jest wojewoda (lub będących pod zarządem samorządów terytorialnych) oraz wszystkich jednostek nadzorujących pracę zbiorowego odprowadzania ścieków poprzez sieć kanalizacyjną (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.). Ścieki te przed odprowadzeniem do odbiornika powinny być w całości poddane procesom oczyszczania, stąd w statystyce zostały ujęte jako **ścieki wymagające oczyszczenia**. Dane te nie obejmują wód opadowych i infiltracyjnych odprowadzanych siecią kanalizacyjną.

5. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważeniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody. Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późniejszymi zmianami). Formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Rezerваты przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów siedliskowych, jak: naturalne zbiorniki wodne, źródła i źródła oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

6. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych

z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Ludność

1. Dane opracowano na podstawie bilansów stanu i struktury ludności **faktycznie zamieszkałej** na terenie gminy. Dane o ludności zbilansowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 przy uwzględnieniu:

- zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych;
- różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych, uzyskiwanej z cyklicznie przeprowadzanych badań, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;
- rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
- sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;

2. Przez ludność **w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność **w wieku mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni 45–64 lata, kobiety 45–59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

3. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano: małżeństwa – według miejsca zameldowania męża przed ślubem, a jeśli mąż mieszkał na stałe za granicą – według miejsca zameldowania żony w Polsce przed zawarciem związku małżeńskiego; urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka; zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 177, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

4. **Przyrost naturalny ludności** stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

5. Dane o **migracjach ludności** opracowano na podstawie informacji o zameldowaniach na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, **odpływ** – wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

6. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności faktycznie zamieszkałej (według stanu w dniu 30 VI).

Rynek pracy

1. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego;
- pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
  - właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
  - inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- osoby wykonujące pracę nakładczą;
- agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Prezentowane dane dotyczą pracujących w jednostkach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz w jednostkach sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie; bez fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz bez duchownych).

2. Dane dotyczące **pracujących** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

3. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu** ujmują wyłącznie osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz w niepełnym, po przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

4. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 674 z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę niezatrudnioną i niewykonyującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego w zakresie tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:

- ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego;
- nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej nie pobiera: świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego;
- nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych, nie podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;

- nie posiada wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub nie podlega – na podstawie odrębnych przepisów – obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników;
- nie jest tymczasowo aresztowana lub nie odbywa kary pozbawienia wolności.

Liczba bezrobotnych nie obejmuje osób odbywających m.in. szkolenie, staż, przygotowanie zawodowe dorosłych i pracę społecznie użyteczną.

5. Stopa bezrobocia rejestrowanego obliczona została jako procentowy udział liczby bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo, wyszacowanych na podstawie wyników spisów.

6. Długotrwale bezrobotni to osoby bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem (od listopada 2005 r.) okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

7. Bezrobotni do 25 roku życia to osoby bezrobotne, które do dnia zastosowania wobec nich usług lub instrumentów rynku pracy nie ukończyły 25 roku życia.

8. Bezrobotni powyżej 50 roku życia to osoby bezrobotne, które do dnia zastosowania wobec nich usług lub instrumentów rynku pracy ukończyły co najmniej 50 lat życia.

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Prezentowane dane dotyczą wynagrodzeń pracowników w jednostkach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz w jednostkach sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. Dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników: jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, duchownych oraz Polskich Kolei Państwowych.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Do **wynagrodzeń osobowych** zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (prześcieje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytal- ne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

Infrastruktura komunalna

1. Dane o **urządzeniach komunalnych** dotyczą urządzeń czynnych i prezentowane są według lokalizacji obiektów.

2. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów).

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

3. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dotychczas do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji - wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

4. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano łącznie z odbiorcami z gazomierzy zbiorczych. Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Dane o **zużyciu energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat.

Mieszkania

1. Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hoteli pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkanym (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

2. **Mieszkanie** jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

3. Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań** oraz o **izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

Edukacja i wychowanie

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365) z późniejszymi zmianami.

2. Prezentowane w publikacji dane dotyczą:

- szkół dla dzieci i młodzieży (podstawowych, gimnazjów, ponadgimnazjalnych),
- szkół policealnych,
- placówek wychowania przedszkolnego; od roku szkolnego 2004/05 dzieci 6-letnie, a od roku szkolnego 2011/12 dzieci 5-letnie mają obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego; ponadto w latach szkolnych 2009/10-2013/14 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogły rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej, a w roku szkolnym 2014/15 do pierwszej klasy szkoły podstawowej obowiązkowo poszły dzieci 6-letnie, urodzone w pierwszej połowie 2008 r.

3. Od roku szkolnego 2012/13 zaprzestany został nabór do klas pierwszych w: liceach profilowanych i uzupełniających liceach ogólnokształcących dla młodzieży i dorosłych, technikach uzupełniających dla młodzieży oraz zasadniczych szkołach zawodowych i technikach dla dorosłych, a od roku szkolnego 2013/14 – technikach uzupełniających dla dorosłych. Szkoły te są stopniowo likwidowane.

4. Szkoły i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

5. **Współczynnik skolaryzacji netto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

6. **Placówki wychowania przedszkolnego** są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.

7. Dane prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej łącznie ze szkołami specjalnymi.

8. Dane dotyczące wychowania przedszkolnego oraz szkół podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec poprzedniego roku szkolnego.

Kultura

1. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

2. Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.

Turystyka i sport

1. Termin **turystyka** – zgodnie z definicją Światowej Organizacji Turystyki – obejmuje czynności osób podróżujących w celach innych niż podjęcie pracy zarobkowej, tj. głównie w celach

wypoczynkowych, **służbowych**, religijnych itp. i pozostających poza swoim codziennym środowiskiem nie dłużej niż 1 rok.

2. Baza noclegowa turystyki od 2010 r. dotyczy turystycznych obiektów zbiorowego i indywidualnego zakwaterowania.

3. W informacjach o **obiektach i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu, itp.

4. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

5. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

Finanse publiczne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Podstawę prawną określającą te procesy stanowią: ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 885, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241) z późniejszymi zmianami. W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również ustawa o samorządzie gminnym, powiatowym, województwa (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 594—596, z późniejszymi zmianami) oraz ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z dnia 13 XI 2003 r. (tekst jednolity Dz. U. 2010 Nr 80, poz. 526, z późniejszymi zmianami).

2. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. na działy – określające rodzaj działalności oraz paragrafy – określające rodzaj dochodu lub wydatku; prezentowane dane w podziale na działy i paragrafy opracowano

zgodnie ze szczegółową klasyfikacją dochodów i wydatków, ustalaną przez Ministra Finansów na mocy kolejnych rozporządzeń z lat 2000–2011.

3. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

Podmioty Gospodarki Narodowej

Dane dotyczące **podmiotów gospodarki narodowej** obejmują podmioty zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON), tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Informacje zaprezentowane zostały według **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** i nie obejmują: osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie oraz podmiotów mających w rejestrze REGON status jednostek lokalnych (zakładów, oddziałów, filii).

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

WPROWADZENIE

Województwo lubuskie zajmuje powierzchnię blisko 14 tys. km², co stanowi 4,5% powierzchni kraju. Według stanu w końcu 2014 r., spośród 12 powiatów województwa największą powierzchnię zajmują powiaty: zielonogórski (1,6 tys. km²) oraz żarski, krośnieński i międzyrzecki (po 1,4 tys. km²). Wśród powiatów o najmniejszej powierzchni znajdują się miasta na prawach powiatu (Zielona Góra i Gorzów Wlkp. - łącznie 0,1 tys. km²) oraz powiaty: wschowski (0,8 tys. km²), nowosolski (0,8 tys. km²) i świebodziński (0,9 km²).

Ludność

Województwo lubuskie jest jednym z najmniejszych pod względem liczby ludności województw w Polsce (obok województwa opolskiego). W końcu 2014 r. ludność województwa lubuskiego liczyła 1020,3 tys. osób. Ponad 62% ogółu ludności województwa zamieszkiwała jego południową część (tj. podregion zielonogórski), w tym mieszkańcy Zielonej Góry stanowili 11,7% ogółu mieszkańców województwa, mieszkańcy powiatu żarskiego - 9,7%, a powiatu zielonogórskiego - 9,3%. Spośród powiatów podregionu gorzowskiego najwięcej mieszkańców liczył Gorzów Wielkopolski (12,2% ogółu ludności województwa) oraz powiat gorzowski (6,9%) i międzyrzecki (5,7%). Województwo lubuskie wyróżnia wyższy niż średnio w kraju stopień urbanizacji (na poziomie 63,1% wobec 60,3% w kraju). W podregionie gorzowskim w miastach mieszka 64,3% ludności, w tym w powiecie słubickim - 63,9%. W podregionie zielonogórskim odsetek mieszkańców miast wyniósł 62,4%, przy czym najwyższy był w powiecie nowosolskim (64,7%). Ponad 60% ludności mieszkającej w miastach notuje się także w powiatach żarskim (60,8%) i żagańskim (60,7%). Spośród 42 lubuskich miast w 18 liczba ludności przekracza 10 tys. Wśród największych pod względem liczby mieszkańców miast znajdują się miasta na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra (odpowiednio 124,1 tys. i 119,0 tys. ludności) oraz gminy miejskie: Nowa Sól (39,6 tys.), Żary (38,5 tys.) i Żagań (26,4 tys.). Do znaczących ze względu na liczebność populacji ośrodków miejskich należą także miasta: Świebodzin, Międzyrzecz, Kostrzyn nad Odrą, Sulechów, Słubice i Gubin.

W województwie lubuskim na 1 km² powierzchni przypada średnio 73 mieszkańców (wobec 123 średnio w kraju). Bardziej zaludniona jest południowa część województwa niż północna. W podregionie zielonogórskim na 1 km² przypada 80 osób, przy czym gęstość zaludnienia w większości powiatów podregionu (z wyjątkiem krośnieńskiego) przekracza 60 osób na km². Z kolei w podregionie gorzowskim na 1 km² przypadają 63 osoby, jednak w większości powiatów północnej części województwa gęstość zaludnienia nie przekracza 50 osób na km². W miastach na prawach powiatu Zielona Góra i Gorzów Wlkp. na 1 km² powierzchni przypadało odpowiednio 2050 i 1444 osób.

W populacji województwa lubuskiego 18,4% stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym (wobec 18,3% średnio w kraju). Najwyższy odsetek osób z tej kategorii wiekowej notuje się w powiatach: gorzowskim (20,0%) i wschowskim (19,8%), a najniższy w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra (odpowiednio 17,0% i 16,8%). Osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 63,9% ogółu ludności w województwie lubuskim (wobec 63,8% średnio w kraju), a w powiatach: od 62,0% w Zielonej Górze, 62,6% w powiecie nowosolskim i 62,8% w Gorzowie Wlkp. do 65,1% w powiecie słubickim i 65,2% w powiecie zielonogórskim. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w województwie lubuskim wyniósł 18,0% (wobec 19,0% średnio w kraju). Relatywnie najwięcej osób w wieku poprodukcyjnym koncentrują miasta na prawach powiatu (Gorzów Wlkp. 20,2% i Zielona Góra 21,2%), a najmniej powiaty: gorzowski (15,1%), słubicki (15,6%) i zielonogórski (15,9%).

W 2014 r. wskaźnik obciążenia demograficznego obliczony jako liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w województwie lubuskim wyniósł 56,8%. Najkorzystniejszy wskaźnik ten kształtował się w powiatach: zielonogórskim i słubickim (odpowiednio 53,3% i 53,5%) oraz w powiatach: gorzowskim, krośnieńskim, międzyrzeckim i sulęcińskim (poniżej 55%). Najmniej korzystny wskaźnik obciążenia demograficznego wystąpił w przypadku miast na prawach powiatu Zielona Góra (61,9%) i Gorzów Wlkp. (59,3%) oraz powiatu nowosolskiego (59,7%).

W 2013 r. w województwie lubuskim odnotowano ujemny przyrost naturalny (na poziomie minus 0,3 osoby na 1000 ludności wobec minus 0,5 średnio w kraju). Wskaźnik uległ jednak poprawie w 2014 r. i wyniósł 0,4 (wobec 0,0 w Polsce). W powiatach województwa lubuskiego w 2014 r. przyrost naturalny na 1000 ludności wyniósł od minus 2,0 w powiecie żagańskim i minus 0,9 w powiecie żarskim do 1,7 w powiecie zielonogórskim i 1,6 w powiecie wschowskim.

Saldo migracji na 1000 ludności ukształtowało się na poziomie minus 1,3 i było ujemne w większości powiatów, z wyjątkiem zielonogórskiego (saldo na poziomie 0,0 na 1000 osób), gorzowskiego (3,8) i miasta na prawach powiatu Zielona Góra (4,4).

Środowisko

Blisko połowę powierzchni województwa lubuskiego zajmują lasy. W powiatach: sulęcińskim, żarskim, międzyrzeckim, strzelecko-drezdeneckim i zielonogórskim lasy stanowią ponad 50% powierzchni powiatu, a w powiecie krośnieńskim ponad - 60%. Relatywnie wysoki jest także udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni województwa lubuskiego (39% wobec 32,5% w kraju), przy czym w północnej części województwa odsetek ten sięga 50%, w tym w powiecie strzelecko-drezdeneckim wynosi 72,8%, a w powiecie gorzowskim i sulęcińskim - odpowiednio 56,6% i 52,4%. W podregionie zielonogórskim obszary prawnie chronione stanowią 30,4% ogółu powierzchni, w tym najwięcej w powiecie żarskim - 44,6% i w świebodzińskim - 32,9%.

W 2014 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wyniosły 60,5 mln zł (wobec 10,4 mln zł w 2013 r.). Z ogółu nakładów 62% zrealizowano w podregionie zielonogórskim. Były to głównie nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód (138,6 mln zł) oraz na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu (52,7 mln zł). W podregionie gorzowskim na gospodarkę ściekową i ochronę wód przeznaczono 104,1 mln zł, tj. 75,3% ogółu nakładów w podregionie. Dalsze 12,3 mln zł stanowiły nakłady na zmniejszenie hałasu i wibracji, 7,8 mln zł - nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, a 6,5 mln zł - nakłady na ochronę i odbudowę gatunków i siedlisk oraz naturalnego i półnaturalnego krajobrazu.

Województwo lubuskie wyróżnia niska emisja zanieczyszczeń powietrza. W 2014 r. było to 1,0 tys. t zanieczyszczeń pyłowych (tj. 0,07 t na 1 km² wobec 0,15 t na km² średnio w kraju) oraz 2009,1 tys. t zanieczyszczeń gazowych (tj. 144 t na km² wobec 669 t na km² średnio w kraju). Mniejsze wskaźniki emisji zanieczyszczeń powietrza notuje się jedynie w województwach: podkarpackim, podlaskim i warmińsko-mazurskim. Stosowane w zakładach szczególnie uciążliwych urządzenia do redukcji zanieczyszczeń zatrzymują lub neutralizują 99,1% wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych (wobec 99,8% średnio w kraju). W przypadku zanieczyszczeń gazowych odsetek ten wynosi 0,7% (wobec 59,6% średnio w kraju). Ponad połowę zanieczyszczeń gazowych w województwie (1011,2 tys. t na rok) emitowały zakłady zlokalizowane w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. (22,5% ogółu gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w województwie) i Zielona Góra (27,8%). Wysoką w skali województwa emisję zanieczyszczeń gazowych notowano także w powiatach: gorzowskim (904,0 tys. t na rok), żarskim (292,9 tys. t) i zielonogórskim (125,0 tys. t). Najmniejsza emisja zanieczyszczeń gazowych występuje w powiatach: wschowskim (0,3 tys. t na rok), sulęcińskim (10,2 tys. t) i słubickim 910,9 tys. t). Zanieczyszczenia pyłowe występują głównie w powiecie żarskim (w 2014 r. w ilości 334 t na rok), międzyrzeckim (154 t) i zielonogórskim (128 t). Były to głównie zanieczyszczenia pyłowe ze spalania paliw oraz w przypadku powiatu zielonogórskiego - zanieczyszczenia krzemowe.

W 2014 r. na potrzeby przemysłu zużyto 11,2 tys. dam³ wody, w tym najwięcej w powiecie gorzowskim (4,4 tys. dam³), w Gorzowie Wlkp. (2,2 tys. dam³) i w powiecie żarskim (1,3 tys. dam³). W ciągu roku odprowadzono 7,9 tys. dam³ ścieków przemysłowych, z tego 65,9% bezpośrednio do wód lub do ziemi, a 34,1% - do sieci kanalizacyjnej. Z ogółu ścieków wymagających oczyszczenia w 2014 r. oczyszczono 99,8% ścieków przemysłowych (wobec 87,4% średnio w Polsce). W powiatach: gorzowski, słubicki, strzelecko-drezdenecki, sulęciński, krośnieński, nowosolski, świebodziński i wschowski 100% ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia zostało w 2014 r. oczyszczonych.

W województwie lubuskim bardziej korzystnie niż średnio w kraju kształtują się dane dotyczące gospodarki w zakresie odpadów wytworzonych i składowanych. W 2014 r. na 1 km² przypadało 65,6 t odpadów wytworzonych (wobec 75,1 t w 2013 r. i 419,8 t średnio w kraju). Najwięcej odpadów wytworzonych notowano w miastach na prawach powiatu: w Zielonej Górze (308,6 t na 1 km²) i w Gorzowie Wlkp. (681,4 t) oraz w powiatach: nowosolskim (360,7 t na 1 km²) i żarskim (108,8 t). W pozostałych powiatach wskaźnik wyniósł od 2,6 t na 1 km² w powiatach międzyrzeckim i sulęcińskim do 71,7 t w powiecie słubickim i 91,2 t w powiecie świebodzińskim. W województwie lubuskim więcej odpadów niż średnio w kraju poddaje się odzyskowi - w 2014 r. było to 30,6% odpadów wytworzonych (wobec 21,0% średnio w kraju). Największy udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych notowano w powiecie żagańskim (75,2%) i żarskim (74,8%). Z ogółu odpadów wytworzonych w województwie 3,7% składowano (w kraju średnio 16,9%), w tym najwięcej w miastach na prawach powiatu: w Gorzowie Wlkp. 45,0% odpadów wytworzonych i w Zielonej Górze - 12,3%.

Rynek pracy

W latach 2013 i 2014 liczba pracujących w województwie lubuskim wyniosła odpowiednio 216,8 tys. i 223,2 tys. osób. Było to więcej niż w 2012 r. (215,0 tys.). Najwięcej pracujących koncentrują przedsiębiorstwa przemysłowe (36,2%), prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych (13,0%) oraz związane z edukacją (11,4%). Oprócz miast na prawach powiatu (Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry), w których pracuje łącznie 36,2% ogółu pracujących w województwie, najwięcej miejsc pracy znajduje się w powiatach: żarskim (w którym pracuje 8,9% ogółu pracujących w województwie), zielonogórskim (7,6%), świebodzińskim (7,0%) oraz nowosolskim (6,8%). W przeliczeniu na liczbę ludności liczba pracujących w województwie wynosi od 129 osób na 1000 pracujących w powiecie żagańskim i 147 - w powiecie krośnieńskim, do 277 osób na 1000 mieszkańców w powiecie świebodzińskim, 328 - w Gorzowie Wlkp. i 338 - w Zielonej Górze. Spośród powiatów województwa lubuskiego najwyższy odsetek pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie notuje się w powiecie wschowskim (12,2% wobec 2,2% średnio w województwie). Relatywnie najwięcej miejsc pracy w przemyśle znajduje się w powiecie gorzowskim (w którym w przedsiębiorstwach przemysłowych pracuje 53,9% ogółu pracujących w powiecie), świebodzińskim (49,2%), strzelecko-drezdeneckim (46,8%) i żarskim (46,1%). Z kolei powiaty słubicki i sulęciński wyróżnia znaczący odsetek pracujących w przedsiębiorstwach usługowych (odpowiednio 67,6% i 65,2%), w tym głównie w podmiotach związanych z transportem i gospodarką magazynową, handlem; naprawą pojazdów samochodowych oraz edukacją.

Populacja bezrobotnych w województwie lubuskim w 2014 r. liczyła 47,1 tys. osób (wobec 59,8 tys. w 2013 r. i 60,6 tys. w 2012 r.), w tym 7,4 tys. osób z prawem do zasiłku. Ponad 34% ogółu bezrobotnych stanowią długotrwale bezrobotni, a ponad 14% osoby młode w wieku do 25 lat. Biorąc pod uwagę stopę bezrobocia rejestrowanego, problem bezrobocia w największym stopniu dotyka powiatów: żarskiego (w którym stopa bezrobocia w 2014 r. wyniosła 22,2%), nowosolskiego (20,7%) i strzelecko-drezdeneckiego (20,1%). Najmniejszy odsetek bezrobotnych w ludności aktywnej zawodowo występuje w powiecie gorzowskim (8,8%) i słubickim (7,9%) oraz w miastach na prawach powiatu: Zielona Góra (7,3%) i Gorzów Wlkp. (5,9%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie lubuskim stanowi około 85% przeciętnego wynagrodzenia w kraju. W 2014 r. wyniosło 3425 zł (wobec 3282 zł w 2013 r.). Najwyższe wynagrodzenia notuje się w powiatach: żarskim i gorzowskim (po 3597 zł) oraz w Zielonej Górze (3578 zł), a najniższe w powiecie sulęcińskim (2926 zł).

W 2014 r. w województwie lubuskim było 214,6 tys. emerytów i rencistów (w 2013 r. - 217,0 tys.), w tym 195,6 tys. pobierających świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. Przeciętne miesięczne świadczenie z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2014 r. wyniosło 1750 zł, w tym miesięczna emerytura 1861 zł. Przeciętne świadczenie z kasy rolniczego ubezpieczenia społecznego wyniosło natomiast 1287 zł.

Kultura

Podmioty oraz wydarzenia kulturalne w naturalny sposób koncentrują się w dwóch głównych lubuskich ośrodkach miejskich: w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze. W każdym z miast znajduje się filharmonia i teatr dramatyczny, które w 2014 r. łącznie zaoferowały blisko 730 koncertów, przedstawień i widowisk dla ponad 155,6 tys. widzów. Promocję, prezentację i propagowanie współczesnej twórczości artystycznej prowadziło łącznie 6 galerii i salonów sztuki w miastach na prawach powiatu poprzez organizację 65 wystaw i 60 ekspozycji, które obejrzało łącznie 38,5 tys. zwiedzających. W województwie lubuskim znajduje się 17 muzeów, które w 2014 r. zwiedziło 218,9 tys. osób. Ponad połowa ogółu zwiedzających lubuskie muzea (50,4%) zwiedzało łącznie 6 muzeów w powiatach zielonogórskim i międzyrzeckim. Dalsze 28,5% zwiedzających przypadało na 2 muzea w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze. Dużą popularnością cieszą się kina, które zajmują czołowe miejsca pod względem frekwencji wśród podmiotów prowadzących działalność w obszarze kultury. W 2014 r. kina zgromadziły 899,4 tys. widzów podczas 31,2 tys. seansów.

Istotną rolę w zakresie działalności społeczno-kulturalnej pełnią domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice. Instytucje te zlokalizowane są w większości gmin, prowadzą działalność wielokierunkową, integrują poszczególne przedsięwzięcia kulturalne, a przygotowując zróżnicowane oferty skierowane do ludzi w każdym wieku, kreują postawy aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym danej społeczności. W 2014 r. w województwie lubuskim funkcjonowało 71 domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic, w których zostało zorganizowanych 6,6 tys. imprez społeczno-kulturalnych, w tym 1,5 tys. prelekcji, spotkań i wykładów, po 0,9 tys. seansów filmowych i występów zespołów amatorskich, 0,7 tys. występów artystów i zespołów zawodowych oraz 0,5 tys. imprez turystycznych i sportowo-rekreacyjnych i wystaw. Odbywające się w domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach imprezy w 2014 r. zgromadziły 1384,1 tys. uczestników. Najwięcej domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic mieści się w powiecie wschowskim (11) oraz żagańskim i zielonogórskim (po 8), a najmniej w powiecie krośnieńskim (1). Większość tych instytucji znajdowało się w miastach (44, tj. 62%).

W 2014 r. w województwie zorganizowano 143 imprezy masowe (wobec 131 w 2013 r.), w których uczestniczyło 799,4 tys. osób (wobec 701,1 tys. w 2013 r.). Były to najczęściej imprezy sportowe (46,9%) oraz koncerty (26,6%). Około 32% ogółu imprez masowych zorganizowano w obiektach zamkniętych. Większość imprez masowych odbyło się w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra. Spośród pozostałych powiatów pod względem liczby imprez masowych wyróżniają się powiaty: świebodziński i zielonogórski.

Kolejną znaczącą grupą instytucji prowadzących działalność kulturalną są biblioteki, których w województwie lubuskim w 2014 r. było 252, w tym, 171 na terenach wiejskich. Biblioteki koncentrują 154,3 tys., czytelników, którzy w ciągu roku wypożyczają około 2824 tys. woluminów z księgozbioru liczącego blisko 3688 tys. egzemplarzy.

Turystyka

Pomimo korzystnych warunków przyrodniczych, różnorodności flory i fauny sprzyjających rozwojowi turystyki podstawowe wskaźniki wykorzystywane do opisu ruchu turystycznego są w województwie lubuskim na poziomie zbliżonym do średnich krajowych lub niższym. Na 100 km² powierzchni województwa lubuskiego przypadają 2 turystyczne obiekty noclegowe (w kraju - 3). Liczba miejsc noclegowych przypadająca na 1000 Lubuszan wyniosła (podobnie jak w Polsce) 18. Biorąc pod uwagę obiekty hotelowe, na 1000 ludności w województwie przypadło 7 miejsc noclegowych (wobec 8 średnio w kraju), a liczba udzielonych noclegów wyniosła 677 na 1000 ludności (wobec 926 średnio w kraju).

Według stanu w końcu lipca 2014 r., bazę noclegową w województwie lubuskim tworzą 283 obiekty (posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych - łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi). Obiekty te oferowały 18,2 tys. miejsc noclegowych (tj. 2,6% ogólnej liczby miejsc noclegowych w Polsce).

Baza noclegowa turystyki obejmowała 127 obiektów hotelowych i 156 pozostałych obiektów. W pierwszej grupie obiektów były m.in. 62 hotele i 40 innych obiektów hotelowych (hotele, motele, pensjonaty, którym nie została nadana żadna kategoria, a także domy gościnne, zajazdy, wille i zamki świadczące usługi hotelowe np. codzienne sprzątnięcie, ścielenie łóżek, mycie urządzeń sanitarnych). Wśród pozostałych obiektów najliczniej reprezentowane były ośrodki wczasowe (31), ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe (23) i kwatery agroturystyczne (22).

Najwięcej (53,0%) turystycznych obiektów noclegowych prowadzi działalność w północnej i środkowej części województwa, w tym głównie w powiecie świebodzińskim (40) i międzyrzeckim (35) oraz słubickim (28), sulęcińskim (26), wschowskim (25) i strzelecko-drezdeneckim (21). Powiaty te skupiały łącznie 12,5 tys. miejsc noclegowych (68,5% ogólnej liczby miejsc w województwie). Największą liczbę miejsc noclegowych oferowały obiekty znajdujące się w powiecie świebodzińskim (18,2% wszystkich miejsc w województwie) oraz w powiatach wschowskim i międzyrzeckim (12,7% i 12,4%).

W przeliczeniu na 100 km² powierzchni najwięcej miejsc noclegowych oferują obiekty w Zielonej Górze i Gorzowie Wlkp. (odpowiednio 1688 i 953 miejsc noclegowych) oraz w powiatach: wschowskim i świebodzińskim (odpowiednio 370 i 354 miejsc noclegowych na 100 km²). Najmniej miejsc noclegowych w przeliczeniu na 100 km² było w powiecie żagańskim - 31.

W wyróżniających się pod względem liczby miejsc w bazie noclegowej powiatach, tj. w: świebodzińskim, słubickim, sulęcińskim, międzyrzeckim, strzelecko-drezdeneckim i wschowskim w 2014 r. z noclegów skorzystało łącznie 337,5 tys. turystów, którzy stanowili 56,7% ogółu turystów korzystających z noclegów w województwie. W 2014 r. najwięcej noclegów udzielono w powiecie świebodzińskim (222,7 tys.) oraz słubickim (133,0 tys.) i strzelecko-drezdeneckim (110,9 tys.), co stanowiło łącznie 38,8% ogólnej liczby noclegów udzielonych w województwie.

Wśród korzystających z noclegu w województwie lubuskim ponad 28% stanowią obcokrajowcy. W 2014 r. turyści zagraniczni najczęściej nocowali w powiecie świebodzińskim (było to 56,2 tys. osób, tj. 33,3% ogółu turystów zagranicznych nocujących w województwie). Kolejne dwa powiaty - słubicki i sulęciński - odwiedziło odpowiednio: 30,0 tys. (17,7%) i 18,4 tys. (10,9%) obcokrajowców. W Gorzowie Wlkp. zatrzymało się 7,8% ogólnej liczby cudzoziemców nocujących w województwie, a w Zielonej Górze - 6,9%.

Pod względem liczby noclegów udzielonych turystom zagranicznym przodowały powiaty: świebodziński i słubicki, w których na nocleg przyjęto odpowiednio 29,7% i 31,2% turystów zagranicznych z ogólnej liczby turystów nocujących w powiecie, przy średniej wartości w województwie 20,7%. W 3 powiatach na 100 udzielonych noclegów przypadło mniej niż 10 noclegów udzielonych turystom zagranicznym. Najniższy odsetek noclegów udzielonych obcokrajowcom był w powiecie wschowskim (2,4%) i strzelecko-drezdeneckim (3,6%).

Edukacja

W roku szkolnym 2014/15 w województwie lubuskim 32,6 tys. dzieci uczęszczało do 506 placówek wychowania przedszkolnego. Na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w placówkach wychowania przedszkolnego było 779 dzieci (wobec 727 w 2013 r. i 794 średnio w kraju). Najwyższe wartości omawianego wskaźnika notowano w miastach na prawach powiatu: Zielona Góra i Gorzów Wlkp. (odpowiednio 969 i 897 dzieci na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat) oraz w powiecie wschowskim (791). Najmniej dzieci w wieku 3-5 lat korzystających z oferty edukacyjnej placówek wychowania przedszkolnego notuje się w powiecie strzelecko-drezdeneckim (673 na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat). Na 1 miejsce w placówkach wychowania przedszkolnego przypadło średnio 1,2 dzieci w wieku 3-5 lat, przy czym wskaźnik ten wyniósł od 0,8 w Zielonej Górze i 0,9 powiecie wschowskim do 1,5 w powiecie żagańskim i strzelecko-drezdeneckim oraz 1,6 w powiecie krośnieńskim.

W 337 szkołach podstawowych w województwie uczyło się 61,6 tys. uczniów, w tym 23,5% w klasie pierwszej. Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypadło 18 dzieci, przy czym najwięcej w Zielonej Górze i Gorzowie Wlkp. - po 21 dzieci, a mniej w powiatach krośnieńskim, świebodzińskim, zielonogórskim i żarskim

po 17 oraz w powiecie wschowskim - 16. Gimnazja w województwie lubuskim, w liczbie 183, w roku szkolnym 2014/2015 kształciły 28,7 tys. uczniów. Dla ponad 89% szkół podstawowych i 88% gimnazjów organem prowadzącym były jednostki samorządu terytorialnego. Rośnie jednak odsetek szkół, za działalność których odpowiadają organizacje społeczne i stowarzyszenia. W roku szkolnym 2014/2015 były to 22 szkoły podstawowe (6,5% ogółu szkół podstawowych w województwie lubuskim) oraz 16 gimnazjów (tj. 8,7% ogółu gimnazjów w województwie).

W sieci szkół i placówek edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w województwie lubuskim znajduje się także 177 szkół ponadgimnazjalnych, z 31,9 tys. uczniów, wśród których po 33,3% stanowią szkoły zasadnicze zawodowe i technika, a 31,6% - licea ogólnokształcące. Lubuskie wyróżnia najwyższy w kraju stopień zdawalności egzaminów maturalnych w szkołach ponadgimnazjalnych zawodowych (na poziomie 74,9% wobec 68,6% średnio w kraju). Wyższy niż średnio w kraju jest także udział absolwentów liceów ogólnokształcących otrzymujących świadectwo dojrzałości w liczbie absolwentów przystępujących do egzaminu (88,1% wobec 87,7% średnio w kraju i najwyższej wartości omawianego wskaźnika w województwie świętokrzyskim - 90,1%, a najniższej w województwie zachodniopomorskim - 81,0%).

Działalność edukacyjną prowadziło również 48 szkół policealnych i 60 szkół dla dorosłych, w których uczyło się odpowiednio 5,3 i 5,7 tys. uczniów oraz 6 uczelni wyższych, na których studiowało 16,5 tys. studentów.

Infrastruktura techniczna

W województwie lubuskim znajduje się 14,8 tys. km dróg publicznych. Było to 61,8 km w przeliczeniu na 100 km² powierzchni (wobec 92,0 km na 100 km² w kraju) oraz 84,7 km na 10 tys. ludności (wobec 74,8 km na 10 tys. ludności w kraju). Długość dróg o nawierzchni twardej w 2014 r. wyniosła 8,6 tys. km, w tym o nawierzchni ulepszonej 7,7 tys. km. Ponad 70% ogółu dróg o nawierzchni twardej stanowiły drogi powiatowe (3,5 tys. km) i gminne (2,6 tys. km), a blisko 19% - drogi wojewódzkie. Drogi krajowe stanowiły 10% ogółu dróg o nawierzchni twardej w województwie. Infrastrukturę drogową dopełniają 1202 mosty i wiadukty, 6 tuneli i przejść podziemnych oraz 5 przepraw promowych.

Na terenie województwa lubuskiego znajdują się 921 km linii kolejowych eksploatowanych, w tym 337 km linii zelektryfikowanych oraz 401 km linii dwu- i więcej torowych. Na 100 km² przypada 6,6 km linii kolejowych eksploatowanych (wobec 6,2 km średnio w kraju). W przeliczeniu na 10 tys. ludności było to 9 km linii kolejowych i był to najwyższy wskaźnik wśród województw (wobec 5 km na 10 tys. ludności średnio w kraju).

W końcu 2014 r. zasoby mieszkaniowe województwa lubuskiego liczyły 362,7 tys. mieszkań, z których 68,5% mieściło się w miastach. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców było to 355 mieszkań, tj. mniej niż średnio w kraju (363). Najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności znajduje się w miastach na prawach powiatu: w Gorzowie Wlkp. (410) i w Zielonej Górze (423) oraz w powiecie żagańskim (359). Więcej niż 340 mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności znajduje się także w powiatach: międzyrzeckim, nowosolskim, żarskim, świebodzińskim i słubickim. Najmniej mieszkań w przeliczeniu na liczbę ludności znajduje się w zasobach powiatu gorzowskiego (308 na 1000 mieszkańców) i wschowskiego (313). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań wynosi 73,1 m², a w przeliczeniu na 1 osobę - 26,0 m².

W miastach w województwie lubuskim 99,6% mieszkań jest wyposażonych w wodociąg, a 95,5% - w łazienkę (wobec odpowiednio 95,3% i 95,4% w miastach w kraju). W powiatach województwa odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg wyniósł od 99,9% w Zielonej Górze i 99,8% w miastach powiatów: świebodzińskiego, krośnieńskiego i w Gorzowie Wlkp., do 98,3% w miastach powiatu gorzowskiego. Odsetek mieszkań wyposażonych w łazienkę wyniósł od 97,9% w Zielonej Górze, po 97,2% w Gorzowie Wlkp. i powiecie strzelecko-drezdeneckim do 89,5% w powiecie żarskim. Mniej mieszkań niż średnio w kraju jest wyposażonych w centralne ogrzewanie. W 2014 r. było to 85,1% mieszkań w miastach (wobec 86,9% mieszkań w miastach w kraju), a w powiatach województwa lubuskiego: od 77,0% mieszkań w miastach powiatu żarskiego i 78,4% - w miastach powiatu nowosolskiego do 87,9% w Gorzowie Wlkp. i 94,1% w Zielonej Górze.

GORZEJ wyposażone są mieszkania na wsi, jednak prezentowane wskaźniki dla województwa lubuskiego są bardziej korzystne od ich wartości średnich notowanych w kraju. W województwie lubuskim w wodociąg wyposażonych jest 95,6% mieszkań na wsi, przy czym we wszystkich lubuskich powiatach odsetek ten w 2014 r. był wyższy niż średnio w kraju (91,9%) i wyniósł od 92,4% w powiecie krośnieńskim do 98,1% w powiecie słubickim. Podobnie jest w przypadku wyposażenia w łazienkę. Odsetek mieszkań na wsi wyposażonych w łazienkę wyniósł 87,6% (wobec 82,2% w kraju), i najniższy był w powiecie żarskim (83,6%), a najwyższy w powiatach: słubickim i wschowskim (odpowiednio 91,3% i 91,6% mieszkań na wsi). Relatywnie najmniej mieszkań jest wyposażonych w centralne ogrzewanie. W 2014 r. było to 70,9% mieszkań na wsi (wobec 70,6% mieszkań na wsi w kraju), przy czym odsetek ten wyniósł od 60,2% mieszkań na wsi w powiecie strzelecko-drezdeneckim do 79,2% w powiecie zielonogórskim.

Odsetek korzystających z sieci wodociągowej w województwie lubuskim sięga 94,3% (wobec 91,6% średnio w kraju) i był najwyższy w Gorzowie Wlkp. (100,0%) i w Zielonej Górze (96,7%), a najniższy w powiatach: międzyrzeckim (88,6%), gorzowskim (91,6%) i krośnieńskim (91,7%). Z instalacji kanalizacyjnej korzysta 70,4% ogółu ludności województwa (wobec 68,7% średnio w kraju). Widoczne są jednak znaczne dysproporcje w wykorzystaniu instalacji kanalizacyjnej przez mieszkańców miast (91,7% korzystających z kanalizacji) i wsi (34,1%). Odsetek mieszkańców miast korzystających z kanalizacji wyniósł od 78,1% w powiecie żarskim i 80,5% w powiecie żagańskim do 97,2% w powiecie świebodzińskim i 99,9% w Gorzowie Wlkp. Z kolei na wsi udział ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej wyniósł od zaledwie 8,6% w powiecie żarskim i 22,1% w powiecie strzelecko-drezdeneckim do 47,1% w powiecie sulęcińskim i 71,8% w powiecie świebodzińskim.

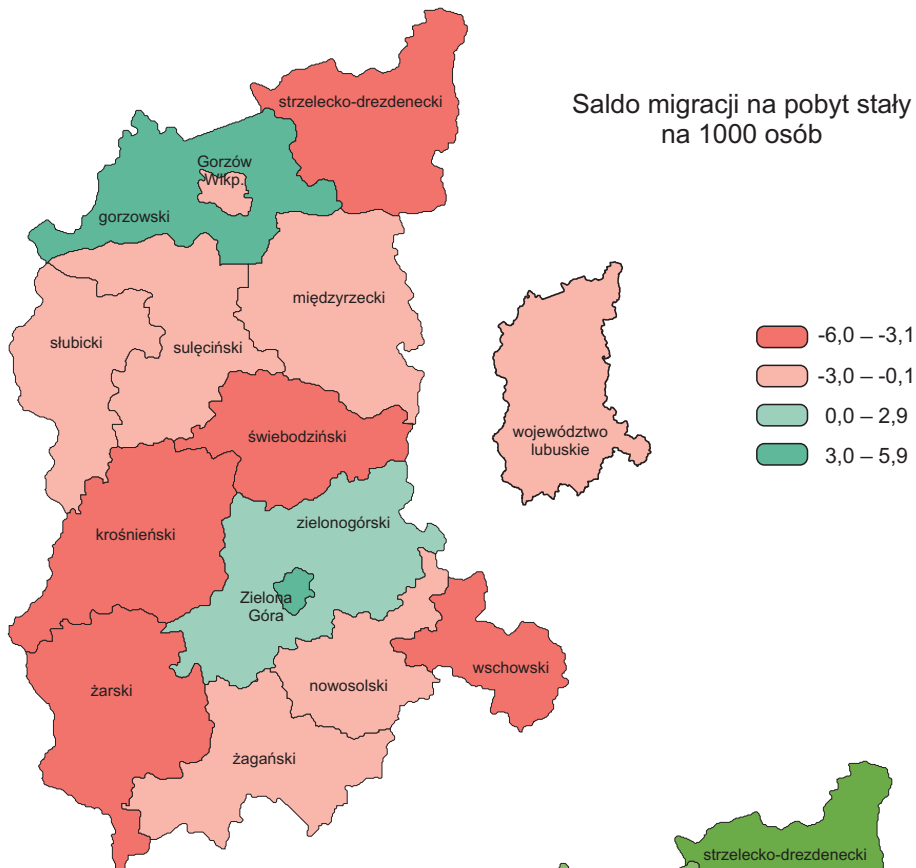
Długość sieci wodociągowej w relacji do długości sieci kanalizacyjnej w województwie lubuskim w końcu 2014 r. wyniosła 0,5 (podobnie jak średnio w kraju). Spośród powiatów województwa najwyższą wartość prezentowanego wskaźnika notowano w powiecie świebodzińskim i w Zielonej Górze (odpowiednio 1,4 i 1,1), a najniższą w powiatach gorzowskim i żarskim (po 0,3) oraz strzelecko-drezdeneckimi i krośnieńskimi (po 0,4).

Podmioty gospodarcze

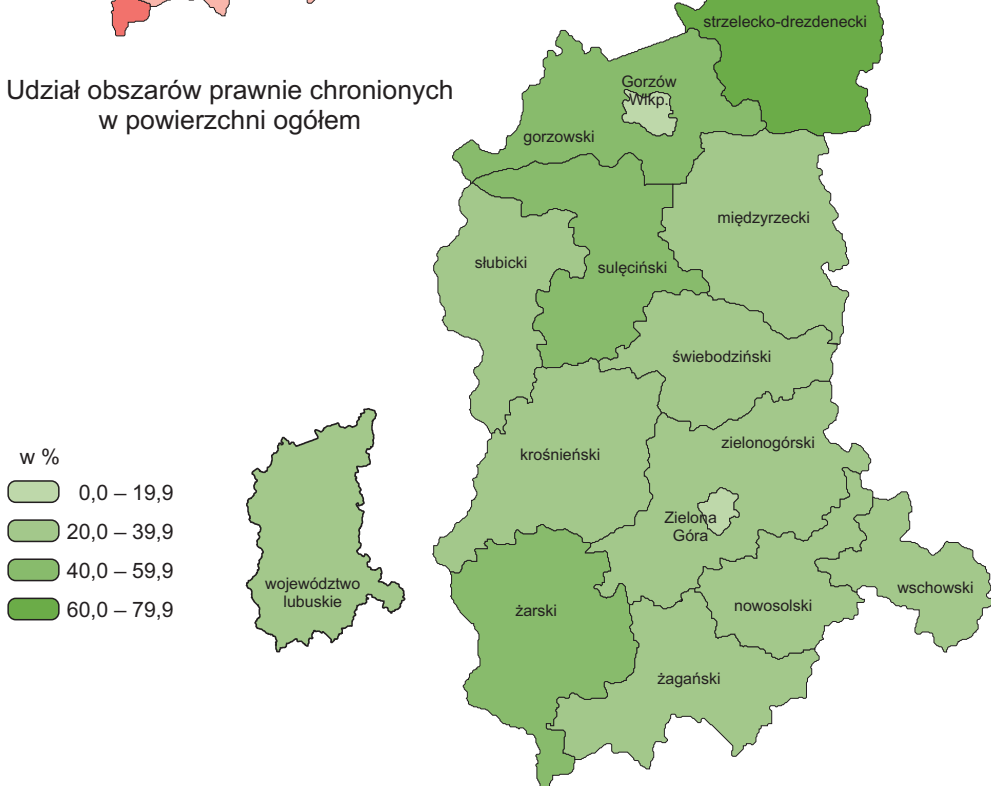
W 2014 r. w województwie lubuskim było 110,1 tys. podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON (wobec 109,8 tys. w 2013 r.). Było to 3,3 tys. jednostek prowadzących działalność w zakresie rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, 22,9 tys. jednostek związanych z przemysłem i budownictwem oraz 83,9 tys. podmiotów prowadzących działalność usługową. W ostatniej grupie pod względem liczebności dominują jednostki związane z handlem; naprawą pojazdów samochodowych (28,7 tys.), obsługą rynku nieruchomości (10,6 tys.), działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (7,4 tys.) oraz transportem i gospodarką magazynową (7,2 tys.).

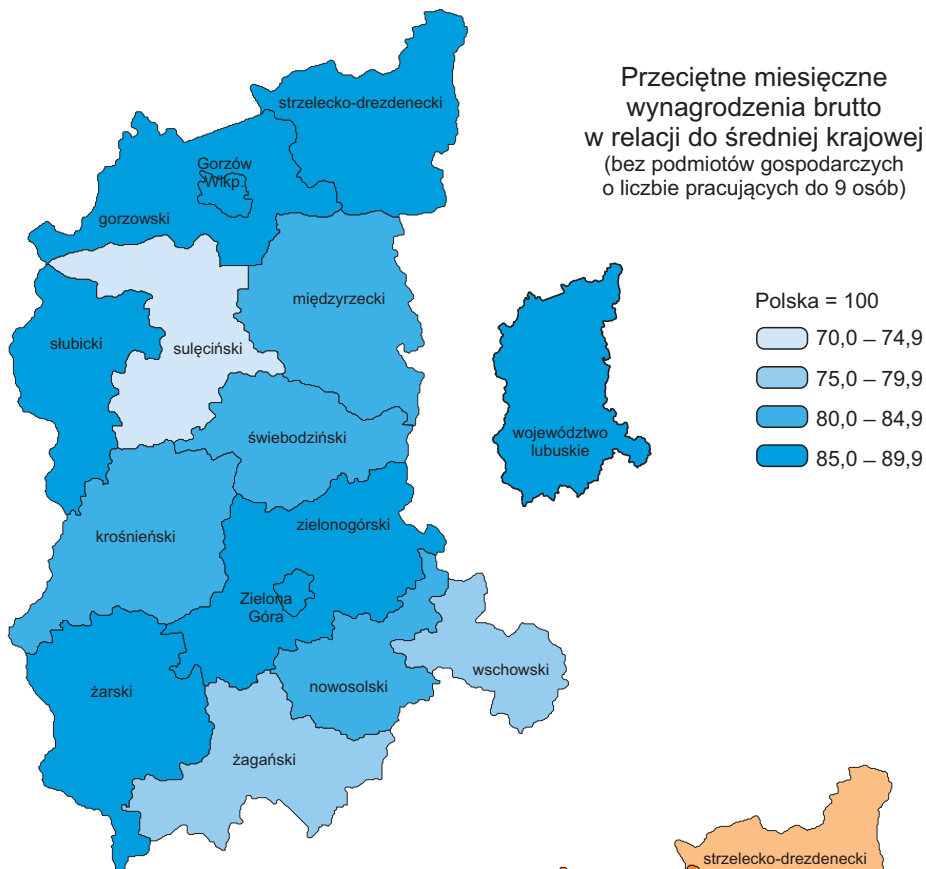
W 2014 r. na 10 tys. ludności przypadało 1079 podmiotów wpisanych do rejestru REGON (wobec 1071 średnio w kraju). Najwięcej podmiotów gospodarczych w relacji do liczby ludności notuje się w miastach na prawach powiatu (Gorzów Wlkp. - 1436 i Zielona Góra - 1506 na 10 tys. ludności) oraz w powiatach: słubickim (1178), gorzowskim (1047), międzyrzeckim (1027) i świebodzińskim (1005). Wśród powiatów o najmniejszej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. ludności mieszczą się powiaty: wschowski (879), sulęciński (825) i nowosolski (821).

W latach 2013 i 2014 zmniejszyła się liczba podmiotów nowo zarejestrowanych, z 10,9 tys. w 2012 r. do 10,0 tys. w 2013 r. i 9,5 tys. w 2014 r. W porównaniu z 2012 r. w największym stopniu zmniejszyła się liczba podmiotów nowo zarejestrowanych w Zielonej Górze (o 30,3%), w powiecie żagańskim (o 18,6%) i żarskim (o 17,4%). Jednocześnie zwiększyła się liczba podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON. W 2014 r. wyniosła 9,1 tys., wobec 7,7 tys. w 2013 r. i 7,6 tys. w 2012 r. W stosunku do 2012 r. liczba podmiotów wyrejestrowanych najbardziej wzrosła w Gorzowie Wlkp. (o 32,6%), w powiecie zielonogórskim (o 30,4%) i w powiecie sulęcińskim (o 27,1%).

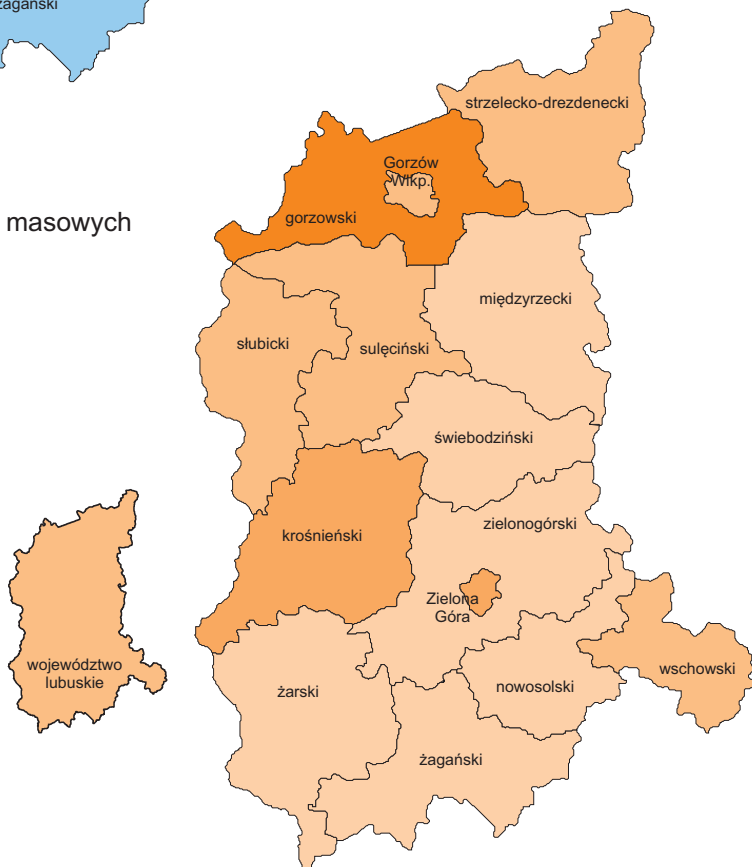
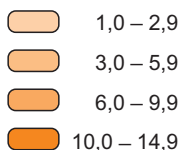
Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem

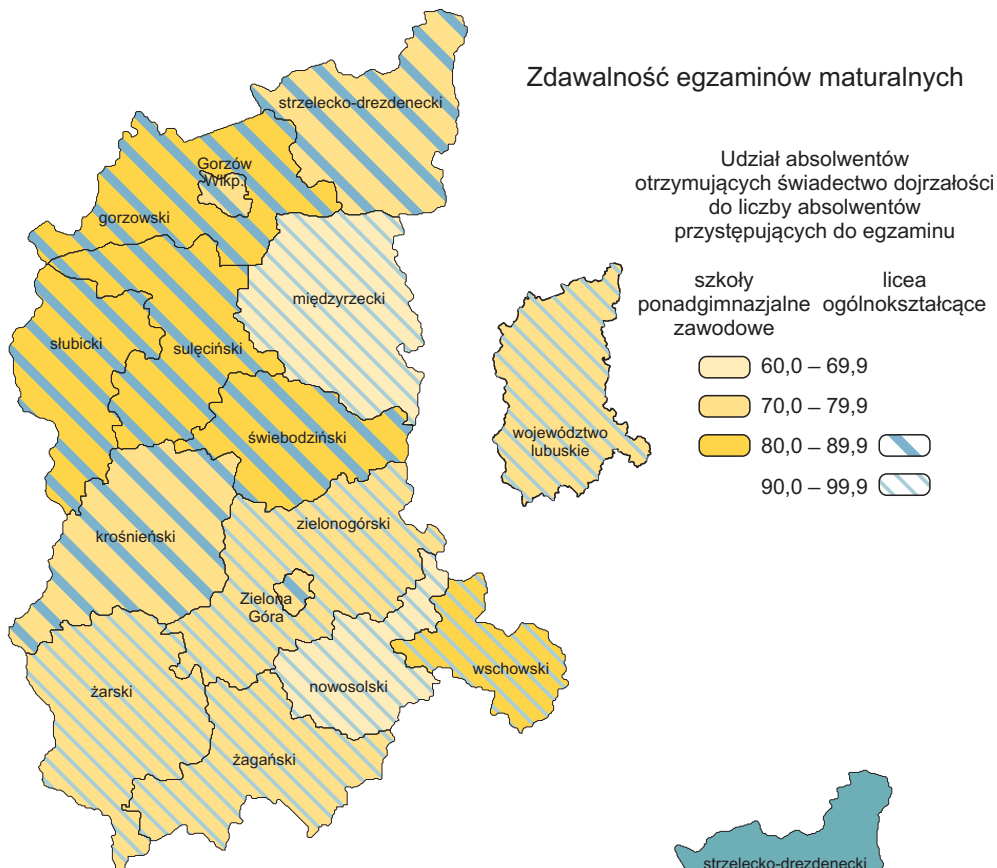
Organizacja imprez masowych

uczestnicy na 1 imprezę w tys. osób

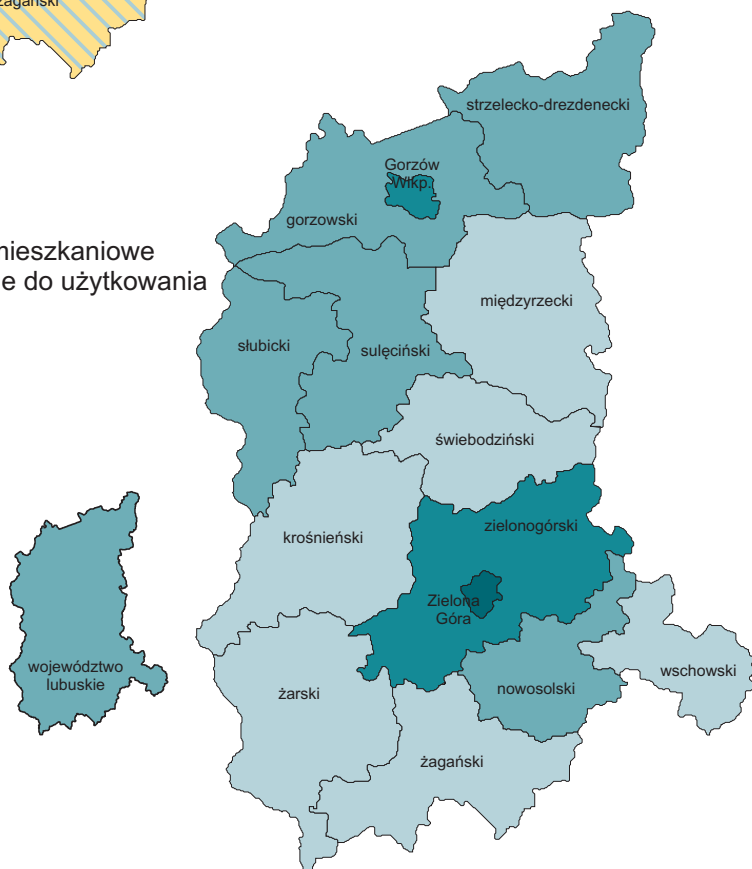
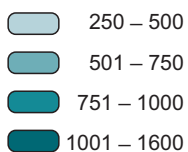

Zdawalność egzaminów maturalnych

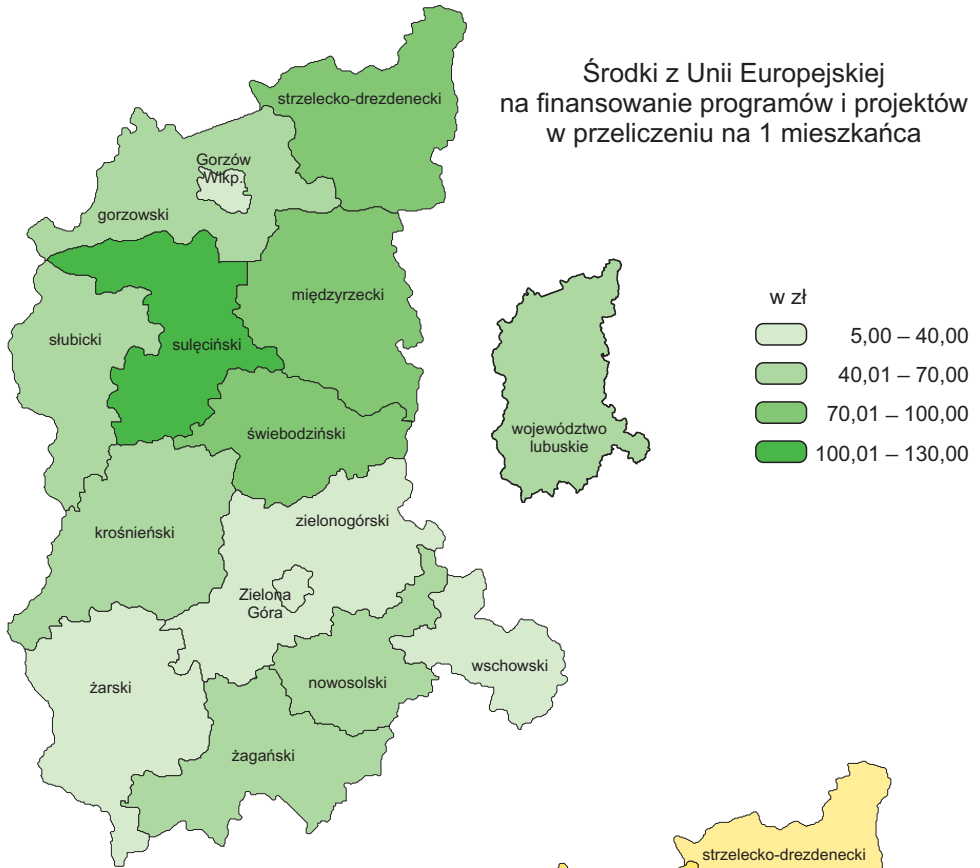

Budownictwo mieszkaniowe - mieszkania oddane do użytkowania

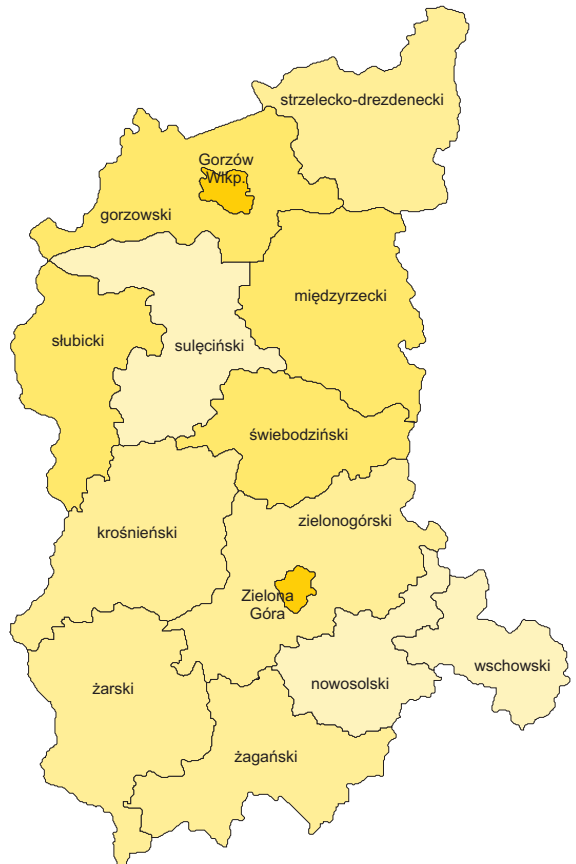
mieszkania na 1000 zawartych małżeństw

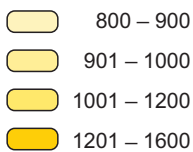
Środki z Unii Europejskiej
na finansowanie programów i projektów
w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Podmioty gospodarki narodowej

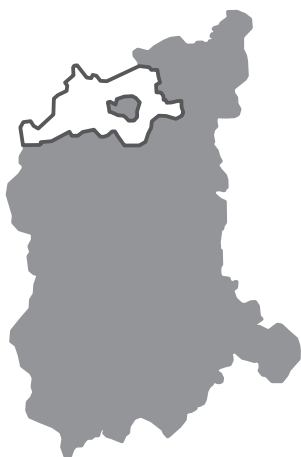

Podmioty wpisane do rejestru REGON
na 10 tys. ludności

POWIAT GORZOWSKI

Demografia

Powierzchnia i ludność

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia		Ludność		
	w km ²	województwo = 100	ogółem	województwo = 100	z ogółem kobiety
POWIAT GORZOWSKI.....2013	1214	8,7	70376	6,9	35487
2014	1214	8,7	70791	6,9	35727
Gmina miejska					
Kostrzyn nad Odrą.....	46	0,3	18155	1,8	9224
Gmina miejsko-wiejska					
Witnica.....	279	2,0	13088	1,3	6703
Gminy wiejskie:					
Bogdaniec.....	112	0,8	7115	0,7	3608
Deszczno.....	168	1,2	9150	0,9	4567
Kłodawa.....	235	1,7	8201	0,8	4135
Lubiszyn.....	205	1,5	6925	0,7	3421
Santok.....	169	1,2	8157	0,8	4069

Powiat gorzowski, 6. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 6,9% populacji województwa. W ostatnich pięciu latach liczba ludności powiatu sukcesywnie rosła, osiągając w końcu 2014 r. poziom o 2,9% wyższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy wzrost liczby mieszkańców powiatu gorzowskiego, do ponad 79,8 tys. osób w 2050 r. – w porównaniu z 2013 r. (o 13,4%) oznacza to największy przyrost ludności wśród powiatów województwa lubuskiego.

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowią kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu jest jednym z dwóch najniższych w województwie (na poziomie 50,5%). W rezultacie relatywnie niski jest także współczynnik feminizacji, zgodnie z którym na 100 mężczyzn w powiecie gorzowskim przypadają 102 kobiety.

Gęstość zaludnienia (ludność na km²)

Kostrzyn nad Odrą jest jedyną gminą miejską w województwie (nie licząc miast na prawach powiatu: Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry), w której w 2014 r. odnotowano dodatni przyrost naturalny.

Największy przyrost naturalny zanotowano jednak w gminie Santok (na poziomie 3,4 osób na 1000 ludności).

Powiat gorzowski wyróżnia najniższy w województwie wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2014 r. wyniósł 35,4% i był o 0,5 p. proc. mniejszy niż w 2012 r. oraz o 1,0 p. proc. mniejszy niż w 2010 r.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie gorzowskim jest zbliżona do średniej wartości w województwie (w 2014 r. wyniosła 4,7 wobec 4,8 w województwie lubuskim). Było to o 1,2 małżeństwa na 1000 ludności mniej niż w 2012 r. i o 1,1 mniej niż w 2010 r. Lepiej kształtuje się natomiast współczynnik rozwodów, który jest wyraźnie niższy niż średnio w województwie (w 2014 r. było to 1,6 rozwodów na 1000 ludności wobec 2,1 średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności wzrosła o 0,2, jednak gorzowski jest jedynym powiatem w województwie, w którym współczynnik rozwodów ukształtował się na poziomie niższym niż w 2010 r. (o 0,5 pkt.).

Ruch naturalny ludności

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 ludności		
POWIAT GORZOWSKI 2013	10,0	8,3	1,8
2014	9,8	8,6	1,2
Gmina miejska			
Kostrzyn nad Odrą	10,8	8,8	2,0
Gmina miejsko-wiejska			
Witnica	9,6	10,4	-0,8
Gminy wiejskie:			
Bogdaniec	8,8	9,3	-0,4
Deszczno	8,4	7,2	1,2
Kłodawa	8,6	6,4	2,2
Lubiszyn	10,7	9,5	1,2
Santok	10,6	7,1	3,4

W powiecie gorzowskim korzystnie kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2014 r. współczynnik urodzeń był o 0,3 pkt. wyższy niż średnio w województwie, choć podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była niższa niż w latach poprzednich (o 1,1 urodzenia w stosunku do 2012 r. i o 1,8 w relacji do 2010 r.). Powiat gorzowski wyróżnia natomiast najniższy w województwie współczynnik zgonów (o 0,8 pkt. niższy od jego średniej wartości w województwie). W rezultacie gorzowski jest jednym z trzech powiatów o najwyższym przyroście naturalnym w województwie (wraz z powiatami: wschowskim i zielonogórskim).

W populacji powiatu gorzowskiego 64,8% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób z tej kategorii wiekowej przypadają 54 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Były to o około 3 osoby mniej niż średnio w województwie, co lokuje powiat gorzowski w grupie trzech powiatów o najniższej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego (wraz z powiatem zielonogórskim i ślubickim). Prognozuje się jednak, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach (w tym w powiecie gorzowskim wzrosnąć do 73).

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2014 r.

W 2014 r. w gminie Kłodawa zanotowano najniższy w województwie udział ludności w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców powiatu (na poziomie 12,3% wobec 18,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Kłodawa jest jedną z 4 lubuskich gmin o najwyższym odsetku osób w wieku produkcyjnym (na poziomie 66,5% wobec 63,8% przeciętnie w województwie). W rezultacie gmina ta mieści się w grupie 4 gmin o najniższym wskaźniku obciążenia demograficznego (50,4% wobec 56,8% średnio w województwie).

Spośród gmin powiatu gorzowskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały notuje się w gminie Deszczno i Kłodawa. W 2014 r. było to odpowiednio 276 i 288 osób, tj. łącznie 45% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie gorzowskim. Z kolei najwięcej wymeldowań notuje się w gminie Kostrzyn nad Odrą (w 2014 r. - 245) oraz Witnica (183). Łącznie było to blisko 44% ogółu wymeldowań w powiecie.

Powiat gorzowski jest jedynym powiatem w województwie (obok miasta na prawach powiatu Zielona Góra), w którym saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności było dodatnie. Istotny jest jednak spadek przewagi liczby zameldowań na pobyt stały nad wymeldowaniami z 7,1 osób na 1000 ludności w 2011 r., poprzez 6,8 w 2012 do 3,4 i 3,8 w latach 2013 i 2014.

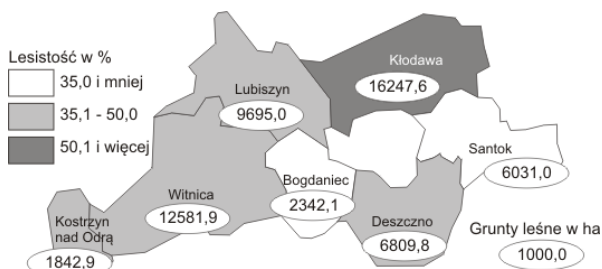
Środowisko i ekologia

WARUNKI NATURALNE

W końcu 2014 r. grunty leśne powiatu gorzowskiego zajmowały obszar 55550,2 ha stanowiąc 7,8% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 53993,4 ha porastały 44,5% powierzchni powiatu.

Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2014 r.

Stan w dniu 31 XII

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Kłodawa (67,5) i Lubiszyn (45,9), a najniższy w mieście Witnica (16,6).

Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowały się gminy Kłodawa (15,8%) i Witnica (14,0%), a najmniejszym miasto Kostrzyn nad Odrą (0,8%).

W 2014 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu gorzowskiego wynosiła 68770,0 ha, co stanowiło 4,9% powierzchni geograficznej województwa i 56,6% powierzchni geograficznej powiatu.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			Pomniki przyrody
		rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	
POWIAT GORZOWSKI..... 2013	67187,0	829,0	44948,6	381,7	71
2014	68770,0	829,0	46531,6	381,7	73
Gmina miejska					
Kostrzyn nad Odrą.....	929,4	-	-	-	10
Gmina miejsko-wiejska					
Witnica	16964,4	21,1	5350,0	16,1	32
Gminy wiejskie:					
Bogdaniec	9492,2	72,4	9419,8	-	8
Deszczno	1641,9	455,9	1166,2	19,9	2
Kłodawa	19150,9	114,4	10516,0	9,9	8
Lubiszyn.....	10129,0	119,0	9829,0	181,0	8
Santok.....	10462,1	46,3	10250,7	154,8	5

WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD

W 2014 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 4923 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2012 r. nastąpił wzrost o 0,2% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 56,4% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 55,9% ogółu mieszkańców powiatu (o 5,0 p. proc. więcej niż w 2012 r.). Niski udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat gorzowski na 13. lokacie w województwie.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 r.

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano na cele produkcyjne w przemyśle (miasto Kostrzyn nad Odrą - 82,4%) i na potrzeby rolnictwa (gmina Kłodawa - 87,3% ogółu zużytej wody). Wielkość zużycia wody w gminie Bogdaniec i Santok jest zdeterminowana zużyciem wody w gospodarstwach domowych. W 2014 r. eksploatacja sieci wodociągowej stanowiła w tych gminach odpowiednio: 100,0% i 80,9% zużytej wody.

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 45,7 mln zł, tj. 648 zł w przeliczeniu na mieszkańca (2. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 84,3% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 7,4% na zmniejszanie hałasu i wibracji, 6,0% na pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska (oszczędzanie energii), a pozostałe 2,3% na gospodarkę odpadami oraz ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych oraz ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu.

Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Wyszczególnienie	Ścieki ogółem	Oczyszczane		Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
		razem	w tym biologicznie w % ogółem	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
POWIAT GORZOWSKI.....2013	4666	4666	56,9	-	-	55,1
2014	4923	4923	56,4	-	-	55,9
Gmina miejska						
Kostrzyn nad Odrą.....	4112	4112	63,4	-	-	97,9
Gmina miejsko-wiejska						
Witnica.....	265	265	2,3	-	-	59,9
Gminy wiejskie:						
Bogdaniec.....	67	67	-	-	-	32,4
Deszczno.....	107	107	61,7	-	-	14,0
Kłodawa.....	153	153	-	-	-	56,2
Lubiszyn.....	81	81	25,9	-	-	49,3
Santok.....	138	138	52,9	-	-	28,6

NAKLADY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 45,7 mln zł, tj. 648 zł w przeliczeniu na mieszkańca (2. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 84,3% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 7,4% na zmniejszanie hałasu i wibracji, 6,0% na pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska (oszczędzanie energii), a pozostałe 2,3% na gospodarkę odpadami oraz ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych oraz ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Wyszczególnienie	Ochrona środowiska	Gospodarka wodna
	w tys. zł	
POWIAT GORZOWSKI 2013	17592,8	10882,3
2014	45695,8	13157,8
Gmina miejska		
Kostrzyn nad Odrą.....	7527,4	166,7
Gmina miejsko-wiejska		
Witnica.....	73,4	7665,1
Gminy wiejskie:		
Bogdaniec.....	6270,3	-
Deszczno.....	17703,8	2132,4
Kłodawa.....	5011,8	747,5
Lubiszyn.....	-	385,0
Santok.....	9109,1	2061,1

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 13,2 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 187 zł. Najwięcej środków finansowych (88,5%) przeznaczono na obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp, 6,3% poniesionych nakładów wydatkowano na regulację i zabudowę rzek i potoków, a 5,2% środków wydano na ujęcia i doprowadzenia wody.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki z zagranicy (stanowiące 51,8% ogółu zainwestowanych środków), 24,7% tworzyły środki własne, 10,6% pochodziło z budżetów: centralnego, województwa, powiatu i gminy, 7,3% stanowiły fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje), a 5,6% wyniosły kredyty i pożyczki krajowe, w tym bankowe.

Rynek pracy

Podstawowe dane z zakresu rynku pracy w powiecie gorzowskim, w tym liczba pracujących i bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego w 2014 r. były bardziej korzystne niż w 2012 r.

Pracujący^a

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT GORZOWSKI 2013	12738	5,9	5637
2014	13445	6,0	6090
Gmina miejska			
Kostrzyn nad Odrą	7136	3,2	3301
Gmina miejsko-wiejska			
Witnica	2224	1,0	938
Gminy wiejskie:			
Bogdaniec	642	0,3	313
Deszczno	914	0,4	331
Kłodawa	639	0,3	304
Lubiszyn	744	0,3	327
Santok	1146	0,5	576

^a Patrz Uwagi ogólne

Spośród gmin miejskich województwa lubuskiego, w gminie Kostrzyn nad Odrą liczba pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była najwyższa (393). Biorąc pod uwagę ogół gmin miejskich w Polsce (306) Kostrzyn nad Odrą lokuje się w grupie 22 gmin o najwyższej wartości tego wskaźnika.

PRACUJĄCY

Pracujący w powiecie gorzowskim stanowią 6,0% ogółu pracujących w województwie lubuskim, a ich liczba wzrosła w 2014 r. w porównaniu z poprzednimi latami bardziej dynamicznie niż średnio w województwie (o 5,0% w relacji do 2012 r. i o 7,8% w stosunku do 2010 r.).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących wyniosła 190 (tj. o 29 osób mniej niż średnio w województwie). Gorzowski mieści się jednak w grupie powiatów o relatywnie wysokiej wartości

tego wskaźnika, za miastami na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra oraz powiatami: świebodzińskim, słubickim, żarskim i międzyrzeckim.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 45,3%, tj. o 5,3 p. proc. mniej niż średnio w województwie, jednak ich liczba wzrosła w stosunku do 2012 r. o 9,2%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn 1,8%.

W powiecie gorzowskim notuje się najwyższy wśród powiatów województwa lubuskiego odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie (w 2014 r. było to 57,1% ogółu pracujących w powiecie wobec 39,2% średnio w województwie).

Pracujący na 1000 ludności w 2014 r.

Większy niż przeciętnie w województwie był także udział pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (4,0% ogółu pracujących wobec 2,6% w województwie lubuskim), a mniejszy w przedsiębiorstwach prowadzących działalność usługową, w których pracowało 38,9% ogółu pracujących (wobec 58,2% średnio w województwie).

Spośród ogółu pracujących w przemyśle w powiecie gorzowskim, ponad 80% pracuje w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w gminie miejskiej Kostrzyn nad Odrą oraz w gminie miejsko-wiejskiej Witnica.

BEZROBOTNI

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie gorzowskim stanowili 4,6% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. o 28,6%. Powiat mieści się w grupie czterech powiatów o najniższej w województwie stopie bezrobocia (za miastami na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra oraz powiatem słubickim).

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 53,2% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 29,2%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 28,0%.

W porównaniu z 2012 r. w powiecie gorzowskim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 12,9%, tj. bardziej dynamicznie niż średnio w województwie (spadek o 6,1%).

Bezrobotni zarejestrowani

Stan w dniu 31 XII

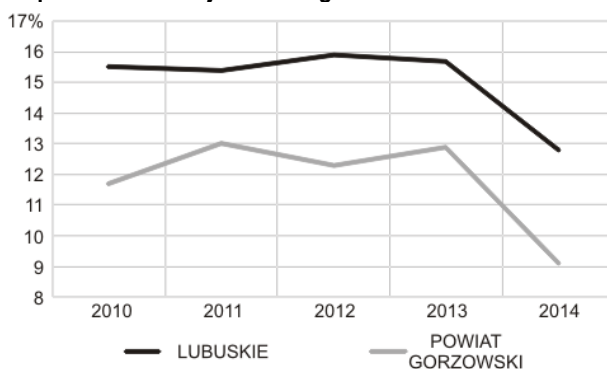
Wyszczególnienie	Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT GORZOWSKI..... 2013	3194	5,3	1714
2014	2155	4,6	1146
Gmina miejska			
Kostrzyn nad Odrą.....	272	0,6	134
Gmina miejsko-wiejska			
Witnica.....	690	1,5	337
Gminy wiejskie:			
Bogdaniec.....	188	0,4	108
Deszczno.....	255	0,5	145
Kłodawa.....	211	0,4	131
Lubiszyn.....	250	0,5	139
Santok.....	289	0,6	152

Korzystne zmiany obserwowano także w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2012 r. do 14,3% (tj. o 4,9 p. proc.).

Powiat gorzowski wyróżnia relatywnie niski odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 3,3%, wobec 3,9% średnio w województwie). Było to o 1,5 p. proc. mniej niż w 2012 r. Niekorzystne zmiany zachodzą natomiast w populacji osób w wieku 55 lat i więcej, których udział w ogóle bezrobotnych zwiększył się

w porównaniu z 2012 r. o 7,2 p. proc., tj. w większym stopniu niż w pozostałych powiatach województwa i wyniósł 21,5% (wobec 18,5% średnio w województwie lubuskim).

Stopa bezrobocia rejestrowanego

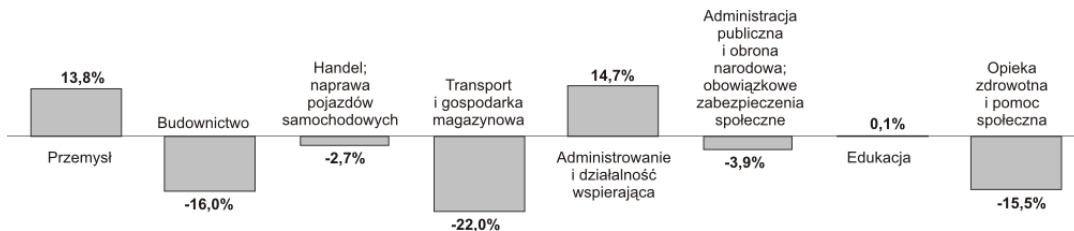
Spośród gmin powiatu gorzowskiego najwięcej bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców notuje się w gminie Witnica (53 osoby), przy średniej wartości tego wskaźnika w powiecie na poziomie 30 osób na 1000 mieszkańców, a w województwie 46 osób. Z kolei w gminie Kostrzyn nad Odrą liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (15) jest najmniejsza w województwie. W czołówce gmin o najmniejszej liczbie bezrobotnych w stosunku do liczby ludności mieszczą się także gminy wiejskie: Kłodawa oraz Bogdaniec (po 26 osób).

Powiat gorzowski wyróżnia relatywnie niski odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 3,3%, wobec 3,9% średnio w województwie). Było to o 1,5 p. proc. mniej niż w 2012 r. Niekorzystne zmiany zachodzą natomiast w populacji osób w wieku 55 lat i więcej, których udział w ogóle bezrobotnych zwiększył się w porównaniu z 2012 r. o 7,2 p. proc., tj. w większym stopniu niż w pozostałych powiatach województwa i wyniósł 21,5% (wobec 18,5% średnio w województwie lubuskim).

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie gorzowskim od lat jest jednym z wyższych lub najwyższym wśród powiatów województwa lubuskiego. W 2014 r. wyniosło 3597 zł, tj. było o 5,0% wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (3425 zł). Notowany w 2014 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do lat poprzednich był jednak mniej dynamiczny niż średnio w województwie. W stosunku do 2012 r. wyniósł 5,5%, a w relacji do poprzedniego roku 2,0% (wobec odpowiednio 6,9% i 4,4% średnio w województwie).

Odchylenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie według wybranych sekcji w 2014 r.

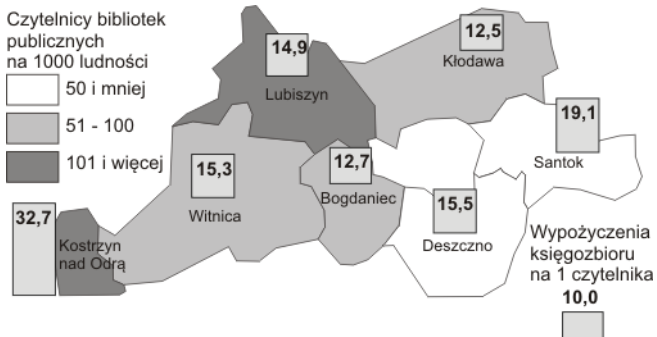
Kultura i turystyka

BIBLIOTEKI ORAZ INSTYTUCJE KULTURY

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie gorzowskim funkcjonowało 14 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 5,6% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2012 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zwiększyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru o 5,3%, a liczba czytelników zmalała o 0,9%.

W stosunku do 2012 r. wzrosła liczba wypożyczeń o 8,2%.

Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2014 r.

Biblioteki publiczne

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Biblioteki i filie	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia w tys.
POWIAT 2013	14	15	182,9	6877	151,0
GORZOWSKI 2014	14	15	188,5	6876	153,3
Gmina miejska					
Kostrzyn nad Odrą	1	9	37,1	2888	94,3
Gmina miejsko-wiejska					
Witnica.....	3	2	37,2	1208	18,5
Gminy wiejskie:					
Bogdaniec	1	2	9,9	465	5,9
Deszczno.....	1	0	12,6	364	5,7
Kłodawa	2	2	23,7	744	9,3
Lubiszyn	4	0	43,9	832	12,4
Santok	2	0	24,0	375	7,2

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2014 r. działające na terenie powiatu gorzowskiego instytucje zorganizowały łącznie 333 imprezy (5,0% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 76,8 tys. osób.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Kostrzyn nad Odrą – 33 woluminy, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Kłodawa – 13 woluminów.

W powiecie gorzowskim funkcjonowało 26 zespołów artystycznych (6,5% zespołów artystycznych w województwie),

w tym 8 zespołów wokalnych i chórów, 7 zespołów folklorystycznych oraz 5 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 394 członków, tj. 6,6% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Kostrzyn nad Odrą - 49,5% ogólnej liczby imprez w powiecie.

Również w tej gminie odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 336 osób.

TURYSTYKA

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2014 r. w granicach powiatu gorzowskiego funkcjonowało 14 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 4,9% wszystkich obiektów w województwie. Było to 5 obiektów hotelowych oraz 9 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowane były łącznie 742 miejsca noclegowe, tj. o 7,9% mniej niż w 2012 r. Z ogółu miejsc noclegowych 56,3% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 35,8% - w hotelach. Pozostałe 43,7% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe, w tym 23,7% - zespoły domków noclegowych. Miejsca całoroczne stanowiły 76,3% wszystkich miejsc noclegowych.

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie gorzowskim funkcjonowało 14 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 5,6% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2012 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zwiększyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru o 5,3%, a liczba czytelników zmalała o 0,9%.

W stosunku do 2012 r. wzrosła liczba wypożyczeń o 8,2%.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2014 r. działające na terenie powiatu gorzowskiego instytucje zorganizowały łącznie 333 imprezy (5,0% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 76,8 tys. osób.

W powiecie gorzowskim funkcjonowało 26 zespołów artystycznych (6,5% zespołów artystycznych w województwie), w tym 8 zespołów wokalnych i chórów, 7 zespołów folklorystycznych oraz 5 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 394 członków, tj. 6,6% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Wyszczególnienie	Obiekty ^a		Miejsca noclegowe ^a		Korzystający ^b		Udzielone noclegi ^b	
	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym turyści	ogółem	w tym turystom
POWIAT GORZOWSKI...2013	14	11	756	576	34370	6533	55251	10536
2014	14	11	742	566	37014	8995	58634	13100
Gmina miejska								
Kostrzyn nad Odrą.....	2	2	267	267	22107	8293	32715	11451
Gmina miejsko-wiejska								
Witnica.....	4	3	159	79	3604	540	9747	1311
Gminy wiejskie:								
Bogdaniec.....	-	-	-	-	-	-	-	-
Deszczno.....	3	3	43	43	2674	59	3719	171
Kłodawa.....	3	1	171	75	3465	-	5386	-
Lubiszyn.....	1	1	54	54	1670	-	1699	-
Santok.....	1	1	48	48	3494	103	5368	167

a Stan w dniu 31 VII, b W ciągu roku

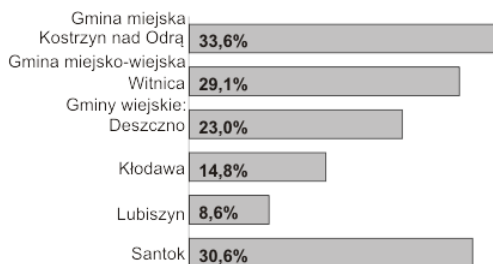
W 2014 r. w powiecie gorzowskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 37,0 tys. turystów, tj. 6,2% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 9,0 tys. osób stanowili 24,3% turystów w powiecie i 5,3% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2012 r. odnotowano wzrost liczby osób korzystających z noclegu - o 19,0%, w tym turystów zagranicznych - o 106,5%.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Witnica (28,6% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz Deszczno i Kłodawa (po 21,4% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W stosunku do 2012 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie gorzowskim wzrosła o 4,7 tys., tj. o 8,8%. Zwiększyła się również liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 5,0 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2014 r. wynosił 22,3%, tj. o 7,3 p. proc. więcej niż w 2012 r.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2014 r.

Najwyższy wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w gminie Kostrzyn nad Odrą (33,6%) i Santok (30,6%), a najniższy w gminie Lubiszyn (8,6%), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 25,7%.

W powiecie gorzowskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 0,9 p. proc. wyższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie strzelecko-drezdeneckim (36,1%), a najniższej w powiecie zielonogórskim (18,9%).

Edukacja i wychowanie

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie gorzowskim funkcjonowało 41 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 8,1% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba placówek nie zmieniła się.

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie Kostrzyn nad Odrą (30,0% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 34,8% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu gorzowskiego.

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2014/2015

Przedszkola stanowiły 48,8% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 ich liczba wzrosła o 5,3%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie gorzowskim przypadało 87 miejsc.

W roku szkolnym 2014/2015 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 2,2 tys. dzieci. Dzieci w przedszkolach stanowiły 75,8% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 7,3 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2012/2013. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie gorzowskim przypadało 53 dzieci.

Wychowanie przedszkolne

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przedszkolach	Dzieci ogółem	W tym	
	ogółem	w tym w przedszkolach			w przed-szkolach	w wieku do 6 lat
POWIAT GORZOWSKI..... 2013/2014	40	18	1711	2306	1668	326
2014/2015	41	20	1743	2156	1634	225
Gmina miejska						
Kostrzyn nad Odrą.....	8	6	606	697	573	81
Gmina miejsko-wiejska						
Witnica.....	6	2	300	371	283	51
Gminy wiejskie:						
Bogdaniec.....	6	2	100	184	83	-
Deszczno.....	8	2	100	258	116	6
Kłodawa.....	2	2	200	194	194	29
Lubiszyn.....	6	2	175	192	149	16
Santok.....	5	4	262	260	236	42

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

Najwięcej szkół gimnazjalnych zlokalizowanych było w gminie Santok (25,0% ogólnej liczby szkół gimnazjalnych w powiecie).

W roku szkolnym 2014/2015 w 27 szkołach znajdujących się w powiecie gorzowskim uczyło się 4,4 tys. dzieci, tj. 7,2% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba uczniów zwiększyła się o 8,6%, zmniejszyła się natomiast liczba absolwentów szkół podstawowych (o 9,1%). Na jedną szkołę w powiecie gorzowskim przypadało średnio 163 uczniów.

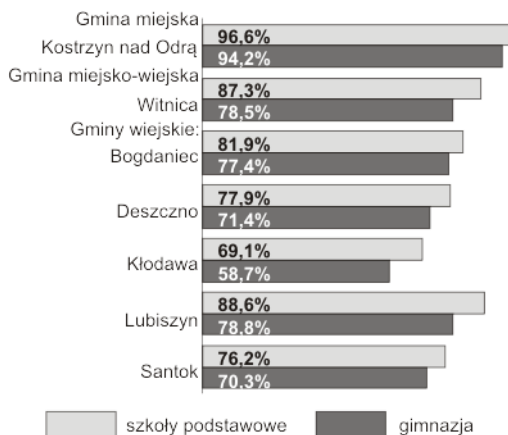
Edukację młodzieży w powiecie gorzowskim zapewniało także 12 gimnazjów, do których w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało łącznie 1,9 tys. uczniów, tj. 6,7% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 liczba uczniów zmniejszyła się o 6,8%, wzrosła natomiast liczba absolwentów (o 0,7%). Średnio na 1 gimnazjum w powiecie gorzowskim przypadało 162 uczniów.

Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe			Gimnazja		
	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a
POWIAT GORZOWSKI..... 2013/2014	27	4098	622	12	1965	681
2014/2015	27	4414	646	12	1938	605
Gmina miejska						
Kostrzyn nad Odrą.....	2	1214	174	2	565	196
Gmina miejsko-wiejska						
Witnica.....	4	795	127	1	365	114
Gminy wiejskie:						
Bogdaniec.....	4	457	76	1	197	60
Deszczno.....	4	554	74	1	223	65
Kłodawa.....	2	470	60	2	177	43
Lubiszyn.....	6	457	68	2	208	52
Santok.....	5	467	67	3	203	75

a Z poprzedniego roku szkolnego.

Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2014/2015

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2014 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 6-12 lat) w roku szkolnym 2014/2015 wyniósł 84,1% i był o 7,8 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 13 – 15 lat) wynosił w powiecie gorzowskim 77,8% i był o 11,8 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

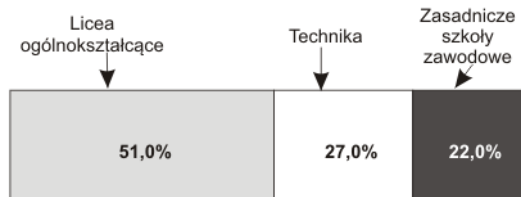
Szkoły podstawowe w powiecie gorzowskim zatrudniały łącznie 318 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, a gimnazja 173.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2014/2015 w powiecie gorzowskim pozostawało 9 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 1,0 tys. uczniów. Były to 3 zasadnicze szkoły zawodowe, 2 licea ogólnokształcące, 3 technika i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie gorzowskim funkcjonowała również 1 szkoła policealna, w której kształciło się 19 osób.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2013/2014

a Łącznie ze specjalnymi.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Powiat wyróżnia jeden z wyższych wskaźników zagęszczenia sieci wodociągowej. W końcu 2014 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła blisko 763 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 62,9 km wodociągu (wobec 48,7 km średnio w województwie). Nie licząc miast na prawach powiatu, wyższy wskaźnik notuje się tylko w powiecie nowosolskim (67,7 km na 100 km²).

W końcu 2014 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 91,6% (wobec 94,3% średnio w województwie). W 2014 r. przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w powiecie gorzowskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 28,9 m³, tj. o 0,7% mniej niż przeciętnie w województwie.

Spośród gmin powiatu gorzowskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminie Santok (37,7 m³ na 1 mieszkańca) i Kostrzyn nad Odrą (37,4 m³), a najmniejsze w gminach Deszczno i Witnica (po 20,4 m³).

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Stan 31 XII

Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	Sieć kanalizacyjna		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności
	ogółem w km	na 100 km ²		ogółem w km	na 100 km ²	
POWIAT GORZOWSKI..... 2013	738,8	60,8	83,8	189,5	15,6	47,3
2014	763,2	62,9	91,6	250,5	20,6	55,4
Gmina miejska						
Kostrzyn nad Odrą.....	53,3	115,5	99,9	30,9	67,0	92,8
Gmina miejsko-wiejska						
Witnica.....	97,7	35,1	87,0	62,7	22,5	57,4
Gminy wiejskie:						
Bogdaniec.....	124,2	111,2	99,7	18,9	16,9	38,0
Deszczno.....	122,4	72,7	76,7	30,4	18,1	29,2
Kłodawa.....	100,7	42,9	98,7	40,6	17,3	60,8
Lubiszyn.....	114,8	55,9	82,5	23,7	11,5	26,1
Santok.....	150,1	88,6	90,8	43,3	25,6	32,7

W Kostrzynie nad Odrą na 100 km² powierzchni przypadło 187,8 km sieci gazowej. W pozostałych gminach powiatu wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 54,2 km na 100 km² powierzchni w gminie Kłodawa, do 16,2 km w gminie Lubiszyn.

Najwyższy odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej notowano w Kostrzynie nad Odrą (65,5%), w gminie Santok (39,1%) i w gminie Kłodawa (38,5%), a najniższy w gminie Lubiszyn (2,8%).

Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności

Na 100 km² przypadało 20,6 km sieci kanalizacyjnej. Było to o 5,4 km na 100 km² mniej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystała mniej niż połowa ludności powiatu gorzowskiego (55,4% wobec 70,4% średnio w województwie).

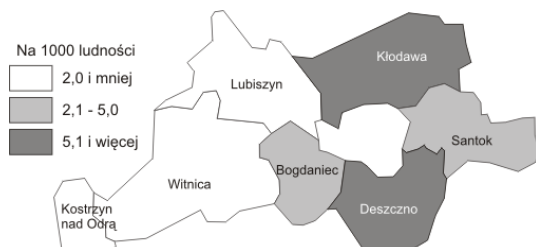
Powiat gorzowski wyróżnia największe zagęszczenie sieci gazowej wśród powiatów województwa lubuskiego (nie licząc miast na prawach powiatu Gorzów Wlkp. i Zielona Góra). W końcu 2014 r. długość sieci gazowej wyniosła 542 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² – 44,6 km (wobec 28,2 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie wyniósł 38,9% (wobec 51,7% średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zmniejszyła się (o 16,6%, tj. do 8,9 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 790,2 m³, tj. o 28,8% więcej niż średnio w województwie.

W powiecie gorzowskim w końcu 2014 r. było 22,8 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 2381 kWh, tj. o 0,8% mniej niż w 2012 r. Było to jednak o 30,8% więcej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu było to 771 kWh (wobec 785 kWh w 2012 r. i 803 w 2013 r.).

MIESZKANIA

W 2014 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie gorzowskim była mniejsza niż w 2012 r. i 2013 r.

Mieszkania oddane do użytkowania w 2014 r.

W latach 2013 i 2014 najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w gminach Deszczno i Kłodawa. W 2013 r. było to łącznie 121 mieszkań, a w 2014 r. - 115, tj. odpowiednio 43,2% i 47,7% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie.

(odpowiednio o 28,3% i 13,9%). Było to 241 mieszkań (tj. 7,2% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 230 mieszkań w budownictwie indywidualnym (tj. 13,1% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 120,3 m² (wobec 113,4 m² w 2012 r. i 92,6 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2014 r. wyniósł 3,4 wobec 3,3 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 726 mieszkań, tj. o 5,5% więcej niż średnio w województwie.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Przez powiat gorzowski wiodą ważne szlaki komunikacyjne, m.in. droga ekspresowa S3 ze Świnoujścia do Lubawki (granica państwa z Czechami) oraz droga krajowa 22 z Kostrzyna nad Odrą (granica państwa z Niemcami) do Elbląga i Grzechotek (granica państwa z Rosją).

Spośród gmin powiatu gorzowskiego znacznie więcej km ścieżek rowerowych na 10 tys. km² niż średnio w województwie notowano w gminie Kostrzyn nad Odrą (3717,4), Kłodawa (1046,8) i Witnica (648,7).

Ponadto w powiecie gorzowskim znajduje się 605,3 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 9,9% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 49,9 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 43,6% średnio w województwie). Rośnie liczba samochodów osobowych i motocykli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2014 r. wyniosła odpowiednio 574 i 51 wobec odpowiednio 533 i 48 w 2012 r. W 2014 r. zmniejszyła się liczba wypadków drogowych z 60 w 2012 r. i 63 w 2013 r. do 52, co stanowiło 7,3% ogółu wypadków drogowych w województwie. W przeliczeniu na 100 tys. ludności było to 73,5 wypadku, tj. o 3,2 wypadku na 100 tys. ludności więcej niż średnio w województwie. W wypadkach drogowych w powiecie gorzowskim odnotowano 8 ofiar śmiertelnych (tyle co w 2012 r. i o 5 ofiar mniej niż w 2013 r.) i 83 rannych (wobec 87 rannych w 2012 r. i 102 - w 2013 r.).

Powiat gorzowski wyróżnia największa długość ścieżek rowerowych wśród powiatów województwa lubuskiego. W 2014 r. było to 72,3 km ścieżek rowerowych (tj. 15,6% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 595,6 km ścieżek (wobec 331,5 km średnio w województwie). Wyższy wskaźnik notuje się jedynie w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra. Na 10 tys. ludności przypadało 10,2 km ścieżek (wobec 4,5 km średnio w województwie).

Finanse publiczne

BUDŻET POWIATU

W 2014 r. wydatki budżetu powiatu gorzowskiego nie przekroczyły jego dochodów, a relacja wyniku do dochodu wyniosła 3,2 wobec 6,4 w 2012 r.

W większości gmin powiatu gorzowskiego wydatki budżetów były mniejsze niż dochody. Ujemną relację wyniku do dochodu zanotowano jedynie w gminie Bogdaniec (minus 2,2 wobec minus 5,9 w 2012 r.) oraz w gminie Santok (minus 6,1 wobec 8,8 w 2012 r.).

W 2014 r. dochody budżetu powiatu gorzowskiego były niższe od notowanych w 2012 r. i w 2013 r. odpowiednio o 1,2% i 1,0%. Z kolei wydatki były wyższe niż w 2012 r. (o 2,2%), jednak nie osiągnęły poziomu z 2013 r. (były o 7,2% niższe). Wynik budżetu powiatu gorzowskiego w 2014 r. wyniósł 1,6 mln zł (wobec 3,2 mln zł w 2012 r. i minus 1,6 mln zł w 2013 r.). W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu gorzowskiego wyniosły 701 zł i były o 12,6% niższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 679 zł na 1 mieszkańca były o 25,2% niższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Powiat wyróżnia relatywnie wysoki udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu (na poziomie 41,8% wobec 32,2% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Wyższy niż w gorzowskim udział dochodów własnych notuje się w powiecie zielonogórskim (42,6%). Ponadto powiat gorzowski ma relatywnie wysoki udział dotacji w ogóle dochodów (30,8% wobec średnio 25,5% w powiatach województwa) i najniższy wśród powiatów województwa udział subwencji ogólnej w dochodach budżetu (27,4%, wobec 42,3% średnio w powiatach lubuskich). W 2014 r. dochody budżetu powiatu gorzowskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 2,3 mln zł, co stanowiło 4,7% ogółu dochodów powiatu. Było to jednak mniej niż w latach poprzednich (o 33,3% w stosunku do 2012 r. i o 40,8% w relacji do 2013 r.).

Większość wydatków budżetu powiatu gorzowskiego stanowiły wydatki bieżące (90,3%), w tym m.in. wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (48,3%). Dalsze 9,7% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 14,9% przed rokiem i 7,0% w 2012 r.). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 66 zł, tj. były o 40,5% wyższe niż w 2012 r., jednak o 40,0% niższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Relacja wyniku do dochodów według gmin w 2014 r.

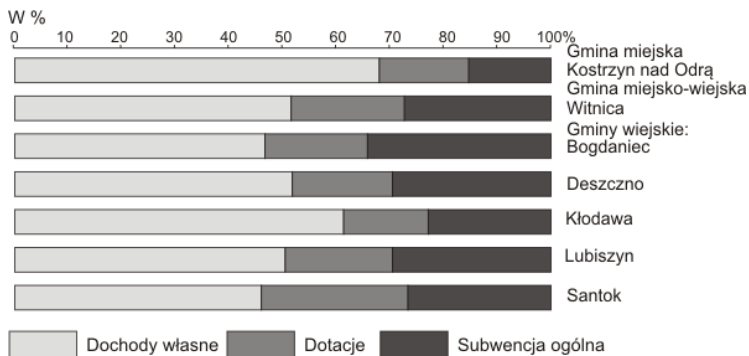
W 2014 r. spośród gmin powiatu gorzowskiego najwyższy odsetek dochodów własnych notowano w gminie Kostrzyn nad Odrą (67,9% ogółu dochodów) oraz w gminach: Kłodawa (61,4%), Deszczno (51,8%) i Witnica (51,5%).

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2014 r. (w zł)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	W tym dochody własne	Wydatki ogółem	Z tego wydatki	
				bieżące	inwestycyjne
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU POWIATU					
Powiat gorzowski.....	701	293	679	613	66
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN					
Gmina miejska					
Kostrzyn nad Odrą.....	3939	2674	3808	3190	618
Gmina miejsko-wiejska					
Witnica	3130	1612	3089	2887	201
Gminy wiejskie:					
Bogdaniec	2762	1290	2823	2598	224
Deszczno	2820	1460	2615	2411	204
Kłodawa	3309	2031	3100	2372	728
Lubiszyn.....	3413	1725	3189	2728	461
Santok.....	3161	1449	3355	2504	850

BUDŻETY GMIN

Struktura dochodów gmin powiatu według rodzajów (w % ogółem) w 2014 r.

W 2014 r. dochody gmin powiatu gorzowskiego zbiorczo wyniosły 233,5 mln zł i były wyższe od notowanych w 2012 r. (o 8,7%) i w 2013 r. (o 7,2%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 227,5 mln zł (tj. o 13,0% w stosunku do 2012 r. i o 11,4% w porównaniu z 2013 r.). W dochodach budżetów gmin powiatu gorzowskiego średnio 56,6% stanowiły dochody własne. Dalsze 24,1% zapewniała subwencja ogólna, a 19,3% – dotacje.

W 2014 r. spośród gmin powiatu gorzowskiego najwyższy wzrost dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych zanotowano w gminie Lubiszyn – o 149,7% w stosunku do 2012 r. i o 223,2% - w porównaniu z 2013 r.

Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminach powiatu

Wyszczególnienie	2013		2014	
	w tys zł		w % ogółu dochodów	
Gmina miejska				
Kostrzyn nad Odrą	2391,7	1942,2		2,7
Gmina miejsko-wiejska				
Witnica	2302,3	828,2		2,0
Gminy wiejskie:				
Bogdaniec	649,6	63,3		0,3
Deszczno	1135,5	118,0		0,5
Kłodawa	213,9	897,1		3,3
Lubiszyn	587,2	1897,8		8,0
Santok	447,1	2572,3		10,0

Dochody gmin powiatu gorzowskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3313 zł, w tym dochody własne 1874 zł.

W 2014 r. dochody budżetów gmin powiatu gorzowskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 8,3 mln zł, co stanowiło 3,6% ogółu dochodów gmin w powiecie. W wartościach bezwzględnych było to o ponad połowę (o 50,5%) mniej niż w 2012 r. i o 7,7% więcej niż w 2013 r.

Z ogółu wydatków budżetów gmin powiatu gorzowskiego średnio 85,4% stanowiły wydatki bieżące, a 14,6% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie gorzowskim wyniosły 3228 zł, w tym wydatki bieżące 2756 zł, a inwestycyjne – 472 zł.

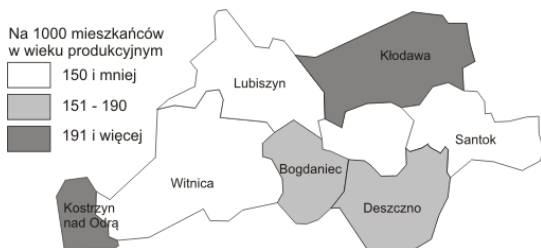
W 2014 r. średnio 35,0% wydatków gmin powiatu gorzowskiego stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie. Najwyższy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie notowano w gminie Deszczno (39,8%), Bogdaniec (39,0%) i Lubiszyn (38,6%), a najmniejszy w gminie Kłodawa (31,6%) i Witnica (31,2%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 965 zł w gminie Witnica do 1339 zł w gminie Kostrzyn nad Odrą.

Podmioty gospodarki narodowej

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie gorzowskim zarejestrowanych było 7,4 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 6,7% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2012 r. liczba podmiotów wzrosła o 240 (3,3%).

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejskiej Kostrzyn nad Odrą oraz gminie wiejskiej Kłodawa odpowiednio 30,1% i 14,9% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r.

w zakresie przemysłu i budownictwa na poziomie 24,4% (wobec 20,8% średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 4,2% ogółu podmiotów gospodarczych, a podmioty prowadzące działalność usługową – 71,5%.

Powiat gorzowski mieści się w grupie powiatów o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (obok miast na prawach powiatu: Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry oraz powiatu słubskiego). W 2014 r. były to 162 podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym.

Powiat gorzowski wyróżnia najwyższy wśród powiatów województwa lubuskiego odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność

Gmina wiejska Kłodawa i gmina miejska Kostrzyn nad Odrą mieszczą się w grupie gmin o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (odpowiednio 203 – 4 lokata oraz 194 – 5 lokata).

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym					
		spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
POWIAT GORZOWSKI.....2013	7389	507	217	330	17	197	5926
2014	7414	534	220	322	16	204	5901
Gmina miejska Kostrzyn nad Odrą.....	2232	208	115	126	6	49	1644
Gmina miejsko-wiejska Witnica.....	1069	85	44	34	2	31	843
Gminy wiejskie:							
Bogdaniec.....	743	56	20	36	2	32	592
Deszczno.....	947	63	12	34	1	20	801
Kłodawa.....	1107	46	12	49	0	26	953
Lubiszyn.....	517	26	8	18	2	24	404
Santok.....	799	50	9	25	3	22	664

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminach: Kostrzyn nad Odrą oraz Witnica (odpowiednio 23,7% i 19,5% ogółu tych spółek w powiecie).

Spółki handlowe w liczbie 534 stanowiły 7,2% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 220 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (41,2% ogółu spółek handlowych w powiecie).

POWIAT MIĘDZYRZECKI

Demografia

Powierzchnia i ludność

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia		Ludność		
	w km ²	województwo = 100	ogółem	województwo = 100	z ogółem kobiety
POWIAT MIĘDZYRZECKI 2013	1388	9,9	58697	5,7	29665
..... 2014	1388	9,9	58640	5,7	29669
Gminy miejsko-wiejskie:					
Międzyrzecz.....	315	2,3	25131	2,5	12836
Skwierzyna	285	2,0	12404	1,2	6357
Trzciel	178	1,3	6578	0,6	3266
Gminy wiejskie:					
Bledzew	247	1,8	4495	0,4	2240
Przytoczna.....	185	1,3	5729	0,6	2763
Pszczew	178	1,3	4303	0,4	2207

Powiat międzyrzecki, 4. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 5,7% populacji województwa. W ostatnich pięciu latach liczba ludności powiatu nieznacznie zmniejszyła się, osiągając w końcu 2014 r. poziom o 0,5% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu międzyrzeckiego, do 44,8 tys. osób w 2050 r. – w porównaniu z 2013 r. oznacza to największy (o 23,7%) ubytek ludności wśród powiatów województwa lubuskiego (po powiecie żagańskim i krośnieńskim).

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowią kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu jest jednym z najniższych w województwie (na poziomie 50,6%). W rezultacie relatywnie niski jest także współczynnik feminizacji, zgodnie z którym na 100 mężczyzn w powiecie międzyrzeckim przypadają 102 kobiety.

Gęstość zaludnienia (ludność na km²)

Gmina Pszczew jest jedyną gminą w powiecie, w której przyrost naturalny systematycznie wzrastał, osiągając w 2014 r. najwyższy poziom (2,8 osób na 1000 ludności). Odwrotna sytuacja była natomiast w gminie Skwierzyna, w której przyrost naturalny znacząco zmalał (z 2,0 osób na 1000 ludności w 2010 r. do 0,2 w 2014 r.).

W ostatnich latach w powiecie międzyrzeckim nieco zmalał wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2014 r. wyniósł 52,5% i był o 0,2 p. proc. mniejszy niż w 2012 r. oraz o 0,5 p. proc. mniejszy niż w 2010 r.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie międzyrzeckim jest równa średniej wartości w województwie (w 2014 r. wyniosła 4,8). Było to o 0,4 małżeństwa na 1000 ludności mniej niż w 2012 r. i o 1,0 mniej niż w 2010 r. Lepiej kształtuje się natomiast współczynnik rozwodów, który jest wyraźnie niższy niż średnio w województwie (w 2014 r. było to 1,7 rozwodów na 1000 ludności wobec 2,1 średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności nie zmieniła się, natomiast w relacji do 2010 r. zwiększyła się o 0,2.

Ruch naturalny ludności

Stan w dniu 31 XII

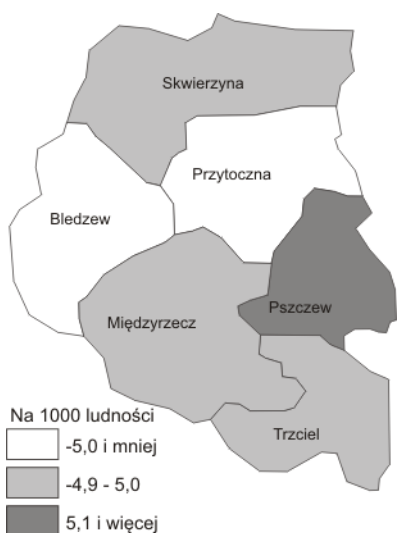
Wyszczególnienie	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 ludności		
POWIAT MIĘDZYRZECKI. 2013	9,4	9,9	-0,4
2014	9,6	9,2	0,5
Gminy miejsko-wiejskie:			
Międzyrzecz	9,8	8,9	0,9
Skwierzyna	8,6	8,8	-0,2
Trzciel	7,8	10,4	-2,6
Gminy wiejskie:			
Bledzew	11,7	11,0	0,7
Przytoczna	10,7	9,2	1,6
Pszczew	10,5	7,7	2,8

W powiecie międzyrzeckim korzystnie kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2014 r. współczynnik urodzeń był o 0,1 pkt. wyższy niż średnio w województwie, choć podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była niższa niż w latach poprzednich (o 0,6 urodzenia zarówno w stosunku do 2012 r., jak i w relacji do 2010 r.). Zmniejszył się także współczynnik zgonów (o 0,2 pkt. w stosunku do 2010 r.). W rezultacie międzyrzecki jest jednym z tych powiatów w województwie, które odnotowały dodatni przyrost naturalnym.

W populacji powiatu międzyrzeckiego 64,6% stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób z tej kategorii wiekowej przypadają 55 osób w wieku nieprodukcyjnym. Były to o około 2 osoby mniej niż średnio w województwie, co lokuje powiat międzyrzecki w grupie powiatów o relatywnie niższej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Prognozuje się jednak, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach (w tym w powiecie międzyrzeckim wzrośnie do 80).

W powiecie międzyrzeckim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności było ujemne.

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2014 r.

W 2014 r. w gminie Przytoczna zanotowano najniższy w powiecie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 16,7% wobec 18,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Przytoczna znajduje się w grupie gmin o najwyższym odsetku osób w wieku produkcyjnym (na poziomie 65,9% wobec 63,8% przeciętnie w województwie). W rezultacie gminę tę wyróżnia jeden z niższych wskaźników obciążenia demograficznego (51,8 wobec 56,8 średnio w województwie).

Spośród gmin powiatu międzyrzeckiego najwięcej zameldowań na pobyt stały notuje się w gminie Międzyrzecz. W 2014 r. było to 411 osób, tj. blisko 52% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie międzyrzeckim. W gminie tej notuje się także najwięcej wymeldowań (w 2014 r. - 472), tj. 50% ogółu wymeldowań w powiecie.

W 2014 r. przewaga liczby wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami, podobnie jak w 2012 r., wyniosła 2,5 osób na 1000 ludności, a w stosunku do 2010 r. była niższa o 0,4.

Środowisko i ekologia

WARUNKI NATURALNE

W końcu 2014 r. grunty leśne powiatu międzyrzeckiego zajmowały obszar 74782,7 ha stanowiąc 10,5% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 72710,9 ha porastały 52,4% powierzchni powiatu.

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano na obszarze wiejskim Skwierzyna (72,2), a najniższy w mieście Międzyrzecz (2,0).

Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowały się gminy: Pszczew (10,8%) i Międzyrzecz (7,7%), a najmniejszym gmina Trzciel (2,0%).

W 2014 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu międzyrzeckiego wynosiła 43802,3 ha, co stanowiło 3,1% powierzchni geograficznej województwa i 31,6% powierzchni geograficznej powiatu.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			Pomniki przyrody
		rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	
		w ha			
POWIAT MIĘDZYRZECKI 2013	43802,3	321,9	34054,1	365,7	145
POWIAT MIĘDZYRZECKI 2014	43802,3	321,9	34054,1	365,7	154
Gminy miejsko-wiejskie:					
Międzyrzecz.....	10753,2	46,5	10271,0	185,7	36
Skwierzyna.....	5124,9	4,0	5086,0	34,9	29
Trzciel.....	2806,9	263,9	1953,1	51,3	18
Gminy wiejskie:					
Bledzew.....	5729,3	-	5660,0	69,3	25
Przytoczna.....	4368,4	4,4	3037,0	2,0	23
Pszczew.....	15019,5	3,1	8047,0	22,5	23

WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD

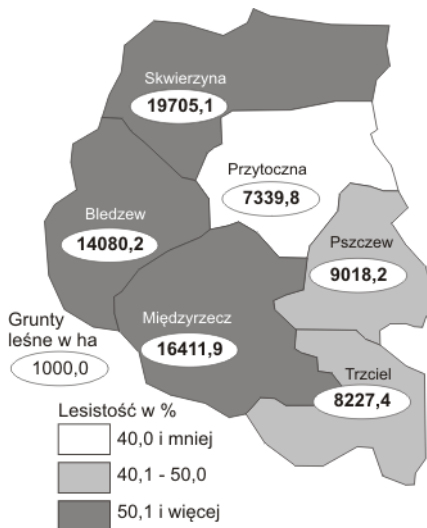
Międzyrzecki jest ósmym powiatem w województwie (za powiatami: krośnieńskim, żarskim, gorzowskim, miastami: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra oraz powiatami: ślubickim i żagańskim) pod względem zużycia wody ogółem. W 2014 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 86,6 m³, tj. o 0,5 m³ więcej niż średnio w województwie. Najwięcej – 57,1% zużytej wody – wykorzystano w rolnictwie i leśnictwie, 41,0% w gospodarstwach domowych, a 1,9% w przemyśle.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 r.

Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2014 r.

Stan w dniu 31 XII

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie (obszar wiejski Międzyrzecza – 88,7% i obszar wiejski Trzciel – 86,3% ogółu zużytej wody). Wielkość zużycia wody w gminach: Trzciel (miasto), Pszczew i Skwierzyna jest zdeterminowana zużyciem wody w gospodarstwach domowych. W 2014 r. eksploatacja sieci wodociągowej stanowiła w tych gminach 100,0% zużytej wody.

W 2014 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 1615 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2012 r. nastąpił wzrost o 1,7% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 16,0% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 73,3% ogółu mieszkańców powiatu (w 2012 r. 71,7%). Wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat międzyrzecki na 5. lokacie w województwie.

Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Wyszczególnienie	Ścieki ogółem	Oczyszczane		Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
		razem	w tym biologicznie w % ogółem	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
		w dam ³				
POWIAT MIĘDZYRZECKI 2013	1637	1622	15,8	15	11	72,6
2014	1615	1603	16,0	12	8	73,3
Gminy miejsko-wiejskie:						
Międzyrzecz.....	895	883	0,7	12	8	91,4
Skwierzyna	378	378	-	-	-	78,3
Trzciel	98	98	100,0	-	-	33,9
Gminy wiejskie:						
Bledzew	31	31	100,0	-	-	29,1
Przytoczna.....	128	128	95,3	-	-	65,6
Pszczew	85	85	-	-	-	70,7

NAKŁADY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 38,3 mln zł, tj. 653 zł w przeliczeniu na mieszkańca (najwyższa wartość w województwie lubuskim). Najwięcej – 69,8% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 16,6% - na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu, 11,8% na zmniejszanie hałasu i wibracji, a pozostałe 1,8% na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 3,1 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 52 zł. Na inwestycje związane z ujęciami i doprowadzeniem wody przeznaczono 48,8% ogółu środków, na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 30,0%, a pozostałe 21,2% środków wydatkowano na obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki pochodzące z zagranicy, które stanowiły 67,0% ogółu zainwestowanych środków, 18,7% środków pochodziło z kredytów i pożyczek krajowych (w tym bankowych), 7,0% stanowiły środki własne, środki z budżetów województwa, powiatu i gminy wyniosły 5,4%, a pozostałe 1,9% sfinansowano z funduszy ekologicznych (pożyczki, kredyty i dotacje) oraz innych źródeł.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Wyszczególnienie	Ochrona środowiska	Gospodarka wodna
	w tys. zł	
POWIAT MIĘDZYRZECKI...2013	44623,7	3986,3
2014	38250,1	3072,5
Gminy miejsko-wiejskie:		
Międzyrzecz	13582,0	1429,0
Skwierzyna	5058,0	-
Trzciel.....	2069,8	413,7
Gminy wiejskie:		
Bledzew.....	13720,0	92,5
Przytoczna	313,4	346,0
Pszczew	3506,9	791,3

Rynek pracy

Podstawowe dane z zakresu rynku pracy w powiecie międzyrzeckim, w tym liczba pracujących i bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego w 2014 r. były bardziej korzystne niż w 2012 r.

Pracujący^a

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2013	10595	4,9	5769
	2014	11277	5,1	6151
Gminy miejsko-wiejskie:				
	Międzyrzecz	6223	2,8	3258
	Skwierzyna	2220	1,0	1264
	Trzciel	1060	0,5	620
Gminy wiejskie:				
	Bledzew	205	0,1	109
	Przytoczna	919	0,4	410
	Pszczew	650	0,3	490

a Patrz Uwagi ogólne

Gmina wiejska Bledzew jest jedną z dwóch gmin w województwie o najmniejszej liczbie pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności (46). W pozostałych gminach powiatu liczba ta kształtuje się na poziomie od 151 pracujących na 1000 ludności w gminie Pszczew do 179 w gminie Skwierzyna i 248 w gminie Międzyrzecz.

PRACUJĄCY

Pracujący w powiecie międzyrzeckim stanowią 5,1% ogółu pracujących w województwie lubuskim, a ich liczba wzrosła w 2014 r. w porównaniu z poprzednimi latami bardziej dynamicznie niż średnio w województwie (o 5,0% w relacji do 2012 r. i o 2,8% w stosunku do 2010 r.).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących wyniosła 192 (tj. o 27 osób mniej niż średnio w województwie). Międzyrzecki miłoś się jednak w grupie powiatów

o relatywnie wysokiej wartości tego wskaźnika, za miastami na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra oraz powiatami: świebodzińskim, słubickim i żarskim.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 54,5%, tj. o 3,9 p. proc. więcej niż średnio w województwie, a ich liczba wzrosła w stosunku do 2012 r. o 6,4%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 3,5%.

Gminy: Międzyrzecz i Przytoczna wyróżnia relatywnie wysoki odsetek pracujących w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (odpowiednio 11,4% i 17,0%) wobec 6,4% średnio w województwie.

W powiecie międzyrzeckim notuje się wyższy niż średnio w województwie odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie (w 2014 r. łącznie było to 43,6% ogółu pracujących w powiecie wobec 39,2% średnio w województwie). Większy niż przeciętnie w województwie był także udział pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (3,5% ogółu pracujących wobec 2,6% w województwie lubuskim), a nieco mniejszy w przedsiębiorstwach prowadzących działalność usługową, w których pracowało 52,8% ogółu pracujących (wobec 58,2% średnio w województwie), w tym 11,0% w edukacji, a 10,3% w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej.

Pracujący na 1000 ludności w 2014 r.

BEZROBOTNI

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie międzyrzeckim stanowili 8,4% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. o 18,3%, tj. mniej dynamicznie niż średnio w województwie. Powiat miłoś się w grupie pięciu powiatów o najwyższej w województwie stopie bezrobocia, na poziomie 18,6% (wyższą stopę bezrobocia notuje się w powiatach: strzelecko-drezdeneckim, nowosolskim i żagańskim).

Bezrobotni zarejestrowani

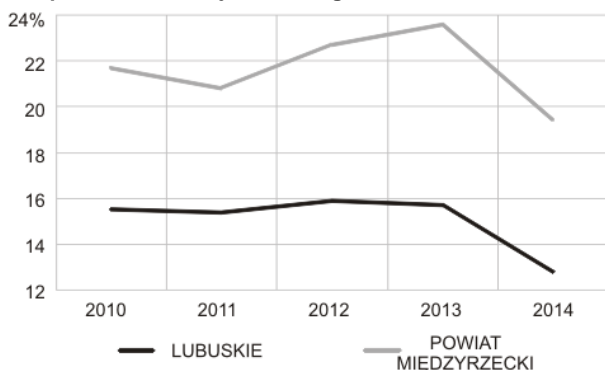
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2013	5085	8,5	2535
	2014	3981	8,4	1997
Gminy miejsko-wiejskie:				
	Międzyrzecz.....	1524	3,2	773
	Skwierzyna.....	850	1,8	418
	Trzciel.....	446	0,9	218
Gminy wiejskie:				
	Bledzew.....	387	0,8	186
	Przytoczna.....	432	0,9	219
	Pszczew.....	342	0,7	183

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 50,2% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 18,4%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 18,2%.

W porównaniu z 2012 r. w powiecie międzyrzeckim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 2,0%, tj. w mniejszym stopniu niż średnio w województwie (spadek o 6,1%). Korzystne zmiany obserwowano w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2012 r. do 14,0% (tj. o 4,9 p. proc.).

Stopa bezrobocia rejestrowanego

We wszystkich gminach powiatu międzyrzeckiego liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest wyższa niż średnio w województwie (46 osób) i wyniosła od 61 bezrobotnych na 1000 mieszkańców w gminie Międzyrzecz do 86 w gminie Bledzew.

Gminy wiejskie powiatu międzyrzeckiego mieszczą się w grupie 9 gmin (spośród 41 gmin wiejskich w województwie) o najwyższej liczbie bezrobotnych w relacji do liczby ludności.

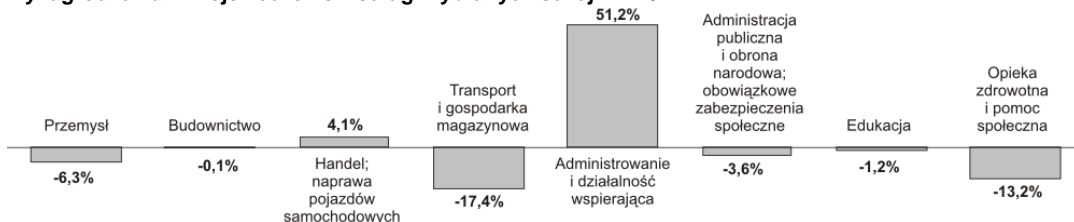
Powiat międzyrzecki wyróżnia relatywnie niski odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 2,9%, wobec 3,9% średnio w województwie). Było to o 1,6 p. proc.

mniej niż w 2012 r. Niekorzystne zmiany zachodzą natomiast w populacji osób w wieku 55 lat i więcej, których udział w ogóle bezrobotnych zwiększył się w porównaniu z 2012 r. o 5,5 p. proc., tj. w większym stopniu niż średnio w województwie i wyniósł 19,4% (wobec 18,5% średnio w województwie lubuskim).

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie międzyrzeckim od lat jest jednym z niższych wśród powiatów województwa lubuskiego. W 2014 r. wyniosło 3345 zł, tj. było o 2,3% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (3425 zł). Notowany w 2014 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do lat poprzednich był jednak bardziej dynamiczny niż średnio w województwie. W stosunku do 2012 r. wyniósł 7,3%, a w dłuższym okresie czasu, w relacji do 2010 r. - 18,6% (wobec odpowiednio 6,9% i 17,3% średnio w województwie).

Odchylenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie według wybranych sekcji w 2014 r.

Kultura i turystyka

BIBLIOTEKI ORAZ INSTYTUCJE KULTURY

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie międzyrzeckim funkcjonowały 22 biblioteki publiczne łącznie z filiami, tj. 8,7% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2012 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zwiększyła się nieznacznie liczba woluminów księgozbioru o 0,6%, natomiast spadła liczba czytelników o 16,1%.

W stosunku do 2012 r. spadła również liczba wypożyczeń o 33,4%.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2014 r. działające na terenie powiatu międzyrzeckiego instytucje zorganizowały łącznie 314 imprez (4,7% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 69,8 tys. osób.

Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2014 r.

Biblioteki publiczne

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Biblioteki i filie	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia w tys.
POWIAT 2013	22	14	276,7	11002	248,2
MIĘDZYRZECKI 2014	22	13	277,6	9251	169,2
Gminy miejsko-wiejskie:					
Międzyrzecz	5	11	120,6	4489	74,5
Skwierzyna.....	4	-	39,4	1298	32,3
Trzciel	3	1	39,5	1621	34,6
Gminy wiejskie:					
Bledzew	4	-	26,4	853	11,2
Przytoczna	4	-	27,9	506	6,4
Pszczew	2	1	23,7	484	10,0

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Skwierzyna – 25 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Przytoczna – 13 woluminów.

W powiecie międzyrzeckim funkcjonowały 22 zespoły artystyczne (5,5% zespołów artystycznych w województwie), w tym 4 zespoły wokalne i chóry, 4 zespoły folklorystyczne oraz 2 zespoły muzyczno-instrumentalne. Zespoły te skupiały łącznie 665 członków, tj. 11,1% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

TURYSTYKA

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2014 r. w granicach powiatu międzyrzeckiego funkcjonowało 35 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 12,4% wszystkich obiektów w województwie. Było to 9 obiektów hotelowych oraz 26 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowane były łącznie 2262 miejsca noclegowe, tj. o 12,4% mniej niż w 2012 r. Z ogółu miejsc noclegowych 15,1% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 4,3% - w hotelach. Pozostałe 84,9% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe, w tym 3,3% - zespoły domków noclegowych. Miejsca całoroczne stanowiły 46,4% wszystkich miejsc noclegowych.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Międzyrzecz - 37,3% ogólnej liczby imprez w powiecie.

Również w tej gminie odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 306 osób.

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Wyszczególnienie	Obiekty ^a		Miejsca noclegowe ^a		Korzystający ^b		Udzielone noclegi ^b	
	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagranicznym
POWIATI 2013	41	23	2605	1151	36138	8080	91268	9823
MIĘDZYRZECKI 2014	35	19	2262	1049	35606	7704	91969	9361
Gminy miejsko-wiejskie:								
Międzyrzecz.....	7	4	436	155	8747	348	17656	832
Skwierzyna.....	3	3	174	174	3239	1694	4112	1874
Trzciel.....	6	4	215	110	7528	5255	9709	5794
Gminy wiejskie:								
Bledzew.....	3	1	318	234	3116	-	15809	-
Przytoczna.....	3	3	112	112	4002	12	7337	12
Pszczew.....	13	4	1007	264	8974	395	37346	849

a Stan w dniu 31 VII, b W ciągu roku

W 2014 r. w powiecie międzyrzeckim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 35,6 tys. turystów, tj. 6,0% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 7,7 tys. osób stanowili 21,6% turystów w powiecie i 4,6% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2012 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 21,0%, w tym turystów zagranicznych - o 32,7%.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Pszczew (37,1% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz Międzyrzecz (20,0% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W stosunku do 2012 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie międzyrzeckim spadła o 16,2 tys., tj. o 15,0%. Zmniejszyła się również liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 6,8 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2014 r. wynosił 10,2%, tj. o 4,8 p. proc. mniej niż w 2012 r.

Najwyższy wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w gminie Bledzew (26,6%) i Pszczew (21,4%), a najniższy w gminie Skwierzyna (6,6%), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 25,7%.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie międzyrzeckim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 6,2 p. proc. niższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie strzelecko-drezdeneckim (36,1%), a najniższej w powiecie zielonogórskim (18,9%).

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2014 r.

Edukacja i wychowanie

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2014/2015

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie Międzyrzecz (56,3% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 40,3% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu międzyrzeckiego.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie międzyrzeckim funkcjonowało 30 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 5,9% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba placówek wzrosła o 4, tj. o 15,4%.

Przedszkola stanowiły 53,3% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 ich liczba wzrosła o 14,3%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie międzyrzeckim przypadało 89 miejsc.

W roku szkolnym 2014/2015 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 1,8 tys. dzieci, tj. o 0,5% mniej niż w poprzednim roku. Dzieci w przedszkolach stanowiły 76,7% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, w stosunku do roku szkolnego 2012/2013 ich liczba w nieznacznym stopniu uległa zmianie. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie międzyrzeckim przypadało 58 dzieci.

Wychowanie przedszkolne

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przed-szkolach	Dzieci ogółem	W tym	
	ogółem	w tym w przed-szkolach			w przed-szkolach	w wieku 6 lat
POWIAT						
MIĘDZYRZECKI 2013/2014	28	14	1364	1869	1327	279
MIĘDZYRZECKI 2014/2015	30	16	1423	1754	1346	219
Gminy miejsko-wiejskie:						
Międzyrzecz.....	15	9	574	750	536	64
Skwierzyna.....	4	2	299	353	292	63
Trzciel.....	3	2	225	229	213	42
Gminy wiejskie:						
Bledzew.....	5	1	75	133	55	2
Przytoczna.....	2	1	125	166	127	22
Pszczew.....	1	1	125	123	123	26

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

Najwięcej szkół gimnazjalnych zlokalizowanych było w gminie Międzyrzecz (33,3% ogólnej liczby szkół gimnazjalnych w powiecie).

W roku szkolnym 2014/2015 w 16 szkołach znajdujących się w powiecie międzyrzeckim uczyło się 3,4 tys. dzieci, tj. 5,5% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba uczniów zwiększyła się o 9,7%, zmniejszyła się natomiast liczba absolwentów szkół podstawowych (o 5,8%). Na jedną szkołę w powiecie międzyrzeckim przypadało średnio 213 uczniów.

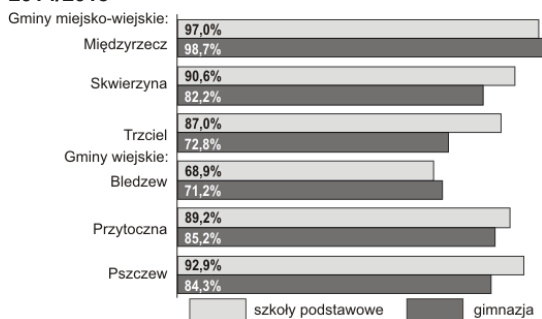
Edukację młodzieży w powiecie międzyrzeckim zapewniało także 9 gimnazjów, do których w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało łącznie 1,6 tys. uczniów, tj. 5,5% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 liczba uczniów zmniejszyła się o 7,7%. Zmniejszyła się również liczba absolwentów (o 12,5%). Średnio na 1 gimnazjum w powiecie międzyrzeckim przypadało 174 uczniów.

Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe			Gimnazja		
	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a
POWIAT MIĘDZYRZECKI 2013/2014	16	3135	503	9	1604	539
2014/2015	16	3400	520	9	1569	517
Gminy miejsko-wiejskie:						
Międzyrzecz.....	6	1547	252	3	740	234
Skwierzyna.....	3	667	89	1	316	102
Trzciel.....	2	383	49	2	160	53
Gminy wiejskie:						
Bledzew.....	2	209	48	1	111	42
Przytoczna.....	2	327	44	1	131	45
Pszczew.....	1	267	38	1	111	41

a Z poprzedniego roku szkolnego.

Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2014/2015

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2014 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 6-12 lat) w roku szkolnym 2014/2015 wyniósł 91,2% i był o 0,7 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 13 – 15 lat) wynosił w powiecie międzyrzeckim 87,5% i był o 2,1 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

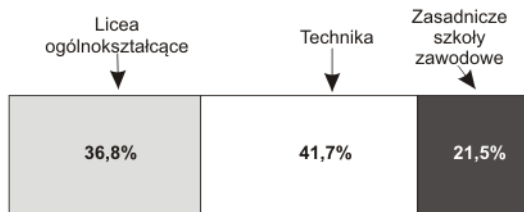
Szkoły podstawowe w powiecie międzyrzeckim zatrudniały łącznie 251 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, a gimnazja 135.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2014/2015 w powiecie międzyrzeckim pozostawało 12 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 1,5 tys. uczniów. Były to 4 zasadnicze szkoły zawodowe, 2 licea ogólnokształcące, 5 techników i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie międzyrzeckim funkcjonowały 4 szkoły policealne, w których kształciło się 197osób.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2013/2014

a Łącznie ze specjalnymi.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

W powiecie międzyrzeskim notuje się najniższy wskaźnik zagęszczenia sieci wodociągowej. W końcu 2014 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła blisko 355 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 25,6 km wodociągu (wobec 48,7 km średnio w województwie).

W końcu 2014 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 88,6% (wobec 85,6% w 2012 r. i 94,3% średnio w województwie). Przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w powiecie międzyrzeskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 29,9 m³, tj. o 2,7% więcej niż przeciętnie w województwie.

Spośród gmin powiatu międzyrzeskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminie Przytoczna (32,0 m³) i Trzciel (31,7 m³), a najmniejsze w gminach Pszczew i Bledzew (odpowiednio 22,3 m³ i 24,5 m³).

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Stan 31 XII

Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	Sieć kanalizacyjna		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności
	ogółem w km	na 100 km ²		ogółem w km	na 100 km ²	
POWIAT MIĘDZYRZECKI 2013	378,9	27,3	85,7	255,2	18,4	63,5
..... 2014	354,6	25,6	88,6	258,1	18,6	64,5
Gminy miejsko-wiejskie:						
Międzyrzecz.....	124,6	39,5	92,8	144,1	45,7	85,1
Skwierzyna	64,1	22,5	89,2	36,0	12,6	66,1
Trzciel	39,0	22,0	72,3	20,0	11,3	31,5
Gminy wiejskie:						
Bledzew	43,6	17,6	92,8	9,3	3,8	32,6
Przytoczna.....	25,3	13,7	88,9	17,8	9,6	39,3
Pszczew	58,0	32,6	81,9	30,9	17,4	57,2

Najwięcej km sieci gazowej w przeliczeniu na 100 km² przypadają w gminie Pszczew (39,6) i Międzyrzecz (38,9).

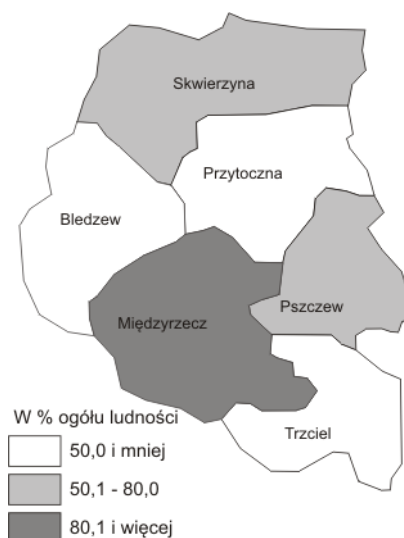
W pozostałych gminach powiatu wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 11,5 km na 100 km² powierzchni w gminie Bledzew do 28,5 km w gminie Przytoczna.

Na 100 km² przypadają 18,6 km sieci kanalizacyjnej. Było to o 7,4 km na 100 km² mniej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 64,5% ludności powiatu międzyrzeskiego (wobec 70,4% średnio w województwie).

Zagęszczenie sieci gazowej w powiecie międzyrzeskim jest mniejsze niż średnio w województwie. W końcu 2014 r. długość sieci gazowej wyniosła 344,0 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² – 24,8 km (wobec 28,2 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie na poziomie 14,8% jest jednym z dwóch najniższych w województwie (obok powiatu sulęcińskiego 9,0%). W porównaniu z 2012 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się (o 6,7%, tj. do 2,9 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 1153 m³, tj. o 88,0% więcej niż średnio w województwie.

Korzystający z sieci kanalizacyjnej

w % ogółu ludności

W powiecie międzyrzeckim w końcu 2014 r. było 20,8 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 2011 kWh, tj. o 2,4% mniej niż w 2012 r. Było to jednak o 10,5% więcej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu było to 713 kWh (wobec 741 kWh w 2012 r. i 745 w 2013 r.).

Mieszkania oddane do użytkowania w 2014 r.

MIESZKANIA

W 2014 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie międzyrzeckim była mniejsza niż w 2012 r. (o 28,5%), ale większa niż w 2013 r. (o 3,2%). Było to 128 mieszkań (tj. 3,8% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 95 mieszkań w budownictwie indywidualnym (tj. 5,4% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 115,3 m² (wobec 94,4 m² w 2012 r. i 92,6 m² średnio w województwie).

Podobnie jak w 2012 r., w kolejnych latach najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w gminie Międzyrzecz. W 2013 r. było to 85 mieszkań, a w 2014 r. - 83, tj. odpowiednio 68,5% i 64,8% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie.

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2014 r. wyniósł 2,2 wobec 3,3 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 456 mieszkań, tj. o 22,1% mniej niż w 2012 r. i o 33,7% mniej niż średnio w województwie.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Przez powiat międzyrzecki wiodą ważne szlaki komunikacyjne, m.in. droga ekspresowa S3 ze Świnoujścia do Lubawki (granica państwa z Czechami) oraz autostrada A2 ze Świecka do Warszawy.

W powiecie międzyrzeckim znajduje się 436,7 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 7,2% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 31,5 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 43,6% średnio w województwie). Rośnie liczba samochodów osobowych i motocykli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2014 r.

Spośród gmin powiatu międzyrzeckiego ścieżki rowerowe występują w gminie Międzyrzecz 18,5 km, tj. 587,3 km² na 10 tys. km² oraz w gminie Skwierzyna (1,0 km, tj. 35,1 km na 10 tys. km²).

wyniosła odpowiednio 566 i 40 wobec odpowiednio 530 i 37 w 2012 r. Liczba wypadków drogowych w 2014 r. wyniosła 62 (wobec 65 w 2012 r. i 49 w 2013 r. i 63 w 2013 r.), co stanowiło 8,6% ogółu wypadków drogowych w województwie. W przeliczeniu na 100 tys. ludności było to 105,7 wypadku, tj. o 35,4 wypadków na 100 tys. ludności więcej niż średnio w województwie. W 2014 r. wypadkach drogowych w powiecie międzyrzeckim odnotowano 4 ofiary śmiertelne (tj. o 3 ofiary śmiertelne mniej niż w 2012 r. i o 4 ofiary mniej niż w 2013 r.) oraz 101 rannych (wobec 98 rannych w 2012 r. i 66 - w 2013 r.).

W powiecie międzyrzeckim mieści się 19,5 km ścieżek rowerowych (4,2% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 140,5 km ścieżek (wobec 331,5 km średnio w województwie). Niższy wskaźnik notuje się jedynie w powiecie wschowskim (59,3 km). Na 10 tys. ludności przypadało 3,3 km ścieżek (wobec 4,5 km średnio w województwie).

Finanse publiczne

W 2014 r. wydatki budżetu powiatu międzyrzeckiego przekroczyły jego dochody, a relacja wyniku do dochodu wyniosła minus 0,9 wobec 1,3 w 2012 r.

W większości gmin powiatu międzyrzeckiego wydatki budżetów były wyższe niż dochody. Dodatnią relacją wyniku do dochodu zanotowano jedynie w gminie Bledzew (5,9 wobec 3,8 w 2012 r.) oraz w gminie Skwierzyna (2,8 wobec minus 2,6 w 2012 r.).

BUDŻET POWIATU

W 2014 r. zarówno dochody budżetu powiatu międzyrzeckiego, jak i wydatki były wyższe od notowanych w 2012 r. (odpowiednio o 9,5% i 11,9%), jednak niższe niż w 2013 r. (odpowiednio o 14,8% i 6,3%). Wynik budżetu powiatu gorzowskiego był ujemny, na poziomie minus 0,5 mln zł.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu międzyrzeckiego wyniosły 1012 zł i były o 11,7% wyższe od przeciętnych dochodów powiatów na 1 mieszkańca w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 1021 zł na 1 mieszkańca były o 12,5% wyższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu był nieco wyższy niż średnio w powiatach województwa lubuskiego. W 2014 r. wyniósł 33,2% wobec 32,2% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Ponadto powiat międzyrzecki ma relatywnie wysoki udział dotacji w ogóle dochodów (30,4% wobec średnio 25,5% w powiatach województwa). Dochody z tytułu subwencji ogólnej stanowiły 36,4% ogółu dochodów budżetu powiatu, wobec 42,3% średnio w powiatach województwa.

W 2014 r. dochody budżetu powiatu międzyrzeckiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 1,0 mln zł, co stanowiło 1,8% ogółu dochodów powiatu. W latach 2012 i 2013 wpływy do budżetu z omawianej kategorii dochodowej wyniosły odpowiednio 0,5 mln zł i 0,6 mln zł (tj. po 0,9% ogółu dochodów).

W ogóle wydatków budżetu powiatu międzyrzeckiego 93,0% stanowiły wydatki bieżące, w tym 56,5% – wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń. Pozostałe 7,0% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 3,9% przed rokiem i 3,1% w 2012 r.). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 69 zł, tj. były o 142,3% wyższe niż w 2012 r., jednak o 37,6% niższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Relacja wyniku do dochodów według gmin w 2014 r.

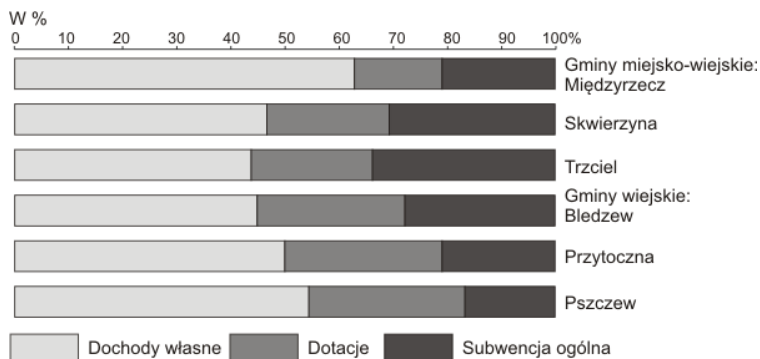

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2014 r. (w zł)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	W tym dochody własne	Wydatki ogółem	Z tego wydatki	
				bieżące	inwestycyjne
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU POWIATU					
POWIAT MIĘDZYRZECKI .	1012	336	1021	950	69
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN					
Gminy miejsko-wiejskie:					
Międzyrzecz.....	2991	1880	3055	2625	427
Skwierzyna	3507	1634	3408	3075	333
Trzciel	3211	1402	3391	2594	797
Gminy wiejskie:					
Bledzew	3322	1497	3125	2969	156
Przytoczna.....	4108	2060	4438	3295	1142
Pszczew	5907	3222	6104	3382	2722

BUDŻETY GMIN

Struktura dochodów gmin powiatu według rodzajów (w % ogółem) w 2014 r.

W 2014 r. dochody gmin powiatu międzyrzeckiego zbiorczo wyniosły 203,5 mln zł i były wyższe od notowanych w 2012 r. (o 15,7%) i w 2013 r. (o 8,7%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 206,9 mln zł (tj. o 21,3% w stosunku do 2012 r. i o 9,7% w porównaniu z 2013 r.).

W dochodach budżetów gmin powiatu międzyrzeckiego średnio 53,6% stanowiły dochody własne. Dalsze 24,3% zapewniała subwencja ogólna, a 22,1% – dotacje.

W 2014 r. spośród gmin powiatu międzyrzeckiego najwyższy odsetek dochodów własnych notowano w gminie Międzyrzecz (62,9% ogółu dochodów) oraz Pszczew (54,5%) i Przytoczna (50,2%).

Dochody gmin powiatu międzyrzeckiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3473 zł, w tym dochody własne 1861 zł.

W 2014 r. dochody budżetów gmin powiatu międzyrzeckiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 13,8 mln zł, co stanowiło 6,8% ogółu dochodów gmin w powiecie. W wartościach bezwzględnych było to o 132,7% więcej niż w 2012 r. i o 94,4% więcej niż w 2013 r.

Z ogółu wydatków budżetów gmin powiatu średnio 81,1% stanowiły wydatki bieżące, a 18,8% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie międzyrzeckim wyniosły 3530 zł, w tym wydatki bieżące 2864 zł, a inwestycyjne – 665 zł.

Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminach powiatu

Wyszczególnienie	2013	2014	
	w tys zł		w % ogółu dochodów
Gminy miejsko-wiejskie:			
Międzyrzecz	2574,9	1726,1	2,3
Skwierzyna	403,0	1504,7	3,4
Trzciel	944,2	1333,5	6,4
Gminy wiejskie:			
Bledzew	1745,5	90,9	0,6
Przytoczna	932,1	2649,3	11,4
Pszczew	505,2	6506,6	25,7

W 2014 r. spośród gmin powiatu międzyrzeckiego najwyższy wzrost dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych zanotowano w gminie Pszczew – 13-krotny w stosunku do 2013 r. i o 383,3% – w porównaniu z 2012 r. Znacząco wzrosły dochody z omawianej kategorii dochodowej także w gminie Przytoczna (odpowiednio o 184,2% i 621,7%) i Skwierzyna (odpowiednio o 273,3% i 24,1%).

W 2014 r. średnio 31,5% wydatków gmin powiatu międzyrzeckiego stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie. Najwyższy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie notowano w gminie Skwierzyna (36,3%), Bledzew (34,3%) i Międzyrzecz (33,8%), a najniższy w gminie Pszczew (19,9%).

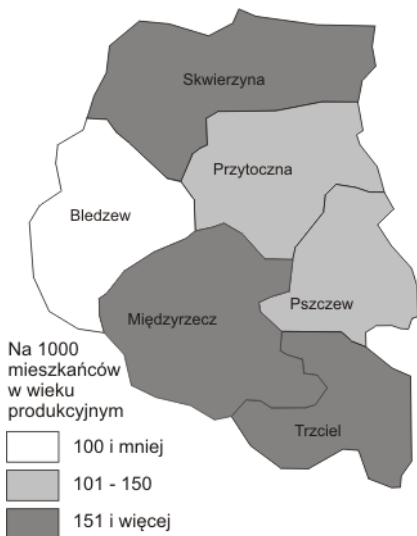
W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 1034 zł w gminie Międzyrzecz do 1236 zł w gminie Skwierzyna.

Podmioty gospodarki narodowej

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie międzyrzeckim zarejestrowanych było 6,0 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 5,5% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2012 r. liczba podmiotów wzrosła o 77 (1,3%) .

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminach miejsko-wiejskich Międzyrzecz i Skwierzyna, odpowiednio 49,7% i 21,1% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r.

Powiat międzyrzecki znajduje się w grupie powiatów o wysokiej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (obok miast na prawach powiatu: Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry oraz powiatów słubickiego i gorzowskiego). W 2014 r. były to 159 podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym.

Gmina miejsko-wiejska Międzyrzecz mieści się w grupie gmin o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 187 podmiotów (7 lokata wśród ogółu gmin w

W powiecie międzyrzeckim w 2014 r. odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa ukształtował się na poziomie 22,7% (wobec 20,8% średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 4,5% ogółu podmiotów gospodarczych, natomiast podmioty związane z sektorem usług – 72,8%.

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym					
		spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
POWIAT MIĘDZYRZECKI	2013 6018	374	138	273	32	222	4307
	2014	407	141	269	35	230	4248
Gminy miejsko-wiejskie:							
Międzyrzecz.....	2994	206	69	147	11	88	2116
Skwierzyna	1269	80	18	55	11	46	870
Trzciel	664	37	13	28	6	31	449
Gminy wiejskie:							
Bledzew	280	15	10	9	2	14	198
Przytoczna.....	452	50	20	18	2	25	326
Pszczew	366	19	11	12	3	26	289

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminach: miejsko-wiejskiej Międzyrzecz i wiejskiej Przytoczna (odpowiednio 48,9% i 14,2% ogółu tych spółek w powiecie).

Spółki handlowe w liczbie 407 stanowiły 6,8% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 141 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (34,6% ogółu spółek handlowych w powiecie).

POWIAT SŁUBICKI

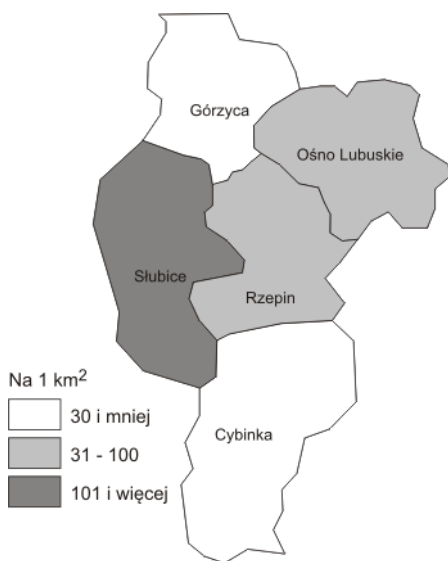
Demografia

Powierzchnia i ludność

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia		Ludność		
	w km ²	województwo = 100	ogółem	województwo = 100	z ogółem kobiety
POWIAT SŁUBICKI..... 2013	999	7,1	47318	4,6	24059
2014	999	7,1	47278	4,6	24014
Gminy miejsko-wiejskie:					
Cybinka.....	280	2,0	6636	0,7	3252
Ośno Lubuskie.....	198	1,4	6437	0,6	3262
Rzepin.....	191	1,4	9938	1,0	5007
Słubice.....	186	1,3	19985	2,0	10386
Gmina wiejska					
Górzycza.....	144	1,0	4282	0,4	2107

Gęstość zaludnienia (ludność na km²)

Powiat słubicki, 9. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 4,6% populacji województwa. W ostatnich pięciu latach liczba ludności powiatu nieznacznie zmniejszyła się, osiągając w końcu 2014 r. poziom o 0,6% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu słubickiego, do ponad 41,2 tys. osób w 2050 r.

Rzepin jest jedyną gminą w powiecie, która nieprzerwanie od 5 lat notuje dodatni przyrost naturalny, choć jego wielkość szybko się zmniejsza. Największy przyrost naturalny w powiecie odnotowano w 2014 r. w gminie Słubice (na poziomie 2,3 osób na 1000 ludności).

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowią kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu jest jednym z niższych w województwie (na poziomie 50,8%). W rezultacie relatywnie niski jest także współczynnik feminizacji, zgodnie z którym na 100 mężczyzn w powiecie słubickim przypadają 103 kobiety.

Powiat słubicki jest jednym z dwóch powiatów o najwyższym w województwie wskaźniku urbanizacji (wraz z powiatem nowosolskim). Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2014 r. wyniósł 63,9% i był o 0,2 p. proc. mniejszy niż w 2012 r. oraz o 0,3 p. proc. mniejszy niż w 2010 r.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie słubickim jest zbliżona do średniej wartości w województwie (w 2014 r. wyniosła 4,7 wobec 4,8 w województwie lubuskim). Było to o 0,1

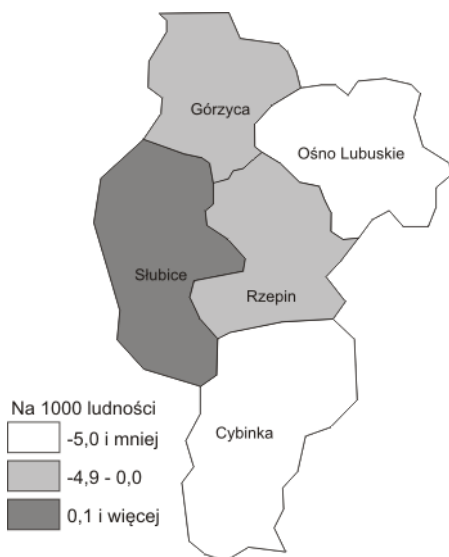
Ruch naturalny ludności

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 ludności		
POWIAT SŁUBICKI..... 2013	9,3	9,9	-0,6
2014	10,2	9,5	0,7
Gminy miejsko-wiejskie:			
Cybinka.....	7,8	12,7	-4,8
Ośno Lubuskie.....	9,7	9,4	0,3
Rzepin.....	10,8	9,8	1,0
Słubice.....	10,7	8,4	2,3
Gmina wiejska			
Górzycza.....	10,5	8,7	1,9

małżeństwa na 1000 ludności mniej niż w 2012 r. i o 1,4 mniej niż w 2010 r. Lepiej kształtuje się natomiast współczynnik rozwodów, który jest niższy niż średnio w województwie (w 2014 r. było to 1,9 rozwodów na 1000 ludności wobec 2,1 średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności nie zmieniła się, natomiast w relacji do 2010 r. współczynnik rozwodów wzrósł o 0,2 pkt.

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2014 r.

W populacji powiatu słubickiego 65,1% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób z tej kategorii wiekowej przypadają prawie 54 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Były to o około 3 osoby mniej niż średnio w województwie, co lokuje powiat słubicki w grupie trzech powiatów o najniższej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego (wraz z powiatem zielonogórskim i gorzowskim). Prognozuje się jednak, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach (w tym w powiecie słubickim wzrośnie do 76).

W powiecie słubickim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności było ujemne. Istotny jest jednak spadek przewagi liczby wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z 2,3 osób na 1000 ludności w 2011 r., do 1,4 i 1,9 w latach 2013 i 2014.

W powiecie słubickim korzystnie kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2014 r. współczynnik urodzeń był o 0,7 pkt. wyższy niż średnio w województwie, choć podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była niższa niż w latach poprzednich (o 0,3 urodzenia w stosunku do 2012 r. i o 0,7 w relacji do 2010 r.). Jednocześnie natężenie urodzeń było wyższe niż zgonów (o 0,7 pkt.). W rezultacie słubicki jest jednym z tych powiatów w województwie, które odnotowały dodatni przyrost naturalny.

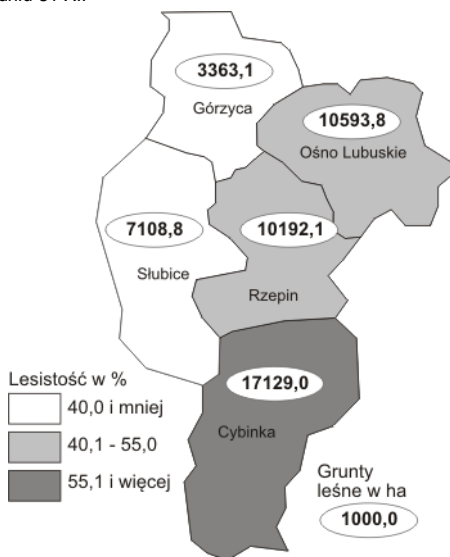
W 2014 r. w gminie Górzycza zanotowano jeden z najniższych w województwie udziałów ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 13,7% wobec 18,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Górzycza jest jedną z 3 lubuskich gmin o najwyższym odsetku osób w wieku przedprodukcyjnym (na poziomie 21,1% wobec 18,3% przeciętnie w województwie). Wartość wskaźnika obciążenia demograficznego w gminie jest wyraźnie niższa od średniej dla województwa (odpowiednio 53,3 wobec 56,8).

Spośród gmin powiatu słubickiego najwięcej zameldowań na pobyt stały notuje się w gminie Słubice i Rzepin. W 2014 r. było to odpowiednio 271 i 143 osoby, tj. łącznie prawie 69% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie słubickim. W tych gminach notuje się także najwięcej wymeldowań (w 2014 r. odpowiednio 257 i 166). Łącznie było to blisko 61% ogółu wymeldowań w powiecie.

Środowisko i ekologia

Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2014 r.

Stan w dniu 31 XII

WARUNKI NATURALNE

W końcu 2014 r. grunty leśne powiatu słubickiego zajmowały obszar 48386,8 ha stanowiąc 6,8% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 46923,2 ha porastały 47,0% powierzchni powiatu.

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Cybinka (59,3) i Ośno Lubuskie (52,1), a najniższy w gminie Górzycza (22,5).

Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowały się gminy Cybinka (14,3%) i Słubice (9,6%), a najmniejszym gmina Rzepin (2,8%).

W 2014 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu słubickiego wynosiła 39688,6 ha, co stanowiło 2,8% powierzchni geograficznej województwa i 39,7% powierzchni geograficznej powiatu.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona

Stan w dniu 31 XII

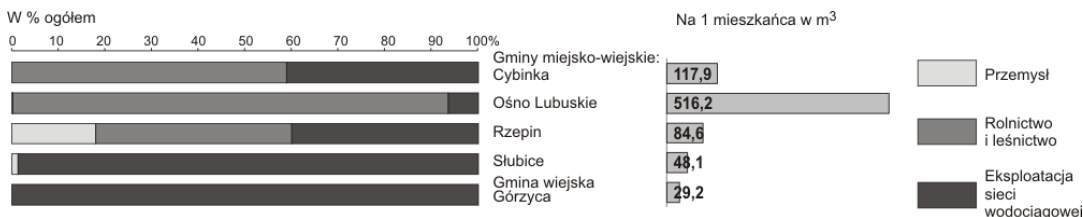
Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			Pomniki przyrody
		rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	
w ha					
POWIAT SŁUBICKI..... 2013	39688,6	541,1	26228,9	342,4	37
..... 2014	39688,6	541,1	26228,9	342,4	37
Gminy miejsko-wiejskie:					
Cybinka.....	14243,5	92,9	12170,0	83,6	21
Ośno Lubuskie.....	5660,0	-	2122,0	-	2
Rzepin.....	2767,0	45,3	2594,0	127,7	10
Słubice.....	9548,3	391,1	9114,9	42,3	4
Gmina wiejska					
Górzycza.....	7469,8	11,8	228,0	88,8	-

WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD

Słubicki jest szóstym powiatem w województwie (za krośnieńskim, żarskim, gorzowskim oraz miastami Gorzów Wlkp. i Zielona Góra) pod względem zużycia wody. W 2014 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej

i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 127,6 m³, tj. o 41,5 m³ więcej niż średnio w województwie.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 r.

W 2014 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 1571 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2012 r. nastąpił spadek o 0,3% ilości ścieków odprowadzonych. Całkowitą ilość ścieków odprowadzonych poddano oczyszczaniu biologicznemu (100,0%). Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 74,7% ogółu mieszkańców powiatu, (w 2012 r. 74,1%). Wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat słubicki na 4. lokacie w województwie.

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano na potrzeby rolnictwa i leśnictwa (na obszarze wiejskim gminy Ośno Lubuskie – 97,3% ogółu zużytej wody). Wielkość zużycia wody w miastach Cybinka i Ośno Lubuskie, w gminie Górzycy i na terenie wiejskim Słubice jest zdeterminowana zużyciem wody w gospodarstwach domowych. W 2014 r. eksploatacja sieci wodociągowej w ww. gminach stanowiła 100,0% zużytej wody.

Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Wyszczególnienie	Ścieki ogółem	Oczyszczane		Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
		razem	w tym biologicznie w % ogółem	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
w dam ³						
POWIAT SŁUBICKI..... 2013	1607	1607	100,0	-	-	74,4
2014	1571	1571	100,0	-	-	74,7
Gminy miejsko-wiejskie:						
Cybinka.....	104	104	100,0	-	-	50,2
Ośno Lubuskie.....	138	138	100,0	-	-	59,5
Rzepin.....	385	385	100,0	-	-	69,9
Słubice.....	810	810	100,0	-	-	87,0
Gmina wiejska						
Górzycy.....	134	134	100,0	-	-	89,7

NAKLADY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 7,9 mln zł, tj. 167 zł w przeliczeniu na mieszkańca (11. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 88,1% poniesionych nakładów przeznaczono na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, a pozostałe 11,9% - na gospodarkę ściekową i ochronę wód.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 30,6 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 647 zł (najwięcej wśród powiatów województwa lubuskiego). Na obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp przeznaczono 92,0% środków finansowych, 4,2% wydatków pochłonęły inwestycje związane z budową i modernizacją stacji uzdatniania wody, natomiast 3,8% poniesionych nakładów wydatkowano na ujęcia i doprowadzenia wody.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki z zagranicy (stanowiące 41,7% ogółu zainwestowanych środków), 31,5% tworzyły środki z budżetu województwa, 14,3% pochodziło z kredytów i pożyczek krajowych (w tym bankowych), 7,0% stanowiły środki własne, a 5,5% wydatkowano w oparciu o fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje).

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Wyszczególnienie	Ochrona środowiska	Gospodarka wodna
	w tys. zł	
POWIAT SŁUBICKI 2013	636,5	18746,5
2014	7897,1	30603,2
Gminy miejsko-wiejskie:		
Cybinka.....	796,0	9430,0
Ośno Lubuskie.....	125,7	312,9
Słubice.....	6971,4	1190,0
Gmina wiejska		
Górzycy.....	4,0	19670,3

Rynek pracy

Podstawowe dane z zakresu rynku pracy w powiecie słubickim, w tym liczba pracujących i bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego w 2014 r. były bardziej korzystne niż w 2012 r.

Pracujący^a

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Wojewódz- two=100	Z ogółem kobiety
POWIAT SŁUBICKI..... 2013	9280	4,3	4663
..... 2014	9677	4,3	4827
Gminy miejsko-wiejskie:			
Cybinka	976	0,4	445
Ośno Lubuskie	929	0,4	556
Rzepin	2621	1,2	1220
Słubice.....	4834	2,2	2440
Gmina wiejska			
Górzycza.....	317	0,1	166

a Patrz Uwagi ogólne

Spośród gmin powiatu słubickiego najczęściej pracujących w przeliczeniu na liczbę ludności notuje się gminach miejsko-wiejskich Rzepin (264) oraz Słubice (242). W pozostałych gminach liczba ta kształtuje się na poziomie od 74 pracujących na 1000 ludności w gminie Górzycza do 147 w gminie Cybinka.

PRACUJĄCY

Pracujący w powiecie słubickim stanowią 4,3% ogółu pracujących w województwie lubuskim, a ich liczba wzrosła w 2014 r. w porównaniu z poprzednimi latami bardziej dynamicznie niż średnio w województwie (o 4,1% w relacji do 2012 r. i o 4,9% w stosunku do 2010 r.).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących wyniosła 205 (tj. o 14 osób mniej niż średnio w województwie).

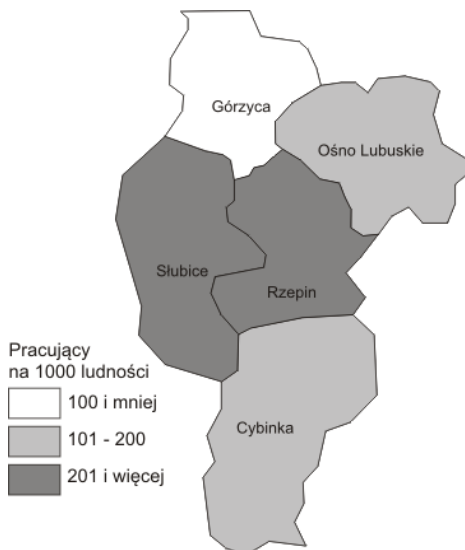
Słubicki mieści się jednak w grupie powiatów o relatywnie wysokiej wartości tego wskaźnika, za miastami na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra oraz powiatem świebodzińskim.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 49,9%, tj. o 0,7 p. proc. mniej niż średnio w województwie, a ich liczba wzrosła w stosunku do 2012 r. o 5,4%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 2,8%.

Pracujący na 1000 ludności w 2014 r.

Gmina Słubice mieści się w grupie 4 gmin o najwyższym odsetku pracujących w przedsiębiorstwach usługowych (na poziomie 82,6% ogółu pracujących w gminie), obok gmin: Torzym, Łęknica i Lubrza.

W powiecie słubickim notuje się relatywnie niski odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie (w 2014 r. łącznie było to 26,7% ogółu pracujących w powiecie wobec 39,2% średnio w województwie). Z kolei zdecydowanie większe niż w innych powiatach jest znaczenie sektora usług dla rynku pracy, który koncentruje 67,6% ogółu pracujących w powiecie (większy odsetek pracujących w przedsiębiorstwach usługowych notuje się jedynie w mieście na prawach powiatu Zielona Góra - 76,5%). Spośród przedsiębiorstw usługowych wyróżniają się jednostki prowadzące działalność w zakresie transportu i gospodarki magazynowej, w których pracowało 17,5% ogółu pracujących w powiecie (wobec 6,6% średnio w województwie). Większy niż przeciętnie w województwie był także udział pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (5,7% ogółu pracujących wobec 2,6% w województwie lubuskim).

BEZROBOTNI

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie słubickim stanowili 2,7% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. o 41,6%. Był to najniższy wśród powiatów województwa lubuskiego spadek liczby bezrobotnych w relacji do 2012 r. Powiat mieści się w grupie trzech powiatów o najniższej w województwie stopie bezrobocia, na poziomie 7,9% (niższą stopę bezrobocia notuje się w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra).

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 45,9% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 43,7%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 39,8%.

W porównaniu z 2012 r. w powiecie słubickim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 40,7%, tj. w większym stopniu niż w pozostałych powiatach (średnio w województwie spadek wyniósł 6,1%).

Korzystne zmiany obserwowano w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2012 r. o 15,0 p. proc. do 12,6%.

Bezrobotni zarejestrowani

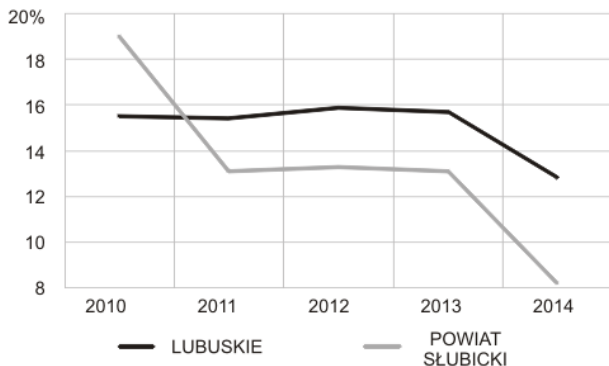
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT SŁUBICKI..... 2013	2110	3,5	995
2014	1257	2,7	577
Gminy miejsko-wiejskie:			
Cybinka.....	235	0,5	133
Ośno Lubuskie.....	171	0,4	78
Rzepin.....	278	0,6	131
Słubice.....	462	1,0	189
Gmina wiejska			
Górzycza.....	111	0,2	46

We wszystkich gminach powiatu słubickiego liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest niższa niż średnio w województwie (46 osób) i wyniosła od 23 bezrobotnych na 1000 mieszkańców w gminie Słubice do 35 w gminie Cybinka.

Spośród gmin powiatu słubickiego 3 mieszczą się w grupie czterech gmin miejsko-wiejskich w województwie o najmniejszej liczbie bezrobotnych na 1000 mieszkańców - obok gminy Słubice jest to gmina Ośno Lubuskie (27 bezrobotnych na 1000 mieszkańców) i gmina Rzepin (28 osób).

Stopa bezrobocia rejestrowanego

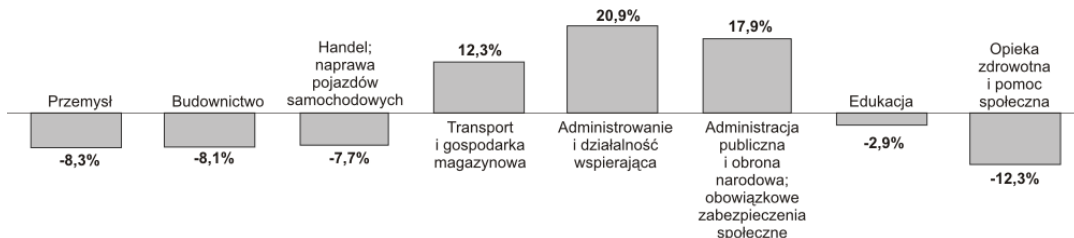

Powiat słubicki wyróżnia relatywnie niski odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 2,8%, wobec 3,9% średnio w województwie). Było to o 1,2 p. proc. mniej niż w 2012 r. Niekorzystne zmiany zachodzą natomiast w populacji osób w wieku 55 lat i więcej, których udział w ogóle bezrobotnych zwiększył się w porównaniu z 2012 r. o 6,5 p. proc., tj. w większym stopniu niż średnio w województwie i wyniósł 23,1% (wobec 18,5% średnio w województwie lubuskim).

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie słubickim w ostatnich latach kształtuje się na poziomie nieco wyższym niż średnio w województwie. W 2014 r. wyniosło 3454 zł, tj. było o 0,9% wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (3425 zł). Notowany w 2014 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do lat poprzednich był bardziej dynamiczny niż średnio w województwie. W stosunku do 2012 r. wyniósł 10,2%, a w dłuższym okresie czasu, w relacji do 2010 r. - 20,0% (wobec odpowiednio 6,9% i 17,3% średnio w województwie).

Odchylenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie według wybranych sekcji w 2014 r.

Kultura i turystyka

BIBLIOTEKI ORAZ INSTYTUCJE KULTURY

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie słubickim funkcjonowało 12 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 4,8% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2012 r. liczba bibliotek i liczba woluminów nie uległa zmianie, natomiast liczba czytelników spadła o 8,0%.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Ośno Lubuskie – 37 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Górzycza – 9 woluminów.

W stosunku do 2012 r. zmalała również liczba wypożyczeń o 16,2%.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2014 r. działające na terenie powiatu słubickiego instytucje zorganizowały łącznie 454 imprezy (6,8% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 90,9 tys. osób.

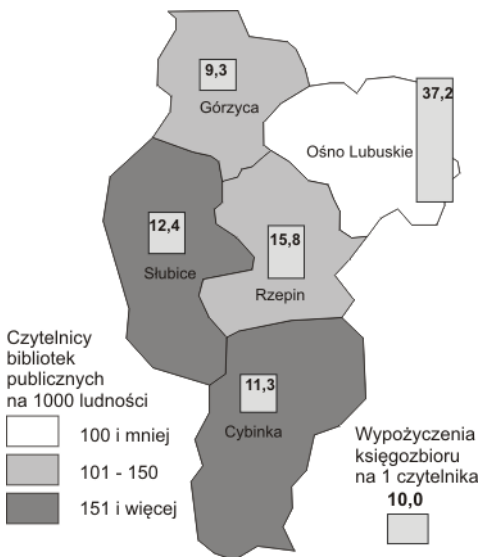
Biblioteki publiczne

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Biblioteki i filie	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia w tys.
POWIAT SŁUBICKI 2013	12	14	151,2	7210	115,9
POWIAT SŁUBICKI 2014	12	15	148,8	6768	98,3
Gminy miejsko-wiejskie:					
Cybinka	4	1	31,2	1193	13,4
Ośno Lubuskie	1	1	17,0	542	20,1
Rzepin	3	1	31,6	1083	17,1
Słubice.....	2	10	53,6	3488	43,3
Gmina wiejska					
Górzycza	2	2	15,5	462	4,3

w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 1689 miejsc noclegowych, tj. o 8,8% więcej niż w 2012 r. Z ogółu miejsc noclegowych 60,6% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 45,1% - w hotelach. Pozostałe 39,4% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe. Miejsca całoroczne stanowiły 93,3% wszystkich miejsc noclegowych.

Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2014 r.

W powiecie słubickim funkcjonowało 29 zespołów artystycznych (7,2% zespołów artystycznych w województwie), w tym 9 zespołów wokalnych i chórów, 2 zespoły folklorystyczne oraz 7 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 318 członków, tj. 5,3% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

TURYSTYKA

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2014 r. w granicach powiatu słubickiego funkcjonowało 28 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 9,9% wszystkich obiektów w województwie. Było to 17 obiektów hotelowych oraz 11 pozostałych obiektów noclegowych,

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Słubice - 55,9% ogólnej liczby imprez w powiecie.
W gminie Górzycza natomiast odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 438 osób.

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Wyszczególnienie	Obiekty ^a		Miejsca noclegowe ^a		Korzystający ^b		Udzielone noclegi ^b	
	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagranicznym
POWIAT SŁUBICKI.....2013	27	24	1663	1501	87847	36216	142244	49380
2014	28	25	1689	1576	79582	29952	132963	41502
Gminy miejsko-wiejskie:								
Cybinka.....	2	2	37	37	584	81	1173	105
Ośno Lubuskie.....	5	3	248	155	12533	4124	28260	9240
Rzepin.....	5	5	106	106	8951	3578	14342	5786
Słubice.....	13	12	1224	1204	55992	21998	84885	26013
Gmina wiejska								
Górzycza.....	3	3	74	74	1522	171	4303	358

a Stan w dniu 31 VII, b W ciągu roku

W 2014 r. w powiecie słubickim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 79,6 tys. turystów, tj. 13,4% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 30,0 tys. osób stanowili 37,6% turystów w powiecie i 17,7% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2012 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 20,7%, w tym turystów zagranicznych - o 20,6%.

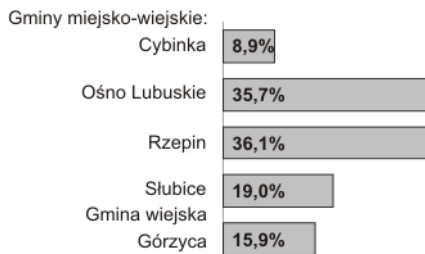
Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Słubice (46,4% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz Ośno Lubuskie i Rzepin (po 17,9% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W stosunku do 2012 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie słubickim spadła o 24,3 tys., tj. o 15,5%. Zmniejszyła się również liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 12,1 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2014 r. wyniósł 31,2%, tj. o 2,9 p. proc. mniej niż w 2012 r.

Najwyższy wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w gminie Rzepin (36,1%) i Ośno Lubuskie (35,7%), a najniższy w gminie Cybinka (8,9%), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 25,7%.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie słubickim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 3,7 p. proc. niższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie strzelecko-drezdeneckim (36,1%), a najniższej w powiecie zielonogórskim (18,9%).

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2014 r.

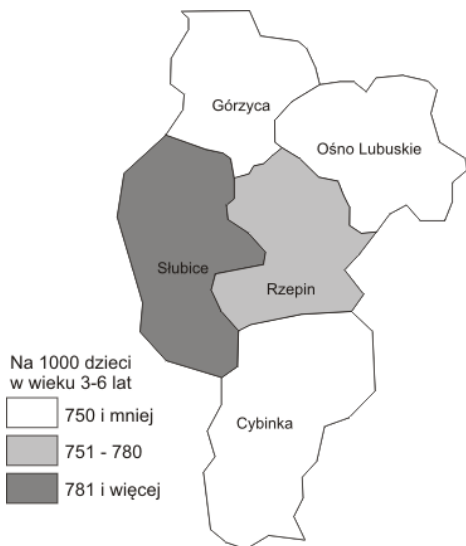

Edukacja i wychowanie

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2014/2015

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie Słubice (41,2% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 48,2% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu słubickiego.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie słubickim funkcjonowało 33 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 6,5% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba placówek wzrosła o 1, tj. o 3,1%.

Przedszkola stanowiły 51,5% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 ich liczba wzrosła o 21,4%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie słubickim przypadało 85 miejsc.

W roku szkolnym 2014/2015 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 1,6 tys. dzieci, tj. o 2,8% mniej niż w roku szkolnym 2012/2013. Dzieci w przedszkolach stanowiły 78,4% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 6,4 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2012/2013. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie słubickim przypadało 47 dzieci.

Wychowanie przedszkolne

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przed-szkolach	Dzieci ogółem	W tym	
	ogółem	w tym w przed-szkolach			w przed-szkolach	w wieku 6 lat
POWIAT SŁUBICKI.....	35	17	1394	1702	1211	249
2013/2014						
2014/2015	33	17	1451	1566	1229	171
Gminy miejsko-wiejskie:						
Cybinka.....	6	4	225	204	156	25
Ośno Lubuskie.....	3	1	115	175	100	1
Rzepin.....	4	3	325	304	264	47
Słubice.....	15	7	700	765	645	89
Gmina wiejska						
Górzycza.....	5	2	86	118	64	9

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminie Słubice (44,4% ogólnej liczby szkół gimnazjalnych w powiecie).

W roku szkolnym 2014/2015 w 18 szkołach znajdujących się w powiecie słubickim uczyło się 3,1 tys. dzieci, tj. 5,0% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba uczniów zwiększyła się o 11%, zmniejszyła się natomiast liczba absolwentów szkół podstawowych (o 4,8%). Na jedną szkołę w powiecie słubickim przypadało średnio 171 uczniów.

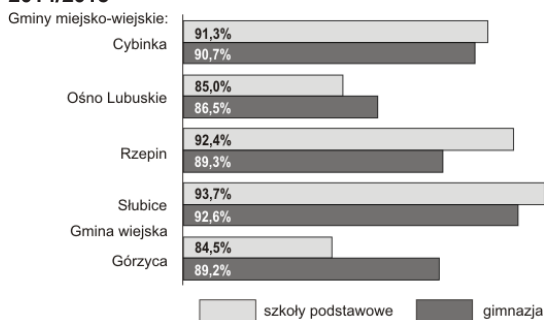
Edukację młodzieży w powiecie słubickim zapewniało także 8 gimnazjów, do których w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało łącznie 1,4 tys. uczniów, tj. 4,7% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 liczba uczniów zmniejszyła się o 8,8%, wzrosła natomiast liczba absolwentów (o 1,1%). Średnio na 1 gimnazjum w powiecie słubickim przypadało 169 uczniów.

Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe			Gimnazja		
	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a
POWIAT SŁUBICKI..... 2013/2014	18	2804	457	8	1442	458
2014/2015	18	3075	420	8	1351	477
Gminy miejsko-wiejskie:						
Cybinka.....	2	459	80	1	213	89
Ośno Lubuskie.....	2	410	58	1	179	73
Rzepin.....	2	689	84	2	271	87
Słubice.....	8	1219	158	3	534	174
Gmina wiejska						
Górzycza.....	4	298	40	1	154	54

a Z poprzedniego roku szkolnego.

Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2014/2015

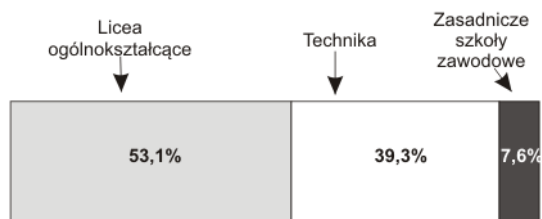
Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2014 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 6-12 lat) w roku szkolnym 2014/2015 wyniósł 90,9% i był o 1,0 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 13 – 15 lat) wynosił w powiecie słubickim 90,4% i był o 0,8 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie.

Szkoły podstawowe w powiecie słubickim zatrudniały łącznie 208 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, a gimnazja 111.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2014/2015 w powiecie słubickim pozostawało 11 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 1,4 tys. uczniów. Były to 3 zasadnicze szkoły zawodowe, 3 licea ogólnokształcące, 4 technika i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2013/2014

a Łącznie ze specjalnymi.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

W powiecie słubickim w końcu 2014 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła ponad 303 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 30,4 km wodociągu (wobec 48,7 km średnio w województwie). Niższy wskaźnik notuje się w powiatach: sulęcińskim (30,2) i międzyrzeckim (25,6).

Spośród gmin powiatu słubickiego największe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminie Słubice (34,9 m³ na 1 mieszkańca), a najmniejsze w gminach Górzycy i Ośno Lubuskie (odpowiednio 25,3 i 25,9 m³).

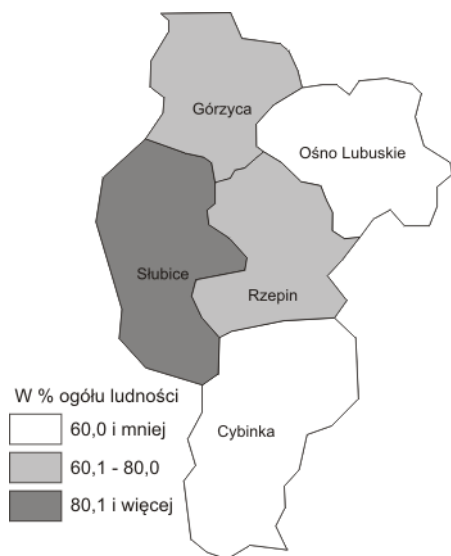
W końcu 2014 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 92,4% (wobec 94,3% średnio w województwie). W 2014 r. przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w powiecie słubickim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 30,7 m³, tj. o 5,5% więcej niż przeciętnie w województwie.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Stan 31 XII

Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	Sieć kanalizacyjna		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności
	ogółem w km	na 100 km ²		ogółem w km	na 100 km ²	
POWIAT SŁUBICKI..... 2013	300,9	30,1	92,2	181,3	18,1	61,7
..... 2014	303,4	30,4	92,4	181,4	18,2	70,8
Gminy miejsko-wiejskie:						
Cybinka.....	84,8	30,3	88,2	30,4	10,9	52,4
Ośno Lubuskie.....	41,9	21,2	97,9	31,1	15,7	56,5
Rzepin.....	56,6	29,6	85,4	30,5	16,0	69,5
Słubice.....	78,9	42,5	94,6	57,2	30,8	81,5
Gmina wiejska						
Górzycy.....	41,2	28,3	96,2	32,2	22,1	73,2

Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności

Spośród gmin powiatu słubickiego najdłuższa sieć gazowa w przeliczeniu na 100 km² powierzchni występuje w gminie Słubice (75,9 km) i Rzepin (36,2 km), a najkrótsza – w gminie Cybinka (16,5 km).

W gminie Słubice odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej wyniósł 71,8%. W pozostałych gminach powiatu kształtował się na poziomie od 12,4% w gminie Cybinka do 18,7% w gminie Górzycy.

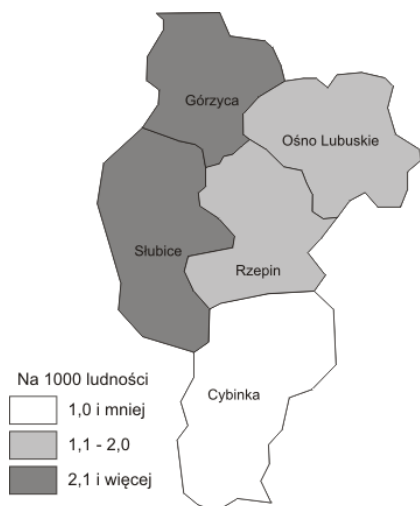
Na 100 km² przypadają 18,2 km sieci kanalizacyjnej. Było to o 7,8 km na 100 km² mniej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 70,8% ludności powiatu słubickiego (wobec 70,4% średnio w województwie).

W powiecie słubickim w końcu 2014 r. długość sieci gazowej wyniosła 356,0 km. W przeliczeniu na 100 km² było to 35,6 km (wobec 28,2 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie wyniósł 39,5% (wobec 51,7% średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zmniejszyła się (o 6,9%, tj. do 6,6 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 811,1 m³, tj. o 32,2% więcej niż średnio w województwie.

W powiecie słubickim w końcu 2014 r. było 16,1 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1959 kWh, tj. o 3,7% mniej niż w 2012 r. Było to jednak o 7,6% więcej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii elektrycznej wyniosło 669 kWh (wobec 694 kWh w 2012 r. i 717 w 2013 r.).

MIESZKANIA

Mieszkania oddane do użytkowania w 2014 r.

W latach 2012-2014 najczęściej mieszkań oddano do użytkowania w gminie Słubice. W 2013 r. było to 111 mieszkań, a w 2014 r. - 114, tj. odpowiednio 71,6% i 71,7% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie.

W 2014 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie słubickim była większa niż w 2012 r. i 2013 r. (odpowiednio o 31,4% i 2,6%). Było to 159 mieszkań (tj. 4,7% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 119 mieszkań w budownictwie indywidualnym (tj. 6,8% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 92,5 m² (wobec 110,3 m² w 2012 r. i 92,6 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2014 r. wyniósł 3,4 wobec 3,3 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 723 mieszkania, tj. o 5,1% więcej niż średnio w województwie.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Przez powiat słubicki wiodą ważne szlaki komunikacyjne, m.in. autostrada A2 ze Świecka do Warszawy.

Ponadto w powiecie słubickim znajduje się 386,0 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 6,3% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 38,6 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 43,6 km średnio w województwie).

Rośnie liczba samochodów osobowych i motocykli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2014 r. wyniosła odpowiednio 524 i 55 wobec odpowiednio 488 i 54 w 2012 r. W 2014 r. zmniejszyła się liczba wypadków drogowych z 51 w 2012 r. do 42 w 2014 r., co stanowiło 5,9% ogółu wypadków drogowych w województwie. W przeliczeniu na 100 tys. ludności było to 88,8 wypadków, tj. o 18,5 wypadków na 100 tys. ludności więcej niż średnio w województwie. W wypadkach drogowych w powiecie słubickim odnotowano 8 ofiar śmiertelnych (o 1 ofiarę więcej niż w 2012 r. i o 3 ofiary mniej niż w 2013 r.) i 52 rannych (wobec 76 rannych w 2012 r. i 67 - w 2013 r.).

W powiecie słubickim znajduje się 31,5 km ścieżek rowerowych (tj. 6,8% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 315,3 km ścieżek (wobec 331,5 km średnio w województwie). Wyższy wskaźnik notuje się jedynie w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra. Na 10 tys. ludności przypadało 6,7 km ścieżek (wobec 4,5 km średnio w województwie).

Spośród gmin powiatu słubickiego najczęściej km ścieżek rowerowych na 10 tys. km² zanotowano w gminie Słubice (602,2), Górzycą (326,4) i Osno Lubuskie (292,9).

Finanse publiczne

W 2014 r. wydatki budżetu powiatu słubickiego przekroczyły jego dochody, a relacja wyniku do dochodu wyniosła minus 4,6 wobec 1,0 w 2012 r.

W większości gmin powiatu słubickiego wydatki budżetów były niższe niż dochody. Ujemną relację wyniku do dochodu zanotowano jedynie w gminie Cybinka (minus 8,2 wobec minus 7,6 w 2012 r.).

BUDŻET POWIATU

W 2014 r. dochody budżetu powiatu słubickiego były wyższe od notowanych w 2012 r. (o 2,7%), jednak nie osiągnęły poziomu z 2013 r. (były o 3,4% niższe). Wydatki natomiast wzrosły, zarówno w stosunku do zrealizowanych w 2012 r. (o 8,5%), jak i w 2013 r. (o 5,7%). Wynik budżetu powiatu słubickiego był ujemny, na poziomie minus 1,9 mln zł.

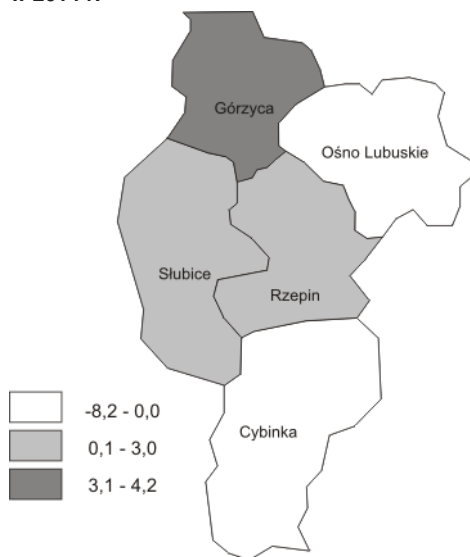
W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu słubickiego wyniosły 880 zł i były o 2,9% niższe od przeciętnych dochodów powiatów na 1 mieszkańca w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 920 zł na 1 mieszkańca były o 1,3% wyższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu był wyższy niż średnio w powiatach województwa lubuskiego. W 2014 r. wyniósł 40,5% wobec 32,2% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Ponadto powiat słubicki ma najniższy wśród powiatów województwa lubuskiego udział dotacji w ogóle dochodów (19,1% wobec średnio 25,5% w powiatach województwa). Dochody z tytułu subwencji ogólnej stanowią 40,4% ogółu dochodów budżetu powiatu, wobec 42,3% średnio w powiatach województwa.

W 2014 r. dochody budżetu powiatu słubickiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 1,3 mln zł, co stanowiło 3,1% ogółu dochodów powiatu. W latach 2012 i 2013 wpływy do budżetu z omawianej kategorii dochodowej wyniosły po 0,9 mln zł (tj. 2,3% ogółu dochodów w 2012 r. i 2,2% w 2013 r.).

W ogóle wydatków budżetu powiatu słubickiego 89,5% stanowiły wydatki bieżące, w tym 56,3% – wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń. Pozostałe 10,5% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 5,6% przed rokiem i 1,9% w 2012 r.). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 97 zł, tj. były o 11,9% niższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Relacja wyniku do dochodów według gmin w 2014 r.

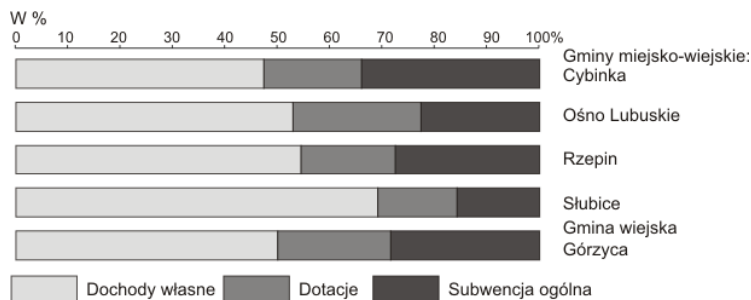
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2014 r. (w zł)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	W tym dochody własne	Wydatki ogółem	Z tego wydatki	
				bieżące	inwestycyjne
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU POWIATU					
POWIAT SŁUBICKI.....	880	357	920	823	97
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN					
Gminy miejsko-wiejskie:					
Cybinka.....	3181	1507	3443	2697	723
Ośno Lubuskie.....	4040	2135	4039	3409	630
Rzepin.....	3252	1768	3153	3033	121
Słubice.....	3374	2326	3353	2663	691
Gmina wiejska					
Górzycza.....	3981	1990	3814	3661	152

BUDŻETY GMIN

W 2014 r. dochody gmin powiatu słubickiego zbiorczo wyniosły 163,9 mln zł i były wyższe od notowanych w 2012 r. (o 12,6%) i w 2013 r. (o 6,0%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 163,5 mln zł (tj. o 18,1% w stosunku do 2012 r. i o 9,5% w porównaniu z 2013 r.).

Struktura dochodów gmin powiatu według rodzajów (w % ogółem) w 2014 r.

W dochodach budżetów gmin powiatu słubickiego średnio 58,8% stanowiły dochody własne. Dalsze 22,9% zapewniała subwencja ogólna, a 18,3% – dotacje.

Dochody gmin powiatu słubickiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3467 zł, w tym dochody własne 2037 zł.

W 2014 r. dochody budżetów gmin powiatu

słubickiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 4,2 mln zł, co stanowiło 2,5% ogółu dochodów gmin w powiecie. W wartościach bezwzględnych było to o 46,7% więcej niż w 2012 r., jednak o 27,6% mniej niż w 2013 r.

Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminach powiatu

Wyszczególnienie	2013	2014	
	w tys zł	w tys zł	w % ogółu dochodów
Gminy miejsko-wiejskie:			
Cybinka	709,1	426,9	2,0
Ośno Lubuskie	772,1	1166,2	4,5
Rzepin	614,7	583,3	1,8
Słubice.....	3498,5	1905,2	2,8
Gmina wiejska			
Górzycza	152,0	81,5	0,5

Z ogółu wydatków budżetów gmin w powiecie słubickim średnio 84,9% stanowiły wydatki bieżące, a 15,0% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie słubickim wyniosły 3459 zł, w tym wydatki bieżące 2938 zł, a inwestycyjne – 518 zł.

W 2014 r. spośród gmin powiatu słubickiego znaczny wzrost dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych zanotowano w gminie Ośno Lubuskie (o 116,4% w stosunku do 2012 r. i o 51,0% - w porównaniu z 2013 r.). Relatywnie wysokie dochody z omawianej kategorii dochodowej zanotowano w gminie Słubice, które były o 169,8 wyższe niż w 2012 r., jednak o 45,5% niższe w porównaniu z 2013 r.

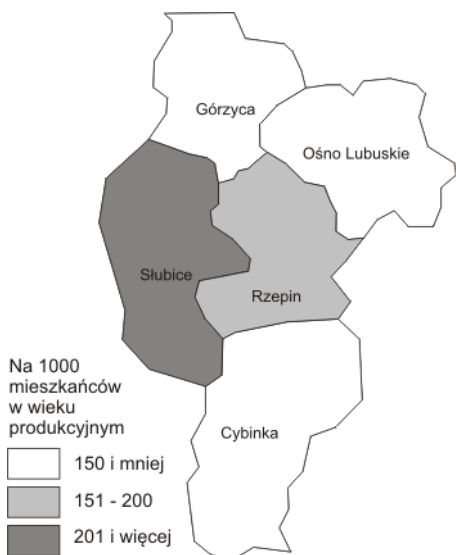
W 2014 r. we wszystkich gminach powiatu słubickiego odsetek dochodów własnych był relatywnie wysoki i wyniósł od 47,4% w gminie Cybinka do 69,0% w gminie Słubice.

W 2014 r. średnio 33,7% wydatków gmin powiatu słubickiego stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie. Spośród gmin powiatu, najwyższy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie notowano w gminie Cybinka (40,6%), a najniższy w gminie Ośno Lubuskie (25,9%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 1047 zł w gminie Ośno Lubuskie do 1398 zł w gminie Cybinka.

Podmioty gospodarki narodowej

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie słubickim zarejestrowanych było 5,6 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 5,1% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2012 r. liczba podmiotów wzrosła o 71 (o 1,3%).

Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r.

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminach miejsko-wiejskich Słubice i Rzepin, odpowiednio 57,4% i 18,1% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Gmina miejsko-wiejska Słubice mieści się w grupie gmin o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 243 podmioty (2 lokata wśród ogółu gmin w województwie).

Powiat słubicki znajduje się w grupie powiatów o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (obok miast na prawach powiatu: Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry). W 2014 r. było to 181 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym.

Powiat słubicki wyróżnia jeden z najwyższych, wśród powiatów województwa lubuskiego, odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność usługową – 79,5%. Podmioty z zakresu przemysłu i budownictwa stanowiły 16,3% ogółu podmiotów gospodarczych, natomiast podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – 4,3%.

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym					
		spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
POWIAT SŁUBICKI..... 2013	5505	558	317	313	25	143	3746
..... 2014	5567	588	331	314	25	153	3732
Gminy miejsko-wiejskie:							
Cybinka.....	471	36	15	22	4	15	368
Ośno Lubuskie.....	606	69	43	26	4	19	440
Rzepin.....	1006	113	58	51	5	25	645
Słubice.....	3195	343	202	207	10	76	2067
Gmina wiejska							
Górzycza.....	289	27	13	8	2	18	212

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminie miejsko-wiejskiej Słubice (61,0% ogółu tych spółek w powiecie).

Spółki handlowe w liczbie 588 stanowiły 10,6% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 331 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (56,3% ogółu spółek handlowych w powiecie).

POWIAT STRZELECKO- -DREZDENECKI

Demografia

Powierzchnia i ludność

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia		Ludność			
	w km ²	województwo = 100	ogółem	województwo = 100	z ogółem kobiety	
POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI	2013	1248	8,9	50418	4,9	25548
	2014	1248	8,9	50212	4,9	25462
Gminy miejsko-wiejskie:						
Dobiegiew.....		351	2,5	6719	0,7	3384
Drezdenko.....		400	2,9	17511	1,7	8857
Strzelce Krajeńskie.....		319	2,3	17346	1,7	8884
Gminy wiejskie:						
Stare Kurowo.....		78	0,6	4184	0,4	2099
Zwierzyn.....		100	0,7	4452	0,4	2238

Powiat strzelecko-drezdenecki, 5. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 4,9% populacji województwa. W ostatnich pięciu latach liczba ludności powiatu malała, osiągając w końcu 2014 r. poziom o 1,0% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu strzelecko-drezdeneckiego, do ponad 41,1 tys. osób w 2050 r.

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowią kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu jest jednym z niższych w województwie (na poziomie 50,7%). W rezultacie relatywnie niski jest także współczynnik feminizacji, zgodnie z którym na 100 mężczyzn w powiecie strzelecko-drezdeneckim przypadają 103 kobiety.

Gęstość zaludnienia (ludność na km²)

W gminie Stare Kurowo odnotowano w 2014 r. największy przyrost naturalny w powiecie (na poziomie 4,1 osób na 1000 ludności). Na przeciwnym biegunie ulokowała się gmina Dobiegiew, w której przyrost naturalny był najmniejszy (na poziomie minus 4,9 osób na 1000 ludności).

Powiat strzelecko-drezdenecki wyróżnia niski wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2014 r. wyniósł 47,1% i był o 0,1 p. proc. mniejszy niż w 2012 r. oraz o 0,2 p. proc. mniejszy niż w 2010 r.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie strzelecko-drezdeneckim jest niższa od średniej wartości w województwie (w 2014 r. wyniosła 4,6 wobec 4,8 w województwie lubuskim). Było to o 0,8 małżeństwa na 1000 ludności mniej niż w 2012 r. i o 1,3 mniej niż w 2010 r. Lepiej kształtuje się natomiast współczynnik

rozwodów, który jest niższy niż średnio w województwie (w 2014 r. było to 1,9 rozwodów na 1000 ludności wobec 2,1 średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności wzrosła o 0,4, podobnie jak w relacji do 2010 r.

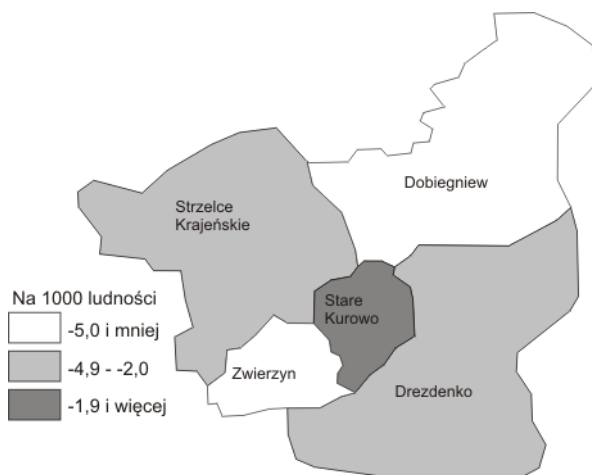
Ruch naturalny ludności

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 ludności		
POWIAT STRZELECKO- -DREZDENECKI	10,6 9,9	10,5 10,0	0,0 -0,1
Gminy miejsko-wiejskie:			
Dobiegniew	8,0	12,9	-4,9
Drezdenko	9,7	10,7	-1,0
Strzelce Krajeńskie	10,2	8,7	1,4
Gminy wiejskie:			
Stare Kurowo	12,5	8,4	4,1
Zwierzyn	10,6	9,2	1,4

jest jednym z tych powiatów w województwie, które odnotowały ujemny przyrost naturalny.

W populacji powiatu strzelecko-drezdeneckiego 63,3% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób z tej kategorii wiekowej przypadało 58 osób w wieku nieprodukcyjnym. Było to o około 1 osobę więcej niż średnio w województwie, co lokuje powiat strzelecko-drezdenecki w grupie powiatów o wyższej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Prognozuje się, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach (w tym w powiecie strzelecko-drezdeneckim wzrośnie do 79).

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2014 r.

W powiecie strzelecko-drezdeneckim słabiej kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2014 r. współczynnik urodzeń był nieco niższy niż współczynnik zgonów (o 0,1 pkt). Równocześnie liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była niższa niż w latach poprzednich (o 0,7 urodzenia w stosunku do 2012 r. i o 2,0 w relacji do 2010 r.). W powiecie odnotowano także jeden z wyższych współczynników zgonów w województwie (o 0,6 pkt. wyższy od jego średniej wartości w województwie). W rezultacie strzelecko-drezdenecki

W 2014 r. w gminie Zwierzyn zanotowano niższy niż przeciętnie w województwie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 15,3% wobec 18,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Zwierzyn jest jedną z lubuskich gmin o relatywnie wysokim odsetku osób w wieku przedprodukcyjnym (na poziomie 20,6% wobec 18,3% przeciętnie w województwie). Wartość wskaźnika obciążenia demograficznego w gminie jest zbliżona do średniej wartości w województwie (odpowiednio 56,2 wobec 56,8).

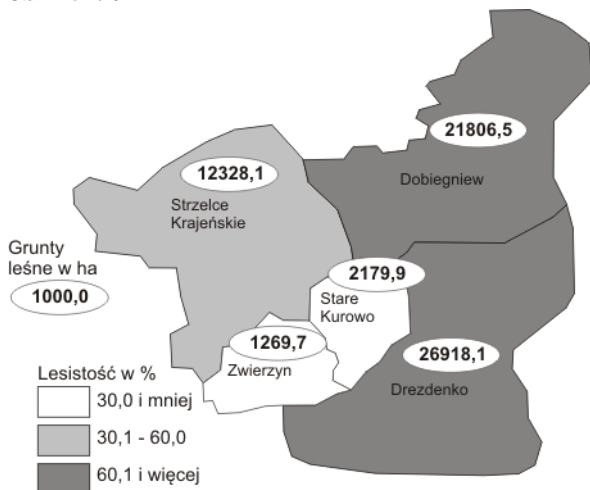
Spośród gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego najczęściej zameldowań na pobyt stały notuje się w gminie Strzelce-Krajeńskie i Drezdenko. W 2014 r. było to odpowiednio 207 i 184 osób, tj. łącznie 68% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie strzelecko-drezdeneckim. W tych gminach notuje się także najczęściej wymeldowań (w 2014 r. odpowiednio 289 i 250). Łącznie było to blisko 68% ogółu wymeldowań w powiecie.

W powiecie strzelecko-drezdeneckim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności było ujemne. Istotny jest także wzrost przewagi liczby wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z 2,2 osób na 1000 ludności w 2011 r., do minus 4,9 i 4,3 w latach 2013 i 2014.

Środowisko i ekologia

Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2014 r.

Stan w dniu 31 XII

WARUNKI NATURALNE

W końcu 2014 r. grunty leśne powiatu strzelecko-drezdeneckiego zajmowały obszar 64502,4 ha stanowiąc 9,1% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 62654,0 ha porastały 50,2% powierzchni powiatu.

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Drezdenko (65,2) i Dobiegniew (60,3), a najniższy w gminie Zwierzyn (12,3).
Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowały się gminy Dobiegniew (27,8%) i Drezdenko (23,9%), a najmniejszą gmina Stare Kurowo (5,4%).

W 2014 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego wynosiła 90883,4 ha, co stanowiło 6,5% powierzchni geograficznej województwa i 72,8% powierzchni geograficznej powiatu.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona

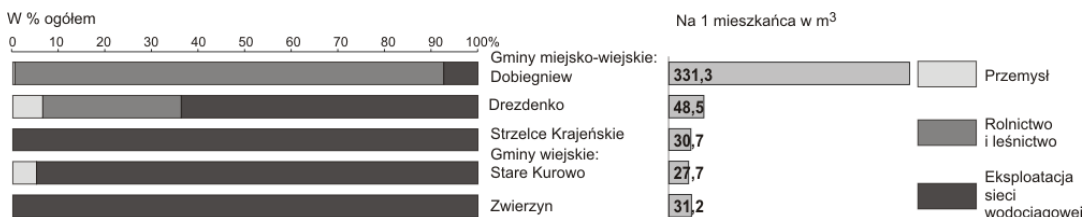
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			Pomniki przyrody
		rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	
	w ha				
POWIAT STRZELECKO-I 2013	90864,4	370,2	79931,5	292,1	70
-DREZDENECKI 2014	90883,4	370,2	79950,5	292,1	70
Gminy miejsko-wiejskie:					
Dobiegniew	34664,1	28,0	29042,8	24,5	19
Drezdenko	29776,4	301,9	28177,0	113,5	36
Strzelce-Krajeńskie	12135,1	40,0	8549,0	28,3	15
Gminy wiejskie:					
Stare Kurowo	6738,0	-	6738,0	-	-
Zwierzyn	7569,8	0,4	7443,6	125,8	-

WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD

Strzelecko-drezdenecki jest dziesiątym powiatem w województwie (za powiatami: krośnieńskim, żarskim, gorzowskim, miastami: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra oraz powiatami: słubickim, żagańskim, międzyrzeckim i zielonogórskim) pod względem zużycia wody ogółem. W 2014 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 76,9 m³, tj. o 9,2 m³ mniej niż średnio w województwie. Najwięcej – 59,6% zużytej wody – wykorzystano w rolnictwie i leśnictwie, 38,5% w gospodarstwach domowych, a 1,9% w przemyśle.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 r.

W 2014 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 920 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2012 r. nastąpił spadek o 2,7% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 58,8% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 60,5% ogółu mieszkańców powiatu wobec (60,9% w 2012 r.). Niski udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat strzelecko-drezdenecki na 12. lokacie w województwie.

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie (obszar wiejski gminy Dobiegniew – 95,5% ogółu zużytej wody). Wielkość zużycia wody w gminach Zwierzyn i Strzelce Krajeńskie jest zdeterminowana zużyciem wody w gospodarstwach domowych. W 2014 r. eksploatacja sieci wodociągowej stanowiła w tych gminach po 100,0% zużytej wody.

Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Wyszczególnienie	Ścieki ogółem	Oczyszczane		Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
		razem	w tym biologicznie w % ogółem	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
		w dam ³				
POWIAT STRZELECKO-I 2013	986	986	61,3	-	-	61,4
-DREZDENECKI 2014	920	920	58,8	-	-	60,5
Gminy miejsko-wiejskie:						
Dobiegniew.....	150	150	100,0	-	-	72,2
Drezdenko.....	350	350	100,0	-	-	60,8
Strzelce-Krajeńskie.....	383	383	2,3	-	-	71,5
Gminy wiejskie:						
Stare Kurowo.....	37	37	86,5	-	-	58,8

NAKŁADY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 9,3 mln zł, tj. 185 zł w przeliczeniu na mieszkańca (10. lokata w województwie lubuskim). Całość poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 2,4 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 47 zł. Najwięcej środków finansowych (52,0%) przeznaczono na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody, 25,8% poniesionych nakładów wydatkowano na zbiorniki i stopnie wodne, 12,4% środków wydano na ujęcia i doprowadzenia wody, 7,5% na regulację i zabudowę rzek i potoków, natomiast 2,3% wydatków pochłonęły inwestycje na obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki z zagranicy (stanowiące 46,3% ogółu zainwestowanych środków), 40,6% tworzyły środki własne, 10,5% pochodziło z budżetów: centralnego i województwa, a 2,6% stanowiły fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje).

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Wyszczególnienie	Ochrona środowiska	Gospodarka wodna
	w tys. zł	
POWIAT STRZELECKO-I 2013	2696,1	2492,2
-DREZDENECKI 2014	9283,7	2350,9
Gminy miejsko-wiejskie:		
Dobiegniew.....	1884,3	-
Drezdenko.....	28,0	728,5
Strzelce-Krajeńskie.....	7371,4	717,3
Gminy wiejskie:		
Stare Kurowo.....	-	884,1
Zwierzyn.....	-	21,0

Rynek pracy

Podstawowe dane z zakresu rynku pracy w powiecie strzelecko-drezdeneckim były zbliżone lub bardziej korzystne w stosunku do notowanych w 2012 r. Niewielkim zmianom liczby pracujących towarzyszył spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Pomimo najgłębszego w województwie spadku stopy bezrobocia (o 5,6 p. proc w relacji do 2012 r.) powiat mieści się w grupie trzech powiatów o najwyższej wartości tego wskaźnika.

Pracujący^a

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Wojewódz- two=100	Z ogółem kobiety
POWIAT STRZELECKO- DREZDENECKI 2013	7952	3,7	3566
2014	8080	3,6	3527
Gminy miejsko-wiejskie:			
Dobiegniew	1009	0,5	432
Drezdenko.....	3238	1,5	1421
Strzelce-Krajeńskie	2911	1,3	1327
Gminy wiejskie:			
Stare Kurowo	575	0,3	201
Zwierzyn.....	347	0,2	146

a Patrz Uwagi ogólne

PRACUJĄCY

Pracujący w powiecie strzelecko-drezdeneckim stanowią 3,6% ogółu pracujących w województwie lubuskim, jednak ich liczba nie zmieniła się znacząco w ostatnich latach. W końcu 2014 r. była o 1,4% wyższa niż w 2012 r. i o 0,2% niższa w porównaniu z 2010 r. (wobec wzrostu liczby pracujących w województwie o 3,8% w relacji do 2012 r. i o 1,9% w stosunku do 2010 r.).

Pracujący na 1000 ludności w 2014 r.

Ponad 40% ogółu pracujących w powiecie pracuje w gminie Drezdenko, a dalsze 36% - w gminie Strzelce Krajeńskie. We wszystkich gminach powiatu odsetek pracujących w przemyśle był wyższy niż średnio w województwie i wyniósł od 38,0% w gminie wiejskiej Zwierzyn do 62,8% w gminie wiejskiej Stare Kurowo.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących wyniosła 161 (tj. o 58 osób mniej średnio w województwie). Strzelecko-drezdenecki mieści się jednak w grupie powiatów o relatywnie wysokiej wartości tego wskaźnika, za miastami na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra oraz powiatem żagańskim i krośnieńskim.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 43,7%, tj. o 6,9 p. proc. mniej niż średnio w województwie, a ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. o 0,9%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 3,2%.

Powiat strzelecko-drezdenecki jest jednym z trzech powiatów w województwie (obok powiatu świebodzińskiego i gorzowskiego) o najwyższym odsetku pracujących w przedsiębiorstwach przemysłowych (46,8% wobec 36,2% średnio w województwie). Większy niż przeciętnie w województwie był także udział pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (5,4% ogółu pracujących wobec 2,6% w województwie lubuskim). Z kolei mniejsze niż w innych powiatach jest znaczenie sektora usług dla rynku pracy, który koncentruje 46,2% ogółu pracujących w powiecie (mniejszy odsetek pracujących w przedsiębiorstwach usługowych notuje się jedynie w powiecie świebodzińskim i gorzowskim). Spośród przedsiębiorstw usługowych najwięcej pracowników koncentrują jednostki prowadzące działalność w zakresie edukacji (10,7% wobec 11,4% średnio w województwie) oraz handlu (10,0% wobec 13,0%).

BEZROBOTNI

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie strzelecko-drezdeneckim stanowili 7,6% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. o 26,6%. Powiat mieści się jednak w grupie trzech powiatów o najwyższej w województwie stopie bezrobocia, na poziomie 20,1% (wyższą stopę bezrobocia notuje się w powiatach: nowosolskim i żagańskim).

Bezrobotni zarejestrowani

Stan w dniu 31 XII

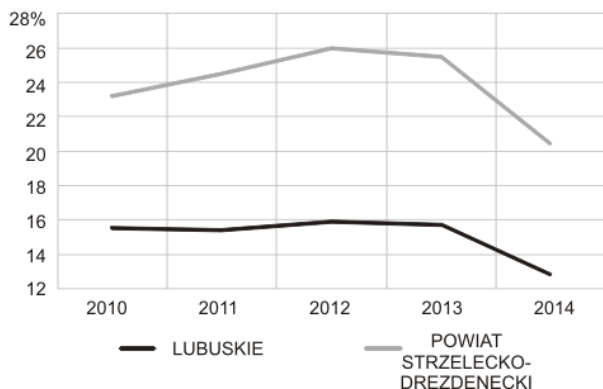
Wyszczególnienie		Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI	2013	4777	8,0	2576
	2014	3600	7,6	1944
Gminy miejsko-wiejskie:				
Dobiegniew		623	1,3	330
Drezdenko.....		1196	2,5	649
Strzelce-Krajeńskie.....		1222	2,6	657
Gminy wiejskie:				
Stare Kurowo.....		266	0,6	145
Zwierzyn.....		293	0,6	163

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 54,0% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 24,9%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 28,5%.

We wszystkich gminach powiatu strzelecko-drezdeneckiego liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest wyższa niż średnio w województwie (46 osób) i wyniosła od 64 bezrobotnych na 1000 mieszkańców w gminie Stare Kurowo do 93 w gminie Dobiegniew.

Gminy Dobiegniew i Strzelce Krajeńskie mieszczą się w grupie czterech gmin miejsko-wiejskich w województwie o najwyższej liczbie bezrobotnych na 1000 mieszkańców (odpowiednio 93 i 71 bezrobotnych na 1000 mieszkańców) - obok gminy Kożuchów (83) i Nowe Miasteczko (76).

Stopa bezrobocia rejestrowanego

W porównaniu z 2012 r. w powiecie strzelecko-drezdeneckim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 16,8%, tj. w większym stopniu niż w średnio w województwie (spadek o 6,1%), jednak ich udział w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie zwiększył się w porównaniu z 2012 r. o 4,4 p. proc. i wyniósł 37,4%. Korzystne zmiany obserwowano natomiast

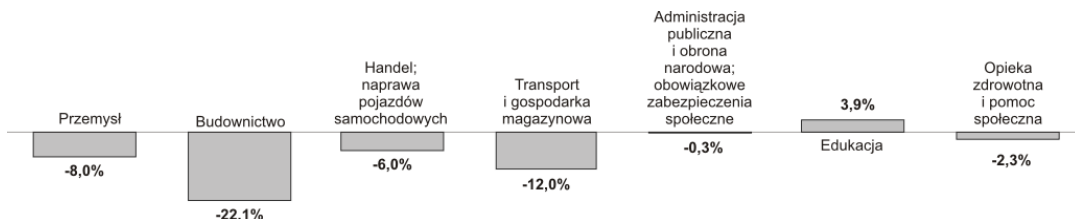
w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2012 r. o 6,1 p. proc. - do 13,7%.

Powiat strzelecko-drezdenecki wyróżnia relatywnie niski odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 2,8%, wobec 3,9% średnio w województwie). Było to o 1,5 p. proc. mniej niż w 2012 r. Niekorzystne zmiany zachodzą natomiast w populacji osób w wieku 55 lat i więcej, których udział w ogóle bezrobotnych zwiększył się w porównaniu z 2012 r. o 6,3 p. proc., tj. w większym stopniu niż średnio w województwie i wyniósł 18,6% (wobec 18,5% średnio w województwie lubuskim).

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie strzelecko-drezdeneckim w ostatnich latach kształtuje się na poziomie nieco niższym niż średnio w województwie. W 2014 r. wyniosło 3411 zł, tj. było o 0,4% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (3425 zł). Notowany w 2014 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do lat poprzednich był nieco bardziej dynamiczny niż średnio w województwie. W stosunku do 2012 r. wyniósł 8,9%, a w dłuższym okresie czasu, w relacji do 2010 r. - 17,9% (wobec odpowiednio 6,9% i 17,3% średnio w województwie).

Odchylenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie według wybranych sekcji w 2014 r.

Kultura i turystyka

BIBLIOTEKI ORAZ INSTYTUCJE KULTURY

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie strzelecko-drezdeneckim funkcjonowało 16 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 6,3% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2012 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zmniejszyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru o 6,3%, oraz liczba czytelników o 3,7%.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Dobiegniew – 48 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w aminie Zwierzyn – 14 woluminów.

W stosunku do 2012 r. spadła również liczba wypożyczeń o 3,9%.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2014 r. działające na terenie powiatu strzelecko-drezdeneckiego instytucje zorganizowały łącznie 229 imprez (3,4% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 42,0 tys. osób.

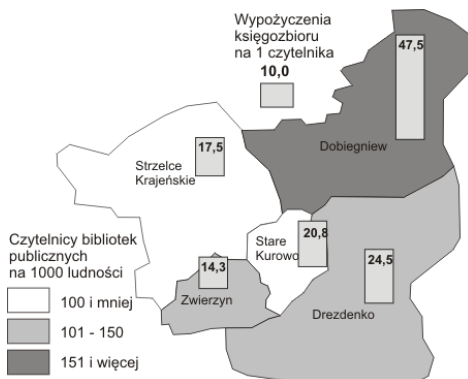
W powiecie strzelecko-drezdeneckim funkcjonowało 37 zespołów artystycznych (9,2% zespołów artystycznych w województwie), w tym 7 zespołów wokalnych i chórów, 1 zespół folklorystyczny oraz 15 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 716 członków, tj. 12,0% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Strzelce Krajeńskie - 41,5% ogólnej liczby imprez w powiecie.

W gminie Drezdenko natomiast odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 490 osób.

Z ogółu miejsc noclegowych 20,5% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 12,1% - w hotelach. Pozostałe 79,5% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe, w tym 9,3% - zespoły domków noclegowych. Miejsca całoroczne stanowiły 37,8% wszystkich miejsc noclegowych.

Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2014 r.

Biblioteki publiczne

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Biblioteki i filie	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia w tys.
POWIAT					
STRZELECKO-DREZDENECKI 2013	16	6	158,3	6113	172,0
DREZDENECKI 2014	16	6	159,8	5983	154,7
Gminy miejsko-wiejskie:					
Dobiegniew	2	-	31,4	1160	55,1
Drezdenko	6	6	59,0	2228	54,6
Strzelce Krajeńskie	5	-	39,7	1676	29,3
Gminy wiejskie:					
Stare Kurowo	1	-	16,1	409	8,5
Zwierzyn	2	-	13,6	510	7,3

TURYSTYKA

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2014 r. w granicach powiatu strzelecko-drezdeneckiego funkcjonowało 21 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 7,4% wszystkich obiektów w województwie. Było to 6 obiektów hotelowych oraz 15 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 1426 miejsc noclegowych, tj. o 12,7% mniej niż w 2012 r.

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Wyszczególnienie	Obiekty ^a		Miejsca noclegowe ^a		Korzystający ^b		Udzielone noclegi ^b	
	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagranicznym
POWIAT I								
STRZELECKO- 2013	22	10	1524	642	26645	2418	105131	7813
DREZDENECKI 2014	21	9	1426	539	27699	1965	110949	3945
Gminy miejsko-wiejskie:								
Dobiegiew	3	2	158	133	10083	1454	18031	2605
Drezdenko	10	3	796	280	10014	308	68731	1023
Strzelce Krajeńskie	8	4	472	126	7602	203	24187	317
Gminy wiejskie:								
Stare Kurowo	-	-	-	-	-	-	-	-
Zwierzyn	-	-	-	-	-	-	-	-

a Stan w dniu 31 VII, b W ciągu roku

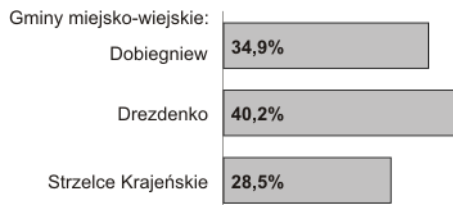
W 2014 r. w powiecie strzelecko-drezdeneckim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 27,7 tys. turystów, tj. 4,7% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 2,0 tys. osób stanowili 7,1% turystów w powiecie i 1,2% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2012 r. odnotowano wzrost liczby osób korzystających z noclegu - o 6,7%, natomiast spadek liczby turystów zagranicznych - o 11,1%.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Drezdenko (47,6% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz Strzelce Krajeńskie (38,1% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W stosunku do 2012 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie strzelecko-drezdeneckim spadła o 9,1 tys., tj. o 7,6%. Zmniejszyła się natomiast liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 1,2 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2014 r. wynosił 3,6%, tj. o 0,7 p. proc. mniej niż w 2012 r.

Najwyższy wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w gminie Drezdenko (40,2%) i Dobiegiew (34,9%), a najniższy w gminie Strzelce Krajeńskie (28,5%), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 25,7%.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie strzelecko-drezdeneckim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 10,4 p. proc. wyższym niż średnio w województwie, a wartości tego wskaźnika (36,1%) była najwyższa w województwie, przy najniższej w powiecie zielonogórskim (18,9%).

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2014 r.

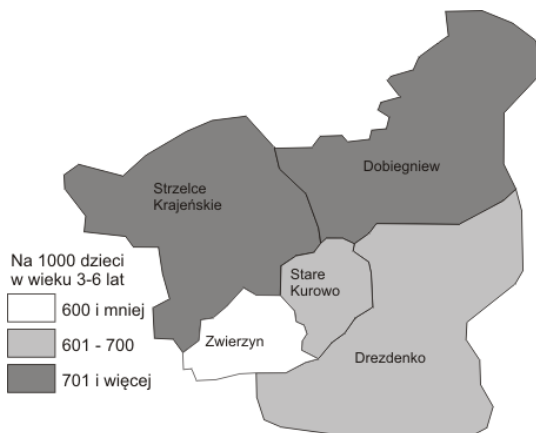
Edukacja i wychowanie

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie strzelecko - drezdeneckim funkcjonowały 33 placówki wychowania przedszkolnego, tj. 6,5% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba placówek wzrosła o 2, tj. o 6,5%.

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie Strzelce Krajeńskie (37,5% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 32,7% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu strzelecko-drezdeneckiego.

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2014/2015

Przedszkola stanowiły 24,2% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 ich liczba wzrosła o 33,3%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie strzelecko-drezdeneckim przypadało 113 miejsc.

W roku szkolnym 2014/2015 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 1,4 tys. dzieci, tj. o 10,5% mniej niż w roku szkolnym 2012/2013. Dzieci w przedszkolach stanowiły 71,5% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 3,4 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2012/2013. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie strzelecko-drezdeneckim przypadało 42 dzieci.

Wychowanie przedszkolne

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przedszkolach	Dzieci ogółem	W tym	
	ogółem	w tym w przedszkolach			w przedszkolach	w wieku 6 lat
POWIAT						
STRZELECKO-DREZDENECKI 2013/2014	33	8	937	1628	1077	268
STRZELECKO-DREZDENECKI 2014/2015	33	8	901	1391	994	143
Gminy miejsko-wiejskie:						
Dobiegniew.....	2	1	150	174	152	3
Drezdenko.....	15	1	291	482	291	52
Strzelce Krajeńskie.....	8	3	295	509	400	78
Gminy wiejskie:						
Stare Kurowo.....	2	1	100	113	95	10
Zwierzyn.....	6	2	65	113	56	-

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

Najwięcej szkół gimnazjalnych zlokalizowanych było w gminach Drezdenko, Strzelce Krajeńskie, Zwierzyn (po 25,0% ogólnej liczby szkół gimnazjalnych w powiecie).

W roku szkolnym 2014/2015 w 22 szkołach znajdujących się w powiecie strzelecko-drezdeneckim uczyło się 3,2 tys. dzieci, tj. 5,3% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba uczniów zwiększyła się o 7,8%, zwiększyła się również liczba absolwentów szkół podstawowych o 2,6%. Na jedną szkołę w powiecie strzelecko-drezdeneckim przypadało średnio 147 uczniów.

Edukację młodzieży w powiecie strzelecko-drezdeneckim zapewniało także 8 gimnazjów, do których w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało łącznie 1,5 tys. uczniów, tj. 5,3% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 liczba uczniów zmniejszyła się o 7,0%.

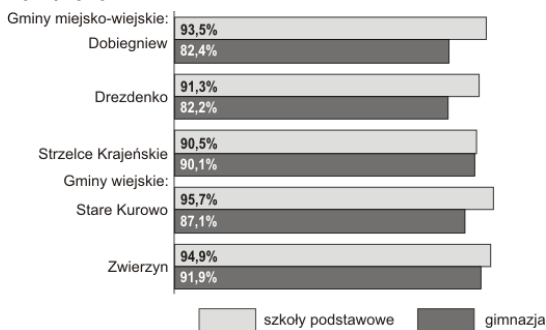
Zmniejszyła się również liczba absolwentów (o 17,0%). Średnio na 1 gimnazjum w powiecie strzelecko-drezdeneckim przypadało 191 uczniów.

Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe			Gimnazja		
	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a
POWIAT						
STRZELECKO- DREZDENECKI 2013/2014	23	2989	472	8	1536	522
2014/2015	22	3237	506	8	1526	464
Gminy miejsko-wiejskie:						
Dobiegniew.....	1	413	54	1	177	58
Drezdenko.....	10	1159	179	2	486	136
Strzelce Krajeńskie.....	6	1084	171	2	579	180
Gminy wiejskie:						
Stare Kurowo.....	2	289	44	1	125	44
Zwierzyn.....	3	292	58	2	159	46

a Z poprzedniego roku szkolnego.

Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2014/2015

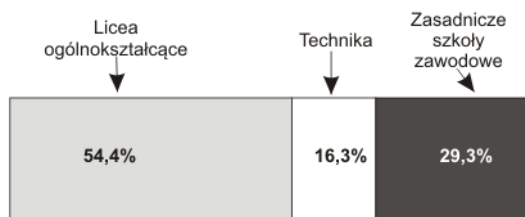
Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2014 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 6-12 lat) w roku szkolnym 2014/2015 wyniósł 92,0% i był o 0,1 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 13 – 15 lat) wynosił w powiecie strzelecko-drezdeneckim 86,4% i był o 3,2 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

Szkoły podstawowe w powiecie strzelecko-drezdeneckim zatrudniały łącznie 233 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, a gimnazja 126.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2014/2015 w powiecie strzelecko-drezdeneckim pozostawało 10 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 1,2 tys. uczniów. Były to 4 zasadnicze szkoły zawodowe, 3 licea ogólnokształcące, 2 technika i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2013/2014

a Łącznie ze specjalnymi.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

W końcu 2014 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła ponad 486 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 39,0 km wodociągu (wobec 48,7 km średnio w województwie).

W końcu 2014 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 92,6% (wobec 82,2% w 2012 r. i 94,3% średnio w województwie). W 2014 r. przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w powiecie strzelecko-drezdeneckim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 26,6 m³, tj. o 8,6% mniej niż przeciętnie w województwie.

Spośród gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminie Drezdenko (28,5 m³ na 1 mieszkańca) i Strzelce Krajeńskie (27,0 m³), a najmniejsze w gminach Stare Kurowo i Dobiegniew (odpowiednio 23,9 i 22,4 m³).

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Stan 31 XII

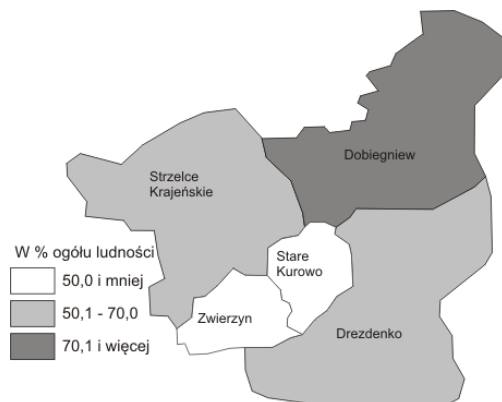
Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa			Sieć kanalizacyjna			
	ogółem w km	na 100 km ²	Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	ogółem w km	na 100 km ²	Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności	
POWIAT STRZELECKO-I DREZDENECKI	2013 475,5 2014 486,4	38,1 39,0	82,5 92,6	175,3 212,9	14,0 17,1	52,4 54,8	
Gminy miejsko-wiejskie:							
Dobiegniew.....	77,3	22,0	90,7	77,3	22,0	73,3	
Drezdenko.....	94,3	23,6	86,7	48,5	12,1	54,0	
Strzelce Krajeńskie.....	104,7	32,8	97,7	75,7	23,7	68,7	
Gminy wiejskie:							
Stare Kurowo.....	92,7	119,5	93,9	11,4	14,7	29,5	
Zwierzyn.....	117,4	117,2	98,2	-	-	-	

Największe zagęszczenie sieci gazowej w powiecie strzelecko-drezdeneckim występuje w gminie Stare Kurowo (24,1 km na 100 km² powierzchni). W pozostałych gminach powiatu wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 5,6 km na 100 km² powierzchni w gminie Zwierzyn, do 16,5 km w gminie Drezdenko.

Najwyższy odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej notowano w gminach: Drezdenko (56,8%) i Strzelce Krajeńskie (14,2%). W pozostałych gminach wskaźnik ten nie przekroczył 2%.

Na 100 km² przypadło 17,1 km sieci kanalizacyjnej. Było to o 8,9 km na 100 km² mniej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 54,8% ludności powiatu strzelecko-drezdeneckiego (wobec 52,2% w 2012 r. i 70,4% średnio w województwie).

Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności

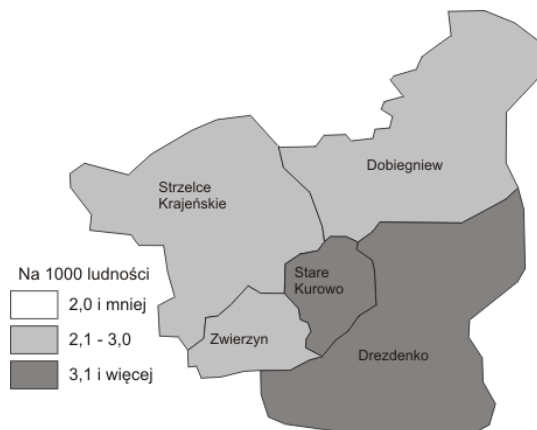
Powiat strzelecko-drezdenecki wyróżnia najmniejsze zagęszczenie sieci gazowej wśród powiatów województwa lubuskiego. W końcu 2014 r. długość sieci gazowej wyniosła 136,7 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² – 11,0 km (wobec 6,8 km w 2012 r. i 28,2 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie wyniósł 24,9% (wobec 51,7% średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się (o 2,1%, tj. do 4,2 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 715,8 m³, tj. o 16,7% więcej niż średnio w województwie.

W powiecie strzelecko-drezdeneckim w końcu 2014 r. było 17,7 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1955 kWh, tj. o 2,2% mniej niż w 2012 r. Było to jednak o 7,4% więcej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu było to 688 kWh (wobec 704 kWh w 2012 r. i 711 kWh w 2013 r.).

MIESZKANIA

W 2014 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie strzelecko-drezdeneckim była większa niż w 2012 r. i 2013 r. (odpowiednio o 30,1% i 25,2%). Były to 134 mieszkania (tj. 4,0% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 105 mieszkań

Mieszkania oddane do użytkowania w 2014 r.

Spośród gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego, w latach 2013 i 2014, najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w gminach Drezdenko i Strzelce Krajeńskie. W 2013 r. było to łącznie 79 mieszkań, a w 2014 r. - 96, tj. odpowiednio 73,8% i 71,6% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie.

w budownictwie indywidualnym (tj. 6,0% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 103,6 m² (wobec 119,5 m² w 2012 r. i 92,6 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2014 r. wyniósł 2,7 wobec 3,3 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 580 mieszkań, tj. o 15,7% mniej niż średnio w województwie.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Przez powiat strzelecko-drezdenecki przebiega szlak komunikacyjny z zachodu na wschód – droga krajowa nr 22 z Kostrzyna nad Odrą (granica państwa z Niemcami) do Elbląga i Grzechotek (granica państwa z Rosją).

Ponadto w powiecie strzelecko-drezdeneckim znajduje się 393,4 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 6,4% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 31,5 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 43,6% średnio w województwie).

Spośród gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego najwięcej km ścieżek rowerowych znajdowało się w gminach Zwierzyn i Strzelce Krajeńskie (po ponad 10 km). W przeliczeniu na 10 tys. km² powierzchni było to odpowiednio 1020 i 332 km ścieżek.

Rośnie liczba samochodów osobowych i motocykli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2014 r. wyniosła odpowiednio 616 i 62 wobec odpowiednio 576 i 60 w 2012 r. W powiecie strzelecko-drezdeneckim omawiane wskaźniki utrzymują się na najwyższym poziomie wśród powiatów województwa lubuskiego. W 2014 r. zmniejszyła się liczba wypadków drogowych z 44 w 2012 r. i 32 w 2013 r. do 31, co stanowiło 4,3% ogółu wypadków drogowych w województwie. W przeliczeniu na 100 tys. ludności było to 61,7 wypadków, tj. o 8,6 wypadków na 100 tys. ludności mniej niż średnio w województwie. W wypadkach drogowych w powiecie strzelecko-drezdeneckim odnotowano 4 ofiary śmiertelne (wobec 6 w 2012 r.) i 33 rannych (wobec 57 rannych w 2012 r. i 38 - w 2013 r.).

W 2014 r. w powiecie strzelecko-drezdeneckim znajdowało się 25,5 km ścieżek rowerowych (tj. 5,5% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 204,3 km ścieżek (wobec 331,5 km średnio w województwie). Na 10 tys. ludności przypadało 5,1 km ścieżek (wobec 4,5 km średnio w województwie).

Finanse publiczne

W 2014 r. wydatki budżetu powiatu strzelecko-drezdeneckiego nie przekroczyły jego dochodów, a relacja wyniku do dochodu wyniosła 5,7 wobec 4,0 w 2012 r.

W większości gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego wydatki budżetów były niższe niż dochody. Ujemną relację wyniku do dochodu zanotowano jedynie w gminie Strzelce Krajeńskie (minus 4,4 wobec 0,6 w 2012 r.).

BUDŻET POWIATU

W 2014 r. zarówno dochody budżetu powiatu strzelecko-drezdeneckiego, jak i wydatki były wyższe od notowanych w 2012 r. (odpowiednio o 4,6% i 2,9%) i w 2013 r. (odpowiednio o 2,9% i 2,3%). Wynik budżetu powiatu strzelecko-drezdeneckiego był dodatni na poziomie 2,4 mln zł.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu strzelecko-drezdeneckiego wyniosły 850 zł i były o 6,1% niższe od przeciętnych dochodów powiatów na 1 mieszkańca w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 802 zł na 1 mieszkańca były o 11,6% niższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu był jednym z niższych wśród powiatów w województwie lubuskim. W 2014 r. wyniósł 26,1% – niższy odsetek dochodów własnych notuje się w powiecie żagańskim (24,6%) i wschowskim 22,9%. Jednocześnie w powiecie strzelecko-drezdeneckim notuje się najwyższy wśród powiatów województwa lubuskiego udział subwencji ogólnej w ogóle dochodów (51,6% wobec średnio 42,3% w powiatach województwa). Dochody z tytułu dotacji stanowiły 22,3% ogółu dochodów budżetu powiatu, wobec 25,5% średnio w powiatach województwa.

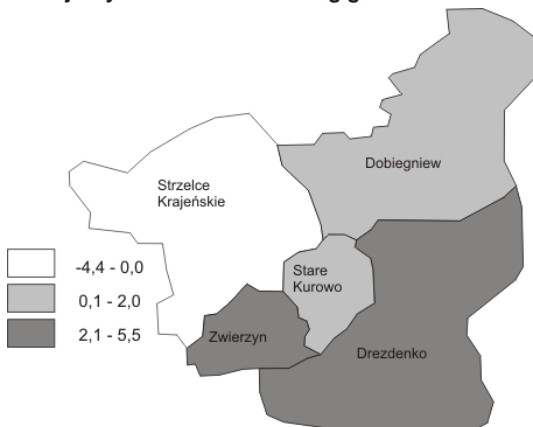
W 2014 r. dochody budżetu powiatu strzelecko-drezdeneckiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 1,6 mln zł, co stanowiło 3,7% ogółu dochodów powiatu. W latach 2012 i 2013 wpływy do budżetu z omawianej kategorii dochodowej wyniosły po około 0,8 mln zł (tj. po 1,9% ogółu dochodów w latach 2012 r. i 2013).

W ogóle wydatków budżetu powiatu strzelecko-drezdeneckiego 97,8% stanowiły wydatki bieżące, w tym 60,2% – wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń. Pozostałe 2,2% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 2,9% przed rokiem i 2,6% w 2012 r.). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 18 zł, tj. były o 84,1% niższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2014 r. (w zł)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	W tym dochody własne	Wydatki ogółem	Z tego wydatki	
				bieżące	inwestycyjne
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU POWIATU					
POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI	850	222	802	785	17
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN					
Gminy miejsko-wiejskie:					
Dobiegniew	3665	1525	3616	3112	504
Drezdenko	3650	2052	3528	2861	667
Strzelce Krajeńskie	2981	1456	3112	2505	597
Gminy wiejskie:					
Stare Kurowo	3365	1145	3308	2852	456
Zwierzyn	3604	1491	3404	3112	293

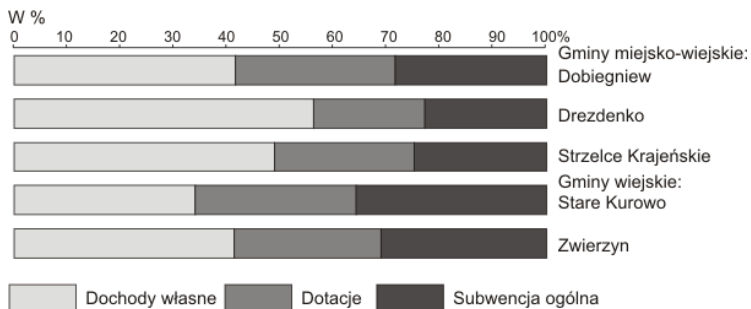
Relacja wyniku do dochodów wg gmin w 2014 r.

BUDŻETY GMIN

W 2014 r. dochody gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego zbiorczo wyniosły 170,5 mln zł i były wyższe od notowanych w latach 2012 i 2013 odpowiednio o 12,0% i o 4,6%. Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 169,2 mln zł (tj. o 12,5% w stosunku do 2012 r. i o 9,1% w porównaniu z 2013 r.).

Struktura dochodów gmin powiatu według rodzajów (w % ogółem) w 2014 r.

W dochodach budżetów gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego średnio 48,6% stanowiły dochody własne. Dalsze 26,2% zapewniała subwencja ogólna, a 25,2% – dotacje.

Dochody gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3393 zł, w tym dochody własne 1650 zł.

W 2014 r. dochody budżetów gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 7,5 mln zł, co stanowiło 4,4% ogółu dochodów gmin w powiecie. W wartościach bezwzględnych było to o 27,2% mniej niż w 2012 r. i o 30,8% mniej niż w 2013 r.

Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminach powiatu

Wyszczególnienie	2013	2014	
	w tys zł		w % ogółu dochodów
Gminy miejsko-wiejskie:			
Dobiegniew.....	4133,3	1923,3	7,8
Drezdenko.....	2397,1	837,1	1,3
Strzelce Krajeńskie.....	1040,1	2516,2	4,9
Gminy wiejskie:			
Stare Kurowo.....	1468,4	1163,6	8,3
Zwierzyn.....	1803,4	1062,8	6,6

W 2014 r. spośród gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego najwyższy odsetek dochodów własnych zanotowano w gminie Drezdenko (56,2% ogółu dochodów gminy) oraz Strzelce Krajeńskie (48,6%).

Z ogółu wydatków budżetów gmin w powiecie strzelecko-drezdeneckim średnio 83,0% stanowiły wydatki bieżące, a 16,9% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie strzelecko-drezdeneckim wyniosły 3367 zł, w tym wydatki bieżące 2793 zł, a inwestycyjne – 570 zł.

W 2014 r. spośród gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego największy wzrost dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych zanotowano w gminie Strzelce Krajeńskie (o 76,4% w stosunku do 2012 r. i o 141,9% - w porównaniu z 2013 r.). Relatywnie wysokie dochody z omawianej kategorii dochodowej zanotowano także w gminie Dobiegniew, które były o 133,5% wyższe niż w 2012 r., jednak o 53,5% niższe w porównaniu z 2013 r.

W 2014 r. średnio 33,8% wydatków gmin powiatu strzelecko-drezdeneckiego stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie. Spośród gmin powiatu, najwyższy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie notowano w gminie Stare Kurowo (38,7%) i Zwierzyn (37,4%), a najniższy w gminie Dobiegniew (31,1%).

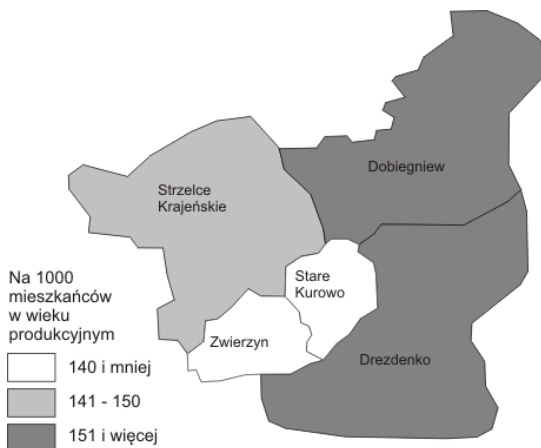
W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 1035 zł w gminie Strzelce Krajeńskie do 1280 zł w gminie Stare Kurowo.

Podmioty gospodarki narodowej

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie strzelecko-drezdeneckim zarejestrowanych było 4,6 tys. podmiotów

Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r.

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Drezdenko – 36,6% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

gospodarki narodowej, tj. 4,1% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2012 r. liczba podmiotów wzrosła o 88 (o 2,0%).

Powiat strzelecko-drezdenecki znajduje się w grupie powiatów o niskiej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym. W 2014 r. były to 144 podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (169 w województwie lubuskim).

Gmina miejsko-wiejska Dobiegniew jest w powiecie strzelecko-drezdeneckim gminą o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (160 podmiotów gospodarczych).

Powiat strzelecko-drezdenecki wyróżnia najwyższy, wśród powiatów województwa lubuskiego, odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (na poziomie 6,3% wobec 3,0% średnio w województwie). Podmioty związane z przemysłem i budownictwem stanowiły 20,4% ogółu podmiotów gospodarczych, a podmioty związane z sektorem usług – 73,3%.

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym					
		spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI 2013	4578	245	93	169	19	170	3492
POWIAT STRZELECKO-DREZDENECKI 2014	4564	214	80	173	19	173	3484
Gminy miejsko-wiejskie:							
Dobiegniew.....	685	30	12	17	1	25	511
Drezdenko.....	1670	60	18	60	8	45	1416
Strzelce Krajeńskie.....	1630	95	40	76	8	69	1114
Gminy wiejskie:							
Stare Kurowo.....	282	15	4	10	2	16	218
Zwierzyn.....	297	14	6	10	0	18	225

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminie miejsko-wiejskiej Strzelce Krajeńskie (50,0% ogółu tych spółek w powiecie).

Spółki handlowe w liczbie 214 stanowiły 4,7% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 80 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (37,4% ogółu spółek handlowych w powiecie).

POWIAT SULECIŃSKI

Demografia

Powierzchnia i ludność

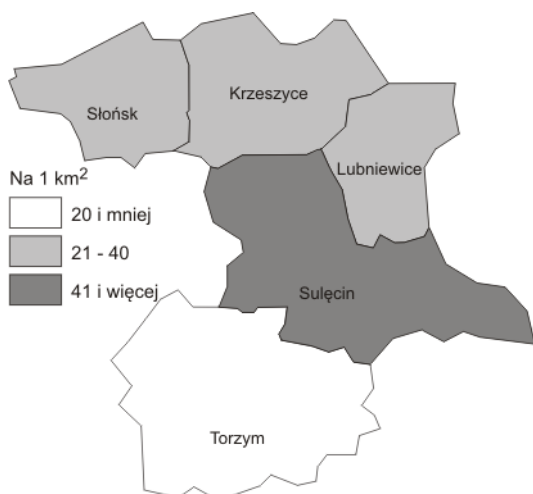
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia		Ludność			
	w km ²	województwo = 100	ogółem	województwo = 100	z ogółem kobiety	
POWIAT SULECIŃSKI.....	2013	1178	8,4	35768	3,5	17974
	2014	1178	8,4	35761	3,5	18000
Gminy miejsko-wiejskie:						
Lubniewice.....		130	0,9	3181	0,3	1598
Sulecin.....		320	2,3	16107	1,6	8182
Torzym.....		375	2,7	6928	0,7	3500
Gminy wiejskie:						
Krzeszyce.....		194	1,4	4741	0,5	2356
Słońsk.....		159	1,1	4804	0,5	2364

Powiat suleciński, 7. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 3,5% populacji województwa. W ostatnich pięciu latach liczba ludności powiatu malała, osiągając w końcu 2014 r. poziom o 0,8% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu sulecińskiego, do ponad 29,2 tys. osób w 2050 r.

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowią kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu jest najniższy w województwie (na poziomie 50,3%). W rezultacie niski jest także współczynnik feminizacji, zgodnie z którym na 100 mężczyzn w powiecie sulecińskim przypada 101 kobiet.

Gęstość zaludnienia (ludność na km²)

W gminie Torzym i Lubniewice w ostatnich latach nastąpiło największe w powiecie pogorszenie przyrostu naturalnego. W 2014 r. w gminie Torzym przyrost naturalny kształtował się na poziomie 0,1 osób na 1000 ludności, podczas gdy w 2011 r. było to 4,9.

Powiat suleciński wyróżnia niski wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2014 r. wyniósł 41,7% i w porównaniu z 2012 r. nie zmienił się, natomiast był o 0,6 p. proc. większy w relacji do 2010 r.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie sulecińskim jest równa średniej wartości w województwie (w 2014 r. wyniosła 4,8). Było to o 0,9 małżeństwa na 1000 ludności mniej niż w 2012 r. i o 1,3 mniej niż w 2010 r. Lepiej kształtuje się natomiast współczynnik rozwodów, który jest najniższy

w województwie (w 2014 r. było to 1,4 rozwodów na 1000 ludności wobec 2,1 średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności wzrosła o 0,1, natomiast w relacji do 2010 r. nie zmieniła się.

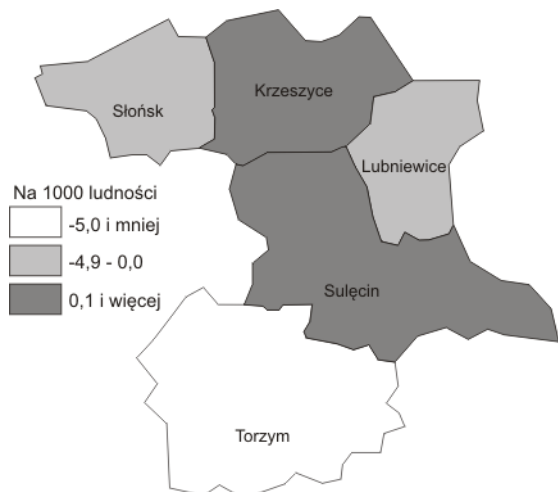
Ruch naturalny ludności

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 ludności		
POWIAT SULĘCIŃSKI 2013	11,2	10,2	1,0
2014	10,6	10,8	-0,2
Gminy miejsko-wiejskie:			
Lubniewice	7,6	9,2	-1,6
Sulęcín	10,1	10,9	-0,9
Torzým	11,6	11,5	0,1
Gminy wiejskie:			
Krzeszyce	13,8	12,5	1,3
Słońsk	9,6	8,6	1,0

W populacji powiatu sulęcińskiego 64,5% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób z tej kategorii wiekowej przypadają 55 osób w wieku nieprodukcyjnym. Były to o około 2 osoby mniej niż średnio w województwie, co lokuje powiat sulęciński w grupie powiatów o relatywnie niższej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Prognozuje się jednak, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach (w tym w powiecie sulęcińskim wzrośnie do 77).

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2014 r.

W powiecie sulęcińskim słabiej kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2014 r. współczynnik urodzeń był nieco niższy niż współczynnik zgonów (o 0,2 pkt). Mimo, że liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców nieco wzrosła w ostatnich latach (o 0,4 urodzenia w stosunku do 2012 r.), nadal pozostaje ona na poziomie niższym niż liczba zgonów. Powiat sulęciński wyróżnia najwyższy w województwie współczynnik zgonów (o 1,4 pkt. wyższy od jego średniej wartości w województwie). W rezultacie sulęciński obecnie lokuje się w grupie powiatów o niskiej wartości współczynnika przyrostu naturalnego.

W 2014 r. w gminie Słońsk zanotowano jeden z najniższych w województwie udziałów ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 13,9% wobec 18,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Słońsk jest jedną z lubuskich gmin o relatywnie wysokim odsetku osób w wieku produkcyjnym (na poziomie 66,1% wobec 63,8% przeciętnie w województwie). W rezultacie gmina ta mieści się w grupie gmin o niskim wskaźniku obciążenia demograficznego (51,4 wobec 56,8 średnio w województwie).

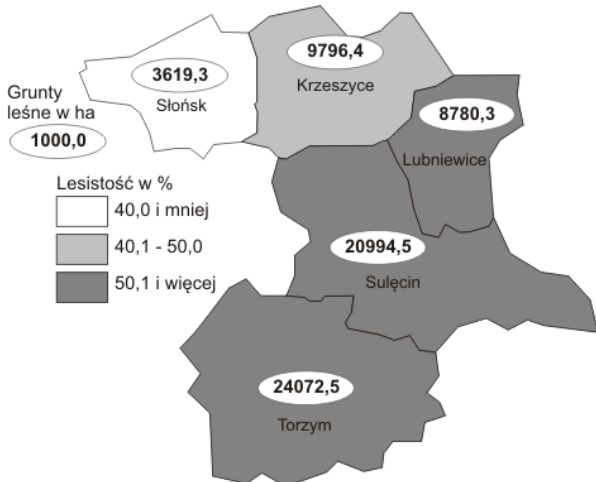
Spośród gmin powiatu sulęcińskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały notuje się w gminie Sulęcín. W 2014 r. były to 282 osoby, tj. 60% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie sulęcińskim. W tej samej gminie notuje się również najwięcej wymeldowań (w 2014 r. - 281). Było to blisko 53% ogółu wymeldowań w powiecie.

W powiecie sulęcińskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności było ujemne. Istotny jest jednak spadek przewagi liczby wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z 3,9 osób na 1000 ludności w 2011 r., do 1,9 i 1,7 w latach 2013 i 2014.

Środowisko i ekologia

Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2014 r.

Stan w dniu 31 XII

WARUNKI NATURALNE

W końcu 2014 r. grunty leśne powiatu sulęcińskiego zajmowały obszar 67263,0 ha stanowiąc 9,5% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 65211,1 ha porastały 55,4% powierzchni powiatu.

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Lubniewice (65,5), Sulęcín (63,4) i Torzym (62,3), a najniższy w gminie Słońsk (22,2).

Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowały się gminy Torzym (15,3%) i Sulęcín (12,7%), a najmniejszym gmina Krzeszyce (6,7%).

W 2014 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu sulęcińskiego wynosiła 61749,5 ha, co stanowiło 4,4% powierzchni geograficznej województwa i 52,4% powierzchni geograficznej powiatu.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona

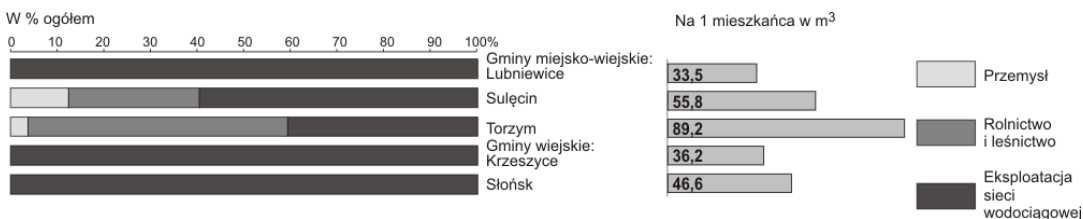
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			Pomniki przyrody
		rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	
POWIAT SULĘCIŃSKI.....2013	61749,5	477,9	46759,3	270,6	145
2014	61749,5	477,9	46759,3	270,6	145
Gminy miejsko-wiejskie:					
Lubniewice.....	7869,8	50,5	6566,5	13,2	14
Sulęcín.....	14985,1	115,9	12463,0	54,9	60
Torzym.....	17981,2	239,5	17539,5	202,2	50
Gminy wiejskie:					
Krzeszyce.....	7896,4	-	7896,4	-	17
Słońsk.....	13017,0	72,0	2294,0	0,3	4

WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD

Sulęciński jest trzynastym powiatem w województwie (przed powiatem wschowskim) pod względem zużycia wody ogółem. W 2014 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 56,4 m³, tj. o 29,7 m³ mniej niż średnio w województwie. Najwięcej – 63,8% zużytej wody – wykorzystano eksploatując sieć wodociągową, 29,4% w rolnictwie i leśnictwie, a 6,8% na cele produkcyjne w przemyśle.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 r.

W 2014 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 1036 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2012 r. nastąpił spadek o 5,4% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 89,5% ścieków (w 2012 r. 68,85). Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 72,7% ogółu mieszkańców powiatu. Wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat sulęciński na 6. lokacie w województwie.

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie (obszar wiejski gminy Torzym – 70,1% ogółu zużytej wody). Wielkość zużycia wody w gminach: Lubniewice, Krzeszyce, Słońsk oraz w mieście Torzym jest zdeterminowana zużyciem wody w gospodarstwach domowych. W 2014 r. eksploatacja sieci wodociągowej stanowiła w tych gminach 100,0% zużytej wody.

Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Wyszczególnienie	Ścieki ogółem	Oczyszczane		Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
		razem	w tym biologicznie w % ogółem	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
w dam ³						
POWIAT SULĘCIŃSKI.....2013	1050	1050	89,9	-	-	68,9
2014	1036	1036	89,5	-	-	72,7
Gminy miejsko-wiejskie:						
Lubniewice.....	109	109	100,0	-	-	86,9
Sulęcín.....	502	502	100,0	-	-	81,5
Torzým.....	183	183	40,4	-	-	66,7
Gminy wiejskie:						
Krzeszyce.....	101	101	100,0	-	-	33,2
Słońsk.....	141	141	100,0	-	-	81,8

NAKLĄDY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 5,1 mln zł, tj. 142 zł w przeliczeniu na mieszkańca (12. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 99,1% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, a pozostałe 0,1% na gospodarkę odpadami oraz ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 0,1 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 2 zł. Całość środków wykorzystano na inwestycje związane z ujęciami i doprowadzeniem wody.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Wyszczególnienie	Ochrona środowiska	Gospodarka wodna
	w tys. zł	
POWIAT SULĘCIŃSKI.....2013	6267,9	4008,1
2014	5059,7	88,0
Gminy miejsko-wiejskie:		
Sulęcín.....	3881,3	45,0
Torzým.....	553,4	29,0
Gminy wiejskie:		
Krzeszyce.....	197,0	-
Słońsk.....	428,0	14,0

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki własne, które stanowiły 60,9% ogółu zainwestowanych środków, 28,9% środków pochodziło z zagranicy, 4,2% stanowiły środki pozyskane z kredytów i pożyczek krajowych (w tym bankowych), 4,1% sfinansowano z budżetu centralnego, a pozostałe 1,9% z funduszy ekologicznych (pożyczek, kredytów i dotacji).

Rynek pracy

W powiecie sulęcińskim, niewielkiemu spadkowi liczby pracujących towarzyszył spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do 2012 r. Niższa niż w 2012 r. była stopa bezrobocia rejestrowanego.

W gminach miejsko-wiejskich powiatu sulęcińskiego liczba pracujących w przeliczeniu na liczbę ludności wyniosła od 78 w gminie Lubniewice do 219 w gminie Sulęcín. Najwyższe wartości wskaźnika notowano w miejskich częściach gmin miejsko-wiejskich: Sulęcín (302) i Torzym (226).

Pracujący^a

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT SULECIŃSKI..... 2013	6251	2,9	3403
2014	6022	2,7	3332
Gminy miejsko-wiejskie:			
Lubniewice.....	249	0,1	184
Sulęcín.....	3526	1,6	2004
Torzym.....	1054	0,5	610
Gminy wiejskie:			
Krzeszyce.....	566	0,3	267
Słońsk.....	627	0,3	267

a Patrz Uwagi ogólne

PRACUJĄCY

Pracujący w powiecie sulęcińskim stanowią 2,7% ogółu pracujących w województwie lubuskim, a ich liczba w końcu 2014 r. była niższa niż w latach poprzednich – o 2,6% w stosunku do 2012 r. i 8,5% w porównaniu z 2010 r. (wobec wzrostu liczby pracujących w województwie o 3,8% w relacji do 2012 r. i o 1,9% w stosunku do 2010 r.).

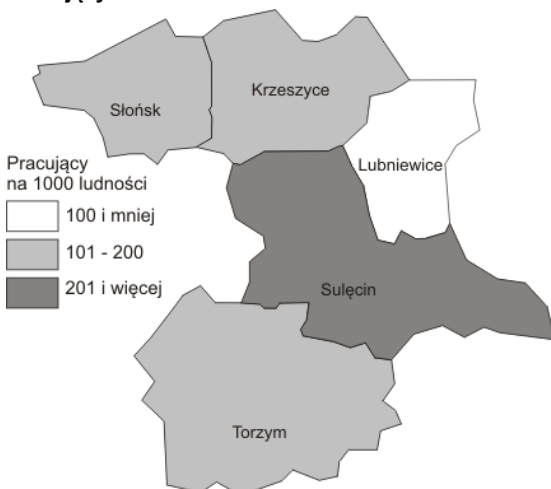
W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących wyniosła 168 (tj. o 51 osób mniej niż średnio w województwie).

Sulęciński mieści się w grupie trzech powiatów o najniższej wartości tego wskaźnika wraz z powiatem żagańskim, krośnieńskim i strzelecko-drezdeneckim.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 55,3%, tj. o 4,7 p. proc. więcej niż średnio w województwie, jednak ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. o 0,5%, przy spadku liczby pracujących mężczyzn o 4,9%.

Z ogółu pracujących w powiecie sulęcińskim 30,2% pracuje w przemyśle i budownictwie (wobec 39,2% średnio w województwie). Większy niż przeciętnie w województwie był natomiast udział pracujących w podmiotach prowadzących działalność usługową (65,2% wobec 58,2% średnio w województwie), w tym 13,1% w jednostkach prowadzących działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych, 12,3% - w edukacji, a 12,0% w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (wobec 13,0%, 11,4% i 6,4% analogicznie w województwie). Wyższy niż średnio w województwie był także odsetek pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (4,6% ogółu pracujących wobec 2,6% w województwie lubuskim).

Pracujący na 1000 ludności w 2014 r.

Ponad połowa (58,5%) ogółu pracujących w powiecie pracuje w gminie Sulęcín, w której miejsca pracy zapewniają głównie przedsiębiorstwa przemysłowe (31,2% ogółu pracujących w gminie), jednostki prowadzące działalność w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (14,2%) oraz transportu i gospodarki magazynowej (13,9%). Dalsze 17,5% pracujących w powiecie koncentruje gmina Torzym, w tym głównie w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych (29,7% ogółu pracujących w gminie) oraz opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (17,7%).

BEZROBOTNI

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie sulęcińskim stanowili 3,3% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. o 17,0%. Powiat mieści się jednak w grupie

Bezrobotni zarejestrowani

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT SULECIŃSKI 2013	1782	3,0	822
2014	1534	3,3	734
Gminy miejsko-wiejskie:			
Lubniewice.....	171	0,4	81
Sulęcín.....	704	1,5	330
Torzým.....	338	0,7	153
Gminy wiejskie:			
Krzeszyce.....	180	0,4	93
Słońsk.....	141	0,3	77

powiatów o wyższej niż średnio w województwie stopie bezrobocia, na poziomie 13,6%

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 47,8% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 16,1%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 17,8%.

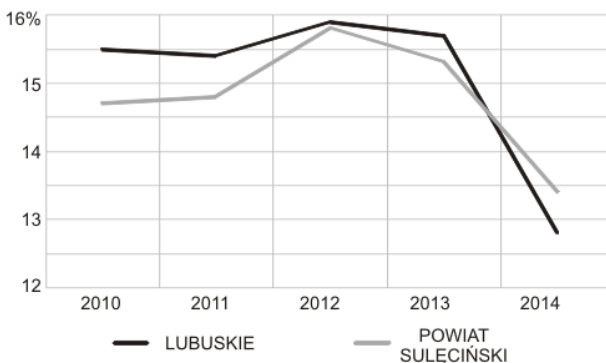
W porównaniu z 2012 r. w powiecie sulęcińskim zwiększyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 11,4%, wobec spadku średnio w województwie o 6,1%), a ich udział w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie zwiększył

się w porównaniu z 2012 r. o 7,0 p. proc. i wyniósł 27,3%. Korzystne zmiany obserwowano natomiast w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2012 r. o 5,5 p. proc. - do 17,0% (wobec 14,3% średnio w województwie).

W gminach powiatu sulęcińskiego liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców kształtowała się na poziomie od 29 w gminie Słońsk do 54 - w gminie Lubniewice.

Gminy: Krzeszyce i Słońsk mieszczą się w grupie 10 gmin wiejskich o najniższej w województwie liczbie bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Stopa bezrobocia rejestrowanego

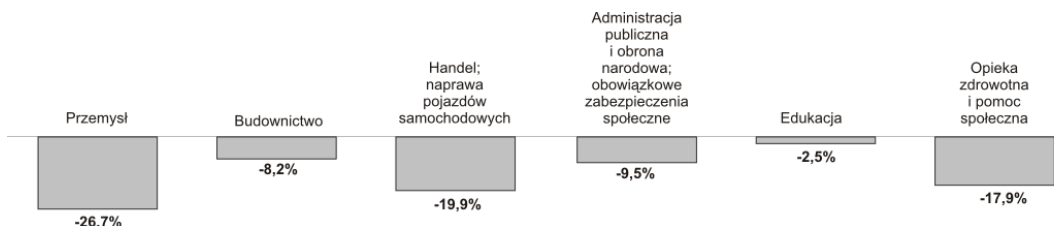

W powiecie sulęcińskim notuje się wyższy niż średnio w województwie odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 4,1%, wobec 3,9% średnio w województwie). Było to jednak o 1,5 p. proc. mniej niż w 2012 r. Niekorzystne zmiany zachodzą natomiast w populacji osób w wieku 55 lat i więcej, których udział w ogóle bezrobotnych zwiększył się w porównaniu z 2012 r. o 4,8 p. proc., tj. w większym stopniu niż średnio w województwie i wyniósł 20,0% (wobec 18,5% średnio w województwie lubuskim).

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sulęcińskim w ostatnich latach kształtuje się na poziomie nieco niższym niż średnio w województwie. W 2014 r. wyniosło 2926 zł, tj. było o 14,6% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (3425 zł). Notowany w 2014 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do lat poprzednich był bardziej dynamiczny niż średnio w województwie. W stosunku do 2012 r. wyniósł 7,7%, a w dłuższym okresie czasu, w relacji do 2010 r. – 21,2% (wobec odpowiednio 6,9% i 17,3% średnio w województwie).

Odchylenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie według wybranych sekcji w 2014 r.

Kultura i turystyka

BIBLIOTEKI ORAZ INSTYTUCJE KULTURY

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie sulęcińskim funkcjonowało 13 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 5,2% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2012 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zmniejszyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru o 4,1% oraz liczba czytelników o 1,1%.

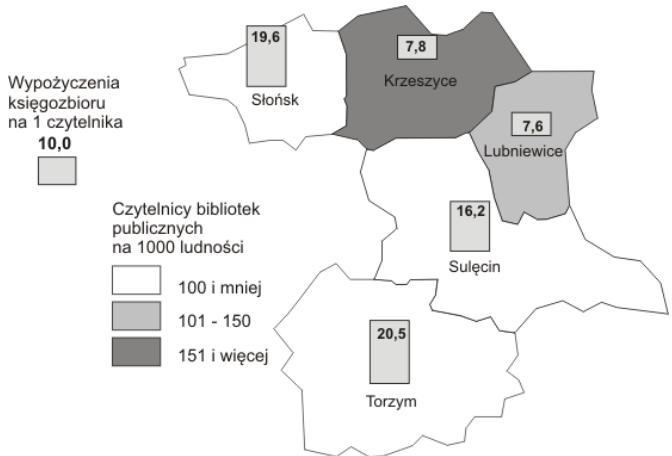
W stosunku do 2012 r. spadła również liczba wypożyczeń o 23,0%.

Biblioteki publiczne

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Biblioteki i filie	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia w tys.
POWIAT 2013	13	-	146,2	4209	64,2
SULECIŃSKI 2014	13	-	139,4	4108	58,2
Gminy miejsko-wiejskie:					
Lubniewice.....	1	-	8,7	462	3,5
Sulęcín.....	4	-	53,9	1611	26,1
Torzým.....	3	-	29,6	581	11,9
Gminy wiejskie:					
Krzeszyce.....	3	-	28,9	1002	7,8
Słońsk.....	2	-	18,2	452	8,9

Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2014 r.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2014 r. działające na terenie powiatu sulęcińskiego instytucje zorganizowały łącznie 276 imprez (4,2% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 46,3 tys. osób.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Torzým – 21 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Lubniewice – 8 woluminów.

W powiecie sulęcińskim funkcjonowało 14 zespołów artystycznych (3,5% zespołów artystycznych w województwie), w tym 2 zespoły wokalne i chóry, 3 zespoły folklorystyczne oraz 4 zespoły muzyczno-instrumentalne. Zespoły te skupiały łącznie 170 członków, tj. 2,8% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

TURYSTYKA

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2014 r. w granicach powiatu sulęcińskiego funkcjonowało 26 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 9,2% wszystkich obiektów w województwie. Było to 12 obiektów hotelowych oraz 14 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowane były łącznie 1473 miejsca noclegowe, tj. o 5,7% więcej niż w 2012 r. Z ogółu miejsc noclegowych 57,0% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 11,1% - w hotelach. Pozostałe 43,0% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe. Miejsca całoroczne stanowiły 84,8% wszystkich miejsc noclegowych.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Sulęcín - 58,0% ogólnej liczby imprez w powiecie.

W gminie Torzým natomiast odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 513 osób.

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Wyszczególnienie	Obiekty ^a		Miejsca noclegowe ^a		Korzystający ^b		Udzielone noclegi ^b	
	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagranicznym
POWIAT SULĘCIŃSKI....2013	29	23	1536	1249	59384	22491	85982	25220
2014	26	22	1473	1249	60429	18352	94838	25828
Gminy miejsko-wiejskie:								
Lubniewice.....	8	5	502	378	13920	1353	35929	7187
Sulęcín.....	4	4	122	122	4790	588	10624	1466
Torzým.....	9	8	694	594	38776	15765	43087	16412
Gminy wiejskie:								
Krzeszyce.....	1	1	22	22	1098	227	1099	227
Słońsk.....	4	4	133	133	1845	419	4099	536

a Stan w dniu 31 VII, b W ciągu roku

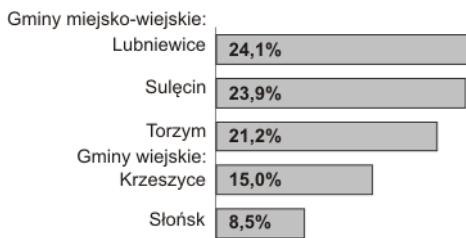
W 2014 r. w powiecie sulęcińskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 60,4 tys. turystów, tj. 10,2% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 18,4 tys. osób stanowili 30,4% turystów w powiecie i 10,9% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2012 r. odnotowano wzrost liczby osób korzystających z noclegu - o 13,9%, natomiast spadek liczby turystów zagranicznych - o 12,2%.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Torzým (34,6% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz Lubniewice (30,8% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W stosunku do 2012 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie sulęcińskim wzrosła o 10,2 tys., tj. o 12,0%. Zwiększyła się również liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 2,6 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2014 r. wynosił 27,2%, tj. o 0,2 p. proc. mniej niż w 2012 r.

Najwyższy wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w gminie Lubniewice (24,1%) i Sulęcín (23,9%), a najniższy w gminie Słońsk (8,5%), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 25,7%.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2014 r.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie sulęcińskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 4,8 p. proc. niższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie strzelecko-drezdeneckim (36,1%), a najniższej w powiecie zielonogórskim (18,9%).

Edukacja i wychowanie

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

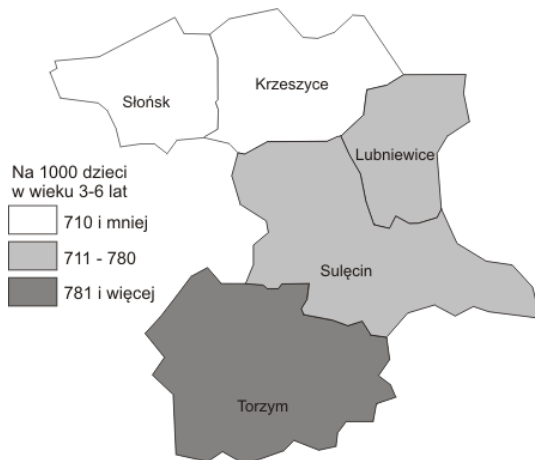
Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminach Sulęcín i Torzym (po 30,0% ogółu) i oferowały one łącznie 67,8% wszystkich miejsc w przedszkolach w powiecie.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie sulęcińskim funkcjonowało 16 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 3,2% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 ich liczba zmniejszyła się o 1 placówkę, tj. o 5,9%.

Przedszkola stanowiły 62,5% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 ich liczba nie zmieniła się. Średnio na 1 przedszkole w powiecie sulęcińskim przypadało 108 miejsc.

W roku szkolnym 2014/2015 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 1,1 tys. dzieci, tj. o 3,3% więcej niż w roku szkolnym 2012/2013. Dzieci w przedszkolach stanowiły 89,3% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 2,9 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2012/2013. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie gorzowskim przypadało 71 dzieci.

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2014/2015

Wychowanie przedszkolne

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przedszkolach	Dzieci ogółem	W tym	
	ogółem	w tym w przedszkolach			w przed-szkolach	w wieku 6 lat
POWIAT SULECIŃSKI.... 2013/2014	17	10	1010	1173	1003	217
2014/2015	16	10	1076	1142	1020	208
Gminy miejsko-wiejskie:						
Lubniewice.....	1	1	90	78	78	9
Sulęcín.....	6	3	455	541	467	81
Torzym.....	4	3	275	237	217	51
Gminy wiejskie:						
Krzeszyce.....	2	2	131	133	133	35
Słońsk.....	3	1	125	153	125	32

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

W roku szkolnym 2014/2015 w 13 szkołach znajdujących się w powiecie sulęcińskim uczyło się 2,2 tys. dzieci, tj. 3,6% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba uczniów zwiększyła się o 10,3%, zmniejszyła się natomiast liczba absolwentów szkół podstawowych (o 10,6%). Na jedną szkołę w powiecie sulęcińskim przypadało średnio 171 uczniów.

Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminach Sulęcín i Torzym (po 30,8 ogólnej liczby szkół podstawowych w powiecie).

Edukację młodzieży w powiecie sulęcińskim zapewniało także 6 gimnazjów, do których w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało łącznie 1,0 tys. uczniów, tj. 3,4% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 liczba uczniów zmniejszyła się o 13,6%, liczba absolwentów

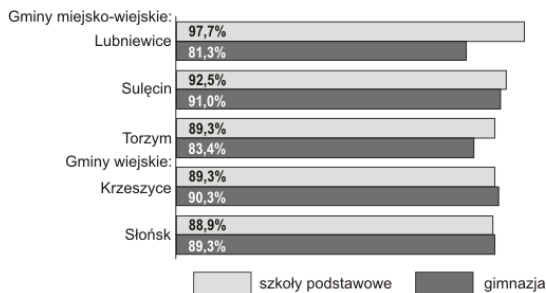
w porównaniu z rokiem szkolnym 2011/2012 nie uległa zmianie. Średnio na 1 gimnazjum w powiecie sulęcińskim przypadało 165 uczniów.

Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe			Gimnazja		
	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a
POWIAT SULĘCIŃSKI.... 2013/2014	13	2043	320	6	1047	368
2014/2015	13	2219	311	6	991	354
Gminy miejsko-wiejskie:						
Lubniewice.....	1	171	32	1	84	30
Sulęcín.....	4	1002	137	2	435	142
Torzým.....	4	440	55	1	183	86
Gminy wiejskie:						
Krzeszyce.....	2	309	43	1	137	51
Słońsk.....	2	297	44	1	152	45

a Z poprzedniego roku szkolnego.

Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2014/2015

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2014 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 6-12 lat) w roku szkolnym 2014/2015 wyniósł 91,2% i był o 0,7 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 13 – 15 lat) wyniósł w powiecie sulęcińskim 88,2% i był o 1,4 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

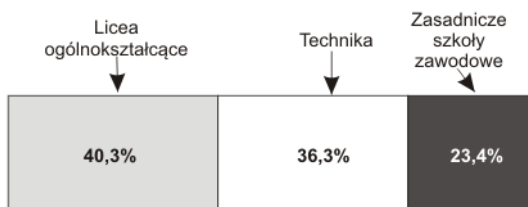
Szkoły podstawowe w powiecie sulęcińskim zatrudniały łącznie 162 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, a gimnazja 91.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2014/2015 w powiecie sulęcińskim pozostawało 5 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 0,7 tys. uczniów. Była to 1 zasadnicza szkoła zawodowa, 2 licea ogólnokształcące, 1 technikum i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie sulęcińskim funkcjonowała również jedna szkoła policealna, w której kształciło się 19 osób.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2013/2014

a Łącznie ze specjalnymi.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

W końcu 2014 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła ponad 355 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 30,2 km wodociągu (wobec 48,7 km średnio w województwie).

Spośród gmin powiatu sulecińskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminie Krzeszyce (34,6 m³ na 1 mieszkańca), Sulęcín (32,0 m³) i Słońsk (31,9 m³), a najmniejsze w gminie Torzym (23,6 m³).

W końcu 2014 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 92,4% (wobec 88,3% w 2012 r. i 94,3% średnio w województwie). W 2014 r. przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w powiecie sulecińskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 30,2 m³, tj. o 3,8% więcej niż przeciętnie w województwie.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Stan 31 XII

Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	Sieć kanalizacyjna		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności
	ogółem w km	na 100 km ²		ogółem w km	na 100 km ²	
POWIAT SULECIŃSKI..... 2013	344,8	29,3	88,5	192,5	16,3	61,7
2014	355,4	30,2	92,4	169,2	14,4	64,1
Gminy miejsko-wiejskie:						
Lubniewice.....	21,1	16,3	92,5	33,2	25,6	81,2
Sulęcín.....	98,5	30,8	94,9	57,4	17,9	73,1
Torzym.....	55,7	14,8	83,7	33,3	8,9	57,6
Gminy wiejskie:						
Krzeszyce.....	115,8	59,6	88,9	17,5	9,0	33,6
Słońsk.....	64,3	40,5	99,6	27,8	17,5	61,9

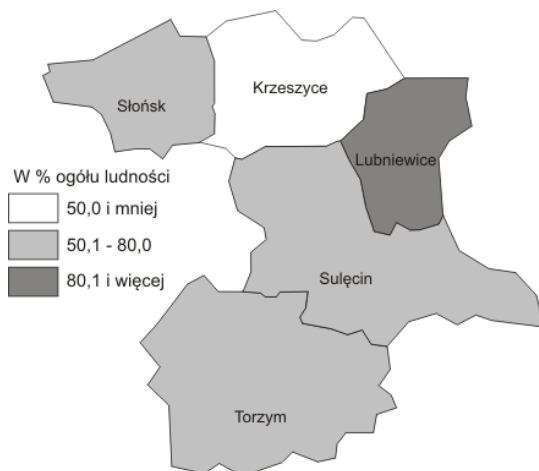
Największe zagęszczenie sieci gazowej w powiecie sulecińskim występuje w gminie Sulęcín (28,2 km na 100 km² powierzchni). W pozostałych gminach powiatu wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 4,6 km na 100 km² powierzchni w gminie Torzym do 20,1 km w gminie Lubniewice.

Najwyższy odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej notowano w gminie Lubniewice (18,0%) i Sulęcín (11,2%). W pozostałych gminach wskaźnik ten nie przekroczył 6%.

Na 100 km² przypadało 14,4 km sieci kanalizacyjnej. Było to o 11,6 km na 100 km² mniej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 64,1% ludności powiatu sulecińskiego (wobec 59,9% w 2012 r. i 70,4% średnio w województwie).

W końcu 2014 r. długość sieci gazowej w powiecie wyniosła 186,7 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² – 15,8 km (wobec 12,7 km w 2012 r. i 28,2 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie sulecińskim był najniższy w województwie, na poziomie 9,0% (wobec 8,2 w 2012 r. i 51,7% średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się (o 15,3%, tj. do 1,1 tys.).

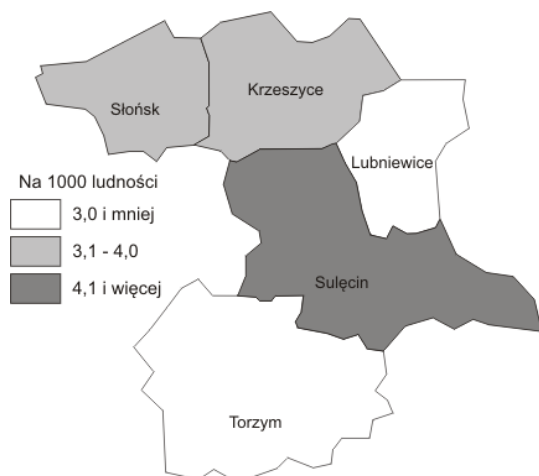
Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności

W powiecie sulęcińskim w końcu 2014 r. było 12,6 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1914 kWh, tj. o 5,7% mniej niż w 2012 r. Było to jednak o 5,2% więcej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca zużycie energii w powiecie wyniosło 675 kWh (wobec 716 kWh w 2012 r. i 717 kWh w 2013 r.).

MIESZKANIA

Mieszkania oddane do użytkowania w 2014 r.

Spośród gmin powiatu sulęcińskiego w 2014 r. najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w gminie Sulęcín (57,5% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie).

W 2014 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie sulęcińskim była większa niż w 2012 r. i 2013 r. (odpowiednio o 41,1% i 17,6%). Było to 127 mieszkań (tj. 3,8% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 85 mieszkań w budownictwie indywidualnym (tj. 4,8% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 113,9 m² (wobec 139,0 m² w 2012 r. i 92,6 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000

mieszkańców powiatu w 2014 r. wyniósł 3,6 wobec 3,3 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 747 mieszkań, tj. o 8,6% więcej niż średnio w województwie.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Przez powiat sulęciński przebiegają znaczące szlaki komunikacyjne z zachodu na wschód. Jest to autostrada A2 ze Świecka do Warszawy, droga krajowa nr 22 z Kostrzyna nad Odrą (granica państwa z Niemcami) do Elbląga i Grzechotek (granica państwa z Rosją) oraz droga krajowa nr 92 łącząca węzeł komunikacyjny Rzepin z węzłem Kałuszyn w województwie mazowieckim.

Większość ścieżek rowerowych w powiecie było zlokalizowanych w gminie Sulęcín (28 km, tj. 82,6% ogółu ścieżek w powiecie). W pozostałych gminach długość ścieżek rowerowych nie przekroczyła 2,2 km.

Ponadto w powiecie sulęcińskim znajduje się 349 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 5,7% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 29,6 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni, tj. najmniej spośród powiatów województwa (wobec 43,6%

średnio w województwie). Rośnie liczba samochodów osobowych i motocykli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2014 r. wyniosła odpowiednio 580 i 61 wobec odpowiednio 534 i 59 w 2012 r. W stosunku do 2013 r. liczba wypadków drogowych w powiecie zwiększyła się (z 39 do 44), była jednak o 5 mniejsza niż w 2012 r.

W przeliczeniu na 100 tys. ludności liczba wypadków wyniosła 123, tj. o 53 wypadki na 100 tys. ludności więcej niż średnio w województwie. W wypadkach drogowych w powiecie sulęcińskim odnotowano 4 ofiary śmiertelne (wobec 3 w 2012 r. i 6 w 2013 r.) i 47 rannych (wobec 83 rannych w 2012 r. i 45 - w 2013 r.).

W 2014 r. w powiecie sulęcińskim znajdowało się 33,9 km ścieżek rowerowych (tj. 7,3% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 287,8 km ścieżek (wobec 331,5 km średnio w województwie). Na 10 tys. ludności przypadało 9,5 km ścieżek (wobec 6,6 km w 2012 r. i 4,5 km średnio w województwie).

Finanse publiczne

W 2014 r. wydatki budżetu powiatu sulęcińskiego nie przekroczyły jego dochodów, a relacja wyniku do dochodu wyniosła 5,3 wobec minus 2,9 w 2012 r.

W większości gmin powiatu sulęcińskiego wydatki budżetów były wyższe niż dochody. Dodatnią relacją wyniku do dochodu zanotowano jedynie w gminie Torzym (9,5 wobec minus 5,4 w 2012 r.) oraz Słońsk (1,6 wobec 3,2 w 2012 r.)

BUDŻET POWIATU

W 2014 r. dochody budżetu powiatu sulęcińskiego były wyższe od notowanych w 2012 r. (o 19,8%) i w 2013 r. (o 4,6%). Wydatki natomiast wzrosły w stosunku do 2012 r. (o 10,2%), jednak nie osiągnęły poziomu z 2013 r. (były o 8,5% niższe). Wynik budżetu powiatu sulęcińskiego był dodatni, na poziomie 2,3 mln zł.

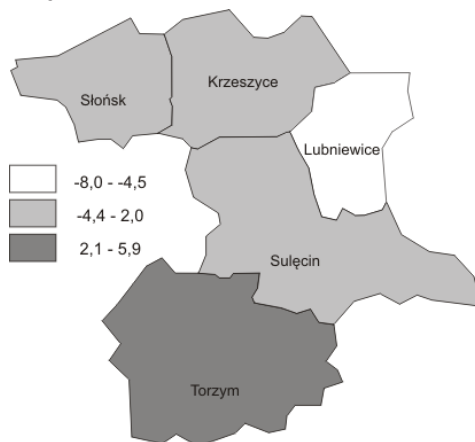
W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu sulęcińskiego wyniosły 1186 zł i były o 30,9% wyższe od przeciętnych dochodów powiatów na 1 mieszkańca w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 1123 zł na 1 mieszkańca były o 23,7% wyższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu wyniósł 32,6% (wobec 32,2% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Dochody z tytułu dotacji stanowiły 36,0% ogółu dochodów budżetu powiatu, wobec średnio 25,5% w powiatach województwa. Pozostałe 31,4% ogółu dochodów stanowiła subwencja ogólna, której udział był niższy niż średnio w powiatach województwa lubuskiego (42,3%).

W 2014 r. dochody budżetu powiatu sulęcińskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 7,9 mln zł, co stanowiło 18,6% ogółu dochodów powiatu. W latach 2012 i 2013 wpływy do budżetu z omawianej kategorii dochodowej wyniosły odpowiednio 1,6 mln zł i 6,2 mln zł (tj. 4,5% ogółu dochodów w 2012 r. i 15,3% w 2013 r.).

W ogóle wydatków budżetu powiatu sulęcińskiego 83,0% stanowiły wydatki bieżące, w tym 54,7% – wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń. Pozostałe 17,0% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 23,8% przed rokiem i 10,6% w 2012 r.). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 191 zł, tj. były o 73,0% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Relacja wyniku do dochodów według gmin w 2014 r.

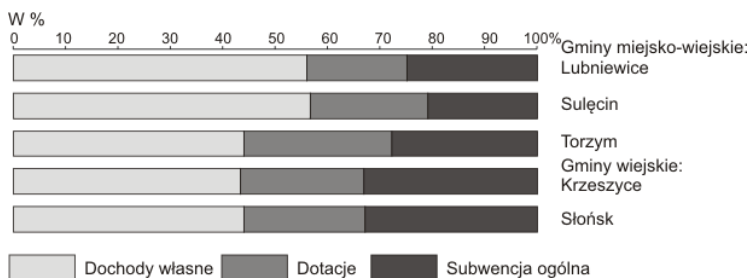
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2014 r. (w zł)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	W tym dochody własne	Wydatki ogółem	Z tego wydatki	
				bieżące	inwestycyjne
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU POWIATU					
POWIAT SULĘCIŃSKI.....	1186	387	1123	932	190
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN					
Gminy miejsko-wiejskie:					
Lubniewice.....	3465	1941	3748	3290	458
Sulęcín.....	3090	1753	3166	2840	327
Torzym.....	3669	1614	3320	3179	142
Gminy wiejskie:					
Krzeszyce.....	3041	1319	3080	3016	64
Słońsk.....	3850	1696	3788	2821	967

BUDŻETY GMIN

W 2014 r. dochody gmin powiatu sulęcińskiego zbiorczo wyniosły 119,0 mln zł i były wyższe od notowanych w 2012 r. (o 7,8%) i w 2013 r. (o 1,3%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 118,6 mln zł (tj. o 10,5% w stosunku do 2012 r., były jednak o 1,3% niższe w porównaniu z 2013 r.).

Struktura dochodów gmin powiatu według rodzajów (w % ogółem) w 2014 r.

W dochodach budżetów gmin powiatu sulęcińskiego średnio 50,4% stanowiły dochody własne. Dalsze 26,1% zapewniała subwencja ogólna, a 23,5% – dotacje.

Dochody gmin powiatu sulęcińskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3332 zł, w tym dochody własne 1678 zł.

W 2014 r. dochody budżetów gmin powiatu sulęcińskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 5,4 mln zł, co stanowiło 4,5% ogółu dochodów gmin w powiecie. W wartościach bezwzględnych było to o 33,4% mniej niż w 2012 r., jednak o 7,0% więcej niż w 2013 r.

Udział dochodów własnych w dochodach gmin powiatu sulęcińskiego w 2014 r. wyniósł od 43,4% w gminie Krzeszycy do 56,0% w gminie Lubniewice i 56,7% w gminie Sulęcín.

Z ogółu wydatków budżetów gmin w powiecie sulęcińskim średnio 89,3% stanowiły wydatki bieżące, a 10,7% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie sulęcińskim wyniosły 3320 zł, w tym wydatki bieżące 2966 zł, a inwestycyjne – 354 zł.

Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminach powiatu

Wyszczególnienie	2013		2014	
	w tys zł		w % ogółu dochodów	
Gminy miejsko-wiejskie:				
Lubniewice.....	250,5	404,0	3,7	
Sulęcín.....	978,8	317,8	0,6	
Torzým.....	2643,8	1707,6	6,7	
Gminy wiejskie:				
Krzyszczycy.....	374,1	234,7	1,6	
Słońsk.....	788,8	2724,1	14,8	

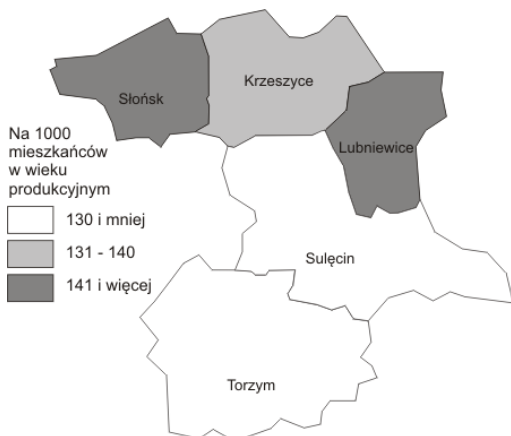
W 2014 r. spośród gmin powiatu sulęcińskiego znaczny wzrost dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych zanotowano w gminie Słońsk (o 66,8% w stosunku do 2012 r. i o 245,3% - w porównaniu z 2013 r.). Relatywnie wysokie dochody z omawianej kategorii dochodowej zanotowano w gminie Torzým, które były o 141,8% wyższe niż w 2012 r., jednak o 35,4% niższe w porównaniu z 2013 r.

W 2014 r. średnio 35,0% wydatków gmin powiatu sulęcińskiego stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie. Spośród gmin powiatu, najwyższy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie notowano w gminie Torzým (42,0%) i Krzeszycy (38,4%), a najniższy w gminie Słońsk (28,3%) i Lubniewice (29,0%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 1066 zł w Słońsku do 1394 zł w gminie Torzým.

Podmioty gospodarki narodowej

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie sulęcińskim zarejestrowanych było 2,9 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 2,7% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2012 r. liczba podmiotów wzrosła o 67 (o 2,4%).

Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r.

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Sulęcín – 42,9% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Powiat sulęciński znajduje się w grupie powiatów o najniższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (obok powiatu nowosolskiego i wschowskiego). W 2014 r. było to 128 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (przy 169 w województwie lubuskim).

Gmina wiejska Słońsk w powiecie sulęcińskim jest gminą o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (145 podmiotów gospodarczych).

W powiecie sulęcińskim w 2014 roku odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa ukształtował się na poziomie 22,7% (wobec 20,8% średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 8,1% ogółu podmiotów gospodarczych, natomiast podmioty prowadzące działalność usługową – 69,2%.

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym					
		spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
POWIAT SULĘCIŃSKI.... 2013	2950	201	88	126	20	109	2270
2014	2949	207	91	127	20	115	2247
Gminy miejsko-wiejskie:							
Lubniewice.....	301	28	13	9	1	15	209
Sulęcín.....	1265	77	39	69	9	52	946
Torzým.....	521	42	22	30	4	23	385
Gminy wiejskie:							
Krzeszyce.....	403	22	9	8	2	14	333
Słońsk.....	459	38	8	11	4	11	374

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminach miejsko-wiejskich Sulęcín i Torzým (odpowiednio 42,9% i 24,2% ogółu tych spółek w powiecie).

Spółki handlowe w liczbie 207 stanowiły 7,0% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 91 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (44,0% ogółu spółek handlowych w powiecie).

POWIAT KROŚNIEŃSKI

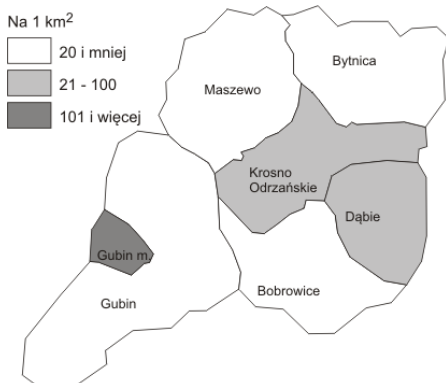
Demografia

Powierzchnia i ludność

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia		Ludność			
	w km ²	województwo = 100	ogółem	województwo = 100	z ogółem kobiety	
POWIAT KROŚNIĘŃSKI.....	2013	1391	9,9	56627	5,5	28814
	2014	1391	9,9	56235	5,5	28623
Gmina miejska						
Gubin		21	0,2	16874	1,7	8811
Gmina miejsko-wiejska						
Krosno Odrzańskie		212	1,5	18293	1,8	9415
Gminy wiejskie:						
Bobrowice		185	1,3	3190	0,3	1629
Bytnica		209	1,5	2572	0,3	1264
Dąbie.....		171	1,2	5044	0,5	2458
Gubin		379	2,7	7343	0,7	3627
Maszewo.....		214	1,5	2919	0,3	1419

Gęstość zaludnienia (ludność na km²)

Powiat krośnieński, 3. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 5,5% populacji województwa. W ostatnich pięciu latach liczba ludności powiatu sukcesywnie malała, osiągając w końcu 2014 r. poziom o 1,5% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu krośnieńskiego, do 42,9 tys. osób w 2050 r. – w porównaniu z 2013 r. oznacza to największy (o 24,3%) ubytek ludności wśród powiatów województwa lubuskiego (po powiecie żagańskim).

W gminie Dąbie oraz Maszewo w 2014 r. odnotowano najmniejszy przyrost naturalny w powiecie (na poziomie odpowiednio minus 3,8 i 3,4 osób na 1000 ludności). Gminy te wyróżnia znaczne pogorszenie wartości współczynnika przyrostu naturalnego.

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowią kobiety. Ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu wynosi 50,9% i zbliżony jest do średniej wartości w województwie (51,3%). Współczynnik feminizacji wskazuje, że na 100 mężczyzn w powiecie krośnieńskim przypadają 104 kobiety. W ostatnich latach w powiecie krośnieńskim nieco zmalał wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2014 r. wyniósł 51,0% i był o 0,2 p. proc. mniejszy niż w 2012 r. oraz o 0,1 p. proc. mniejszy niż w 2010 r.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie krośnieńskim jest nieco wyższa od średniej wartości w województwie (w 2014 r. wyniosła 4,9 wobec 4,8 w województwie lubuskim). Było to o 0,5 małżeństwa na 1000 ludności mniej niż w 2012 r. i o 1,1 mniej niż w 2010 r. Lepiej kształtuje się także współczynnik rozwodów, który jest wyraźnie niższy niż średnio w województwie (w 2014 r. było to 1,7 rozwodów na 1000 ludności wobec 2,1 średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności spadła o 0,3, natomiast w relacji do 2010 r. współczynnik rozwodów nie zmienił się.

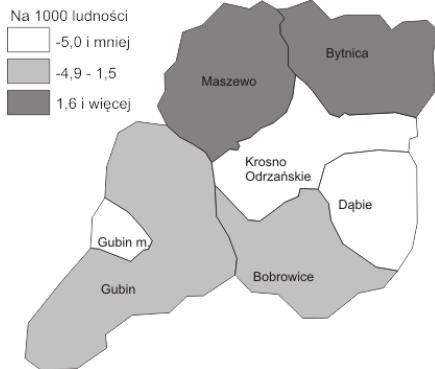
Ruch naturalny ludności

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 ludności		
POWIAT KROŚNIEŃSKI... 2013	8,7	10,1	-1,4
2014	9,6	10,3	-0,7
Gmina miejska			
Gubin.....	8,8	10,1	-1,3
Gmina miejsko-wiejska			
Krosno Odrzańskie	9,9	10,2	-0,3
Gminy wiejskie:			
Bobrowice	10,4	6,9	3,5
Bytnica	11,2	10,9	0,4
Dąbie	9,9	13,7	-3,8
Gubin.....	10,5	10,1	0,4
Maszewo	7,2	10,6	-3,4

W powiecie krośnieńskim słabiej kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2014 r. współczynnik urodzeń był o 0,7 pkt. niższy niż współczynnik zgonów. Mimo, że liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców nieco wzrosła w ostatnich w latach (o 0,2 w stosunku do 2012 r.), nadal pozostaje ona na poziomie niższym niż liczba zgonów. W powiecie krośnieńskim notuje się jeden z wyższych współczynników zgonów w województwie (o 0,9 pkt. wyższy od jego średniej wartości w województwie). W rezultacie krośnieński jest jednym z trzech powiatów o najniższym przyroście naturalnym w województwie (wraz z powiatami: żagańskim i żarskim).

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2014 r.

W 2014 r. w gminie Dąbie odnotowano najniższy w powiecie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 14,1% wobec 18,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Dąbie znajduje się w grupie gmin o najwyższym odsetku osób w wieku produkcyjnym (na poziomie 66,4% wobec 63,8% przeciętnie w województwie). W rezultacie gminę tę wyróżnia jeden z najniższych wskaźników obciążenia demograficznego (50,6 wobec 56,8 średnio w województwie).

wartości wskaźnika obciążenia demograficznego (wraz z powiatami: zielonogórskim, słubickim i gorzowskim). Prognozuje się jednak, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach (w tym w powiecie krośnieńskim wzrośnie do 81).

W populacji powiatu krośnieńskiego 64,8% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób z tej kategorii wiekowej przypadały 54 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Były to o około 2 osoby mniej niż średnio w województwie, co lokuje powiat krośnieński w grupie powiatów o najniższej

W powiecie krośnieńskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności było ujemne. Istotny jest także wzrost przewagi liczby wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z 2,5 osób na 1000 ludności w 2010 r. do 5,2 w 2014 r.

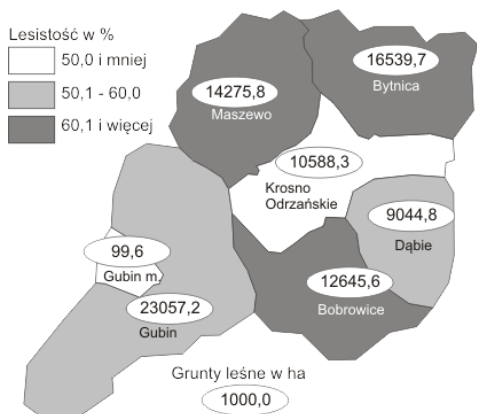
Spośród gmin powiatu krośnieńskiego najczęściej zameldowań na pobyt stały notuje się w gminie Krosno Odrzańskie i gminie miejskiej Gubin. W 2014 r. było to odpowiednio 185 i 161 osób, tj. łącznie blisko 54% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie krośnieńskim. W tych gminach notuje się także najczęściej wymeldowań (w 2014 r. odpowiednio 374 i 266). Łącznie było to ponad 68% ogółu wymeldowań w powiecie.

Środowisko i ekologia

Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2014 r.

Stan w dniu 31 XII

WARUNKI NATURALNE

W końcu 2014 r. grunty leśne powiatu krośnieńskiego zajmowały obszar 86251,0 ha stanowiąc 12,2% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 83626,7 ha porastały 60,1% powierzchni powiatu.

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Bytnica (76,7 – najbardziej zalesiona gmina w województwie lubuskim) i Bobrowice (66,3), a najniższy w mieście Gubin (4,7).

Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowały się gminy Gubin (8,4%) i Bobrowice (5,0%), a najmniejszym miasto Gubin (0,2%).

W 2014 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu krośnieńskiego wynosiła 37942,6 ha, co stanowiło 2,7% powierzchni geograficznej województwa i 27,3% powierzchni geograficznej powiatu.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			Pomniki przyrody
		rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	
w ha					
POWIAT KROŚNIĘŃSKI..... 2013	37942,6	115,5	28139,2	609,4	91
2014	37942,6	115,5	28139,2	609,4	91
Gmina miejska					
Gubin.....	317,2	99,8	200,2	17,2	24
Gmina miejsko-wiejska					
Krosno Odrzańskie.....	5098,2	-	4480,0	275,6	14
Gminy wiejskie:					
Bobrowice.....	6907,6	-	6849,0	58,6	2
Bytnica.....	3050,0	-	900,0	63,1	16
Dąbie.....	4826,2	-	4800,0	26,2	9
Gubin.....	11629,6	15,7	6710,0	133,9	14
Maszewo.....	6113,8	-	4200,0	34,8	12

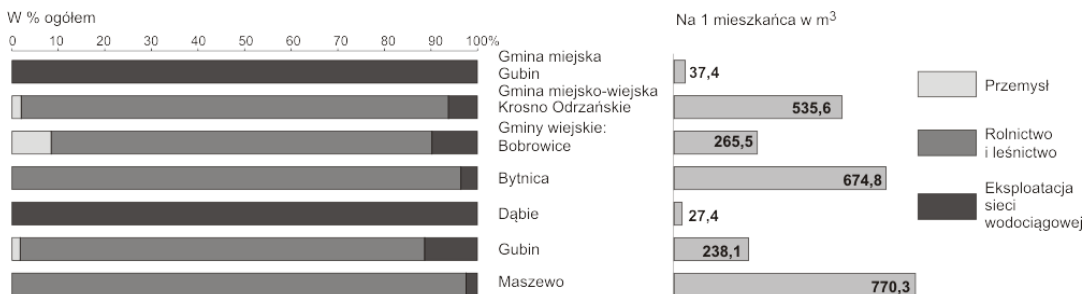
WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD

Krośnieński jest pierwszym powiatem w województwie pod względem zużycia wody. W 2014 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 304,9 m³, tj. o 218,8 m³ więcej niż średnio w województwie. Najwięcej – 87,8% zużytej wody – wykorzystano do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie, 10,4% w wyniku eksploatacji sieci wodociągowej, a 1,8% na cele produkcyjne w przemyśle.

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano w rolnictwie i leśnictwie (obszar wiejski gminy Krosno Odrzańskie – 98,1% i gmina Maszewo – 97,4% ogółu zużytej wody). Wielkość zużycia wody w mieście Gubin i w gminie Dąbie jest zdeterminowana zużyciem wody w gospodarstwach domowych. W 2014 r. eksploatacja sieci wodociągowej stanowiła w tych gminach 100,0%.

W 2014 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 1420 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2012 r. nastąpił wzrost o 2,7% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 10,7% ilości ścieków odprowadzonych. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 61,8% ogółu mieszkańców powiatu, (w 2012 r. 59,1%). Niski udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat krośnieński na 10. lokacie w województwie.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 r.

Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Wyszczególnienie	Ścieki ogółem	Oczyszczane		Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
		razem	w tym biologicznie w % ogółem	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
		w dam ³				
POWIAT KROŚNIEŃSKI..... 2013	1379	1378	9,7	1	1	60,2
POWIAT KROŚNIEŃSKI..... 2014	1420	1417	10,7	3	3	61,8
Gmina miejska Gubin	754	754	-	-	-	97,8
Gmina miejsko-wiejska Krosno Odrzańskie.....	483	481	2,9	2	2	72,9
Gminy wiejskie:						
Bobrowice.....	78	78	100,0	-	-	54,2
Bytnica.....	34	33	-	1	1	58,9
Dąbie.....	25	25	100,0	-	-	20,0
Gubin.....	11	11	-	-	-	4,1
Maszewo.....	35	35	100,0	-	-	12,4

NAKŁADY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 29,8 mln zł, tj. 528 zł w przeliczeniu na mieszkańca (5. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 57,4% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 35,0% - na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu na, a pozostałe 7,6% - na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 9,4 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 167 zł (4. miejsce wśród powiatów województwa lubuskiego). Najwięcej (67,1%) środków finansowych przeznaczono na ujęcia i doprowadzenia wody, 29,6% wydatków pochłonęły inwestycje na zbiorniki i stopnie wodne, budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody to wydatki rządu 2,7%, natomiast pozostałe 0,6% poniesionych nakładów wydatkowano na regulację i zabudowę rzek i potoków oraz obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki z własne (stanowiące 80,8% ogółu zainwestowanych środków), 7,1% tworzyły środki pochodzące z zagranicy, 4,4% wydatkowano w oparciu o fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje), z budżetów: centralnego, województwa i gminy wydano 3,9%, a 3,8% stanowiły kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe).

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Wyszczególnienie	Ochrona środowiska	Gospodarka wodna
	w tys. zł	
POWIAT KROŚNIEŃSKI 2013	8326,1	14655,0
POWIAT KROŚNIEŃSKI 2014	29798,1	9410,5
Gmina miejska Gubin	1049,9	41,4
Gmina miejsko-wiejska Krosno Odrzańskie.....	9411,7	5777,3
Gminy wiejskie:		
Bobrowice.....	12472,0	3499,3
Bytnica.....	614,0	-
Dąbie.....	756,0	18,1
Gubin.....	2264,5	71,4
Maszewo.....	3230,0	3,0

Rynek pracy

Podstawowe dane z zakresu rynku pracy w powiecie krośnieńskim, w tym liczba pracujących i bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego w 2014 r. były bardziej korzystne niż w 2012 r.

Pracujący^a

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT KROŚNIEŃSKI... 2013	7530	3,5	3798
2014	8248	3,7	4133
Gmina miejska			
Gubin.....	2501	1,1	1378
Gmina miejsko-wiejska			
Krosno Odrzańskie	3744	1,7	1807
Gminy wiejskie:			
Bobrowice	499	0,2	198
Bytnica	275	0,1	130
Dąbie	398	0,2	230
Gubin.....	709	0,3	315
Maszewo.....	122	0,1	75

a Patrz Uwagi ogólne

w województwie. W końcu 2014 r. wyniosła 147 (tj. o 72 osoby mniej niż średnio w województwie). Niższą wartość tego wskaźnika notuje się jedynie w powiecie żagańskim (129).

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 50,1%, tj. o 0,5 p. proc. mniej niż średnio w województwie, jednak ich liczba wzrosła w stosunku do 2012 r. o 5,8%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn 11,6%.

Z ogółu pracujących w powiecie 27,3% pracuje w przemyśle, a 5,7% (tj. najwięcej spośród powiatów województwa lubuskiego) - w budownictwie. Ponadto notuje się relatywnie wysoki odsetek pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (w 2014 r. było to 6,2% ogółu pracujących wobec 2,6% średnio w województwie lubuskim). Pozostałe 60,8% ogółu pracujących pracuje w przedsiębiorstwach usługowych, w tym głównie w jednostkach związanych z handlem; naprawą pojazdów samochodowych (15,0%), edukacją (14,0%) oraz administracją publiczną; obroną narodową; obowiązkowymi zabezpieczeniami społecznymi (10,2%).

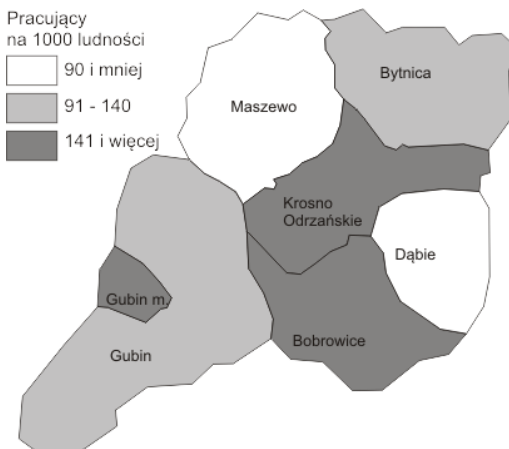
Liczba pracujących w przeliczeniu na liczbę ludności w gminach powiatu krośnieńskiego jest znacznie zróżnicowana. Najwyższa jest w gminie Krosno Odrzańskie (205). Najniższą wartość omawianego wskaźnika notuje się dla gmin wiejskich: Maszewo (42 pracujących na 1000 ludności) i Dąbie (79). Niewielka jest także liczba pracujących na 1000 ludności w gminie miejskiej Gubin – 148, która jest jedną z dwóch gmin miejskich w województwie o najniższej wartości tego wskaźnika (obok Gozdniczy - 90 pracujących na 1000 ludności).

PRACUJĄCY

Pracujący w powiecie krośnieńskim stanowią 3,7% ogółu pracujących w województwie lubuskim, a ich liczba wzrosła w 2014 r. w porównaniu z poprzednimi latami bardziej dynamicznie niż średnio w województwie (o 8,6% w relacji do 2012 r. i o 2,1% w stosunku do 2010 r.).

Liczba pracujących w powiecie krośnieńskim w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest jedną z niższych

Pracujący na 1000 ludności w 2014 r.

Spośród ogółu pracujących w powiecie krośnieńskim, ponad 45% pracuje w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w gminie Krosno Odrzańskie. W gminie tej najwięcej miejsc pracy zapewniają przedsiębiorstwa przemysłowe (dla 28,7% ogółu pracujących w gminie), jednostki prowadzące działalność w zakresie administracji publicznej i obrony narodowej; obowiązkowych zabezpieczeń społecznych (14,5%) oraz handlu; naprawy pojazdów samochodowych (14,0%) i edukacji (10,0%).

BEZROBOTNI

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie krośnieńskim stanowili 6,9% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. o 25,7%. Powiat mieści się jednak w grupie czterech powiatów o najwyższej w województwie stopie bezrobocia (18,6%) wraz z powiatami żagańskim, nowosolskim i strzelecko-drezdeneckim.

Bezrobotni zarejestrowani

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Wojewódz- two=100	Z ogółem kobiety
POWIAT KROŚNIENSKI ... 2013	4248	7,1	2306
2014	3250	6,9	1764
Gmina miejska			
Gubin	1189	2,5	595
Gmina miejsko-wiejska			
Krosno Odrzańskie	680	1,4	396
Gminy wiejskie:			
Bobrowice	142	0,3	91
Bytnica	135	0,3	88
Dąbie	293	0,6	168
Gubin	629	1,3	321
Maszewo	182	0,4	105

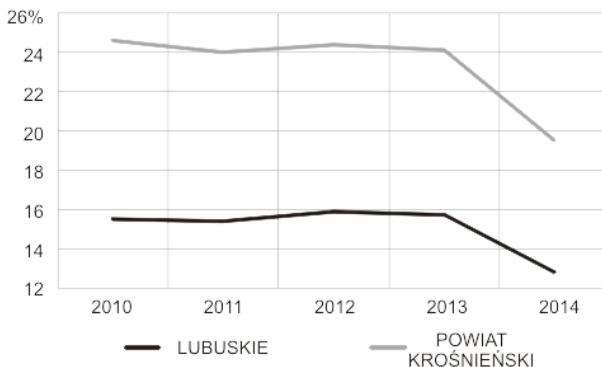
W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 54,3% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 22,9%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 28,8%.

Spośród gmin powiatu krośnieńskiego najmniej bezrobotnych na 1000 ludności notuje się w gminie Krosno Odrzańskie (37), która mieści się w grupie 7 gmin w najmniejszej wartości tego wskaźnika (spośród 33 gmin miejsko-wiejskich w województwie). Mniej korzystnie wskaźnik ten prezentuje się w przypadku gminy miejskiej i wiejskiej Gubin (odpowiednio 70 i 86 bezrobotnych na 1000 ludności). Są to najgorsze wartości omawianego wskaźnika odpowiednio w grupie 9 gmin miejskich i 41 gmin wiejskich występujących w województwie lubuskim.

W porównaniu z 2012 r. w powiecie krośnieńskim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 19,6%, tj. bardziej dynamicznie niż średnio w województwie (spadek o 6,1%). Korzystne zmiany obserwowano także w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2012 r. do 16,1% (tj. o 1,5 p. proc.).

Powiat krośnieński wyróżnia relatywnie wysoki odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 4,5% wobec 3,9% średnio w województwie). Było to o 0,1 p. proc. więcej niż w 2012 r. Podobnie jak w pozostałych powiatach, niekorzystne zmiany zachodzą w populacji osób w wieku 55 lat i więcej, których udział w ogóle bezrobotnych zwiększył się w porównaniu z 2012 r. o 2,9 p. proc., tj. w mniejszym stopniu niż w pozostałych powiatach województwa i wyniósł 16,9% (wobec 18,5% średnio w województwie lubuskim).

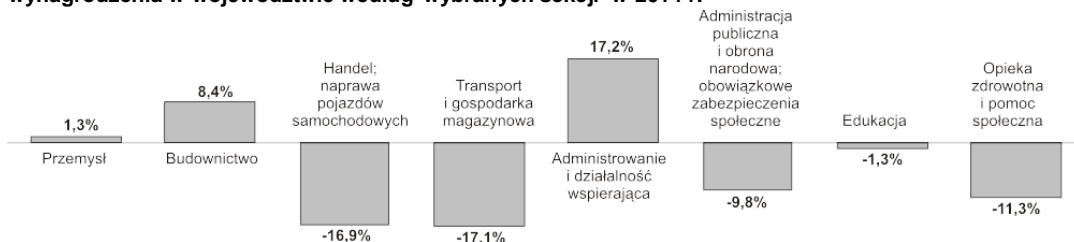
Stopa bezrobocia rejestrowanego

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie krośnieńskim jest zbliżone do przeciętnego wynagrodzenia w województwie lubuskim. W 2014 r. wyniosło 3351 zł, tj. było o 2,2% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (3425 zł). Notowany w 2014 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do 2012 r. był nieco mniej dynamiczny niż średnio w województwie i wyniósł 6,0% (wobec 6,9% średnio w województwie). W porównaniu z 2010 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wzrosło o 19,7% (wobec średniego wzrostu w województwie o 17,3%).

Odchylenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie według wybranych sekcji w 2014 r.

Kultura i turystyka

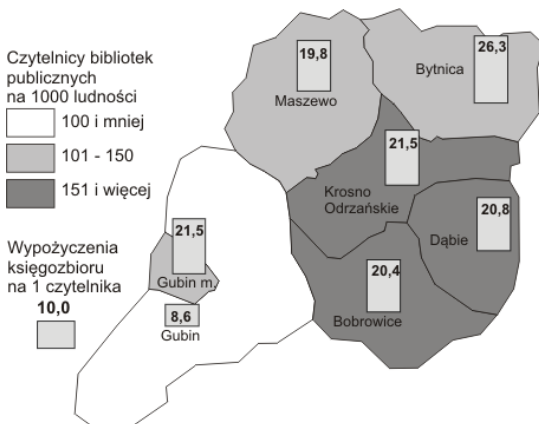
BIBLIOTEKI ORAZ INSTYTUCJE KULTURY

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie krośnieńskim funkcjonowało 15 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 6,0% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2012 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zmniejszyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru o 1,8% oraz liczba czytelników o 4,6%.

W stosunku do 2012 r. spadła również liczba wypożyczeń o 3,6%.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Bytnica – 26 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie wiejskiej Gubin – 9 woluminów.

Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2014 r.

Biblioteki publiczne

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Biblioteki i filie	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia w tys.
POWIAT	2013	15	-	207,4	8005	172,1
KROŚNIEŃSKI	2014	15	-	204,1	7768	165,0
Gmina miejska						
Gubin		1	-	56,7	2457	52,9
Gmina miejsko-wiejska						
Krosno Odrzańskie.....		4	-	62,7	3143	67,5
Gminy wiejskie:						
Bobrowice.....		2	-	21,6	559	11,4
Bytnica.....		2	-	17,7	349	9,2
Dąbie		3	-	23,3	758	15,8
Gubin		1	-	6,8	154	1,3
Maszewo		2	-	15,3	348	6,9

TURYSTYKA

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2014 r. granicach powiatu krośnieńskiego funkcjonowało 15 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 5,3% wszystkich obiektów w województwie. Były to 4 obiekty hotelowe oraz 11 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 897 miejsc noclegowych, tj. o 21,9% mniej niż w 2012 r. Z ogółu miejsc noclegowych 20,0% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 5,5% - w hotelach. Pozostałe 80,0% miejsc noclegowych zapewniali pozostałe obiekty noclegowe, w tym 22,3% - zespoły domków noclegowych. Miejsca całoroczne stanowiły 29,7% wszystkich miejsc noclegowych.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2014 r. działające na terenie powiatu krośnieńskiego instytucje zorganizowały łącznie 112 imprez (1,7% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 18,2 tys. osób.

W powiecie krośnieńskim funkcjonowało 8 zespołów artystycznych (2,0% zespołów artystycznych w województwie), w tym 2 zespoły wokalne i chóry oraz 2 zespoły muzyczno-instrumentalne. Zespoły te skupiały łącznie 93 członków, tj. 1,6% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Jedyną gminą w powiecie krośnieńskim, w której organizowano różnorodne imprezy była gmina miejska Gubin, a w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło średnio 162 osoby.

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Wyszczególnienie	Obiekty ^a		Miejsca noclegowe ^a		Korzystający ^b		Udzielone noclegi ^b	
	ogółem	w tym caloroczne	ogółem	w tym caloroczne	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagranicznym
POWIAT KROŚNIENSKI 2013	20	11	1074	307	17165	2238	47739	9501
2014	15	9	897	266	16099	1868	55758	11010
Gmina miejska								
Gubin	4	3	129	74	2817	288	10441	684
Gmina miejsko-wiejska								
Krosno Odrzańskie	2	2	67	67	3018	296	6307	461
Gminy wiejskie:								
Bobrowice	4	2	323	103	5749	1113	25905	8948
Bytnica	1	-	156	-	2931	100	3993	217
Dąbie	2	1	162	12	1123	71	7069	700
Gubin	2	1	60	10	461	-	2043	-

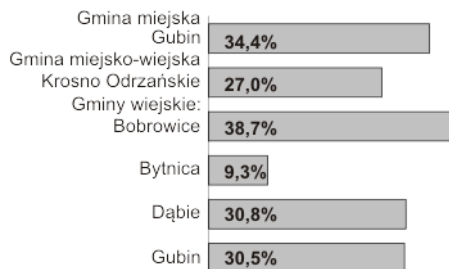
a Stan w dniu 31 VII, b W ciągu roku

W 2014 r. w powiecie krośnieńskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 16,1 tys. turystów, tj. 2,7% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 1,9 tys. osób stanowili 11,6% turystów w powiecie i 1,1% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2012 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 21,2%, natomiast wzrost liczby turystów zagranicznych korzystających z noclegu - o 9,2%.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminie miejskiej Gubin oraz w gminie wiejskiej Bobrowice (po 26,7% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W stosunku do 2012 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie krośnieńskim spadła o 4,2 tys., tj. o 7,1%. Zwiększyła się natomiast liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 2,9 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2014 r. wyniósł 19,7%, tj. o 6,3 p. proc. więcej niż w 2012 r.

Najwyższy wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w gminie Bobrowice (38,7%) i gminie miejskiej Gubin (34,4%), a najniższy w gminie Bytnica (9,3%), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 25,7%.

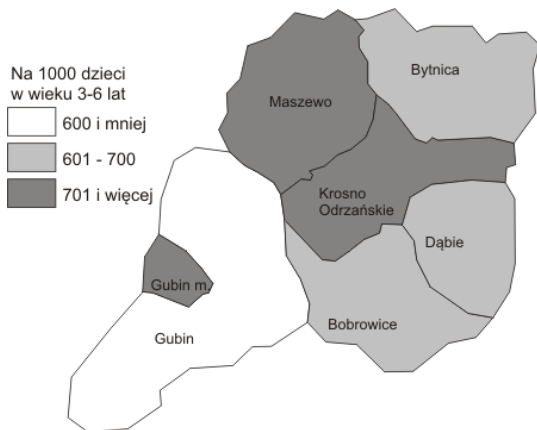
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2014 r.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie krośnieńskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 3,2 p. proc. wyższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie strzelecko-drezdeneckim (36,1%), a najniższej w powiecie zielonogórskim (18,9%).

Edukacja i wychowanie

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2014/2015

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie Krosno Odrzańskie (42,9% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 47,0% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu krośnieńskiego.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie krośnieńskim funkcjonowało 31 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 6,1% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba placówek wzrosła o 2, tj. o 6,9%.

Przedszkola stanowiły 45,2% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 ich liczba nie uległa zmianie. Średnio na 1 przedszkole w powiecie krośnieńskim przypadało 80 miejsc.

W roku szkolnym 2014/2015 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego

uczęszczało 1,6 tys. dzieci, tj. o 8,9% mniej niż w roku szkolnym 2012/2013. Dzieci w przedszkolach stanowiły 70,5% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 3,6 p. proc. mniej niż w roku szkolnym 2012/2013. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie krośnieńskim przypadało 50 dzieci.

Wychowanie przedszkolne

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przedszkolach	Dzieci ogółem	W tym	
	ogółem	w tym w przedszkolach			w przed-szkolach	w wieku 6 lat
POWIAT KROŚNIĘŃSKI 2013/2014	33	14	1137	1702	1171	263
2014/2015	31	14	1117	1551	1094	164
Gmina miejska						
Gubin	7	3	349	465	331	55
Gmina miejsko-wiejska						
Krosno Odrzańskie	8	6	525	559	510	83
Gminy wiejskie:						
Bobrowice	2	2	81	89	89	18
Bytnica	1	1	75	72	72	8
Dąbie	5	1	50	126	50	-
Gubin	5	-	-	156	-	-
Maszewo	3	1	37	84	42	-

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

W roku szkolnym 2014/2015 w 26 szkołach znajdujących się w powiecie krośnieńskim uczyło się 3,3 tys. dzieci, tj. 5,3% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba uczniów zwiększyła się o 9,3%, natomiast zmniejszyła się liczba absolwentów szkół podstawowych (o 11,9%). Na jedną szkołę w powiecie krośnieńskim przypadało średnio 126 uczniów.

Najwięcej szkół podstawowych zlokalizowanych było w gminie Krosno Odrzańskie (27,0%) ogólnej liczby szkół podstawowych w powiecie.

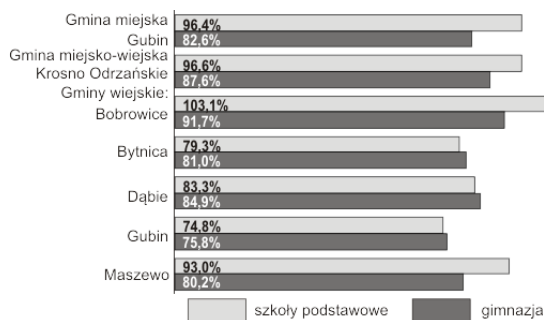
Edukację młodzieży w powiecie krośnieńskim zapewniało także 14 gimnazjów, do których w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało łącznie 1,6 tys. uczniów, tj. 5,5% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 liczba uczniów zmniejszyła się o 16,3%. Zmniejszyła się również liczba absolwentów (o 8,7%). Średnio na 1 gimnazjum w powiecie krośnieńskim przypadało 112 uczniów.

Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe			Gimnazja		
	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a
POWIAT KROŚNIEŃSKI.... 2013/2014	26	3013	509	14	1713	619
2014/2015	26	3267	494	14	1571	569
Gmina miejska						
Gubin	4	1012	147	3	453	173
Gmina miejsko-wiejska						
Krosno Odrzańskie	7	1089	143	4	500	195
Gminy wiejskie:						
Bobrowice	2	204	34	1	91	37
Bytnica	1	133	26	1	72	20
Dąbie.....	4	262	43	1	164	45
Gubin	5	366	76	3	214	62
Maszewo.....	3	201	25	1	77	37

a Z poprzedniego roku szkolnego.

Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2014/2015

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2014 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 6-12 lat) w roku szkolnym 2014/2015 wyniósł 91,7% i był o 0,2 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 13 – 15 lat) wynosił w powiecie krośnieńskim 83,6% i był o 6,0 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

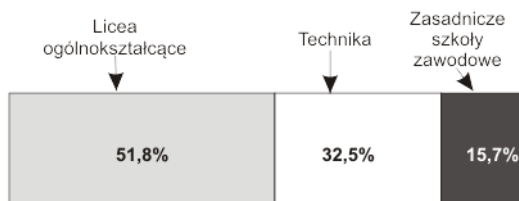
Szkoły podstawowe w powiecie krośnieńskim zatrudniały łącznie 257 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, a gimnazja 163.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2014/2015 w powiecie krośnieńskim pozostawało 11 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 1,3 tys. uczniów. Były to 2 zasadnicze szkoły zawodowe, 4 licea ogólnokształcące, 3 technika i 2 szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie krośnieńskim funkcjonowała również 1 szkoła policealna, w której kształciło się 19 osób.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2013/2014

a Łącznie ze specjalnymi.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

W końcu 2014 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła 542 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 39,0 km wodociągu (wobec 48,7 km średnio w województwie).

Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 91,7% (wobec 83,2% w 2012 r. i 94,3% średnio w województwie). W 2014 r. przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w powiecie krośnieńskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 27,3 m³, tj. o 6,2% mniej niż przeciętnie w województwie.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Stan 31 XII

Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	Sieć kanalizacyjna		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności
	ogółem w km	na 100 km ²		ogółem w km	na 100 km ²	
POWIAT KROŚNIĘSKI..... 2013	532,1	38,2	83,4	187,9	13,5	54,2
2014	542,0	39,0	91,7	200,6	14,4	56,6
Gmina miejska						
Gubin.....	82,8	400,4	98,8	68,0	328,8	90,3
Gmina miejsko-wiejska						
Krosno Odrzańskie.....	117,7	55,4	86,2	71,9	33,9	62,9
Gminy wiejskie:						
Bobrowice.....	60,5	32,7	97,7	12,2	6,6	53,0
Bytnica.....	33,2	15,9	95,4	27,8	13,3	44,8
Dąbie.....	64,4	37,7	88,7	6,0	3,5	19,3
Gubin.....	149,9	39,5	85,1	3,7	1,0	9,1
Maszewo.....	33,5	15,7	98,4	11,0	5,1	19,3

Spośród gmin powiatu krośnieńskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminie miejskiej i wiejskiej Gubin (odpowiednio 32,7 i 25,2 m³ na 1 mieszkańca).

Najmniejsze zużycie wody notuje się w gminie Maszewo (19,6 m³).

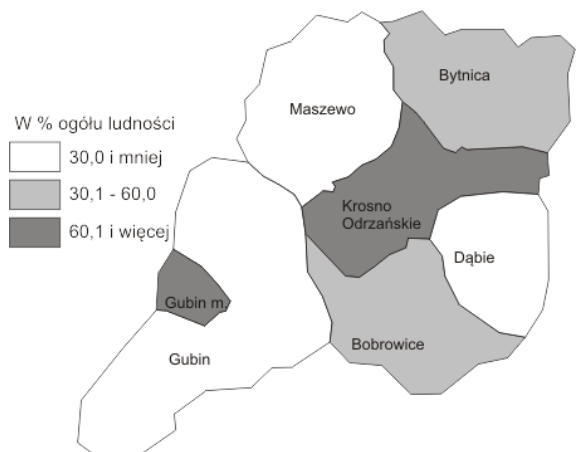
Łącznie ponad połowa sieci gazowej w powiecie (58%) mieści się w gminie Krosno Odrzańskie oraz w mieście Gubin. Na 100 km² przypada tu odpowiednio 29,3 i 252,4 km sieci gazowej.

Najwyższy odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej notowano w Gubinie (92,8%) oraz w gminie Krosno Odrzańskie (12,9%). W pozostałych gminach wskaźnik ten nie przekracza 6%.

Na 100 km² przypadało 14,4 km sieci kanalizacyjnej. Było to o 11,6 km na 100 km² mniej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 56,6% ludności powiatu krośnieńskiego (wobec 53,6% w 2012 r. i 70,4% średnio w województwie).

Powiat krośnieński jest drugim powiatem w województwie o najmniejszym zagęszczeniu sieci gazowej. W końcu 2014 r. długość sieci gazowej wyniosła 198,3 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² – 14,3 km (wobec 28,2 km średnio w województwie). Relatywnie niewielki był także odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej

Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności

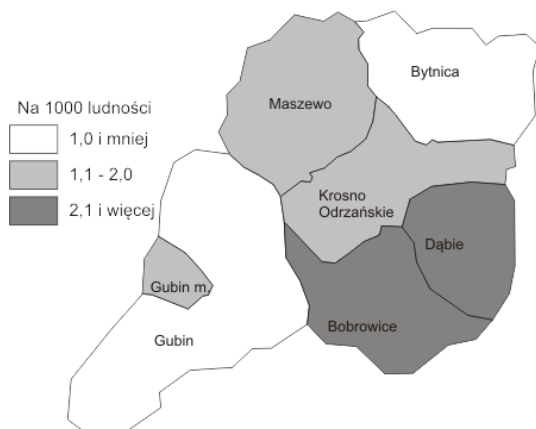

w powiecie – wyniósł 33,3% (wobec 51,7% średnio w województwie) i nie zmienił się znacząco w stosunku do 2012 r. (32,5%). W porównaniu z 2012 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się o 2,1% do 6,5 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 729,7 m³, tj. o 19,0% więcej niż średnio w województwie.

W powiecie krośnieńskim w końcu 2014 r. było 19,0 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1708 kWh, tj. o 20,9% mniej niż w 2012 r. oraz o 6,2% mniej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii elektrycznej wyniosło 575 kWh (wobec 726 kWh w 2012 r. i 597 w 2013 r.).

MIESZKANIA

Mieszkania oddane do użytkowania w 2014 r.

W latach 2013 i 2014 najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w gminie miejskiej Gubin i miejsko-wiejskiej Krosno Odrzańskie. W 2013 r. były to łącznie 84 mieszkania, tj. 75% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie, a w 2014 r. - 67 mieszkań, tj. 61,5%.

W 2014 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie krośnieńskim była nieco mniejsza niż w 2013 r. (o 2,7%), ale większa w porównaniu z 2012 r. (53,5%). Było to 109 mieszkań (tj. 3,2% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), przy czym były to mieszkania wyłącznie w budownictwie indywidualnym. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 114,3 m² (wobec 135,0 m² w 2012 r. i 92,6 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2014 r. wyniósł 1,9 wobec 3,3 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 396 mieszkań, tj. o 42,4% mniej niż średnio w województwie.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Większość ścieżek rowerowych w powiecie mieści się w gminie wiejskiej Gubin i miejsko-wiejskiej Krosno Odrzańskie (łącznie 78,7%). W przeliczeniu na 10 tys. km² najwięcej ścieżek występuje w gminie miejskiej Gubin (2714 km.), w gminie miejsko-wiejskiej Krosno Odrzańskie (538 km) oraz w gminie wiejskiej Gubin (412 km).

W powiecie krośnieńskim znajduje się 450,4 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 7,4% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 32,4 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 43,6% średnio w województwie). Rośnie liczba samochodów osobowych i motocykli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2014 r. wyniosła odpowiednio

596 i 46 wobec odpowiednio 553 i 43 w 2012 r. W ostatnich latach zmniejszyła się liczba wypadków drogowych z 40 w 2012 r. do 31 w 2013 r. i 32 w 2014 r. Wskaźnik liczby wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 tys. ludności w 2014 r. wyniósł 56,9 i był niższy niż w 2012 r. (o 13,6) i średnio w województwie (o 13,4). W wypadkach drogowych w powiecie krośnieńskim odnotowano 3 ofiary śmiertelne (wobec 6 ofiar w 2012 r. i 5 w 2013 r.) i 43 rannych (wobec 44 rannych w 2012 r. i 42 - w 2013 r.).

W powiecie krośnieńskim znajduje się 34,3 km ścieżek rowerowych (tj. 7,4% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 246,6 km ścieżek (wobec 331,5 km średnio w województwie). Na 10 tys. ludności przypadało 6,1 km ścieżek (wobec 4,5 km średnio w województwie).

Finanse publiczne

W 2014 r. wydatki budżetu powiatu krośnieńskiego były większe od jego dochodów, a relacja wyniku do dochodu wyniosła minus 3,0 wobec 6,4 w 2012 r.

W większości gmin powiatu krośnieńskiego wydatki budżetów były większe niż dochody. Dodatnią relację wyniku do dochodu zanotowano jedynie w miejskiej gminie Gubin (3,1), w gminie Maszewo (3,3) oraz w gminie Dąbie (0,1).

BUDŻET POWIATU

W 2014 r. wielkość dochodów budżetu powiatu krośnieńskiego nie zmieniła się znacząco w stosunku do lat poprzednich (były o 0,9% wyższe od notowanych w 2012 r. i o 0,9% niższe niż w 2013 r.). Z kolei wydatki wzrosły zarówno w stosunku do 2012 r. (o 11,1%), jak i 2013 r. (o 7,0%). Wynik budżetu powiatu krośnieńskiego w 2014 r. wyniósł minus 1,7 mln zł (wobec 3,5 mln zł w 2012 r. i 2,5 mln zł w 2013 r.). W przeliczeniu na

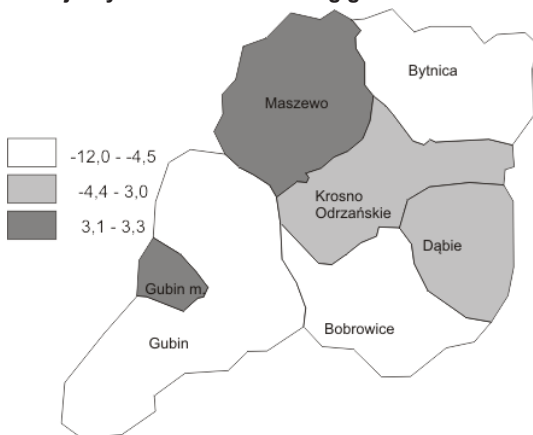
1 mieszkańca dochody powiatu krośnieńskiego wyniosły 966 zł i były o 6,6% wyższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 995 zł na 1 mieszkańca były o 9,7% wyższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Największy udział w ogóle dochodów powiatu krośnieńskiego miała subwencja ogólna (43,4% wobec 42,3% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Dalsze 27,7% ogółu dochodów stanowiły dotacje (wobec 25,5% średnio w województwie). Stosunkowo niewielki był natomiast udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu (na poziomie 28,9% wobec 32,2% średnio w powiatach w województwie lubuskim).

W 2014 r. dochody budżetu powiatu krośnieńskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 0,8 mln zł, co stanowiło 1,6% ogółu dochodów powiatu. Było to jednak zdecydowanie mniej niż w latach poprzednich (o 85,5% w stosunku do 2012 r. i o 68,7% w relacji do 2013 r.).

Większość wydatków budżetu powiatu krośnieńskiego stanowiły wydatki bieżące (85,5%), w tym m.in. wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (58,3%). Dalsze 14,5% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 7,6% przed rokiem i 4,2% w 2012 r.). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 145 zł, tj. były o 290,3% wyższe niż w 2012 r. i o 31,5% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Relacja wyniku do dochodów wg gmin w 2014 r.

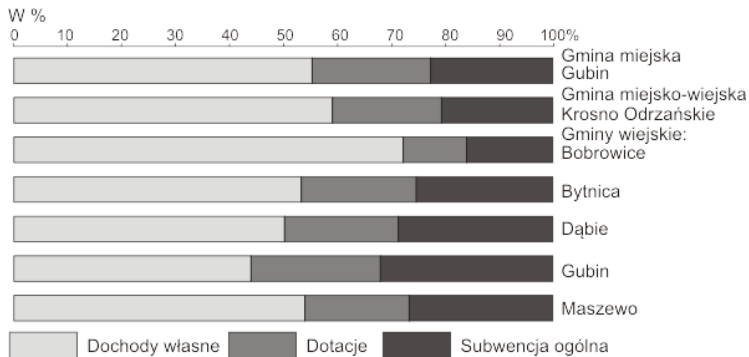

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2014 r. (w zł)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	W tym dochody własne	Wydatki ogółem	Z tego wydatki	
				bieżące	inwestycyjne
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU POWIATU					
POWIAT KROŚNIEŃSKI.....	966	279	995	850	145
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN					
Gmina miejska					
Gubin.....	3054	1690	2958	2713	245
Gmina miejsko-wiejska					
Krosno Odrzańskie.....	2922	1727	3038	2610	428
Gminy wiejskie:					
Bobrowice.....	4746	3430	4979	3752	1226
Bytnica.....	3235	1727	3634	3052	582
Dąbie.....	3363	1687	3362	2747	614
Gubin.....	3464	1523	3645	3020	625
Maszewo.....	3764	2027	3639	2750	889

BUDŻETY GMIN

Struktura dochodów gmin powiatu według rodzajów (w % ogółem) w 2014 r.

W 2014 r. dochody gmin powiatu krośnieńskiego zbiorczo wyniosły 182,5 mln zł i były wyższe od notowanych w 2012 r. (o 5,9%) i w 2013 r. (o 3,6%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 185,7 mln zł (tj. o 18,0% w stosunku do 2012 r. i o 13,2% w porównaniu z 2013 r.). W dochodach budżetów gmin powiatu krośnieńskiego średnio 55,6% stanowiły dochody własne. Dalsze 23,8% zapewniała subwencja ogólna, a 20,6% – dotacje.

W 2014 r. spośród gmin powiatu krośnieńskiego najwyższy odsetek dochodów własnych notowano w gminie Bobrowice (72,3%), przy czym w większości gmin powiatu omawiany odsetek był większy niż 50%. Tylko w gminie wiejskiej Gubin był niższy – wyniósł 43,9%.

Dochody gmin powiatu krośnieńskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3232 zł, w tym dochody własne 1797 zł.

W 2014 r. dochody budżetów gmin powiatu krośnieńskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 9,0 mln zł, co stanowiło 4,9% ogółu dochodów gmin w powiecie. W wartościach bezwzględnych było to o 23,7% mniej niż w 2012 r. i o 3,7% więcej niż w 2013 r.

Z ogółu wydatków budżetów gmin powiatu średnio 85,1% stanowiły wydatki bieżące, a 14,9% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie krośnieńskim wyniosły 3289 zł, w tym wydatki bieżące 2798 zł, a inwestycyjne – 491 zł.

Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminach powiatu

Wyszczególnienie	2013	2014	
	w tys. zł		w % ogółu dochodów
Gmina miejska			
Gubin	1500,9	1963,3	3,8
Gmina miejsko-wiejska			
Krosno Odrzańskie	4200,8	1699,6	3,2
Gminy wiejskie:			
Bobrowice	465,7	642,0	4,3
Bytnica	512,2	275,2	3,3
Dąbie	241,9	1311,1	7,8
Gubin	929,1	1351,8	5,3
Maszewo	788,3	1718,0	15,6

W 2014 r. spośród gmin powiatu krośnieńskiego wysoki wzrost dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych zanotowano w gminie Dąbie (o 160,4% w stosunku do 2012 r. i o 442,0% - w porównaniu z 2013 r.), w gminie Maszewo (odpowiednio o 247,9% i 117,9%) oraz w gminie wiejskiej Gubin (odpowiednio o 311,5% i 45,5%).

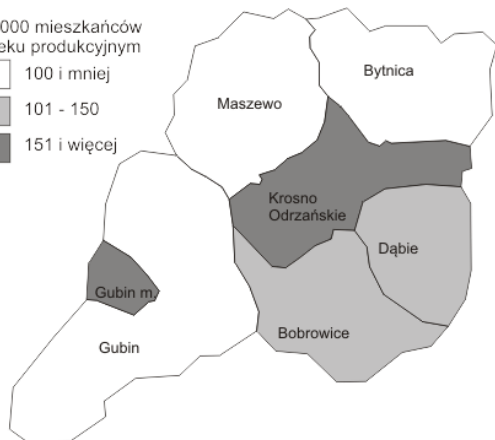
W 2014 r. średnio 35,3% wydatków gmin powiatu krośnieńskiego stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie. Najwyższy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie notowano w gminie miejskiej Gubin (41,4%) i Dąbie (39,0%), a najniższy w gminie Bytnica (27,5%).
W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 966 zł w gminie Krosno Odrzańskie do 1500 w gminie Bobrowice.

Podmioty gospodarki narodowej

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie krośnieńskim zarejestrowanych było 5,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 5,0% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2012 r. liczba podmiotów nieznacznie zmalała o 50 (o 0,9%).

Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r.

Na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejskiej Gubin i gminie miejsko-wiejskiej Krosno Odrzańskie, odpowiednio 40,1% i 34,3% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Powiat krośnieński znajduje się w grupie powiatów o wysokiej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym. W 2014 r. były to 152 podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym.

Gmina miejska Gubin mieści się w grupie gmin o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 204 podmioty (3 lokata wśród ogółu gmin w województwie).

W powiecie krośnieńskim w 2014 r. odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa ukształtował się na poziomie 19,9% (wobec 20,8% średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 4,4% ogółu podmiotów gospodarczych, natomiast podmioty prowadzące działalność usługową – 75,7%.

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym					
		spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
POWIAT KROŚNIEŃSKI 2013							
.....	5564	267	128	260	29	171	3973
2014	5522	277	131	258	29	181	3894
Gmina miejska							
Gubin	2214	107	56	95	6	48	1500
Gmina miejsko-wiejska							
Krosno Odrzańskie	1895	64	22	93	14	55	1351
Gminy wiejskie:							
Bobrowice	236	34	16	7	1	14	156
Bytnica	148	12	6	4	0	10	101
Dąbie	377	25	17	20	4	16	284
Gubin	473	25	6	29	2	28	369
Maszewo	179	10	8	10	2	10	133

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminach: miejskiej Gubin i miejsko-wiejskiej Krosno Odrzańskie (odpowiednio 42,7% i 16,8% ogółu tych spółek w powiecie).

Spółki handlowe w liczbie 277 stanowiły 5,0% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 131 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (47,3 % ogółu spółek handlowych w powiecie).

POWIAT NOWOSOLSKI

Demografia

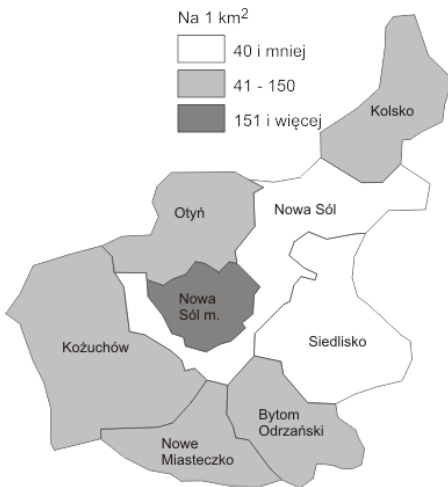
Powierzchnia i ludność

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Powierzchnia		Ludność		
		w km ²	województwo = 100	ogółem	województwo = 100	z ogółem kobiety
POWIAT NOWOSOLSKI.....	2013	771	5,5	87727	8,6	45088
	2014	771	5,5	87524	8,6	44950
Gmina miejska						
Nowa Sól		22	0,2	39571	3,9	20793
Gminy miejsko-wiejskie:						
Bytom Odrzański		52	0,4	5503	0,5	2753
Kozuchów		179	1,3	16245	1,6	8356
Nowe Miasteczko		77	0,6	5543	0,5	2793
Gminy wiejskie:						
Kolsko		81	0,6	3343	0,3	1639
Nowa Sól		176	1,3	6860	0,7	3456
Otyń		92	0,7	6824	0,7	3344
Siedlisko		92	0,7	3635	0,4	1816

Powiat nowosolski, 11. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 8,6% populacji województwa. W ostatnich pięciu latach liczba ludności powiatu sukcesywnie malała, osiągając w końcu 2014 r. poziom o 0,7% niższy niż w 2010 r. Prognozuję się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu nowosolskiego, do prawie 73,1 tys. osób w 2050 r.

Gęstość zaludnienia (ludność na km²)

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowią kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu jest jednym z wyższych w województwie (na poziomie 51,4%). W rezultacie relatywnie wysoki jest także współczynnik feminizacji, zgodnie z którym na 100 mężczyzn w powiecie nowosolskim przypada 106 kobiet.

Gminę wiejską Nowa Sól wyróżnia istotny spadek przyrostu naturalnego (z poziomu 3,4 osoby na 1000 ludności w 2010 r. do minus 0,4 w 2014 r.). W gminie Kolsko wskaźnik przyrostu naturalnego natomiast znacząco się poprawił. W tej gminie w 2014 r. odnotowano największy przyrost naturalny w województwie (5,7 osób na 1000 ludności).

Powiat nowosolski wyróżnia najwyższy w województwie wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2014 r. wyniósł 64,7% i był o 0,2 p. proc. mniejszy niż w 2012 r. oraz o 0,6 p. proc. mniejszy niż w 2010 r.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie nowosolskim jest zbliżona do średniej wartości w województwie (w 2014 r. wyniosła 4,7 wobec 4,8 w województwie lubuskim). Było to o 0,7 małżeństwa na 1000 ludności mniej niż w 2012 r. i o 1,2 mniej niż w 2010 r. Lepiej kształtuje się natomiast współczynnik rozwodów, który jest niższy niż średnio w województwie (w 2014 r. było to 1,9 rozwodów na 1000 ludności wobec 2,1 średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności zmniejszyła się o 0,1, natomiast w relacji do 2010 r. zwiększyła się o 0,1.

Ruch naturalny ludności

Stan w dniu 31 XII

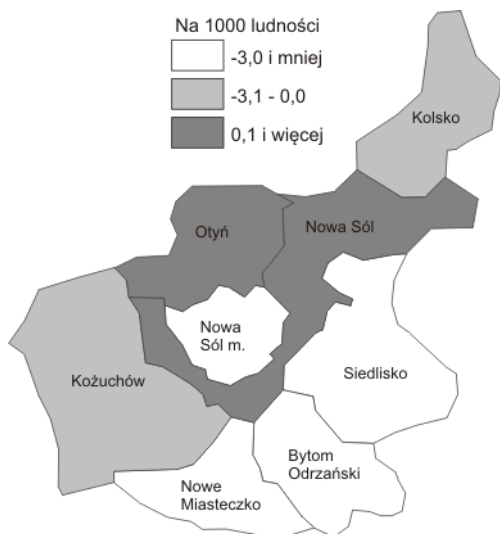
Wyszczególnienie	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 ludności		
POWIAT NOWOSOLSKI... 2013	9,4	10,5	-1,1
2014	9,4	9,7	-0,3
Gmina miejska			
Nowa Sól.....	9,1	10,7	-1,6
Gminy miejsko-wiejskie:			
Bytom Odrzański.....	10,5	10,3	0,2
Koźuchów.....	9,6	9,3	0,3
Nowe Miasteczko.....	8,0	9,3	-1,3
Gminy wiejskie:			
Kolsko.....	11,1	5,4	5,7
Nowa Sól.....	9,2	9,7	-0,4
Otyń.....	8,6	7,0	1,6
Siedlisko.....	11,8	7,9	3,8

W powiecie nowosolskim słabiej kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2014 r. współczynnik urodzeń był o 0,3 pkt. niższy niż współczynnik zgonów. Liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była wyraźnie niższa niż w latach poprzednich (o 1,1 urodzenia w stosunku do 2012 r. i o 1,9 w relacji do 2010 r.). Ponadto powiat nowosolski wyróżnia wyższy niż średnio w województwie współczynnik zgonów (o 0,3 pkt.). W rezultacie nowosolski lokuje się w grupie powiatów o najniższej wartości współczynnika przyrostu naturalnego (wraz z powiatami: krośnieńskim, żarskim i żagańskim).

W populacji powiatu nowosolskiego 62,6% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób z tej kategorii wiekowej przypadało 60 osób w wieku nieprodukcyjnym. Były to o około 3 osoby więcej niż średnio w województwie, co lokuje powiat nowosolski w grupie trzech powiatów o najwyższej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego (wraz z miastami na prawach powiatu: Gorzowem Wlkp. i Zieloną Górą). Prognozuje się, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach (w tym w powiecie nowosolskim wzrośnie do 80).

W 2014 r. w gminie Siedlisko zanotowano jeden z najniższych w województwie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 13,9% wobec 18,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Siedlisko jest jedną lubuskich gmin o najwyższym odsetku osób w wieku przedprodukcyjnym (na poziomie 22,0% wobec 18,3% przeciętnie w województwie). Wartość wskaźnika obciążenia demograficznego w gminie jest zbliżona do średniej wartości w województwie (odpowiednio 55,9 wobec 56,8).

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2014 r.

W powiecie nowosolskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności było ujemne. Istotny jest także wzrost przewagi liczby wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z 0,7 osób na 1000 ludności w 2010 r. do 2,2 w 2014 r.

Środowisko i ekologia

WARUNKI NATURALNE

W końcu 2014 r. grunty leśne powiatu nowosolskiego zajmowały obszar 30909,7 ha stanowiąc 4,4% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 30096,8 ha porastały 39,0% powierzchni powiatu.

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Nowa Sól (56,4), Otyń (46,0) i Kolsko (45,5), a najniższy w mieście Bytom Odrzański (1,9).
Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowała się gmina wiejska Nowa Sól (7,5%), a najmniejszym gmina Siedlisko (0,5%).

W 2014 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu nowosolskiego wynosiła 17195,3 ha, co stanowiło 1,2% powierzchni geograficznej województwa i 22,3% powierzchni geograficznej powiatu.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona

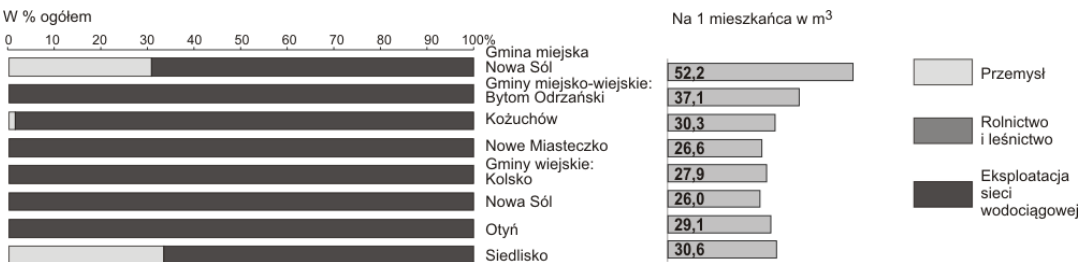
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			Pomniki przyrody
		rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	
w ha					
POWIAT NOWOSOLSKI.....2013	17195,3	123,9	17017,7	53,8	102
2014	17195,3	123,9	17017,7	53,8	101
Gmina miejska					
Nowa Sól	-	-	-	-	17
Gminy miejsko-wiejskie:					
Bytom Odrzański	2863,0	56,1	2806,9	-	18
Kozuchów	458,3	-	452,0	6,3	25
Nowe Miasteczko	450,0	-	450,0	-	3
Gminy wiejskie:					
Kolsko	4440,8	39,2	4390,8	10,8	6
Nowa Sól	5817,8	-	5806,0	11,8	15
Otyń	2785,4	28,5	2732,0	24,9	5
Siedlisko	380,0	-	380,0	-	12

WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD

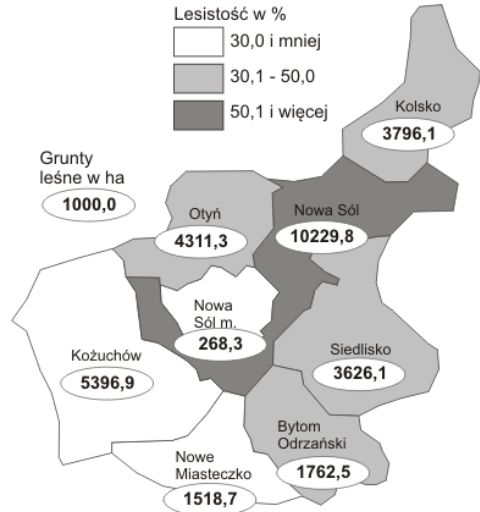
Nowosolski jest jedenastym powiatem w województwie (przed powiatami: świebodzińskim, sulęcińskim i wschowskim) pod względem zużycia wody ogółem. W 2014 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 39,9 m³, tj. o 46,2 m³ mniej niż średnio w województwie. Najwięcej – 80,6% zużytej wody – wykorzystano eksploatując sieć wodociągową, 19,4% zużyto na cele produkcyjne w przemyśle.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 r.

Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2014 r.

Stan w dniu 31 XII

W 2014 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 2028 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2012 r. nastąpił wzrost o 2,3% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 11,7% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 66,7% ogółu mieszkańców powiatu (o 5,4 p. proc. więcej niż w 2012 r.). Stosunkowo wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat nowosolski na 7. lokacie w województwie.

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano poprzez eksploatację sieci wodociągowej (miasto Nowa Sól – 69,4%, pozostałe 30,6% zużycia pochodziło z działalności produkcyjnej w przemyśle). Wielkość zużycia wody w większości gmin powiatu nowosolskiego w 100% zdeterminowana jest eksploatacją sieci wodociągowej.

Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Wyszczególnienie	Ścieki ogółem	Oczyszczane		Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
		razem	w tym biologicznie w % ogółem	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
POWIAT NOWOSOLSKI..... 2013	2029	2024	11,1	5	5	64,7
2014	2028	2001	11,7	27	27	66,7
Gmina miejska						
Nowa Sól	1422	1422	-	-	-	96,8
Gminy miejsko-wiejskie:						
Bytom Odrzański	126	126	100,0	-	-	84,4
Kożuchów	294	267	1,5	27	27	46,2
Nowe Miasteczko	81	81	100,0	-	-	57,7
Gminy wiejskie:						
Kolsko	23	23	100,0	-	-	28,9
Nowa Sól	36	36	-	-	-	22,6
Otyń	30	30	-	-	-	24,4
Siedlisko	16	16	-	-	-	15,3

NAKLADY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 48,0 mln zł, tj. 548 zł w przeliczeniu na mieszkańca (4. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 94,1% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 2,8% na gospodarkę odpadami oraz ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych, 1,8% na pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska (oszczędzanie energii), a pozostałe 1,3% na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 4,4 mln zł,

a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 50 zł. Na ujęcia i doprowadzenia wody przeznaczono 92,4% ogółu środków w powiecie, 7,6% ogółu środków wydano na realizację inwestycji związanych z regulacją i zabudową rzek i potoków oraz obwałowaniami przeciwpowodziowymi i stacjami pomp.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki z zagranicy (stanowiące 42,3% ogółu zainwestowanych środków), 27,5% tworzyły środki własne, 24,6% wynosiły kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe), 5,5% pochodziło z budżetów: centralnego, województwa i gminy, a 0,1% stanowiły fundusze ekologiczne (pożyczki, kredyty i dotacje).

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Wyszczególnienie	Ochrona środowiska	Gospodarka wodna
	w tys. zł	
POWIAT NOWOSOLSKI..... 2013	18065,0	1846,6
2014	47977,2	4359,8
Gmina miejska		
Nowa Sól	18191,8	2862,3
Gminy miejsko-wiejskie:		
Bytom Odrzański	2767,3	2,5
Kożuchów	1030,0	17,5
Nowe Miasteczko	35,0	231,4
Gminy wiejskie:		
Kolsko	163,0	-
Nowa Sól	8256,9	357,9
Otyń	17533,2	888,2

Rynek pracy

Podstawowe dane z zakresu rynku pracy w powiecie nowosolskim, w tym liczba pracujących i bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego w 2014 r. były bardziej korzystne niż w 2012 r.

Pracujący^a

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Wojewódz- two=100	Z ogółem kobiety
POWIAT NOWOSOLSKI ... 2013	14466	6,7	7061
2014	15163	6,8	7199
Gmina miejska Nowa Sól	10812	4,8	5060
Gminy miejsko-wiejskie:			
Bytom Odrzański	654	0,3	319
Kozuchów	1539	0,7	799
Nowe Miasteczko	487	0,2	251
Gminy wiejskie:			
Kolsko	238	0,1	147
Nowa Sól	741	0,3	233
Otyń	448	0,2	255
Siedlisko	244	0,1	135

a Patrz Uwagi ogólne

5 powiatów o relatywnie niskiej wartości tego wskaźnika. Mniejszą liczbę pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców notuje się w powiatach: sulęcińskim, strzelecko-drezdeneckim, krośnieńskim i zagańskim.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 47,5%, tj. o 3,1 p. proc. mniej niż średnio w województwie, jednak ich liczba wzrosła w stosunku do 2012 r. o 5,7%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn 11,3%.

Zdecydowanie najwięcej pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców notuje się w gminie miejskiej Nowa Sól (273). W pozostałych gminach omawiany wskaźnik jest znacznie niższy niż średnio w województwie: od 66 w gminie Otyń do 119 w gminie Bytom Odrzański.

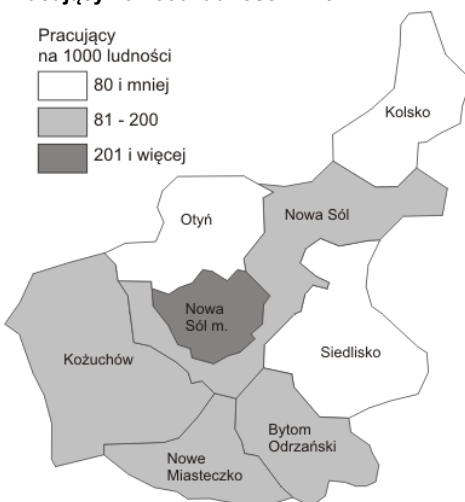
PRACUJĄCY

Pracujący w powiecie nowosolskim stanowią 6,8% ogółu pracujących w województwie lubuskim, a ich liczba wzrosła w 2014 r. w porównaniu z poprzednimi latami bardziej dynamicznie niż średnio w województwie (o 8,6% w relacji do 2012 r. i o 7,2% w stosunku do 2010 r.).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących wyniosła 173 (tj. o 46 osób mniej niż średnio w województwie). Nowosolski mieści się w grupie

Blisko 90% pracujących w powiecie nowosolskim pracuje na obszarach miejskich, w tym ponad 71% w gminie miejskiej Nowa Sól. Miejsca pracy dostarczają tu głównie przedsiębiorstwa przemysłowe (dla 46,0% ogółu pracujących w gminie miejskiej Nowa Sól), jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych (10,3%), opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (9,7%) oraz edukacji (9,1%). Dalsze 10% ogółu pracujących w powiecie koncentruje gmina miejsko-wiejska Kozuchów.

Pracujący na 1000 ludności w 2014 r.

W powiecie nowosolskim notuje się stosunkowo wysoki odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie (w 2014 r. było to 48,0% ogółu pracujących w powiecie wobec 39,2% średnio w województwie). Mniejszy niż przeciętnie w województwie był natomiast udział pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (1,8% ogółu pracujących wobec 2,6% w województwie lubuskim) oraz w przedsiębiorstwach prowadzących działalność usługową, w których pracowało 50,2% ogółu pracujących (wobec 58,2% średnio w województwie).

BEZROBOTNI

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie nowosolskim stanowili 12,7% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. o 18,2%, a w porównaniu z 2010 r. - o 20,3%. Mimo to w powiecie utrzymuje się relatywnie wysoka stopa bezrobocia (w 2014 r. na poziomie 20,7%).

Bezrobotni zarejestrowani

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT NOWOSOLSKI ... 2013	7539	12,6	4046
2014	5973	12,7	3241
Gmina miejska			
Nowa Sól	2344	5,0	1270
Gminy miejsko-wiejskie:			
Bytom Odrzański	293	0,6	185
Kozuchów	1426	3,0	743
Nowe Miasteczko	438	0,9	235
Gminy wiejskie:			
Kolsko	211	0,4	101
Nowa Sól	518	1,1	297
Otyń	450	1,0	242
Siedlisko	293	0,6	168

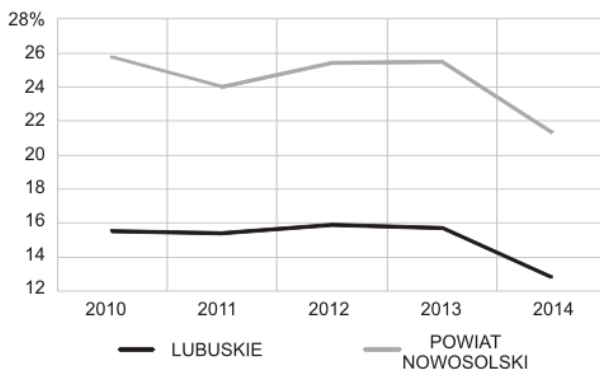
We wszystkich gminach powiatu nowosolskiego liczba bezrobotnych w relacji do liczby ludności jest wyższa niż średnio w województwie. Najwięcej bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców notuje się w gminie Kozuchów (88) oraz w gminie Siedlisko (81). Najbardziej korzystnie wskaźnik ten kształtuje się w gminie miejsko-wiejskiej Bytom Odrzański (53 bezrobotnych na 1000 ludności) oraz w gminie miejskiej Nowa Sól (59).

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 54,3% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 17,1%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 19,5%.

W porównaniu z 2012 r. w powiecie nowosolskim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 6,8%, tj. nieco bardziej dynamicznie niż średnio w województwie (spadek o 6,1%). Korzystne zmiany obserwowano także w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2012 r. do 14,3% (tj. o 3,6 p. proc.).

W powiecie nowosolskim notuje się niższy niż średnio w województwie odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 3,6%, wobec 3,9% średnio w województwie). Było to o 1,5 p. proc. mniej niż w 2012 r. Niekorzystne zmiany zachodzą natomiast w populacji osób w wieku 55 lat i więcej, których udział w ogóle bezrobotnych zwiększył się w porównaniu z 2012 r. o 4,7 p. proc. i wyniósł 17,0% (wobec 18,5% średnio w województwie lubuskim).

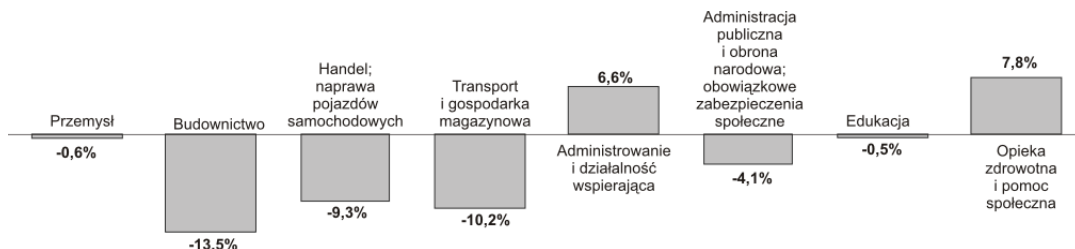
Stopa bezrobocia rejestrowanego

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie nowosolskim od lat kształtuje się poniżej przeciętnego wynagrodzenia w województwie. W 2014 r. wyniosło 3373 zł, tj. było o 1,5% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (3425 zł). Notowany w 2014 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do lat poprzednich był jednak bardziej dynamiczny niż średnio w województwie. W stosunku do 2012 r. wyniósł 9,2%, a w relacji do 2010 r. – 20,3% (wobec odpowiednio 6,9% i 17,3% średnio w województwie).

Odchylenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie według wybranych sekcji w 2014 r.

Kultura i turystyka

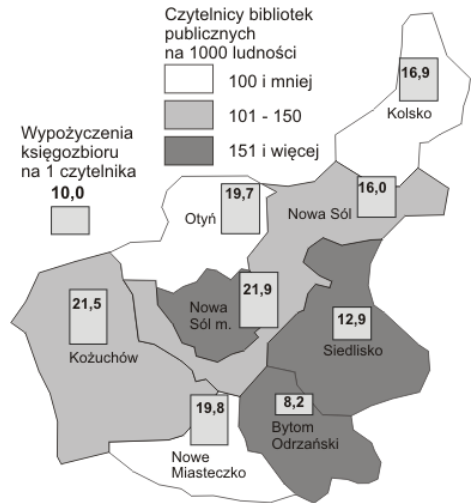
BIBLIOTEKI ORAZ INSTYTUCJE KULTURY

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie nowosolskim funkcjonowało 25 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 9,9% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2012 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zwiększyła się liczba woluminów księgozbioru o 0,5%, spadła natomiast liczba czytelników o 7,3%.

W stosunku do 2012 r. spadła również liczba wypożyczeń o 6,6%.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2014 r. działające na terenie powiatu nowosolskiego instytucje zorganizowały łącznie 235 imprez (3,5% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 50,5 tys. osób.

Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2014 r.

Biblioteki publiczne

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Biblioteki i filie	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia w tys.
POWIAT 2013	25	2	313,3	12746	252,2
NOWOSOLSKI 2014	25	2	317,6	12726	243,7
Gmina miejska					
Nowa Sól	2	-	89,4	6233	136,6
Gminy miejsko-wiejskie:					
Bytom Odrzański	1	2	20,3	1445	11,9
Kożuchów	9	-	110,5	2238	48,2
Nowe Miasteczko	2	-	21,1	444	8,8
Gminy wiejskie:					
Kolsko	1	-	10,3	327	5,5
Nowa Sól	6	-	31,6	924	14,8
Otyń	2	-	16,9	503	9,9
Siedlisko	2	-	17,4	612	7,9

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie miejskiej Nowa Sól – 22 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Bytom Odrzański – 8 woluminów.

W powiecie nowosolskim funkcjonowało 13 zespołów artystycznych (3,2% zespołów artystycznych w województwie), w tym 3 zespoły wokalne i chóry, 3 zespoły folklorystyczne oraz 4 zespoły muzyczno-instrumentalne. Zespoły te skupiały łącznie 228 członków, tj. 3,8% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Korzuchów - 41,7% ogólnej liczby imprez w powiecie.

Również w tej gminie odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 273 osób.

TURYSTYKA

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2014 r. w granicach powiatu nowosolskiego funkcjonowało 13 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 4,6% wszystkich obiektów w województwie. Było to 8 obiektów hotelowych oraz 5 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 671 miejsc noclegowych, tj. o 4,7% mniej niż w 2012 r. Z ogółu miejsc noclegowych 56,9% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 25,9% - w hotelach. Pozostałe 43,1% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe. Miejsca całoroczne stanowiły 66,5% wszystkich miejsc noclegowych.

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Wyszczególnienie		Obiekty ^a		Miejsca noclegowe ^a		Korzystający ^b		Udzielone noclegi ^b	
		ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagranicznym
POWIAT	2013	12	10	646	446	30884	1436	49805	2159
NOWOSOLSKI	2014	13	10	671	446	16436	1100	34763	1800
Gmina miejska									
Nowa Sól		4	4	110	110	3988	248	9825	497
Gminy miejsko-wiejskie:									
Bytom Odrzański		1	1	50	50	1427	30	6824	57
Kożuchów		1	1	50	50	2092	547	3470	849
Nowe Miasteczko		1	1	58	58	2687	-	4653	-
Gminy wiejskie:									
Kolsko		2	1	129	104	2928	1	5386	1
Nowa Sól		2	-	200	-	494	-	1106	-
Otyń		2	2	74	74	2820	274	3499	396
Siedlisko		-	-	-	-	-	-	-	-

a Stan w dniu 31 VII, b W ciągu roku

W 2014 r. w powiecie nowosolskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 16,4 tys. turystów, tj. 2,8% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 1,1 tys. osób stanowili 6,7% turystów w powiecie i 0,7% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2012 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 5,6%, w tym turystów zagranicznych - o 9,5%.

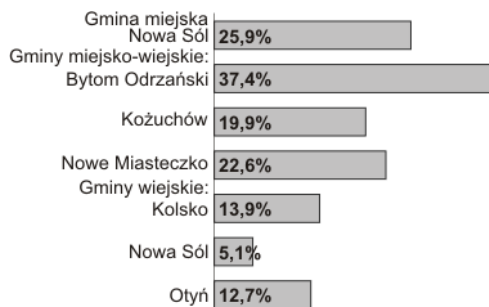
Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminie miejskiej Nowa Sól (30,8% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz w gminach wiejskich: Kolsko, Nowa Sól i Otyń (po 15,4% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W stosunku do 2012 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie nowosolskim wzrosła o 2,0 tys., tj. o 6,1%. Zmniejszyła się natomiast liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 0,4 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2014 r. wyniósł 5,2%, tj. o 1,4 p. proc. mniej niż w 2012 r.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie nowosolskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 6,6 p. proc. niższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie strzelecko-drezdeneckim (36,1%), a najniższej w powiecie zielonogórskim (18,9%).

Najwyższy wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w gminie Bytom Odrzański (37,4%) i w gminie miejskiej Nowa Sól (25,9%), a najniższy w gminie wiejskiej Nowa Sól (5,1%), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 25,7%.

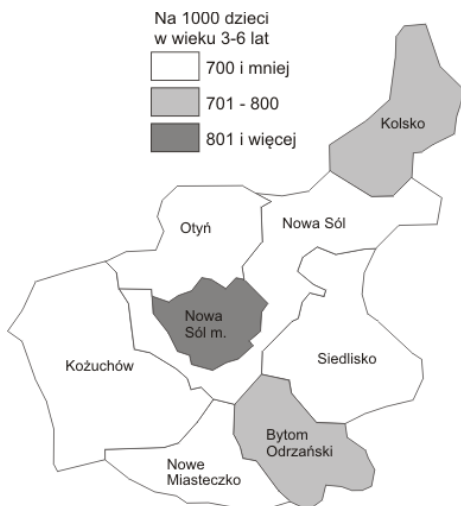
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2014 r.

Edukacja i wychowanie

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2014/2015

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie miejskiej Nowa Sól (47,8% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 53,3% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu nowosolskiego.

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie nowosolskim funkcjonowało 36 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 7,1% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba placówek wzrosła o 2, tj. o 5,9%.

Przedszkola stanowiły 63,9% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 ich liczba wzrosła o 9,5%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie nowosolskim przypadało 97 miejsc.

W roku szkolnym 2014/2015 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 2,6 tys. dzieci, tj. o 0,6% więcej niż w roku szkolnym 2012/2013. Dzieci w przedszkolach stanowiły 86,8% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 3,9 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2012/2013. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie nowosolskim przypadało 71 dzieci.

Wychowanie przedszkolne

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przedszkolach	Dzieci ogółem	W tym	
	ogółem	w tym w przedszkolach			w przedszkolach	w wieku 6 lat
POWIAT NOWOSOLSKI.... 2013/2014	35	23	2212	2725	2277	662
2014/2015	36	23	2229	2572	2233	391
Gmina miejska						
Nowa Sól	12	11	1189	1205	1202	213
Gminy miejsko-wiejskie:						
Bytom Odrzański	2	1	145	171	149	39
Koźuchów	8	5	355	441	348	37
Nowe Miasteczko	2	1	150	168	150	28
Gminy wiejskie:						
Kolsko	2	2	117	111	111	29
Nowa Sól	4	1	98	177	93	10
Otyń	4	1	100	197	100	20
Siedlisko	2	1	75	102	80	15

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

Najwięcej szkół gimnazjalnych zlokalizowanych było w gminie miejskiej Nowa Sól (35,7% ogólnej liczby szkół gimnazjalnych w powiecie).

W roku szkolnym 2014/2015 w 25 szkołach znajdujących się w powiecie nowosolskim uczyło się 5,4 tys. dzieci, tj. 8,8% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba uczniów zwiększyła się o 8,9%, zmniejszyła się natomiast liczba absolwentów szkół podstawowych (o 4,6%). Na jedną szkołę w powiecie nowosolskim przypadało średnio 216 uczniów.

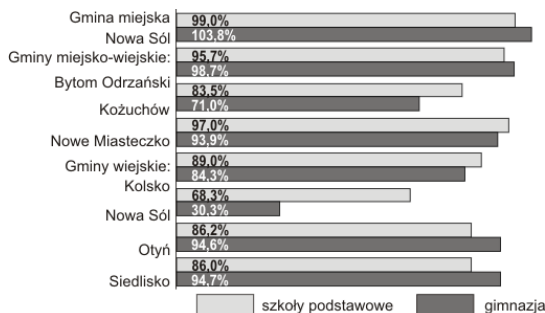
Edukację młodzieży w powiecie nowosolskim zapewniało także 14 gimnazjów, do których w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało łącznie 2,4 tys. uczniów, tj. 8,2% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 liczba uczniów zmniejszyła się o 9,8%. Zmniejszyła się również liczba absolwentów (o 0,9%). Średnio na 1 gimnazjum w powiecie gorzowskim przypadało 168 uczniów.

Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży

Wyszczególnienie		Szkoły podstawowe			Gimnazja		
		szkoły	uczniowie	absolwenci ^a	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a
POWIAT	2013/2014	25	4950	783	14	2497	788
	2014/2015	25	5391	794	14	2358	812
Gmina miejska							
	Nowa Sól	8	2407	323	5	1109	367
Gminy miejsko-wiejskie:							
	Bytom Odrzański	1	395	49	1	152	67
	Kożuchów	4	951	180	1	412	138
	Nowe Miasteczko	2	361	56	1	168	55
Gminy wiejskie:							
	Kolsko	2	227	27	2	91	41
	Nowa Sól	3	361	46	1	78	19
	Otyń	3	441	77	2	237	83
	Siedlisko	2	248	36	1	111	42

a Z poprzedniego roku szkolnego.

Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2014/2015

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2014 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 6-12 lat) w roku szkolnym 2014/2015 wyniósł 90,7% i był o 1,2 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 13 – 15 lat) wyniósł w powiecie nowosolskim 87,5% i był o 2,1 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

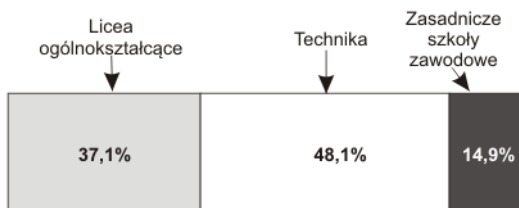
Szkoły podstawowe w powiecie nowosolskim zatrudniały łącznie 369 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, a gimnazja 202.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2014/2015 w powiecie nowosolskim pozostawało 16 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 2,3 tys. uczniów. Było to 6 zasadniczych szkół zawodowych, 3 licea ogólnokształcące, 6 techników i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie nowosolskim funkcjonowały również 2 szkoły policealne, w których kształciło się 105 uczniów.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2013/2014

a Łącznie ze specjalnymi.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Powiat wyróżnia jeden z wyższych wskaźników zagęszczenia sieci wodociągowej. W końcu 2014 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła blisko 522 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 67,7 km wodociągu (wobec 48,7 km średnio w województwie). Wyższą wartość omawianego wskaźnika notuje się jedynie w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra.

W końcu 2014 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 95,4% (wobec 94,3% średnio w województwie). W 2014 r. przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w powiecie nowosolskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 26,8 m³, tj. o 7,9% mniej niż przeciętnie w województwie.

Spśród gmin powiatu nowosolskiego największe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminie Otyń (28,9 m³ na 1 mieszkańca) i Bytom Odrzański (28,8 m³), a najmniejsze w gminie Siedlisko (19,7 m³).

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Stan 31 XII

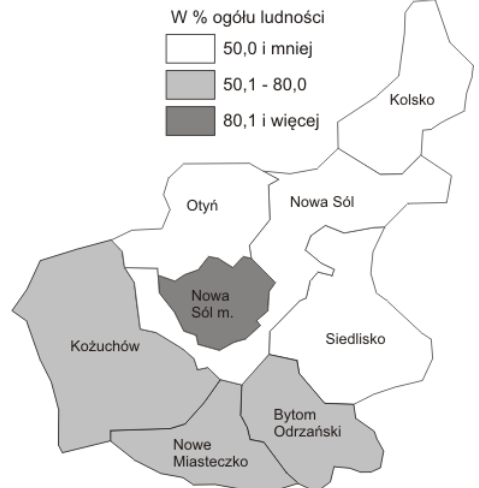
Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	Sieć kanalizacyjna		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności
	ogółem w km	na 100 km ²		ogółem w km	na 100 km ²	
POWIAT NOWOSOLSKI..... 2013	517,2	67,1	89,9	216,8	28,1	61,3
2014	521,8	67,7	95,4	276,8	35,9	70,5
Gmina miejska						
Nowa Sól	86,2	395,4	99,8	102,5	470,2	99,6
Gminy miejsko-wiejskie:						
Bytom Odrzański	48,8	93,2	96,0	29,4	56,1	74,9
Koźuchów	137,0	76,5	90,3	26,9	15,0	54,7
Nowe Miasteczko	42,4	55,2	95,7	20,2	26,3	55,0
Gminy wiejskie:						
Kolsko	24,2	30,0	68,4	13,2	16,4	24,9
Nowa Sól	70,2	39,9	96,9	38,6	21,9	31,7
Otyń	72,4	79,0	99,0	40,3	44,0	38,0
Siedlisko.....	40,6	44,1	82,5	5,7	6,2	17,5

Wysokie wskaźniki nasycenia siecią gazową notuje się w gminie miejskiej Nowa Sól (322,3 km sieci na 100 km² powierzchni) oraz w gminie Bytom Odrzański (71,9 km) i w gminie Otyń (48,4 km). W gminach tych odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej wyniósł od 32,7% w gminie Otyń i 53,2% w gminie Bytom Odrzański do 91,1% w gminie miejskiej Nowa Sól.

Na 100 km² przypadają 35,9 km sieci kanalizacyjnej. Było to o 9,9 km na 100 km² więcej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 70,5% ludności powiatu nowosolskiego (wobec 70,4% średnio w województwie).

W końcu 2014 r. długość sieci gazowej w powiecie nowosolskim wyniosła 264 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² – 34,2 km (wobec 28,2 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie wyniósł 49,3% (wobec 51,7% średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r.

Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności

liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu wzrosła (o 1,2%, tj. do 15,6 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 652,0 m³, tj. o 6,3% więcej niż średnio w województwie.

W powiecie nowosolskim w końcu 2014 r. było 31,4 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1315 kWh, tj. o 33,1% mniej niż w 2012 r. i o 27,7% mniej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii elektrycznej wyniosło 471 kWh (wobec 714 kWh w 2012 r. i 485 w 2013 r.).

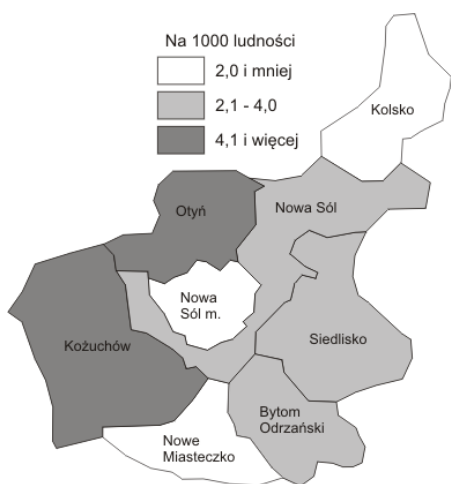
W 2014 r. najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w gminie miejskiej Nowa Sól (31,8% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie) oraz w gminie Kożuchów (29,2%) i w gminach wiejskich Otyń i Nowa Sól (odpowiednio 11,9% i 11,0%).

MIESZKANIA

W 2014 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie nowosolskim wzrosła w stosunku do 2013 r. (o 15,7%), była jednak mniejsza niż w 2012 r. (o 2,3%). Było to 236 mieszkań (tj. 7,0% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 194 mieszkania w budownictwie indywidualnym (tj. 11,0% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania

w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 95,6 m² (wobec 106,2 m² w 2012 r. i 92,6 m² średnio w województwie).

Mieszkania oddane do użytkowania w 2014 r.

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2014 r. wyniósł 2,7 wobec 3,3 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 570 mieszkań, tj. o 17,2% mniej niż średnio w województwie.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Przez powiat nowosolski wiedzie znaczący szlak komunikacyjny – droga ekspresowa S3 ze Świnoujścia do Lubawki (granica państwa z Czechami).

Ponadto w powiecie nowosolskim znajduje się 398,7 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 6,5% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 51,7 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 43,6% średnio w województwie).

Rośnie liczba samochodów osobowych i motocykli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2014 r. wyniosła odpowiednio 483 i 28 wobec odpowiednio 445 i 26 w 2012 r. Zmniejszyła się natomiast liczba wypadków drogowych z 53 w 2012 r. i 69 w 2013 r. do 50 w 2014 r. W przeliczeniu na 100 tys. ludności liczba wypadków drogowych wyniosła 57,1, tj. o 13,2 wypadki na 100 tys. ludności mniej niż średnio w województwie. W wypadkach drogowych w powiecie nowosolskim odnotowano 5 ofiar śmiertelnych (wobec 9 ofiar w 2012 r. i 11 w 2013 r.) i 70 rannych (wobec 62 rannych w 2012 r. i 93 w 2013 r.).

W powiecie nowosolskim znajduje się 43,3 km ścieżek rowerowych, tj. 9,3% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 561,6 km ścieżek (wobec 331,5 km średnio w województwie). Na 10 tys. ludności przypadało 4,9 km ścieżek (wobec 4,5 km średnio w województwie).

Ścieżki rowerowe w powiecie nowosolskim koncentrują się w gminie miejskiej Nowa Sól (94,9% ogółu ścieżek rowerowych w powiecie) oraz w gminie Nowe Miasteczko (5,1%).

Finanse publiczne

W 2014 r. wydatki budżetu powiatu nowosolskiego były mniejsze od jego dochodów, a relacja wyniku do dochodu wyniosła 2,6 wobec 3,3 w 2012 r.

W większości gmin powiatu nowosolskiego wydatki budżetów były mniejsze niż dochody. Ujemną relację wyniku do dochodu zanotowano jedynie w gminie Kożuchów (minus 4,5 wobec 3,3 w 2012 r.).

BUDŻET POWIATU

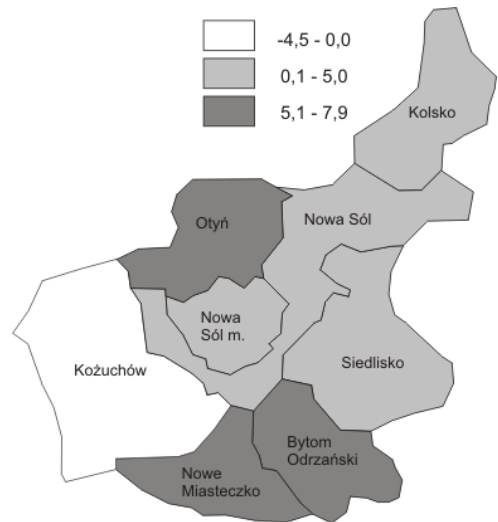
W 2014 r. dochody budżetu powiatu nowosolskiego było nieco wyższe niż w latach poprzednich (po 0,2% w stosunku do 2012 r. i 2013 r.). Z kolei wydatki wzrosły w porównaniu z 2012 r. (o 1,0%), jednak były niższe niż w 2013 r. (o 1,6%). Wynik budżetu powiatu nowosolskiego w 2014 r. wyniósł 2,0 mln zł (wobec 2,6 mln zł w 2012 r. i 0,7 mln zł w 2013 r.). W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu nowosolskiego wyniosły 897 zł i były o 3,0% niższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 856 zł na 1 mieszkańca były o 5,7% niższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Największy udział w ogóle dochodów powiatu nowosolskiego miała subwencja ogólna (47,5% wobec 42,3% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Stosunkowo niewielki był natomiast udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu (na poziomie 27,8% wobec 32,2% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Pozostałe 24,7% ogółu dochodów stanowiły dotacje (wobec 25,5% średnio w województwie).

W 2014 r. dochody budżetu powiatu nowosolskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 5,9 mln zł, co stanowiło 7,6% ogółu dochodów powiatu. Było to o 207,1% więcej niż w 2012 r. i o 123,2% więcej w porównaniu z 2013 r.

Większość wydatków budżetu powiatu nowosolskiego stanowiły wydatki bieżące (90,6%), w tym m.in. wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (55,2%). Dalsze 9,4% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 6,4% przed rokiem i 7,3% w 2012 r.). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 81 zł, tj. były o 31,0% wyższe niż w 2012 r. i o 26,8% niższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Relacja wyniku do dochodów według gmin w 2014 r.

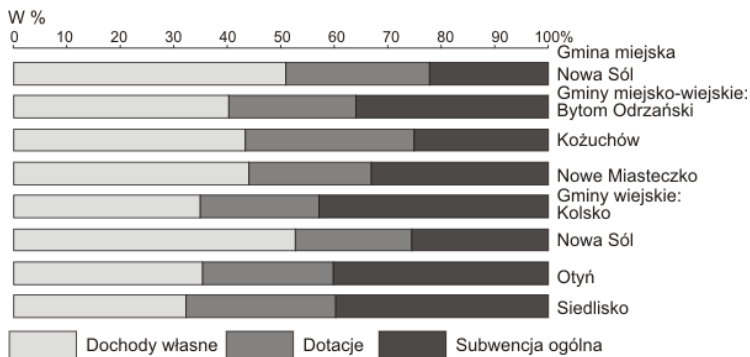

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2014 r. (w zł)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	W tym dochody własne	Wydatki ogółem	Z tego wydatki	
				bieżące	inwestycyjne
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU POWIATU					
POWIAT NOWOSOLSKI....	879	244	856	776	81
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN					
Gmina miejska					
Nowa Sól	3060	1555	2962	2421	541
Gminy miejsko-wiejskie:					
Bytom Odrzański	3617	1454	3385	2363	1022
Kożuchów	2872	1246	3001	2425	576
Nowe Miasteczko	3703	1633	3410	2901	509
Gminy wiejskie:					
Kolsko	3248	1134	3197	2946	251
Nowa Sól	3201	1683	3105	2401	704
Otyń	3212	1136	2970	2583	387
Siedlisko.....	3230	1042	3088	2896	192

BUDŻETY GMIN

Struktura dochodów gmin powiatu według rodzajów (w % ogółem) w 2014 r.

W 2014 r. dochody gmin powiatu nowosolskiego zbiorczo wyniosły 274,9 mln zł i były wyższe od notowanych w 2012 r. (o 6,2%) i w 2013 r. (o 6,7%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 267,3 mln zł (tj. o 3,7% w stosunku do 2012 r. i o 6,3% w porównaniu z 2013 r.). W dochodach budżetów gmin powiatu nowosolskiego średnio 45,8% stanowiły dochody własne. Dalsze 27,8% zapewniała subwencja ogólna, a 26,4% – dotacje.

W 2014 r. spośród gmin powiatu nowosolskiego najwyższy odsetek dochodów własnych notowano w gminie wiejskiej i miejskiej Nowa Sól (odpowiednio 52,6% i 50,8%). W pozostałych gminach powiatu udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetowych kształtował się na poziomie od 32,3% w gminie Siedlisko do 44,1% w gminie Nowe Miasteczko.

Dochody gmin powiatu nowosolskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3138 zł, w tym dochody własne 1436 zł.

W 2014 r. dochody budżetów gmin powiatu nowosolskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 21,2 mln zł, co stanowiło 7,7% ogółu dochodów gmin w powiecie. W wartościach bezwzględnych było to o 28,3% mniej niż w 2012 r. i o 2,1% mniej niż w 2013 r.

Z ogółu wydatków budżetów gmin powiatu średnio 81,9% stanowiły wydatki bieżące, a 18,1% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie nowosolskim wyniosły 3050 zł, w tym wydatki bieżące 2499 zł, a inwestycyjne – 551 zł.

Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminach powiatu

Wyszczególnienie	2014		w % ogółu dochodów
	2013	2014	
w tys zł			
Gmina miejska			
Nowa Sól.....	9214,0	10257,2	8,5
Gminy miejsko-wiejskie:			
Bytom Odrzański	3740,5	1895,8	9,5
Kożuchów	2012,5	1717,0	3,7
Nowe Miasteczko.....	2641,6	1770,8	8,7
Gminy wiejskie:			
Kolsko	84,2	293,7	2,7
Nowa Sól.....	1033,1	2978,6	13,6
Otyń	2917,3	2019,2	9,2
Siedlisko.....	57,1	309,7	2,6

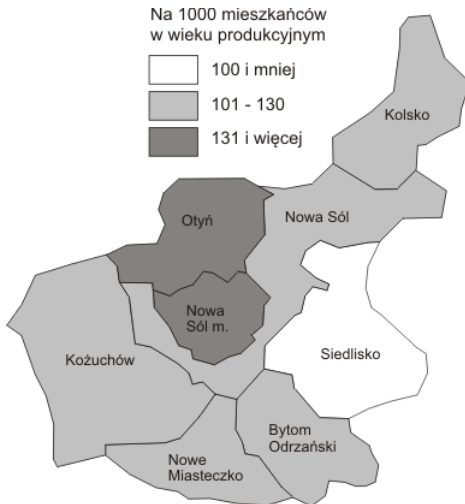
W 2014 r. spośród gmin powiatu nowosolskiego wysoki wzrost dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych zanotowano w gminie wiejskiej Nowa Sól (o 231,0% w stosunku do 2012 r. i o 188,3% - w porównaniu z 2013 r.). W porównaniu z 2012 r. znacząco wzrosły także środki z tej kategorii dochodowej w gminie Otyń (o 344,0%), które były jednak o 30,8% niższe niż w 2013 r.

W 2014 r. średnio 32,1% wydatków gmin powiatu międzyrzeckiego stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie. Najwyższy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie notowano w gminie Otyń (42,9%), a najniższy w gminie wiejskiej Nowa Sól (26,7%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 829 zł w gminie wiejskiej Nowa Sól do 1273 zł w gminie Otyń.

Podmioty gospodarki narodowej

Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r.

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejskiej Nowa Sól i gminie miejsko-wiejskiej Koźuchów, odpowiednio 50,0% i 18,1% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie nowosolskim zarejestrowanych było 7,2 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 6,5% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2012 r. liczba podmiotów wzrosła o 281 (o 4,1%).

W powiecie nowosolskim gmina miejska Nowa Sól i gmina wiejska Otyń znajdują się w grupie gmin o wysokiej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (odpowiednio 147 i 133 podmioty gospodarki narodowej).

24,2% (wobec 20,8 średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 2,9% ogółu podmiotów gospodarczych, a podmioty prowadzące działalność usługową – 72,8%.

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym					
		spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
POWIAT NOWOSOLSKI. 2013	7071	419	94	333	40	220	4917
2014	7185	446	93	333	42	227	4956
Gmina miejska							
Nowa Sól	3589	274	47	213	16	91	2285
Gminy miejsko-wiejskie:							
Bytom Odrzański	397	20	9	14	6	18	303
Koźuchów	1302	53	16	37	8	42	862
Nowe Miasteczko	393	25	8	14	3	25	298
Gminy wiejskie:							
Kolsko	220	13	2	5	1	8	158
Nowa Sól	487	26	7	19	1	17	409
Otyń	586	23	1	23	3	19	482
Siedlisko	211	12	3	8	4	7	159

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminie miejskiej Nowa Sól (50,5% ogółu tych spółek w powiecie).

Spółki handlowe w liczbie 446 stanowiły 6,2% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 93 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (20,9% ogółu spółek handlowych w powiecie).

POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI

Demografia

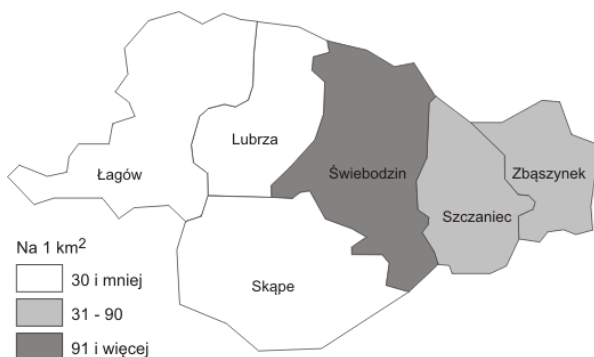
Powierzchnia i ludność

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia		Ludność		
	w km ²	województwo = 100	ogółem	województwo = 100	z ogółem kobiety
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI 2013	937	6,7	56546	5,5	28906
..... 2014	937	6,7	56415	5,5	28837
Gminy miejsko-wiejskie:					
Świebodzin	226	1,6	30370	3,0	15770
Zbąszynek	94	0,7	8404	0,8	4289
Gminy wiejskie:					
Lubrza	122	0,9	3512	0,3	1699
Łagów	200	1,4	5083	0,5	2527
Skąpe	182	1,3	5141	0,5	2549
Szczaniec	113	0,8	3905	0,4	2003

Powiat świebodziński, 10. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 5,5% populacji województwa. Przez kilka ostatnich lat liczba ludności powiatu malała, osiągając w końcu 2014 r. poziom o 0,6% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu świebodzińskiego, do ponad 47,8 tys. osób w 2050 r.

Gęstość zaludnienia (ludność na km²)

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowią kobiety. Ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu wynosi 51,1% i zbliżony jest do średniej wartości w województwie (51,3%). W rezultacie równy średniej jest także współczynnik feminizacji, zgodnie z którym na 100 mężczyzn w powiecie świebodzińskim przypada 105 kobiet.

Świebodzin oraz Zbąszynek to gminy dla których rok 2014 był piątym z kolei, w którym odnotowano dodatni przyrost naturalny.

Największy przyrost naturalny w powiecie zanotowano jednak w gminie Lubrza (na poziomie 4,3 osób na 1000 ludności).

Powiat świebodziński wyróżnia relatywnie stały wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2014 r. wyniósł 48,0%, podobnie jak w latach 2010 i 2012.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie świebodzińskim jest wyższa od średniej wartości w województwie (w 2014 r. wyniosła 5,2 wobec 4,8 w województwie lubuskim). Było to o 0,3 małżeństwa na 1000 ludności więcej niż w 2012 r., natomiast o 0,5 mniej niż w 2010 r. Lepiej kształtują się także współczynnik rozwodów, który jest niższy niż średnio w województwie (w 2014 r. było to 1,8 rozwodów na 1000 ludności wobec 2,1 średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności zmalała o 0,1, natomiast w relacji do 2010 r. współczynnik rozwodów ukształtował się na nieco wyższym poziomie (o 0,3 pkt.).

Ruch naturalny ludności

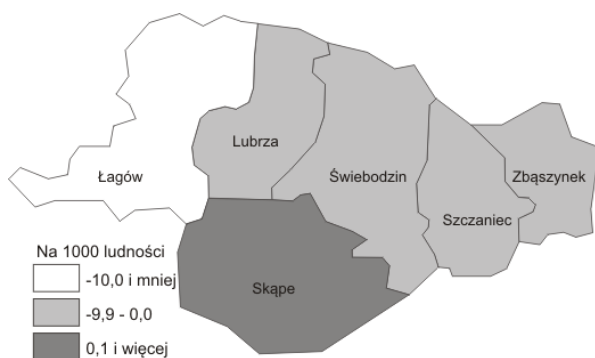
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
		na 1000 ludności		
POWIAT	2013	10,3	9,6	0,7
	2014	10,3	9,2	1,1
Gminy miejsko-wiejskie:				
	Świebodzin.....	10,1	9,3	0,8
	Zbąszynek.....	10,2	8,4	1,8
Gminy wiejskie:				
	Lubrza.....	11,9	7,7	4,3
	Łagów.....	9,8	10,6	-0,8
	Skąpe.....	11,9	9,0	2,9
	Szczaniec.....	8,9	9,4	-0,5

W powiecie świebodzińskim korzystnie kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2014 r. współczynnik urodzeń był o 0,8 pkt. wyższy niż średnio w województwie, choć podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była niższa niż w latach poprzednich (o 0,4 urodzenia w stosunku do 2012 r. i o 0,3 w relacji do 2010 r.). Powiat świebodziński wyróżnia niższy niż średnio w województwie współczynnik zgonów (o 0,2 pkt.). W rezultacie świebodziński jest jednym z powiatów o relatywnie wysokim przyroście naturalnym.

W populacji powiatu świebodzińskiego 63,8% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Podobnie jak średnio w województwie, na 100 osób z tej kategorii wiekowej przypadało 57 osób w wieku nieprodukcyjnym. Lokuje to powiat świebodziński w grupie powiatów o relatywnie wysokiej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Prognozuje się, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach (w tym w powiecie świebodzińskim wzrośnie do 78).

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2014 r.

W powiecie świebodzińskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności było ujemne. Istotny jest także wzrost przewagi liczby wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z 1,2 osób na 1000 ludności w 2011 r., do 2,9 i 3,1 w latach 2013 i 2014.

W 2014 r. w gminie Szczaniec i Lubrza odnotowano jedno z niższych w województwie udziałów ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie odpowiednio 14,4% i 14,7%, przy 18,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Lubrza jest jedną z lubuskich gmin o względnie wysokim odsetku osób w wieku produkcyjnym (na poziomie 65,7% wobec 63,8% przeciętnie w województwie). W rezultacie gmina ta mieści się w grupie gmin o względnie niskim wskaźniku obciążenia demograficznego (52,2 wobec 56,8 średnio w województwie).

Spośród gmin powiatu świebodzińskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały notuje się w gminie Świebodzin. W 2014 r. było to 359 osób, tj. 54% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie świebodzińskim. W gminie tej notuje się także najwięcej wymeldowań (w 2014 r. - 424), blisko 51% ogółu wymeldowań w powiecie.

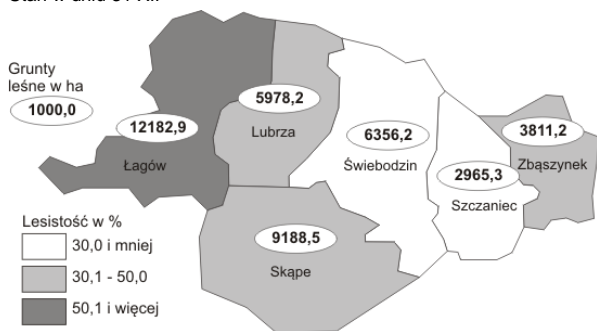
Środowisko i ekologia

WARUNKI NATURALNE

W końcu 2014 r. grunty leśne powiatu świebodzińskiego zajmowały obszar 40482,4 ha stanowiąc 5,7% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 39374,3 ha porastały 42,0% powierzchni powiatu.

Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2014 r.

Stan w dniu 31 XII

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Łągów (59,4) i Skąpe (49,2), a najniższy w mieście Świebodziń (2,0).

Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowała się gmina Łągów (12,1%), a najmniejszym gmina Zbąszynek (1,5%).

W 2014 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu świebodzińskiego wynosiła 30808,1 ha, co stanowiło 2,2% powierzchni geograficznej województwa i 32,9% powierzchni geograficznej powiatu.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			Pomniki przyrody
		rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	
w ha					
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI 2013	30808,1	176,5	27411,1	53,8	62
2014	30808,1	176,5	27411,1	53,8	62
Gminy miejsko-wiejskie:					
Świebodzin	5891,3	1,8	5889,5	-	3
Zbąszynek	1363,5	65,6	1293,4	4,5	9
Gminy wiejskie:					
Lubrza	5528,7	11,1	5508,9	8,7	15
Łągów	11315,9	82,3	8187,0	26,0	24
Skąpe	4353,7	-	4193,0	14,6	8
Szczaniec	2355,0	15,8	2339,3	-	3

WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD

Świebodziński jest 12. powiatem w województwie pod względem zużycia wody ogółem (przed powiatami: sulęcińskim i wschowskim). W 2014 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 50,1 m³, tj. o 36,0 m³ mniej niż średnio w województwie. Najwięcej – 71,6% zużytej wody – wykorzystano eksploatując sieć wodociągową, 16,0% zużyto do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie, a pozostałe 12,4% na cele produkcyjne w przemyśle.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 r.

W 2014 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 1843 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2012 r. nastąpił wzrost o 1,9% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 36,7% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 88,9% ogółu mieszkańców powiatu (o 4,8 p. proc. więcej niż w 2012 r.). Wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat świebodziński na 3. lokacie w województwie.

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano w rolnictwie i leśnictwie (Lubrza – 73,6%) oraz w przemyśle (Skąpe – 36,1%). Wielkość zużycia wody w pozostałych gminach jest zdeterminowana eksploatacją sieci wodociągowej.

Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Wyszczególnienie	Ścieki ogółem	Oczyszczane		Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
		razem	w tym biologicznie w % ogółem	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
		w dam ³				
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI 2013	1824	1824	33,5	-	-	84,4
2014	1843	1843	36,7	-	-	88,9
Gminy miejsko-wiejskie:						
Świebodzin	1008	1008	1,1	-	-	99,9
Zbąszynek	257	257	100,0	-	-	89,1
Gminy wiejskie:						
Lubrza	118	118	0,0	-	-	100,0
Łagów	164	164	93,3	-	-	81,4
Skąpe	248	248	100,0	-	-	68,1
Szczaniec	48	48	14,6	-	-	30,9

NAKLĄDY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 2,2 mln zł, tj. 39 zł w przeliczeniu na mieszkańca (13. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 97,6% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 1,3% na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, a pozostałe 1,1% na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 0,4 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 6 zł. Na realizację inwestycji związanych z obwałowaniami przeciwpowodziowymi i stacjami pomp wydano 53,8% środków, ujęcia i doprowadzenia wody pochłonęły 46,2% ogółu środków w powiecie.

Podstawowe źródło finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej tworzyły środki własne – 46,6%, kolejnym źródłem finansowania inwestycji były środki z zagranicy (stanowiące 39,7% ogółu zainwestowanych środków), 7,3% środków pochodziło z budżetów: powiatu i gminy, a 6,4% wynosiły kredyty i pożyczki krajowe (w tym bankowe).

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Wyszczególnienie	Ochrona środowiska	Gospodarka wodna
	w tys. zł	
POWIAT	14820,2	489,6
ŚWIEBODZIŃSKI 2014	2211,5	350,6
Gminy miejsko-wiejskie:		
Świebodzin	99,4	188,6
Zbąszynek	100,0	-
Gminy wiejskie:		
Lubrza	29,0	148,0
Łagów	7,0	8,0
Skąpe	1633,6	-
Szczaniec	342,5	6,0

Rynek pracy

Pracujący^a

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT	2013	15005	6,9	7195
ŚWIEBODZIŃSKI	2014	15626	7,0	7586
Gminy miejsko-wiejskie:				
Świebodzin.....		9324	4,2	4713
Zbąszynek.....		3717	1,7	1499
Gminy wiejskie:				
Lubrza.....		610	0,3	345
Łagów.....		727	0,3	374
Skąpe.....		988	0,4	545
Szczaniec.....		260	0,1	110

a Patrz Uwagi ogólne

PRACUJĄCY

Pracujący w powiecie świebodzińskim stanowią 7,0% ogółu pracujących w województwie lubuskim, jednak ich liczba spadła w 2014 r. w porównaniu z poprzednimi latami (o 0,4% w relacji do 2012 r. i o 6,3% w stosunku do 2010 r.).

Blisko 60% ogółu pracujących w powiecie pracuje w gminie Świebodzin. Większość z nich (48,3%) pracuje w przemyśle. Przedsiębiorstwa związane z handlem; naprawą pojazdów samochodowych zapewniają miejsca pracy dla 11,1% pracujących w tej gminie, z edukacją - dla 8,5%, a z administracją publiczną; obroną narodową; obowiązkowymi zabezpieczeniami społecznymi - dla 6,2%. Z kolei w gminie Zbąszynek, która koncentruje blisko 24% pracujących w powiecie, 74,9% pracujących w gminie pracuje w przedsiębiorstwach przemysłowych.

mniej niż średnio w województwie, jednak ich liczba wzrosła w stosunku do 2012 r. o 3,5%, przy spadku liczby pracujących mężczyzn o 3,8%.

Świebodziński jest jednym z dwóch powiatów (obok gorzowskiego) o najwyższym w województwie odsetku pracujących w przemyśle (na poziomie 49,2%). Spośród jednostek usługowych najwięcej pracujących koncentrują podmioty prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych (11,5% ogółu pracujących w powiecie), edukacji (8,2%) oraz opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (6,8%). W rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie pracowało 2,3% ogółu pracujących w powiecie.

BEZROBOTNI

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie świebodzińskim stanowili 5,1% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. o 19,3%, tj. mniej dynamicznie niż średnio w województwie. Powiat mieści się w grupie pięciu powiatów o najniższej w województwie stopie bezrobocia, na poziomie 10,2% (niższą stopę bezrobocia notuje się w powiatach: gorzowskim i ślubickim oraz w miastach na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra).

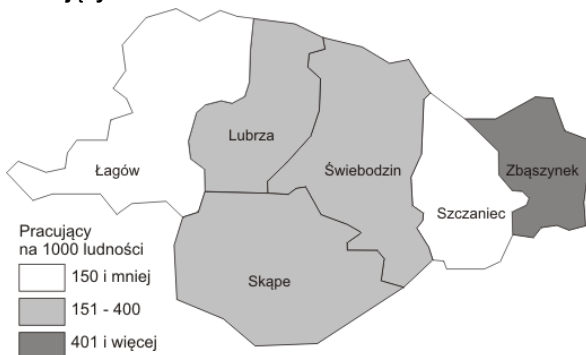
W 2014 r. spadkowi liczby pracujących w powiecie świebodzińskim towarzyszył spadek liczby bezrobotnych oraz stopy bezrobocia rejestrowanego w stosunku do 2012 r.

W powiecie świebodzińskim mieszczą się dwie gminy o największej, spośród lubuskich gmin miejsko-wiejskich, liczbie pracujących w relacji do liczby ludności. Jest to gmina Zbąszynek (442 pracujących przeliczeniu na 1000 mieszkańców) oraz gmina Świebodzin (307). W pozostałych gminach omawiany wskaźnik jest niższy niż średnio w województwie, przy czym 3 z 4 gmin wiejskich powiatu świebodzińskiego mieszczą się w grupie 8 gmin wiejskich o najwyższej w województwie liczbie pracujących na 1000 mieszkańców: gmina Skąpe (192 - najwyższa wartość wskaźnika spośród gmin wiejskich województwa lubuskiego), gmina Lubrza (174) oraz gmina Łagów (143).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących wyniosła 277 (tj. o 58 osób więcej niż średnio w województwie). Świebodziński jest trzecim powiatem w województwie (za miastami na prawach powiatu: Gorzów Wlkp. i Zielona Góra) o najwyższej wartości tego wskaźnika.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 48,5%, tj. o 2,1 p. proc.

Pracujący na 1000 ludności w 2014 r.

Bezrobotni zarejestrowani

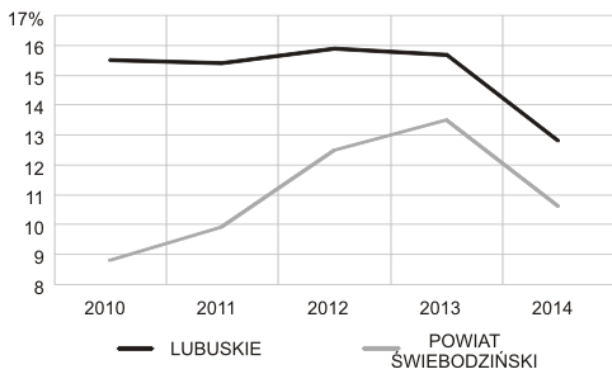
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI 2013	3124	5,2	1493
2014	2386	5,1	1209
Gminy miejsko-wiejskie:			
Świebodzin.....	1259	2,7	620
Zbąszynek.....	240	0,5	142
Gminy wiejskie:			
Lubrza.....	185	0,4	98
Łągów.....	328	0,7	162
Skąpe.....	220	0,5	111
Szczaniec.....	154	0,3	76

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 50,7% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 20,4%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 18,1%.

Spośród gmin powiatu świebodzińskiego najmniejszą liczbę bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców notowano w gminie Zbąszynek (29) i Szczaniec (39). Omawiany wskaźnik był niższy niż średnio w województwie także w gminach: Świebodzin (41 bezrobotnych na 1000 ludności) oraz Skąpe (43). Spośród gmin powiatu świebodzińskiego najwyższą wartość wskaźnika notowano w gminie Łągów (65).

Stopa bezrobocia rejestrowanego

W porównaniu z 2012 r. w powiecie świebodzińskim znacząco wzrosła liczba długotrwale bezrobotnych – o 95,9% (wobec średniego spadku w województwie o 6,1%). Korzystne zmiany obserwowano w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2012 r. do 17,4% (tj. o 4,3 p. proc.).

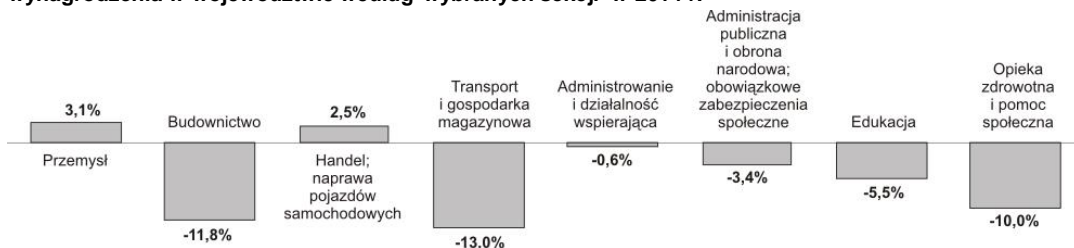
Powiat świebodziński wyróżnia relatywnie wysoki odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 4,6%, wobec 3,9% średnio w województwie). Było to o 1,1 p. proc. mniej niż w 2012 r. Niekorzystne zmiany zachodzą

namiast w populacji osób w wieku 55 lat i więcej, których udział w ogóle bezrobotnych zwiększył się w porównaniu z 2012 r. o 4,0 p. proc. i wyniósł 16,8% (wobec 18,5% średnio w województwie lubuskim).

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie świebodzińskim kształtuje się na poziomie niższym niż średnie wynagrodzenie w województwie. W 2014 r. wyniosło 3308 zł, tj. było o 3,4% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (3425 zł). Notowany w 2014 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do lat poprzednich był jednak bardziej dynamiczny niż średnio w województwie. W stosunku do 2012 r. wyniósł 12,9%, a w dłuższym okresie czasu, w relacji do 2010 r. - 25,3% (wobec odpowiednio 6,9% i 17,3% średnio w województwie).

Odchylenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie według wybranych sekcji w 2014 r.

Kultura i turystyka

BIBLIOTEKI ORAZ INSTYTUCJE KULTURY

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie świebodzińskim funkcjonowało 13 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 5,2% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2012 r. liczba bibliotek zmniejszyła się o jedną (7,1%), zmniejszyła się również liczba woluminów księgozbioru o 6,7% oraz liczba czytelników o 13,8%.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Skąpe – 22 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Łągów – 14 woluminów.

W stosunku do 2012 r. spadła również liczba wypożyczeń o 17,9%.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2014 r. działające na terenie powiatu świebodzińskiego instytucje zorganizowały łącznie 993 imprezy (14,9% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 129,4 tys. osób.

W powiecie świebodzińskim funkcjonowało 23 zespołów artystycznych (5,7% zespołów artystycznych w województwie), w tym 6 zespołów wokalnych i chórów oraz 5 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 382 członków, tj. 6,4% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

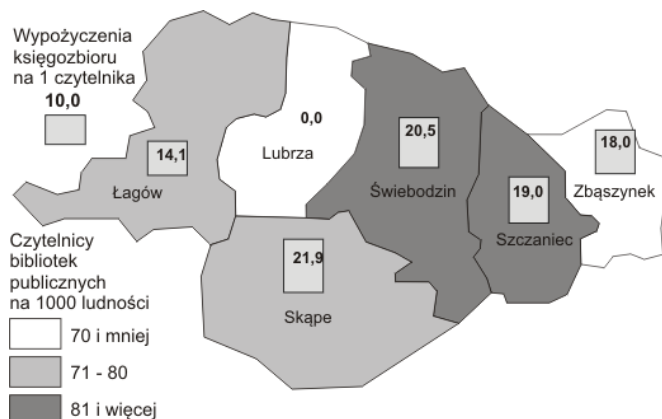
TURYSTYKA

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2014 r. w granicach powiatu świebodzińskiego funkcjonowało 40 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 14,1% wszystkich obiektów w województwie. Było to 16 obiektów hotelowych oraz 24 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 3314 miejsc noclegowych, tj. o 6,5% mniej niż w 2012 r. Z ogółu miejsc noclegowych 31,3% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 18,6% - w hotelach. Pozostałe 68,7% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe, w tym 7,2% - zespoły domków noclegowych. Miejsca całoroczne stanowiły 45,5% wszystkich miejsc noclegowych.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Świebodzin - 93,4% ogólnej liczby imprez w powiecie.

W gminie Zbąszynek natomiast odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 740 osób.

Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2014 r.

Biblioteki publiczne

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Biblioteki i filie	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia w tys.
POWIAT 2013	14	3	178,5	6476	117,5
ŚWIEBODZIŃSKI 2014	13	-	167,3	5767	114,2
Gminy miejsko-wiejskie:					
Świebodzin.....	4	-	86,6	3991	81,8
Zbąszynek.....	3	-	27,2	588	10,6
Gminy wiejskie:					
Lubrza.....	-	-	-	-	-
Łągów.....	2	-	20,4	396	5,6
Skąpe.....	2	-	17,0	411	9,0
Szczaniec.....	2	-	16,1	381	7,2

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Wyszczególnienie	Obiekty ^a		Miejsca noclegowe ^a		Korzystający ^b		Udzielone noclegi ^b	
	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagranicznym
POWIAT 2013	39	22	3076	1387	101684	48144	204259	53327
ŚWIEBODZIŃSKI 2014	40	23	3314	1507	108638	56218	222657	66203
Gminy miejsko-wiejskie:								
Świebodzin	8	8	405	405	17349	6811	39404	13071
Zbąszynek	2	2	55	55	2077	190	4282	466
Gminy wiejskie:								
Lubrza	5	2	396	67	8053	3324	15098	3496
Łagów	18	11	1348	980	74711	45816	113128	48847
Skąpe	7	-	1110	-	6448	77	50745	323
Szczaniec	-	-	-	-	-	-	-	-

a Stan w dniu 31 VII, b W ciągu roku

W 2014 r. w powiecie świebodzińskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 108,6 tys. turystów, tj. 18,2% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 56,2 tys. osób stanowili 51,7% turystów w powiecie i 33,3% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2012 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 2,1%, natomiast wzrost liczby turystów zagranicznych - o 15,6%.

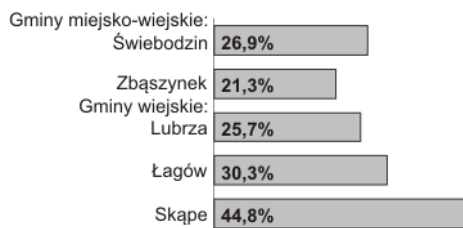
Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Łagów (45,0% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz Świebodzin (20,0% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W stosunku do 2012 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie świebodzińskim spadła o 9,6 tys., tj. o 4,1%. Zwiększyła się natomiast liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 10,8 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2014 r. wyniósł 29,7%, tj. o 5,9 p. proc. więcej niż w 2012 r.

Najwyższy wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w gminie Skąpe (44,8%) i Łagów (30,3%), a najniższy w gminie Zbąszynek (21,3%), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 25,7%.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie świebodzińskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 5,6 p. proc. wyższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie strzelecko-drezdeneckim (36,1%), a najniższej w powiecie zielonogórskim (18,9%).

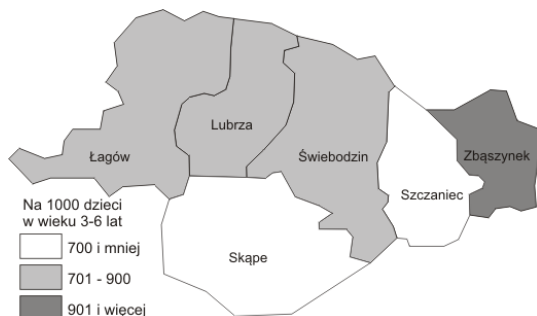
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2014 r.

Edukacja i wychowanie

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2014/2015

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie Świebodzin (50% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 52,2% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu świebodzińskiego.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie świebodzińskim funkcjonowało 30 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 5,9% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 ich liczba nie uległa zmianie.

Przedszkola stanowiły 66,7% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013, ich liczba wzrosła o 11,1%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie świebodzińskim przypadało 79 miejsc.

W roku szkolnym 2014/2015 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 1,8 tys. dzieci, tj. o 9,8% mniej niż w roku szkolnym 2012/2013. Dzieci w przedszkolach stanowiły 84,1% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 3,5 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2012/2013. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie świebodzińskim przypadało 60 dzieci.

Wychowanie przedszkolne

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przedszkolach	Dzieci ogółem	W tym	
	ogółem	w tym w przedszkolach			w przedszkolach	w wieku 6 lat
POWIAT 2013/2014	30	18	1579	1921	1512	316
ŚWIEBODZIŃSKI 2014/2015	30	20	1581	1785	1502	217
Gminy miejsko-wiejskie:						
Świebodzin	14	10	826	1007	819	119
Zbąszynek	5	5	335	303	303	56
Gminy wiejskie:						
Lubrza	4	2	100	115	93	5
Łągów	3	1	75	119	73	9
Skąpe	3	1	125	131	104	6
Szczaniec	1	1	120	110	110	22

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

Najwięcej szkół gimnazjalnych zlokalizowanych było w gminie Świebodzin (37,5% ogólnej liczby szkół gimnazjalnych w powiecie).

W roku szkolnym 2014/2015 w 20 szkołach znajdujących się w powiecie świebodzińskim uczyło się 3,5 tys. dzieci, tj. 5,7% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba uczniów zwiększyła się o 8,1%, zmniejszyła się natomiast liczba absolwentów szkół podstawowych (o 8,2%). Na jedną szkołę w powiecie świebodzińskim przypadało średnio 213 uczniów.

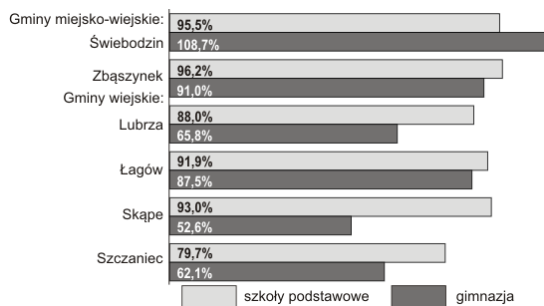
Edukację młodzieży w powiecie świebodzińskim zapewniało także 8 gimnazjów, do których w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało łącznie 1,7 tys. uczniów, tj. 5,9% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 liczba uczniów zmniejszyła się o 10,0%. Zmniejszyła się również liczba absolwentów (o 5,4%). Średnio na 1 gimnazjum w powiecie świebodzińskim przypadało 173 uczniów.

Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe			Gimnazja		
	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI..... 2013/2014	20	3267	532	9	1824	598
2014/2015	20	3527	526	8	1702	610
Gminy miejsko-wiejskie:						
Świebodzin	6	1976	275	3	1053	367
Zbąszynek	3	518	81	1	240	78
Gminy wiejskie:						
Lubrza.....	3	215	39	1	79	34
Łagów	3	286	49	1	124	50
Skąpe.....	3	308	44	1	110	41
Szczaniec	2	224	38	1	96	40

a Z poprzedniego roku szkolnego.

Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2014/2015

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2014 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 6-12 lat) w roku szkolnym 2014/2015 wyniósł 93,4% i był o 1,5 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 13 – 15 lat) wyniósł w powiecie świebodzińskim 91,9% i był o 2,3 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie.

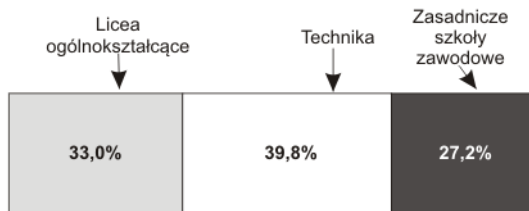
Szkoły podstawowe w powiecie świebodzińskim zatrudniały łącznie 258 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, a gimnazja 145.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2014/2015 w powiecie świebodzińskim pozostawało 10 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 2,0 tys. uczniów. Były to 4 zasadnicze szkoły zawodowe, 2 licea ogólnokształcące, 3 technika i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie świebodzińskim funkcjonowała również jedna szkoła policealna, w której kształciło się 15 uczniów.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2013/2014

a Łącznie ze specjalnymi.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

W końcu 2014 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła ponad 299 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni były to 32,0 km wodociągu (wobec 48,7 km średnio w województwie).

Spośród gmin powiatu świebodzińskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminie Zbąszynek (36,0 m³ na 1 mieszkańca) i Skąpe (28,3 m³), a najniższe w gminie Lubrza (22,8 m³).

W końcu 2014 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 93,8% (wobec 94,3% średnio w województwie). W 2014 r. przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w powiecie świebodzińskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 27,1 m³, tj. o 6,9% mniej niż przeciętnie w województwie.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Stan 31 XII

Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	Sieć kanalizacyjna		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności
	ogółem w km	na 100 km ²		ogółem w km	na 100 km ²	
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI 2013	298,3	31,9	87,4	386,6	41,3	73,3
..... 2014	299,4	32,0	93,8	408,1	43,6	84,0
Gminy miejsko-wiejskie:						
Świebodzin	91,6	40,5	92,1	133,7	59,1	91,8
Zbąszynek	53,6	57,0	94,9	59,4	63,1	89,5
Gminy wiejskie:						
Lubrza.....	23,6	19,3	99,9	71,7	58,7	68,9
Łagów	36,2	18,2	93,5	53,3	26,8	85,8
Skąpe.....	59,0	32,5	93,8	62,8	34,6	67,4
Szczaniec	35,4	31,2	100,0	27,2	24,0	44,4

W dwóch spośród sześciu gmin powiatu świebodzińskiego notowano wyższe niż średnio w województwie wskaźniki nasycenia siecią gazową: w gminie Zbąszynek (40,6 km na 100 km² powierzchni) i w gminie Skąpe (29,3 km).

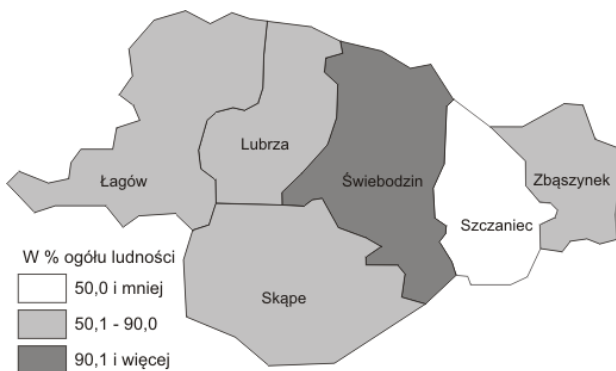
W gminach tych odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej wyniósł 47,4% w gminie Skąpe i 73,0% w gminie Zbąszynek. Wysoki udział ludności korzystającej z instalacji gazowej notuje się także w gminie Świebodzin (68,8%).

W końcu 2014 r. długość sieci gazowej w powiecie świebodzińskim wyniosła 202,2 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² – 21,6 km (wobec 28,2 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie wyniósł 53,7% (wobec 51,7% średnio w województwie).

W porównaniu z 2012 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu wzrosła (o 1,6%, tj. do 10,7 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 712,0 m³, tj. o 16,1% więcej niż średnio w województwie.

Na 100 km² powierzchni przypadało 43,6 km sieci kanalizacyjnej. Było to o 17,6 km na 100 km² więcej niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 84,0% ludności powiatu świebodzińskiego (wobec 70,4% średnio w województwie).

Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności

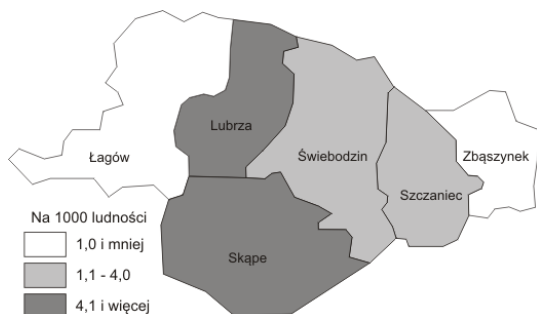

W powiecie świebodzińskim w końcu 2014 r. było 19,1 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1783 kWh, tj. o 13,0% mniej niż w 2012 r. i o 2,0% mniej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii elektrycznej wyniosło 603 kWh (wobec 685 kWh w 2012 r. i 614 w 2013 r.).

MIESZKANIA

W 2014 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie świebodzińskim wzrosła w stosunku do 2013 r. (o 13,3%), była jednak o 39,6% mniejsza niż w 2012 r. Było to 119 mieszkań (tj. 3,5% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 74 mieszkania w budownictwie indywidualnym

Mieszkania oddane do użytkowania w 2014 r.

(tj. 4,2% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 99,8 m² (wobec 103,7 m² w 2012 r. i 92,6 m² średnio w województwie).

W 2014 r. najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w gminie Świebodzin (52,9% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie) oraz w gminie Skąpe (18,5%).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2014 r. wyniósł 2,1 wobec 3,3 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw

oddano do użytkowania 409 mieszkań, tj. o 40,6% mniej niż średnio w województwie.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Przez powiat świebodziński wiodą znaczące szlaki komunikacyjne: autostrada A2 ze Świecka (granica państwa z Niemcami) do Warszawy oraz droga ekspresowa S3 ze Świnoujścia do Lubawki (granica państwa z Czechami). Ponadto przebiega tu droga krajowa nr 92, łącząca węzeł komunikacyjny Rzepin z węzłem komunikacyjnym Kałuszyn w województwie mazowieckim.

Ponadto w powiecie świebodzińskim znajduje się 533,1 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 8,7% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 56,9 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 43,6% średnio w województwie).

Ścieżki rowerowe w powiecie świebodzińskim koncentrują się głównie w gminie Zbąszynek (11,6 km) i Świebodzin (11,3 km). W porównaniu z 2013 r. znacznie wzrosła długość ścieżek rowerowych w gminie Skąpe (z 2,0 km do 7,2 km).

Rośnie liczba samochodów osobowych i motocykli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2014 r. wyniosła odpowiednio 539 i 32 wobec odpowiednio 500 i 29 w 2012 r. Zmniejszyła się natomiast liczba wypadków drogowych z 57 w 2012 r. i 50 w 2013 r. do 39 w 2014 r. W przeliczeniu na 100 tys. ludności liczba wypadków drogowych wyniosła 69,1, tj. o 1,2 wypadki na 100 tys. ludności mniej niż średnio w województwie. W wypadkach drogowych w powiecie świebodzińskim odnotowano 6 ofiar śmiertelnych (wobec 7 ofiar w 2012 r. i 6 w 2013 r.) i 60 rannych (wobec 81 rannych w 2012 r. i 65 w 2013 r.).

W ciągu dwóch lat długość ścieżek rowerowych w powiecie świebodzińskim potroiła się. W 2014 r. w powiecie znajdowało się 32,9 km ścieżek rowerowych, tj. 7,1% ogółu ścieżek rowerowych w województwie. W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 351,1 km ścieżek (wobec 108,9 km w 2012 r. i 331,5 km średnio w województwie). Na 10 tys. ludności przypadało 5,8 km ścieżek (wobec 1,8 km w 2012 r. i 4,5 km średnio w województwie).

Finanse publiczne

W 2014 r. wydatki budżetu powiatu świebodzińskiego były większe od jego dochodów, a relacja wyniku do dochodu wyniosła minus 8,2 wobec 4,0 w 2012 r.

W większości gmin powiatu świebodzińskiego wydatki budżetów były mniejsze niż dochody. Ujemną relację wyniku do dochodu zanotowano jedynie w gminie Zbąszynek (minus 1,1 wobec minus 12,6 w 2012 r.).

BUDŻET POWIATU

W 2014 r. dochody budżetu powiatu świebodzińskiego było nieco niższe niż w latach poprzednich (o 5,4% w stosunku do 2012 r. i o 0,7% w relacji do 2013 r.).

Z kolei wydatki wzrosły zarówno w porównaniu z 2012 r. (o 6,6%), jak i z 2013 r. (o 6,1%). Wynik budżetu powiatu świebodzińskiego w 2014 r. wyniósł minus 4,5 mln zł (wobec 2,3 mln zł w 2012 r. i minus 0,7 mln zł w 2013 r.). W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu świebodzińskiego wyniosły 967 zł i były o 6,7% wyższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 1046 zł na 1 mieszkańca były o 15,3% wyższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Największy udział w ogóle dochodów powiatu świebodzińskiego miała subwencja ogólna (41,5% wobec 42,3% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Stosunkowo wysoki był także udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetu (na poziomie 35,0% wobec 32,2% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Pozostałe 23,5% ogółu dochodów stanowiły dotacje (wobec 25,5% średnio w województwie).

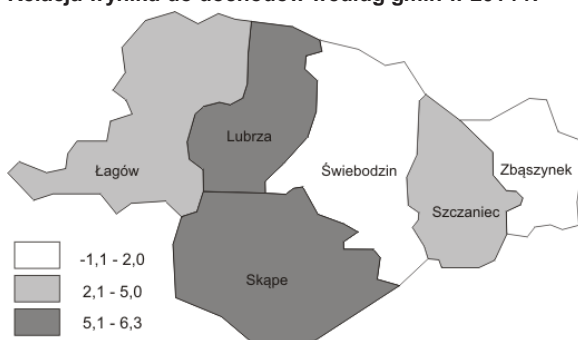
W 2014 r. dochody budżetu powiatu świebodzińskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 0,3 mln zł, co stanowiło 0,5% ogółu dochodów powiatu. Było to o 89,2% mniej niż w 2012 r. i o 31,9% mniej w porównaniu z 2013 r.

Większość wydatków budżetu powiatu świebodzińskiego stanowiły wydatki bieżące (93,4%), w tym m.in. wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (58,2%). Dalsze 6,6% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 4,5% przed rokiem i 7,3% w 2012 r.). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 69 zł, tj. były o 3,0% niższe niż w 2012 r. i o 37,0% niższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2014 r. (w zł)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	W tym dochody własne	Wydatki ogółem	Z tego wydatki	
				bieżące	inwestycyjne
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU POWIATU					
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI ...	967	339	1046	977	69
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN					
Gminy miejsko-wiejskie:					
Świebodzin	2982	1753	2972	2562	411
Zbąszynek	4204	2591	4249	3281	969
Gminy wiejskie:					
Lubrza	3472	1955	3264	2632	632
Łągów	3307	1685	3194	3004	190
Skąpe	4333	2617	4058	2917	1141
Szczaniec	3126	1345	3061	2614	447

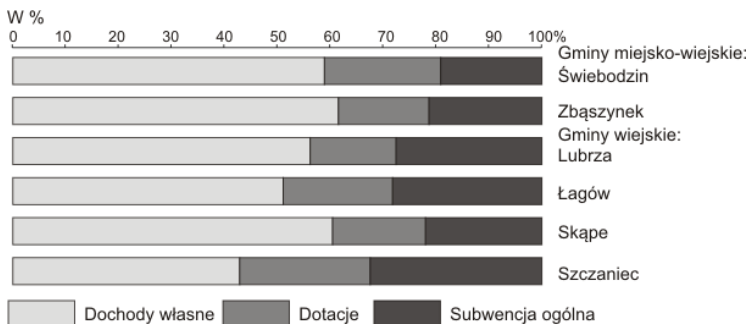
Relacja wyniku do dochodów według gmin w 2014 r.

BUDŻETY GMIN

W 2014 r. dochody gmin powiatu świebodzińskiego zbiorczo wyniosły 189,5 mln zł i były wyższe od notowanych w 2012 r. (o 13,6%) i w 2013 r. (o 4,6%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 186,6 mln zł (tj. o 14,4% w stosunku do 2012 r. i o 9,9% w porównaniu z 2013 r.).

Struktura dochodów gmin powiatu według rodzajów (w % ogółem) w 2014 r.

W dochodach budżetów gmin powiatu świebodzińskiego średnio 57,6% stanowiły dochody własne. Dalsze 22,1% zapewniała subwencja ogólna, a 20,3% – dotacje.

Dochody gmin powiatu świebodzińskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3356 zł, w tym dochody własne 1934 zł.

W 2014 r. dochody budżetów gmin powiatu świebodzińskiego na finan-

sowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 8,5 mln zł, co stanowiło 4,5% ogółu dochodów gmin w powiecie. W wartościach bezwzględnych było to o 17,9% mniej niż w 2012 r. i o 6,2% więcej niż w 2013 r.

W 2014 r. spośród gmin powiatu świebodzińskiego najwyższy odsetek dochodów własnych notowano w gminie Zbąszynek (61,6%) i Skąpe (60,4%). W pozostałych gminach powiatu udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetowych kształtował się na poziomie od 43,0% w gminie Szczaniec do 58,8% w gminie Świebodzin.

Z ogółu wydatków budżetów gmin powiatu średnio 83,2% stanowiły wydatki bieżące, a 16,8% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie świebodzińskim wyniosły 3305 zł, w tym wydatki bieżące 2749 zł, a inwestycyjne – 556 zł.

Spośród gmin powiatu świebodzińskiego największy wzrost dochodów na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w stosunku do 2012 r. wystąpił w gminie Skąpe (z 0,2 mln zł do 2,1 mln zł) oraz w gminie Świebodzin (z 0,9 mln zł do 3,5 mln zł).

Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminach powiatu

Wyszczególnienie	2013	2014	
	w tys zł		w % ogółu dochodów
Gminy miejsko-wiejskie:			
Świebodzin	973,6	3456,7	3,8
Zbąszynek	3097,0	2095,8	6,0
Gminy wiejskie:			
Lubrza	1373,2	32,1	0,3
Łagów	571,0	240,6	1,4
Skąpe	1061,5	2102,5	9,5
Szczaniec	919,0	562,6	4,6

W 2014 r. średnio 35,2% wydatków gmin powiatu świebodzińskiego stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie. Spośród gmin powiatu, najwyższy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie notowano w gminie Łagów (38,0%) i Świebodzin (36,5%), a najniższy w gminie Lubrza (28,7%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 936 zł w gminie Lubrza do 1452 zł w gminie Skąpe.

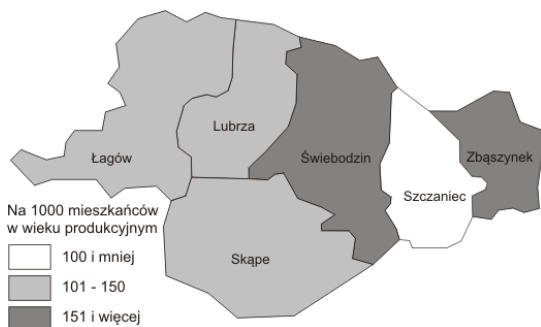

Podmioty gospodarki narodowej

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie świebodzińskim zarejestrowanych było 5,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 5,2% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2012 r. liczba podmiotów wzrosła o 153 (o 2,8%).

Gmina miejsko-wiejska Świebodzin mieści się w grupie gmin o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 182 podmioty (9 lokata wśród ogółu gmin w województwie).

Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r.

Powiat świebodziński znajduje się w grupie powiatów o niższej niż w województwie liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym. W 2014 r. było to 158 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przy 169 podmiotach w województwie.

W powiecie świebodzińskim w 2014 r. odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa ukształtował się na poziomie 22,5% (wobec 20,8% średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 3,8% ogółu podmiotów gospodarczych, natomiast podmioty prowadzące działalność usługową – 73,7%.

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Świebodzin – 61,5% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym					
		spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
POWIAT	5655	401	130	374	19	180	3890
ŚWIEBODZIŃSKI	5670	418	134	375	19	191	3867
Gminy miejsko-wiejskie:							
Świebodzin	3485	245	75	300	9	101	2258
Zbąszynek	810	43	12	26	3	25	598
Gminy wiejskie:							
Lubrza	267	16	10	9	1	9	210
Łągów	479	78	24	16	2	18	336
Skąpe	379	16	4	18	2	28	269
Szczaniec	250	20	9	6	2	10	196

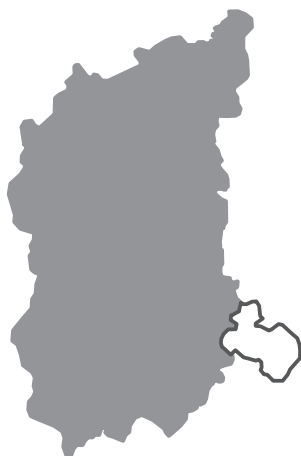
Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminie miejsko-wiejskiej Świebodzin (56,0% ogółu tych spółek w powiecie).

Spółki handlowe w liczbie 418 stanowiły 7,4% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 134 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego.

POWIAT WSCHOWSKI

Demografia

Powierzchnia i ludność

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia		Ludność			
	w km ²	województwo = 100	ogółem	województwo = 100	z ogółem kobiety	
POWIAT WSCHOWSKI.....	2013	624	4,5	39434	3,9	19932
	2014	624	4,5	39365	3,9	19920
Gminy miejsko-wiejskie:						
Sława.....		327	2,3	12625	1,2	6327
Szlichtyngowa.....		100	0,7	5064	0,5	2520
Wschowa.....		197	1,4	21676	2,1	11073

Powiat wschowski, 12. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 3,9% populacji województwa. W ostatnich pięciu latach liczba ludności powiatu naprzemiennie malała i rosła, osiągając w końcu 2014 r. poziom o 0,1% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu wschowskiego, do ponad 35,4 tys. osób w 2050 r.

Gęstość zaludnienia (ludność na km²)

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowią kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu jest jednym z najniższych w województwie (na poziomie 50,6%). W rezultacie relatywnie niski jest także współczynnik feminizacji, zgodnie z którym na 100 mężczyzn w powiecie wschowskim przypadają 102 kobiety.

Gmina Sława i Wschowa każdego roku przez ostatnie 5 lat notowały dodatni przyrost naturalny. Poziom przyrostu naturalnego w Sławie był jednak znacznie wyższy niż we Wschowie - w 2014 r. nawet dwukrotnie (odpowiednio 2,9 wobec 1,4 osób na 1000 ludności).

W ostatnich latach w powiecie wschowskim nieco wzrósł wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2014 r. wyniósł 50,4% i był o 0,7 p. proc. większy niż w 2012 r. oraz o 0,1 p. proc. większy niż w 2010 r.

Ruch naturalny ludności

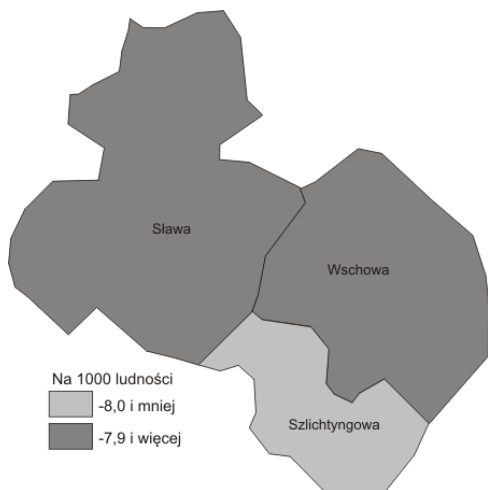
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	
	na 1000 ludności			
POWIAT WSCHOWSKI.....	2013	10,2	9,2	1,0
	2014	10,5	8,8	1,6
Gminy miejsko-wiejskie:				
Sława.....		11,7	8,7	2,9
Szlichtyngowa.....		9,4	10,2	-0,8
Wschowa.....		10,0	8,6	1,4

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie wschowskim jest wyższa od średniej wartości w województwie (w 2014 r. wyniosła 5,8 wobec 4,8 w województwie lubuskim). Było to o 0,5 małżeństwa na 1000 ludności mniej niż w 2012 r., w porównaniu z 2010 r. współczynnik małżeństw nie zmienił swojej wartości. Lepiej kształtuje się także współczynnik rozwodów, który jest wyraźnie niższy niż średnio w województwie (w 2014 r. było to 1,7 rozwodów na 1000 ludności

wobec 2,1 średnio w województwie). Niemniej jednak w porównaniu z 2012 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności wzrosła o 0,5, natomiast w relacji do 2010 r. zwiększyła się o 0,4.

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2014 r.

Spośród gmin powiatu wschowskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały notuje się w gminie Wschowa i Sława. W 2014 r. było to odpowiednio 192 i 148 osób, tj. łącznie 84% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie wschowskim. W tych gminach notuje się także najwięcej wymeldowań (w 2014 r. odpowiednio 291 i 169). Łącznie było to blisko 81% ogółu wymeldowań w powiecie.

W powiecie wschowskim korzystnie kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2014 r. współczynnik urodzeń był o 1 pkt. wyższy niż średnio w województwie, choć podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była niższa niż w latach poprzednich (o 0,7 urodzenia w stosunku do 2012 r. i o 2 w relacji do 2010 r.). Powiat wschowski wyróżnia natomiast relatywnie niski współczynnik zgonów (o 0,6 pkt. niższy od jego średniej wartości w województwie). W rezultacie wschowski jest jednym z trzech powiatów o najwyższym przyroście naturalnym w województwie (wraz z powiatami: zielonogórskim i gorzowskim).

W 2014 r. w gminie Szlichtyngowa zanotowano niższy niż przeciętnie w województwie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 14,5% wobec 18,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Szlichtyngowa jest jedną z lubuskich gmin o względnie wysokim odsetku osób w wieku przedprodukcyjnym (na poziomie 20,8% wobec 18,3% przeciętnie w województwie). Wartość wskaźnika obciążenia demograficznego w gminie jest niższa od średniej dla województwa (odpowiednio 54,5 wobec 56,8).

W populacji powiatu wschowskiego 63,4% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób z tej kategorii wiekowej przypadało 58 osób w wieku nieprodukcyjnym. Było to o 1 osobę więcej niż

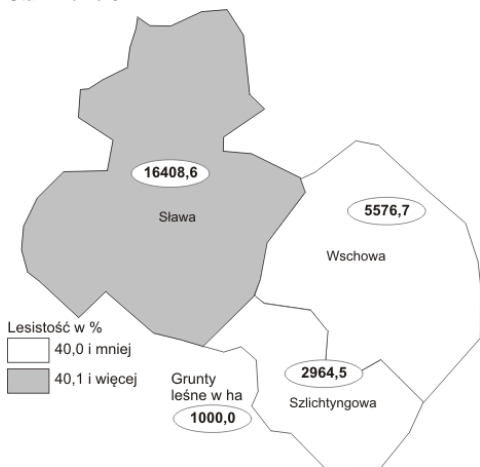
średnio w województwie, co lokuje powiat wschowski w grupie powiatów o względnie wyższej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Prognozuje się, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach (w tym w powiecie wschowskim wzrośnie do 76).

W powiecie wschowskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności było ujemne. W 2014 r. odnotowano wzrost przewagi liczby wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami do 4,2 osób na 1000 ludności z 0,3 osób w 2012 r.

Środowisko i ekologia

Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2014 r.

Stan w dniu 31 XII

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano na obszarze wiejskim gminy Sława (51,0), a najniższy w mieście Wschowa (2,4).

Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowała się gmina Sława (15,7%), a mniejszym gmina Wschowa (9,2%).

WARUNKI NATURALNE

W końcu 2014 r. grunty leśne powiatu wschowskiego zajmowały obszar 24949,7 ha stanowiąc 3,5% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 24344,3 ha porastały 39,0% powierzchni powiatu.

W 2014 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu wschowskiego wynosiła 15542,9 ha, co stanowiło 1,1% powierzchni geograficznej województwa i 24,9% powierzchni geograficznej powiatu.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			Pomniki przyrody
		rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	
		w ha			
POWIAT WSCHOWSKI 2013	15542,9	-	13537,0	5,9	51
2014	15542,9	-	13537,0	5,9	52
Gminy miejsko-wiejskie:					
Sława	9806,9	-	9801,0	5,9	28
Szlichtyngowa	-	-	-	-	16
Wschowa	5736,0	-	3736,0	-	8

WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD

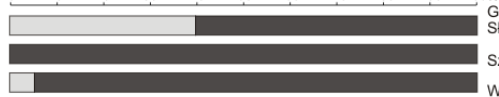
Wschowski jest 14. (ostatnim) powiatem w województwie pod względem zużycia wody. W 2014 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 45,1 m³, tj. o 41,0 m³ mniej niż średnio w województwie. Najwięcej – 80,3% zużytej wody – wykorzystano eksploatując sieć wodociągową, pozostałe 19,7% na cele produkcyjne w przemyśle.

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody zużyto w wyniku eksploatacji sieci wodociągowej (miasto Sława – 94,1%), a także na cele produkcyjne w przemyśle (obszar wiejski Sławy – 59,3%). Wielkość zużycia wody w gminach Szlichtyngowa i Wschowa jest zdeterminowana eksploatacją sieci wodociągowej.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 r.

W % ogółem

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100%

Na 1 mieszkańca w m³

W 2014 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 1248 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2012 r. nastąpił wzrost o 11,2% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 59,9% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 62,1% ogółu mieszkańców powiatu (o 1,7 p. proc. więcej niż w 2012 r.). Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat wschowski na 9. lokacie w województwie.

Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Wyszczególnienie	Ścieki ogółem	Oczyszczane		Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
		razem	w tym biologicznie w % ogółem	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
		w dam ³				
POWIAT WSCHOWSKI..... 2013	1370	1370	49,7	-	-	61,2
2014	1248	1248	59,9	-	-	62,1
Gminy miejsko-wiejskie:						
Sława.....	632	632	100,0	-	-	35,2
Szlichtyngowa.....	115	115	100,0	-	-	98,7
Wschowa.....	501	501	-	-	-	69,2

NAKŁADY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 0,7 mln zł, tj. 18 zł w przeliczeniu na mieszkańca (14. lokata w województwie lubuskim). Całość poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 0,2 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 4 zł. Realizacja inwestycji związanych z ujęciami i doprowadzeniem wody pochłonęły ogół środków w powiecie.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki własne – 61,4%, kolejnym źródłem finansowania inwestycji były środki z zagranicy, stanowiące 38,6% ogółu zainwestowanych środków.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Wyszczególnienie	Ochrona środowiska	Gospodarka wodna
	w tys. zł	
POWIAT WSCHOWSKI..... 2013	1243,2	7,0
2014	690,0	170,0
Gminy miejsko-wiejskie:		
Szlichtyngowa.....	105,0	170,0
Wschowa.....	585,0	-

Rynek pracy

Podstawowe dane z zakresu rynku pracy w powiecie wschowskim, w tym liczba pracujących i bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego w 2014 r. były bardziej korzystne niż w 2012 r.

Pracujący^a

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT WSCHOWSKI..... 2013	7537	3,5	3961
2014	7488	3,4	4122
Gminy miejsko-wiejskie:			
Sława.....	2958	1,3	1657
Szlichtyngowa	509	0,2	293
Wschowa.....	4021	1,8	2172

a Patrz Uwagi ogólne

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących wyniosła 190 (tj. o 29 osób mniej niż średnio w województwie). Podobnie omawiany wskaźnik kształtował się w powiecie gorzowskim (190 pracujących na 1000 ludności) i międzyrzeckim (192).

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 55,0%, tj. o 4,4 p. proc. więcej niż średnio w województwie, a ich liczba wzrosła w stosunku do 2012 r. o 26,1%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn 2,6%.

W powiecie wschowskim notuje się najwyższy w województwie odsetek pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (12,2% ogółu pracujących wobec 2,6% średnio

Blisko 54% ogółu pracujących w powiecie koncentruje gmina Wschowa. Z ogółu pracujących w tej gminie 29,5% stanowią pracujący w przedsiębiorstwach związanych z przemysłem, 20,2% – z handlem; naprawą pojazdów samochodowych, a 15,5% – edukacją. Największy odsetek pracujących w przemyśle notuje się jednak w gminie Sława (48,3%). Dalsze 20,3% pracujących w tej gminie pracuje w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, a 15,6% w handlu; naprawie pojazdów samochodowych.

BEZROBOTNI

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie wschowskim stanowili 3,8% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. o 25,7%, a w porównaniu z 2010 r. - o 19,3%. Stopa bezrobocia w powiecie kształtuje się na poziomie nieco wyższym od średniej w województwie, (w 2014 r. na poziomie 13,3%) wobec 12,5% średnio w województwie. Na podobnym poziomie ukształtowała się stopa bezrobocia w powiatach: żarskim i sulęcińskim.

Zdecydowanie najwięcej pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców notuje się w gminie Sława, która jest ósmą gminą miejsko-wiejską w województwie lubuskim o najwyższej wartości omawianego wskaźnika (234). W gminie Wschowa na 1000 ludności przypadało 186 pracujących, a w gminie Szlichtyngowa – 101.

PRACUJĄCY

Pracujący w powiecie wschowskim stanowią 3,4% ogółu pracujących w województwie lubuskim, a ich liczba wzrosła w 2014 r. w porównaniu z poprzednimi latami bardziej dynamicznie niż średnio w województwie (o 14,4% w relacji do 2012 r. i o 5,3% w stosunku do 2010 r.).

Pracujący na 1000 ludności w 2014 r.

w województwie lubuskim). W przemyśle pracuje 36,7% ogółu pracujących w powiecie, a w jednostkach usługowych - 48,5%. Znacząca dla rynku pracy powiatu wschowskiego jest grupa przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie handlu, naprawy pojazdów samochodowych, które zapewniają miejsca pracy dla 15,6% ogółu pracujących w powiecie oraz edukacji - 13,1%.

W gminach powiatu wschowskiego liczba bezrobotnych na 1000 ludności kształtuje się na poziomie od 39 w gminie Sława do 50 w gminie Wschowa.

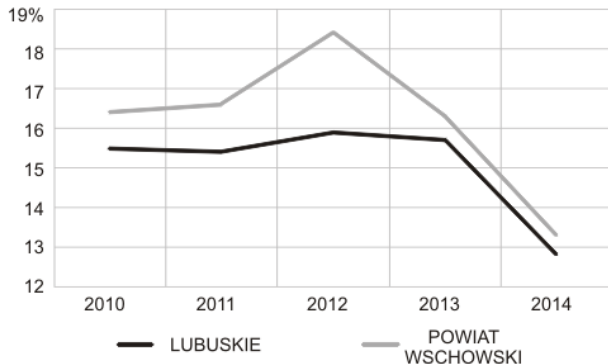
Wszystkie gminy powiatu mieszczą się w grupie 16 (z 33) gmin miejsko-wiejskich w województwie o najmniejszej wartości omawianego wskaźnika.

Bezrobotni zarejestrowani

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT WSCHOWSKI 2013	2285	3,8	1239
2014	1812	3,8	1002
Gminy miejsko-wiejskie:			
Sława	490	1,0	268
Szlichtyngowa.....	240	0,5	137
Wschowa	1082	2,3	597

Stopa bezrobocia rejestrowanego

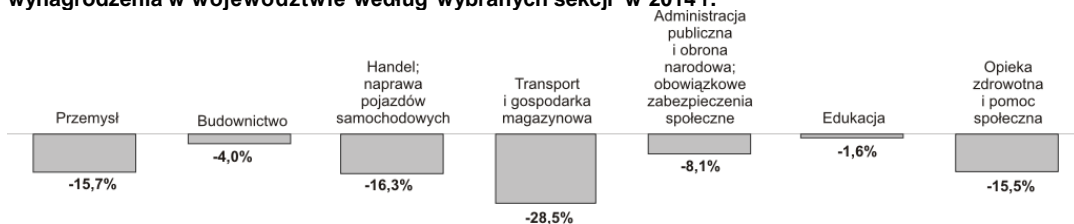

wyniósł 15,7% (tj. o 3,3 p. proc. więcej niż w 2012 r.). Był to jednak najniższy udział osób z tej grupy wieku w ogóle bezrobotnych w powiecie (przy średnim udziale w województwie lubuskim na poziomie 18,5%).

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wschowskim jest jednym z niższych w województwie. W 2014 r. wyniosło 3130 zł, tj. było o 8,6% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (3425 zł). W porównaniu z 2012 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło mniej dynamicznie (o 4,9%) niż średnio w województwie (o 6,9%). W dłuższym okresie czasu, w relacji do 2010 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w powiecie wyniósł 19,2% (wobec 17,3% średnio w województwie).

Odchylenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie według wybranych sekcji w 2014 r.

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 55,3% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 21,4%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 30,5%.

W porównaniu z 2012 r. w powiecie wschowskim zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 5,8%, tj. mniej dynamicznie niż średnio w województwie (spadek o 6,1%). Korzystne zmiany obserwowano także w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2012 r. do 18,9% (tj. o 2,9 p. proc.).

W powiecie wschowskim notuje się najwyższy spośród powiatów województwa lubuskiego odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 5,1% wobec 3,9% średnio w województwie). Było to jednak o 1,0 p. proc. mniej niż w 2012 r. Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa, w populacji bezrobotnych w powiecie wschowskim rosnie odsetek osób w wieku 55 lat i więcej. W 2014 r.

Kultura i turystyka

BIBLIOTEKI ORAZ INSTYTUCJE KULTURY

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie wschowskim funkcjonowało 8 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 3,2% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2012 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zwiększyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru o 0,6% oraz liczba czytelników o 21,9%.

W stosunku do 2012 r. wzrosła również liczba wypożyczeń o 2,4%.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Sława – 20 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Wschowa – 14 woluminów.

Biblioteki publiczne

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Biblioteki i filie	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia w tys.
POWIAT	2013	8	1	134,2	5884	103,7
WSCHOWSKI	2014	8	1	135,2	6745	107,7
Gminy miejsko-wiejskie:						
	Sława	5	1	49,2	1379	27,2
	Szlichtyngowa.....	2	-	28,6	751	14,6
	Wschowa	1	-	57,4	4615	65,9

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Wschowa - 44,7% ogólnej liczby imprez w powiecie.

W gminie Sława natomiast odnotowano najwyższą frekwencję, zarówno w powiecie jak i w województwie – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 1047 osób.

TURYSTYKA

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2014 r. w granicach powiatu wschowskiego funkcjonowało 25 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 8,8% wszystkich obiektów w województwie. Były to 4 obiekty hotelowe oraz 21 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 2312 miejsc noclegowych, tj. o 34,0% mniej niż w 2012 r. Z ogółu miejsc noclegowych 5,3% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych. Pozostałe 94,7% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe, w tym 8,7% - zespoły domków noclegowych. Miejsca całoroczne stanowiły 20,0% wszystkich miejsc noclegowych.

Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2014 r.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2014 r. działające na terenie powiatu wschowskiego instytucje zorganizowały łącznie 311 imprez (4,7% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 127,5 tys. osób.

W powiecie wschowskim funkcjonowało 11 zespołów artystycznych (2,7% zespołów artystycznych w województwie), w tym 6 zespołów wokalnych i chórów, 1 zespół folklorystyczny oraz 4 zespoły muzyczno-instrumentalne. Zespoły te skupiały łącznie 161 członków, tj. 2,7% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Wyszczególnienie	Obiekty ^a		Miejsca noclegowe ^a		Korzystający ^b		Udzielone noclegi ^b	
	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagranicznym
POWIAT WSCHOWSKI.. 2013	28	8	2728	490	30471	1663	97379	8782
2014	25	7	2312	462	25523	767	83388	2002
Gminy miejsko-wiejskie:								
Sława	18	4	1906	413	20446	249	65560	943
Szlichtyngowa.....	1	1	15	15	487	96	817	279
Wschowa	6	2	391	34	4590	422	17011	780

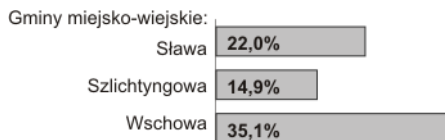
a Stan w dniu 31 VII, b W ciągu roku

W 2014 r. w powiecie wschowskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 25,5 tys. turystów, tj. 4,3% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 0,8 tys. osób stanowili 3,0% turystów w powiecie i 0,5% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2012 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 13,3%, w tym turystów zagranicznych - o 3,0%.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Sława (72,0% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz Wschowa (24,0% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W stosunku do 2012 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie wschowskim spadła o 26,9 tys., tj. o 24,4%. Zmniejszyła się również liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 1,0 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2014 r. wynosił 2,4%, tj. o 0,3 p. proc. mniej niż w 2012 r.

Najwyższy wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w gminie Wschowa (35,1%), a najniższy w gminie Szlichtyngowa (14,9%), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 25,7%.

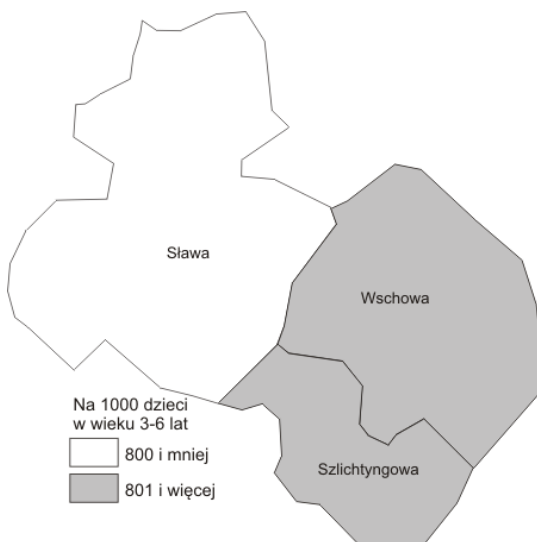
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2014 r.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie wschowskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 2,0 p. proc. niższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie strzelecko-drezdeneckim (36,1%), a najniższej w powiecie zielonogórskim (18,9%).

Edukacja i wychowanie

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2014/2015

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie Wschowa (58,3% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 68,9% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu wschowskiego.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie wschowskim funkcjonowało 31 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 6,1% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 ich liczba nie uległa zmianie.

Przedszkola stanowiły 38,7% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 ich liczba wzrosła o 9,1%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie wschowskim przypadało 103 miejsc.

W roku szkolnym 2014/2015 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 1,4 tys. dzieci, tj. o 1,7% mniej niż w roku szkolnym 2012/2013. Dzieci w przedszkolach stanowiły 77,1% wszystkich

dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 3,5 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2012/2013. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie wschowskim przypadało 45 dzieci.

Wychowanie przedszkolne

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przedszkolach	Dzieci ogółem	W tym	
	ogółem	w tym w przedszkolach			w przedszkolach	w wieku 6 lat
POWIAT WSCHOWSKI.. 2013/2014	32	11	1097	1503	1087	293
2014/2015	31	12	1233	1408	1085	177
Gminy miejsko-wiejskie:						
Sława.....	12	3	255	439	283	58
Szlichtyngowa.....	5	2	129	169	119	27
Wschowa.....	14	7	849	800	683	92

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

Najwięcej szkół gimnazjalnych zlokalizowanych było w gminie Wschowa (62,5% ogólnej liczby szkół gimnazjalnych w powiecie).

W roku szkolnym 2014/2015 w 19 szkołach znajdujących się w powiecie wschowskim uczyło się 2,6 tys. dzieci, tj. 4,3% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba uczniów zwiększyła się o 4,1%, zwiększyła się również liczba absolwentów szkół podstawowych (o 1,7%). Na jedną szkołę

w powiecie wschowskim przypadało średnio 139 uczniów.

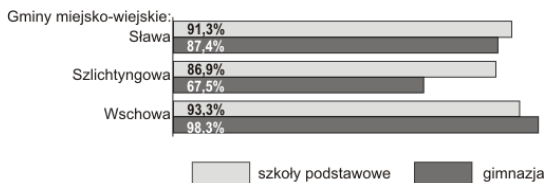
Edukację młodzieży w powiecie wschowskim zapewniało także 8 gimnazjów, do których w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało łącznie 1,3 tys. uczniów, tj. 4,5% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 liczba uczniów zmniejszyła się o 4,5%, zmniejszyła się również liczba absolwentów (o 5,1%). Średnio na 1 gimnazjum w powiecie wschowskim przypadało 162 uczniów.

Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe			Gimnazja		
	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a
POWIAT WSCHOWSKI.. 2013/2014	19	2503	443	8	1350	442
2014/2015	19	2648	413	8	1298	428
Gminy miejsko-wiejskie:						
Sława.....	7	898	140	2	385	137
Szlichtyngowa.....	3	336	52	1	118	44
Wschowa.....	9	1414	221	5	795	247

a Z poprzedniego roku szkolnego.

Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2014/2015

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2014 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 6-12 lat) w roku szkolnym 2014/2015 wyniósł 91,7% i był o 0,2 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 13 – 15 lat) wynosił w powiecie wschowskim 90,8% i był o 1,2 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie.

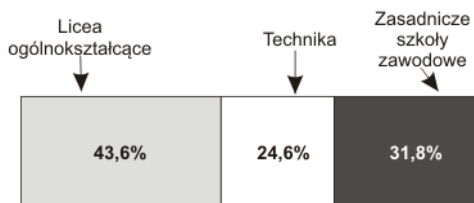
Szkoły podstawowe w powiecie wschowskim zatrudniały łącznie 213 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, a gimnazja 106.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2014/2015 w powiecie wschowskim pozostawało 9 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 1,0 tys. uczniów. Były to 3 zasadnicze szkoły zawodowe, 3 licea ogólnokształcące, 2 technika i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie wschowskim funkcjonowała również 1 szkoła policealna, w której kształciło się 14 osób.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2013/2014

a łącznie ze specjalnymi.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

W końcu 2014 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła 303,7 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 48,7 km wodociągu (wobec 48,7 km średnio w województwie).

W końcu 2014 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 92,7% (wobec 89,2% w 2012 r. i 94,3% średnio w województwie). Przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w powiecie wschowskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 28,9 m³, tj. o 0,2% mniej niż przeciętnie w województwie.

Spośród gmin powiatu wschowskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminie Wschowa i Sława (odpowiednio 31,1 m³ i 29,6 m³ na 1 mieszkańca).

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Stan 31 XII

Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	Sieć kanalizacyjna		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności
	ogółem w km	na 100 km ²		ogółem w km	na 100 km ²	
POWIAT WSCHOWSKI 2013	297,1	47,6	89,2	137,6	22,0	52,5
..... 2014	303,7	48,7	92,7	139,1	22,3	61,3
Gminy miejsko-wiejskie:						
Sława	112,6	34,4	84,6	43,3	13,2	41,8
Szlichtyngowa.....	40,9	41,0	96,5	61,3	61,5	93,4
Wschowa	150,2	76,1	96,5	34,5	17,5	65,1

Największe zagęszczenie sieci gazowej spośród gmin powiatu notuje się w gminie Wschowa (38,2 km na 100 km²). W gminie tej z instalacji gazowej korzystało 65,5% ogółu ludności.

Zagęszczenie sieci gazowej w powiecie wschowskim jest mniejsze niż średnio w województwie. W końcu 2014 r. długość sieci gazowej wyniosła 106,9 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² – 17,1 km (wobec 28,2 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie na poziomie 37,6% był niższy niż średnio w województwie (51,7%). W porównaniu z 2012 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się (o 4,6%, tj. do 4,9 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 897,2 m³, tj. o 46,3% więcej niż średnio w województwie.

W powiecie wschowskim w końcu 2014 r. było 12,1 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe

Długość sieci kanalizacyjnej w powiecie wschowskim w przeliczeniu na 100 km² była o 3,7 km na 100 km² mniejsza niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 61,3% ludności powiatu wschowskiego (wobec 70,4% średnio w województwie).

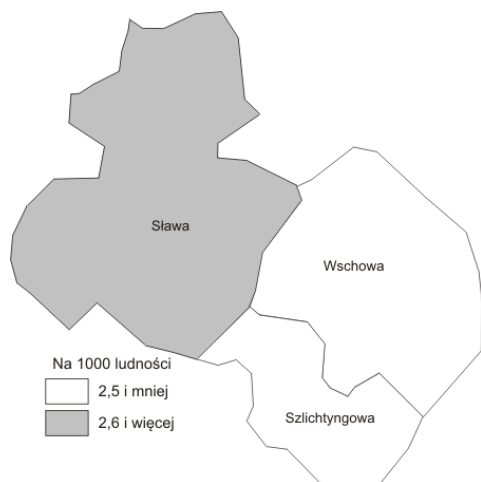
Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności

w powiecie wyniosło 2103 kWh, tj. o 2,3% mniej niż w 2012 r. Było to jednak o 15,5% więcej niż przeciętne w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii wyniosło 648 kWh (wobec 722 kWh w 2012 r. i 728 kWh w 2013 r.).

MIESZKANIA

Mieszkania oddane do użytkowania w 2014 r.

W 2014 r. najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w gminie Wschowa (52 mieszkania, tj. 52,0% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie). Drugą pod względem liczby mieszkań oddanych do użytkowania była gmina Sława (w 2014 r. – 36 mieszkań, tj. 36,0% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie).

W 2013 r. i w 2014 r. w powiecie wschowskim oddano do użytkowania po 100 mieszkań (wobec 101 w 2012 r.). Były to wyłącznie mieszkania w budownictwie indywidualnym. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 119,8 m² (wobec 127,9 m² w 2012 r. i 92,6 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2014 r. wyniósł 2,5 wobec 3,3 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 435 mieszkań, tj. o 7,7% więcej niż w 2012 r., jednak o 36,8% mniej niż średnio w województwie.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Przez powiat wschowski przebiega ważny szlak komunikacyjny – droga krajowa nr 12 prowadząca od granicy państwa z Niemcami (Łęknica) do granicy państwa z Ukrainą (Dorohusk).

Spośród gmin powiatu wschowskiego większość ścieżek rowerowych koncentruje gmina Sława (3,3 km, tj. 89,2% ogółu ścieżek rowerowych w powiecie).

Ponadto w powiecie wschowskim znajduje się 215,1 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 3,5% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 34,5 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 43,6% średnio w województwie). Rośnie liczba samochodów osobowych i motocykli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2014 r. wyniosła odpowiednio 531 i 28 wobec odpowiednio 499 i 25 w 2012 r. Liczba wypadków drogowych w 2014 r. wyniosła 10 (wobec 14 w 2012 r. i 22 w 2013 r.), co stanowiło 1,4% ogółu wypadków drogowych w województwie. W przeliczeniu na 100 tys. ludności było to 25,4 wypadku, tj. o 44,9 wypadki na 100 tys. ludności więcej niż średnio w województwie. W 2014 r. w wypadkach drogowych w powiecie wschowskim odnotowano 2 ofiary śmiertelne oraz 10 rannych.

W powiecie wschowskim znajduje się 3,7 km ścieżek rowerowych (0,8% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 59,3 km ścieżek (wobec 331,5 km średnio w województwie). Na 10 tys. ludności przypadało 0,9 km ścieżek (wobec 4,5 km średnio w województwie).

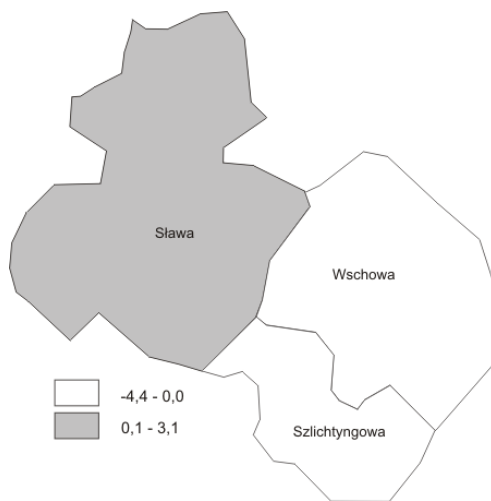

Finanse publiczne

W 2014 r. wydatki budżetu powiatu wschowskiego były wyższe od jego dochodów, a relacja wyniku do dochodu wyniosła minus 4,4 wobec minus 3,0 w 2012 r.

W większości gmin powiatu wschowskiego wydatki budżetów przekroczyły dochody. Dodatnią relację wyniku do dochodu zanotowano jedynie w gminie Wschowa.

Relacja wyniku do dochodów wg gmin w 2014 r.

BUDŻET POWIATU

W 2014 r. dochody budżetu powiatu wschowskiego było wyższe niż w 2012 r. o 6,5%, jednak o 4,1% niższe niż w 2013 r. Z kolei wydatki wzrosły zarówno w porównaniu z 2012 r., jak i 2013 r. odpowiednio o 7,9% i 1,3%. Wynik budżetu powiatu wschowskiego w 2014 r. wyniósł minus 1,6 mln zł (wobec minus 1,0 mln zł w 2012 r. i 0,5 mln zł w 2013 r.). W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu wschowskiego wyniosły 921 zł i były o 1,6% wyższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 961 zł na 1 mieszkańca były o 5,9% wyższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Największy udział w ogóle dochodów powiatu wschowskiego miały wpływy z tytułu subwencji ogólnej (47,1% wobec 42,3% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Dotacje stanowiły 30,0% (wobec 25,5% średnio w województwie). Dochody własne stanowiły 22,9% ogółu dochodów (wobec 32,2% średnio w powiatach w województwie lubuskim).

W 2014 r. dochody budżetu powiatu wschowskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 56 tys. zł, co stanowiło 0,2% ogółu dochodów powiatu. Było to o 88,4% mniej niż w 2012 r. i o 87,8% mniej w porównaniu z 2013 r.

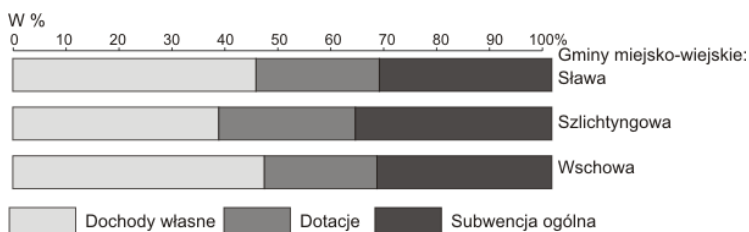
Większość wydatków budżetu powiatu wschowskiego stanowiły wydatki bieżące (84,3%), w tym m.in. wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (58,5%). Dalsze 15,7% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 7,5% przed rokiem i 3,8% w 2012 r.). Były to wydatki inwestycyjne, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 150 zł, tj. były o 342,6% wyższe niż w 2012 r. i o 36,6% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2014 r. (w zł)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	W tym dochody własne	Wydatki ogółem	Z tego wydatki	
				bieżące	inwestycyjne
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU POWIATU					
POWIAT WSCHOWSKI.....	921	210	961	810	150
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN					
Gminy miejsko-wiejskie:					
Sława.....	3481	1569	3372	3000	372
Szlichtyngowa.....	2923	1118	3052	2811	241
Wschowa.....	2799	1307	2833	2598	226

BUDŻETY GMIN

Struktura dochodów gmin powiatu według rodzajów (w % ogółem) w 2014 r.

45,0% stanowiły dochody własne. Dalsze 32,8% dochodów pochodziło z subwencji ogólnej, a 22,2% – z dotacji.

W 2014 r. dochody gmin powiatu wschowskiego zbiorczo wyniosły 119,4 mln zł i były wyższe od notowanych w 2012 r. (o 8,5%) i w 2013 r. (o 4,3%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 119,4 mln zł (tj. o 4,3% w stosunku do 2012 r. i o 3,9% w porównaniu z 2013 r.).

W dochodach budżetów gmin powiatu wschowskiego średnio

W 2014 r. spośród gmin powiatu wschowskiego najwyższy odsetek dochodów własnych notowano w gminie Wschowa (46,7%) i Sława (45,1%). W gminie Szlichtyngowa udział dochodów własnych w dochodach budżetu wyniósł 38,2%.

Dochody gmin powiatu wschowskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły

Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminach powiatu

Wyszczególnienie	2013	2014	
	w tys. zł		w % ogółu dochodów
Gminy miejsko-wiejskie:			
Sława	696,6	1800,3	4,1
Szlichtyngowa	460,9	102,6	0,7
Wschowa.....	1635,7	1116,3	1,8

Spośród gmin powiatu wschowskiego najwięcej środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wpłynęło do budżetu gminy Sława (1,8 mln) zł i Wschowa (1,1 mln zł).

średnio 3034 zł, w tym dochody własne 1366 zł.

W 2014 r. dochody budżetów gmin powiatu wschowskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 3,0 mln zł, co stanowiło 2,5% ogółu dochodów gmin w powiecie. W wartościach bezwzględnych było to o 26,3% mniej niż w 2012 r. i o 8,1% więcej niż w 2013 r.

Z ogółu wydatków budżetów gmin powiatu średnio 90,8% stanowiły wydatki bieżące, a 9,1% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie wschowskim wyniosły 3034 zł, w tym wydatki bieżące 2754 zł, a inwestycyjne – 275 zł.

W 2014 r. średnio 40,2% wydatków gmin powiatu wschowskiego stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie. W gminach powiatu odsetek wydatków na oświatę i wychowanie wyniósł od 39,3% w gminie Wschowa do 41,4% w gminie Szlichtyngowa.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 1114 zł w gminie Wschowa do 1387 zł w gminie Sława.

Podmioty gospodarki narodowej

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie wschowskim zarejestrowanych było 3,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 3,1% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2012 r. liczba podmiotów wzrosła o 117 (o 3,5%).

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminach miejsko-wiejskich Wschowa i Sława, odpowiednio 62,0% i 30,8% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r.

Powiat wschowski znajduje się w grupie powiatów o najniższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (obok powiatów sulęcińskiego oraz nowosolskiego). W 2014 r. były to 139 podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym (przy średniej w województwie lubuskim 169).

Gmina miejsko-wiejska Wschowa znajduje się w grupie gmin o wysokiej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym. W 2014 r. było to 156 podmiotów gospodarki narodowej.

Powiat wschowski wyróżnia jeden z najwyższych, wśród powiatów województwa lubuskiego, odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (na poziomie 5,9% wobec 3,0% średnio w województwie). Podmioty związane z przemysłem i budownictwem stanowią 22,8% ogółu podmiotów gospodarczych, a podmioty związane z sektorem usługowym – 71,2%.

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym					
		spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
POWIAT WSCHOWSKI.. 2013	3425	183	29	149	22	129	2478
2014	3462	193	29	151	22	136	2474
Gminy miejsko-wiejskie:							
Sława.....	1068	72	14	50	5	55	808
Szlichtyngowa.....	249	10	1	9	3	19	175
Wschowa.....	2145	111	14	92	14	62	1491

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminach miejsko-wiejskich Wschowa oraz Sława (po 48,3% ogółu tych spółek w powiecie).

Spółki handlowe w liczbie 193 stanowią 5,6% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 29 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (15,0% ogółu spółek handlowych w powiecie).

POWIAT ZIELONOGÓRSKI

Demografia

Powierzchnia i ludność

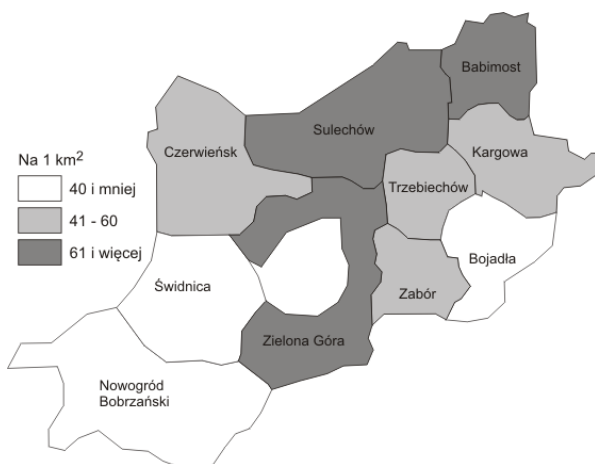
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia		Ludność		
	w km ²	województwo = 100	ogółem	województwo = 100	z ogółem kobiety
POWIAT ZIELONOGÓRSKI 2013	1569	11,2	94919	9,3	48032
..... 2014	1569	11,2	94934	9,3	48141
Gminy miejsko-wiejskie:					
Babimost.....	93	0,7	6295	0,6	3184
Czerwieńsk.....	195	1,4	10002	1,0	5078
Kargowa.....	129	0,9	5860	0,6	3017
Nowogród Bobrzański.....	260	1,9	9473	0,9	4766
Sulechów.....	237	1,7	26495	2,6	13544
Gminy wiejskie:					
Bojadła.....	102	0,7	3334	0,3	1662
Świdnica.....	160	1,1	6443	0,6	3250
Trzebiechów.....	81	0,6	3413	0,3	1683
Zabór.....	93	0,7	4027	0,4	2040
Zielona Góra.....	219	1,6	19592	1,9	9917

Powiat zielonogórski, 1. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 9,3% populacji województwa. W ostatnich pięciu latach liczba ludności powiatu sukcesywnie rosła, osiągając w końcu 2014 r. poziom o 1,7% wyższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy wzrost liczby mieszkańców powiatu zielonogórskiego, do prawie 97,0 tys. osób w 2050 r. – w porównaniu z 2013 r. oznacza to największy (o 2,2 %) przyrost ludności wśród powiatów województwa lubuskiego (po powiecie gorzowskim).

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowią kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu jest jednym niższych w województwie (na poziomie 50,7%). W rezultacie relatywnie niski jest także współczynnik feminizacji, zgodnie z którym na 100 mężczyzn w powiecie zielonogórskim przypadają 103 kobiety.

Gęstość zaludnienia (ludność na km²)

Gminę wiejską Zielona Góra wyróżnia znacząco wyższy niż w pozostałych gminach powiatu przyrost naturalny. Pod względem jego wysokości (3,6 osób na 1000 ludności), gmina w 2014 r. ułokowała się na 6. miejscu w województwie. Największy przyrost naturalny w 2014 r. zanotowano jednak w gminie Zabór (na poziomie 4,0 osób na 1000 ludności).

Powiat zielonogórski wyróżnia najniższy w województwie wskaźnik urbanizacji (po powiecie gorzowskim). Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2014 r. wyniósł 36,2% i był o 0,6 p. proc. mniejszy niż w 2012 r. oraz o 1,2 p. proc. mniejszy niż w 2010 r.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie zielonogórskim jest zbliżona do średniej wartości w województwie (w 2014 r. wyniosła 4,9 wobec 4,8

w województwie lubuskim). Było to o 0,1 małżeństwa na 1000 ludności mniej niż w 2012 r. i o 0,9 mniej niż w 2010 r. Gorzej kształtuje się natomiast współczynnik rozwodów, który jest wyższy niż średnio w województwie (w 2014 r. było to 2,4 rozwodów na 1000 ludności wobec 2,1 średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności wzrosła o 0,8, podobnie jak w relacji do 2010 r.

Ruch naturalny ludności

Stan w dniu 31 XII

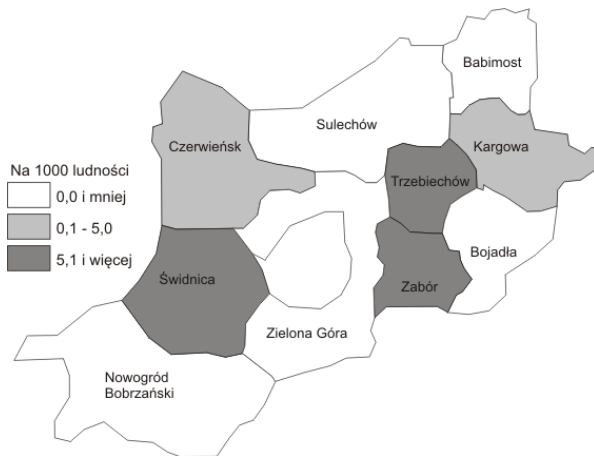
Wyszczególnienie	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 ludności		
POWIAT			
ZIELONOGÓRSKI 2013	9,5	9,0	0,5
2014	10,4	8,7	1,7
Gminy miejsko-wiejskie:			
Babimost	10,1	10,8	-0,6
Czerwieńsk.....	10,0	8,2	1,8
Kargowa	10,8	9,4	1,4
Nowogród Bobrzański.....	10,6	8,6	2,0
Sulechów.....	11,2	9,4	1,8
Gminy wiejskie:			
Bojadła	9,2	14,5	-5,3
Świdnica.....	10,5	8,2	2,4
Trzebiechów.....	9,2	11,9	-2,7
Zabór.....	11,7	7,7	4,0
Zielona Góra	9,5	5,9	3,6

W powiecie zielonogórskim korzystnie kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2014 r. współczynnik urodzeń był o 0,9 pkt. wyższy niż średnio w województwie. Ponadto liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ostatnio nieco wzrosła (o 0,4 urodzenia w stosunku do 2012 r.), powiększając swoją przewagę, względem liczby zgonów. Powiat zielonogórski wyróżnia jeden z najniższych w województwie współczynników zgonów (o 0,7 pkt. niższy od jego średniej wartości w województwie). W rezultacie w 2014 r. w powiecie odnotowano najwyższy w województwie przyrost naturalny.

W populacji powiatu zielonogórskiego 65,2% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób z tej

kategorii wiekowej przypadają 53 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Były to o około 3 osoby mniej niż średnio w województwie, co lokuje powiat zielonogórski na 1. miejscu wśród powiatów o najniższej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Prognozuje się, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach (w tym w powiecie zielonogórskim wzrosnie do 71).

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2014 r.

Powiat zielonogórski jest drugim powiatem w województwie (obok powiatu gorzowskiego), w którym notowano dodatnie saldo migracji na pobyt stały (od 2010 r. do 2013 r.). Istotny jest jednak spadek przewagi liczby zameldowań na pobyt stały nad wymeldowaniami z 5,4 osób na 1000 ludności w 2012 r. do 3,3 osób w 2013 r. W 2014 r. współczynnik salda migracji stałej przyjął wartość ujemną (bliską 0).

Spośród gmin powiatu zielonogórskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały notuje się w gminie wiejskiej Zielona Góra i gminie Sulechów. W 2014 r. było to odpowiednio 386 i 351 osób, tj. łącznie prawie 50% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie zielonogórskim. W tych gminach notuje się także najwięcej wymeldowań (w 2014 r. odpowiednio 388 i 455). Łącznie było to ponad 56% ogółu wymeldowań w powiecie.

W 2014 r. w gminie Zabór (razem z Kłodawą) zanotowano najniższy w województwie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 13,3% wobec 18,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Zabór jest jedną z 4 lubuskich gmin o najwyższym odsetku osób w wieku produkcyjnym (na poziomie 66,5% wobec 63,8% przeciętnie w województwie). W rezultacie gmina ta mieści się w grupie 4 gmin o najniższym wskaźniku obciążenia demograficznego (50,4 wobec 56,8 średnio w województwie).

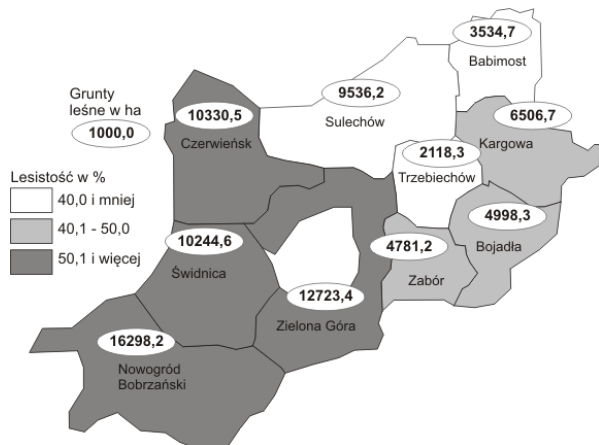

Środowisko i ekologia

WARUNKI NATURALNE

Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2014 r.

Stan w dniu 31 XII

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminach Świdnica (61,4) i Nowogród Bobrzański (60,9), a najniższy w mieście Babimost (1,3).
Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowała się gmina Zielona Góra (4,2%), a najmniejszą gmina Babimost (1,4%).

W końcu 2014 r. grunty leśne powiatu zielonogórskiego zajmowały obszar 81071,9 ha stanowiąc 11,4% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 78704,9 ha porastały 50,1% powierzchni powiatu.

W 2014 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu zielonogórskiego wynosiła 46387,4 ha, co stanowiło 3,3% powierzchni geograficznej województwa i 29,6% powierzchni geograficznej powiatu.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			Pomniki przyrody
		rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	
w ha					
POWIAT ZIELONOGÓRSKI ...2013	46366,7	187,2	45262,7	426,5	222
2014	46387,4	187,2	45241,5	468,4	237
Gminy miejsko-wiejskie:					
Babimost.....	2219,9	42,9	2169,0	8,0	8
Czerwieńsk.....	5856,4	-	5204,7	161,3	19
Kargowa.....	4274,6	-	4242,0	32,6	12
Nowogród Bobrzański.....	4621,5	-	4602,0	19,5	23
Sulechów.....	4499,9	38,4	4359,6	101,9	68
Gminy wiejskie:					
Bojadła.....	6440,2	-	6422,0	18,2	6
Świdnica.....	6570,6	-	6569,0	1,6	47
Trzebiechów.....	2583,2	17,2	2518,8	47,2	12
Zabór.....	2804,5	-	2766,0	38,5	21
Zielona Góra.....	6516,6	88,7	6388,3	39,6	21

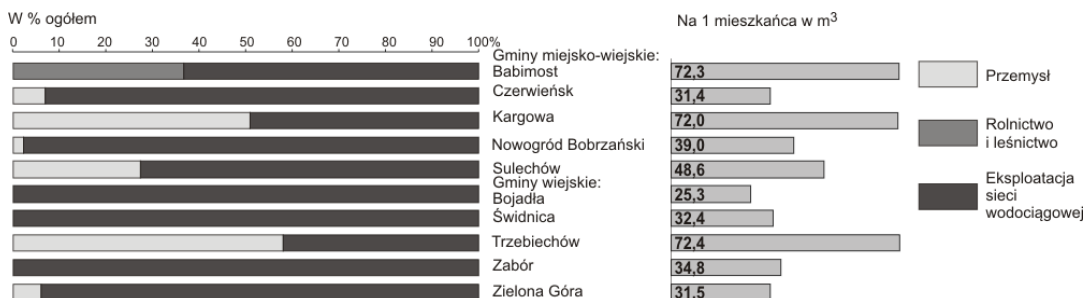
WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD

Zielonogórski jest 9. powiatem w województwie pod względem zużycia wody ogółem (przed powiatami: strzelecko-drezdeneckim, nowosolskim, świebodzińskim, sulęcińskim i wschowskim). W 2014 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 43,7 m³, tj. o 42,4 m³ mniej niż średnio w województwie. Najwięcej – 77,2% zużytej wody – wykorzystano eksploatując sieć wodociągową, 18,8% na cele produkcyjne w przemyśle, a pozostałe 4,0% zużyto do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie.

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najczęściej wody wykorzystano w rolnictwie i leśnictwie (obszar wiejski gminy Babimost – 62,7%), oraz w przemyśle (gmina Trzebiechów – 57,9%, obszar wiejski Sulechowa – 54,1% i miasto Kargowa – 49,0%). Wielkość zużycia wody w pozostałych gminach jest zdeterminowana eksploatacją sieci wodociągowej.

W 2014 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 2609 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2012 r. nastąpił spadek o 14,8% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 61,7% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 63,1% ogółu mieszkańców powiatu (w 2012 r. 62,9%). Relatywnie wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat zielonogórski na 8. lokacie w województwie.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 r.

Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Wyszczególnienie	Ścieki ogółem	Oczyszczane		Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
		razem	w tym biologicznie w % ogółem	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
w dam ³						
POWIAT ZIELONOGÓRSKI	2013 2014	2818 2609	2817 2608	64,2 61,7	1 1	- -
Gminy miejsko-wiejskie:						
Babimost		223	223	100,0	-	-
Czerwieńsk		269	269	-	-	-
Kargowa		236	236	-	-	-
Nowogród Bobrzański		186	186	100,0	-	-
Sulechów		902	901	88,5	1	-
Gminy wiejskie:						
Bojadła		24	24	100,0	-	-
Świdnica		201	201	78,6	-	-
Trzebiechów		125	125	100,0	-	-
Zabór		31	31	100,0	-	-
Zielona Góra		412	412	15,5	-	-

NAKLADY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 56,7 mln zł, tj. 596 zł w przeliczeniu na mieszkańca (3. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 59,3% poniesionych nakładów przeznaczono na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, 35,4% na gospodarkę ściekową i ochronę wód, a 5,3% na pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska (oszczędzanie energii), gospodarkę odpadami oraz ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych oraz ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 24,9 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 262 zł. Najwięcej środków finansowych (66,8%) przeznaczono na obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp, 24,3% poniesionych nakładów wydatkowano na regulację i zabudowę rzek i potoków, 5,2% środków wydano na ujęcia i doprowadzenia wody, natomiast 3,7% wydatków pochłonęły inwestycje związane z budową i modernizacją stacji uzdatniania wody oraz zbiornikami i stopniami wodnymi.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Wyszczególnienie	Ochrona środowiska	Gospodarka wodna	
	w tys. zł		
POWIAT	2013	17649,6	19484,4
ZIELONOGÓRSKI	2014	56650,3	24933,8
Gminy miejsko-wiejskie:			
Babimost		393,1	675,0
Czerwieńsk		1000,3	6882,6
Kargowa		705,0	67,0
Nowogród Bobrzański		284,2	821,0
Sulechów		37203,9	149,4
Gminy wiejskie:			
Bojadła		7,0	7110,4
Świdnica		3768,0	80,0
Trzebiechów		237,0	6219,0
Zabór		3119,0	-
Zielona Góra		9932,8	2929,4

Rynek pracy

Podstawowe dane z zakresu rynku pracy w powiecie zielonogórskim, w tym liczba pracujących i bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego w 2014 r. były bardziej korzystne niż w 2012 r.

Pracujący^a

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Wojewódz- two=100	Z ogółem kobiety
POWIAT 2013	16347	7,5	7144
ZIELONOGÓRSKI 2014	16909	7,6	7448
Gminy miejsko-wiejskie:			
Babimost	1759	0,8	662
Czerwieńsk	1646	0,7	715
Kargowa	1504	0,7	803
Nowogród Bobrzański	1200	0,5	628
Sulechów	4940	2,2	2304
Gminy wiejskie:			
Bojadła	339	0,2	151
Świdnica	819	0,4	314
Trzebiechów	650	0,3	403
Zabór	426	0,2	264
Zielona Góra	3626	1,6	1204

a Patrz Uwagi ogólne

Spośród gmin powiatu zielonogórskiego najwięcej pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności notowano w gminie Babimost (279) i gminie Kargowa (257), które były odpowiednio trzecią i piątą gminą miejsko-wiejską w województwie o najwyższej wartości omawianego wskaźnika. W pierwszej trójce lubuskich gmin wiejskich o najwyższej liczbie pracujących w relacji do liczby ludności znalazły się gminy Trzebiechów (190 pracujących na 1000 ludności) i Zielona Góra (185).

PRACUJĄCY

Pracujący w powiecie zielonogórskim stanowią 7,6% ogółu pracujących w województwie lubuskim, a ich liczba wzrosła w 2014 r. w porównaniu ze stanem w 2012 r. o 4,3%, a w dłuższym okresie czasu, w relacji do 2010 r. – o 1,9%.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców

liczba pracujących wyniosła 178 (tj. o 41 osób mniej niż średnio w województwie).

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 44,0%, tj. o 6,6 p. proc. mniej niż średnio w województwie, jednak ich liczba wzrosła w stosunku do 2012 r. o 7,0%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 2,2%.

Pracujący na 1000 ludności w 2014 r.

Z ogółu pracujących w powiecie, najwięcej osób pracuje w gminie Sulechów (29,2%), w której 36,9% ogółu pracujących w gminie miało miejsce pracy w przemyśle, 16,8% – w edukacji, a 11,5% – w handlu; naprawach pojazdów samochodowych. Spośród gmin powiatu zielonogórskiego, najwyższy odsetek pracujących w przemyśle notuje się w gminach: Babimost (71,9% ogółu pracujących w gminie), Kargowa (69,0%) i Trzebiechów (57,8%). Z kolei z gminie Zabór 80,8% ogółu pracujących koncentrują przedsiębiorstwa usługowe, w tym 36,2% – jednostki związane z opieką zdrowotną i pomocą społeczną, a 22,3% – z edukacją.

W powiecie zielonogórskim notuje się wyższy niż średnio w województwie odsetek pracujących w przemyśle i budownictwie (w 2014 r. łącznie było to 45,6% ogółu pracujących w powiecie wobec 39,2% średnio w województwie). Większy niż przeciętnie w województwie był także udział pracujących w rolnictwie, leśnictwie,

łowiectwie i rybactwie (3,8% ogółu pracujących wobec 2,6% w województwie lubuskim), a nieco mniejszy w przedsiębiorstwach prowadzących działalność usługową, w których pracowało 50,6% ogółu pracujących (wobec 58,2% średnio w województwie), w tym 12,3% w edukacji, 11,8% w transporcie i gospodarce magazynowej, a 10,9% w handlu; naprawie pojazdów samochodowych.

Bezrobotni zarejestrowani

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Ogółem	Wojewódz- two=100	Z ogółem kobiety
POWIAT	2013	4698	7,9	2561
ZIELONOGÓRSKI	2014	4262	9,0	2338
Gminy miejsko-wiejskie:				
Babimost		173	0,4	112
Czerwieńsk		502	1,1	261
Kargowa		247	0,5	137
Nowogród Bobrzański		504	1,1	265
Sulechów		1227	2,6	703
Gminy wiejskie:				
Bojadła		176	0,4	101
Świdnica		255	0,5	138
Trzebiechów		154	0,3	79
Zabór		243	0,5	133
Zielona Góra		781	1,7	409

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 54,9% stanowiły kobiety. Ich liczba zmniejszyła się w porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat o 11,3%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 16,7%. Niekorzystnym zjawiskiem jest utrzymujący się w ostatnich latach wzrost liczby długotrwale bezrobotnych w stosunku do poprzedniego roku. W końcu 2014 r. ich liczba była o 14,4% wyższa niż w końcu 2012 r.

BEZROBOTNI

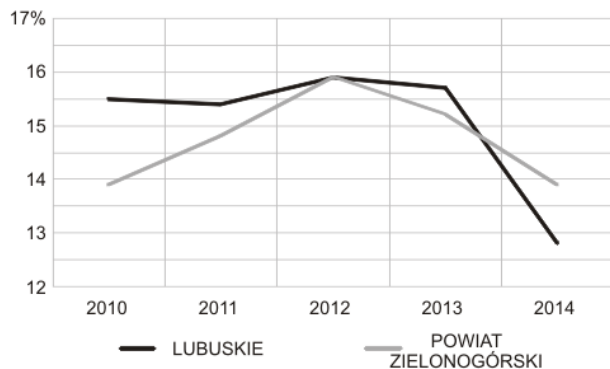
Bezrobotni zarejestrowani w powiecie zielonogórskim stanowili 9,0% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. o 13,8%, tj. mniej dynamicznie niż średnio w województwie. W końcu 2014 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 13,5% (wobec 12,5% w województwie).

Gmina Babimost jest trzecią gminą miejsko-wiejską w województwie o najmniejszej liczbie bezrobotnych 1000 ludności (27). W pozostałych gminach powiatu liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosła od 40 w gminach wiejskich: Świdnica i Zielona Góra do 60 w gminie Zabór.

Korzystne zmiany obserwowano natomiast w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2012 r. do 16,2% (tj. o 2,8 p. proc.). Z drugiej strony, utrzymuje się relatywnie wysoki odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 5,0%, wobec 3,9% średnio w województwie). Było to jednak o 0,4 p. proc. mniej niż w 2012 r.

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa, w powiecie zielonogórskim obserwuje się rosnący odsetek osób w wieku 55 lat i więcej, (w 2014 r. - 16,5% wobec 18,5% średnio w województwie w 2014 r.).

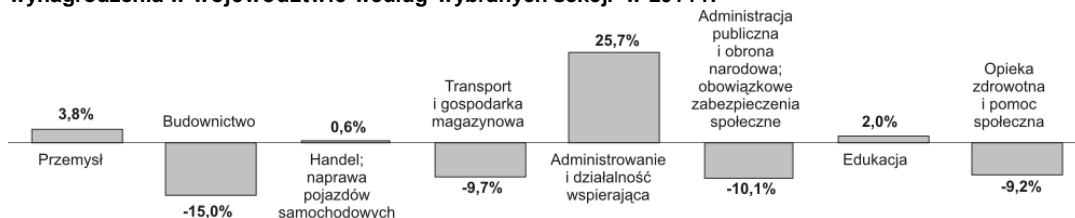
Stopa bezrobocia rejestrowanego

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie zielonogórskim kształtuje się na poziomie niższym od przeciętnego wynagrodzenia w województwie. W 2014 r. wyniosło 3408 zł, co stanowiło 99,5% przeciętnego wynagrodzenia w województwie (3425 zł). Notowany w 2014 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do 2012 r. (o 0,1%) był mniej dynamiczny niż średnio w województwie (o 6,9%). W dłuższym okresie czasu, w relacji do 2010 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wzrosło o 17,7% (wobec średniego wzrostu w województwie o 17,3%).

Odchylenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie według wybranych sekcji w 2014 r.

Kultura i turystyka

BIBLIOTEKI ORAZ INSTYTUCJE KULTURY

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie zielonogórskim funkcjonowało 30 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 11,9% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2012 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zmniejszyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru o 8,1%, a liczba czytelników wzrosła o 0,3%.

W stosunku do 2012 r. zmalała liczba wypożyczeń o 10,5%.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Trzebiechów – 30 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Kargowa – 13 woluminów.

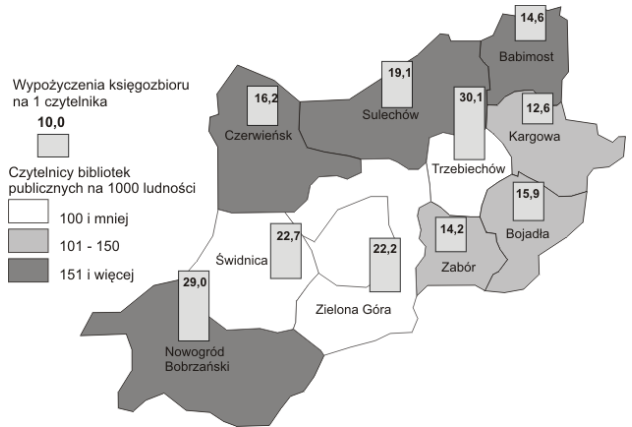
Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2014 r. działające na terenie powiatu zielonogórskiego instytucje zorganizowały łącznie 711 imprez (10,7% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 98,0 tys. osób.

W powiecie zielonogórskim funkcjonowało 56 zespołów artystycznych (14,0% zespołów artystycznych w województwie), w tym 11 zespołów wokalnych i chórów, 13 zespołów folklorystycznych oraz 8 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 800 członków, tj. 13,4% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Sulechów - 53,6% ogólnej liczby imprez w powiecie.

W gminie Babimost natomiast odnotowano najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 296 osób.

Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2014 r.

Biblioteki publiczne

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Biblioteki i filie	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia w tys.
POWIAT	2013	30	9	353,5	13620	277,1
ZIELONOGÓRSKI	2014	30	9	332,1	13597	264,3
Gminy miejsko-wiejskie:						
	Babimost	2	1	28,1	1825	26,7
	Czerwieńsk	5	1	42,6	1522	24,7
	Kargowa	2	-	25,9	777	9,8
	Nowogród Bobrzański	3	-	40,5	1498	43,4
	Sulechów	6	1	80,6	4686	89,5
Gminy wiejskie:						
	Bojadła	2	-	23,3	348	5,5
	Świdnica	2	-	16,6	404	9,2
	Trzebiechów	1	-	12,4	332	10,0
	Zabór	1	3	18,2	439	6,2
	Zielona Góra	6	3	43,9	1766	39,2

TURYSTYKA

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2014 r. w granicach powiatu zielonogórskiego funkcjonowało 16 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 5,7% wszystkich obiektów w województwie. Było to 8 obiektów hotelowych oraz 8 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowane były łącznie 783 miejsca noclegowe, tj. o 3,0% mniej niż w 2012 r. Z ogółu miejsc noclegowych 52,0% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 23,2% - w hotelach. Pozostałe 48,0% miejsc noclegowych zapewniali pozostałe obiekty noclegowe, w tym 11,4% - zespoły domków noclegowych. Miejsca całoroczne stanowiły 76,8% wszystkich miejsc noclegowych.

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Wyszczególnienie	Obiekty ^a		Miejsca noclegowe ^a		Korzystający ^b		Udzielone noclegi ^b	
	ogółem	w tym caloroczne	ogółem	w tym caloroczne	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagranicznym
POWIAT 2013	18	14	815	623	30307	9250	56079	11629
ZIELONOGÓRSKI 2014	16	13	783	601	23841	5320	45873	7060
Gminy miejsko-wiejskie:								
Babimost.....	1	1	50	50	1705	883	3900	1313
Czerwieńsk.....	1	1	23	23	340	-	1381	-
Kargowa.....	4	1	207	25	1525	-	6268	-
Nowogród Bobrzański.....	1	1	27	27	402	-	741	-
Sulechów.....	3	3	215	215	13490	3945	16904	3945
Gminy wiejskie:								
Bojadła.....	1	1	10	10	67	-	439	-
Świdnica.....	-	-	-	-	-	-	-	-
Trzebiechów.....	-	-	-	-	-	-	-	-
Zabór	2	2	93	93	1393	79	2877	372
Zielona Góra	3	3	158	158	4919	413	13363	1430

a Stan w dniu 31 VII, b W ciągu roku

W 2014 r. w powiecie zielonogórskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 23,8 tys. turystów, tj. 4,0% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 5,3 tys. osób stanowili 22,3% turystów w powiecie i 3,2% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2012 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 19,1%, w tym turystów zagranicznych - o 42,6%.

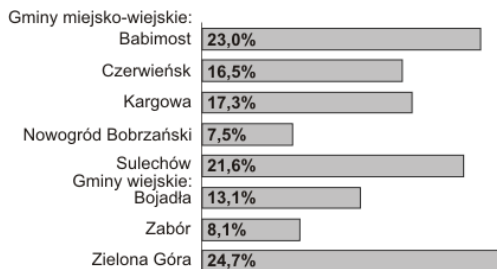
Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Kargowa (25,0% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz w gminach Sulechów i Zielona Góra (po 18,8% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W stosunku do 2012 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie zielonogórskim spadła o 9,8 tys., tj. o 17,6%. Zmniejszyła się również liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 4,7 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2014 r. wynosił 15,4%, tj. o 5,6 p. proc. mniej niż w 2012 r.

Najwyższy wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w gminie Zielona Góra (24,7%) i Babimost (23,0%), a najniższy w gminie Nowogród Bobrzański (7,5%), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 25,7%.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie zielonogórskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 6,8 p. proc. niższym niż średnio w województwie, a wartości tego wskaźnika (18,9%) była najniższa w województwie, przy najwyższej w powiecie strzelecko-drezdeneckim (36,1%).

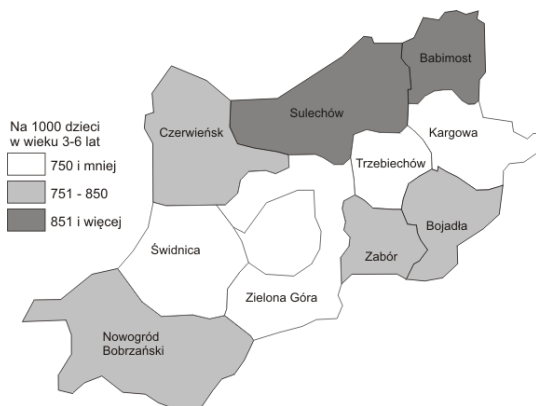
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2014 r.

Edukacja i wychowanie

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2014/2015

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie miejskiej Sulechów (24,0% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 27,0% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu zielonogórskiego.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie zielonogórskim funkcjonowało 52 placówki wychowania przedszkolnego, tj. 10,3% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 ich liczba zmniejszyła się o 1, tj. o 1,9%.

Przedszkola stanowiły 48,1% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 ich liczba wzrosła o 8,7%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie zielonogórskim przypadało 100 miejsc.

W roku szkolnym 2014/2015 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 3,0 tys. dzieci, tj. o 1,0% mniej niż

w roku szkolnym 2012/2013. Dzieci w przedszkolach stanowiły 71,4% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 4,7 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2012/2013. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie zielonogórskim przypadało 58 dzieci.

Wychowanie przedszkolne

Wyszczególnienie		Placówki		Miejsca w przedszkolach	Dzieci ogółem	W tym	
		ogółem	w tym w przedszkolach			w przed-szkolach	w wieku 6 lat
POWIAT	2013/2014	55	25	2430	3289	2227	443
ZIELONOGÓRSKI	2014/2015	52	25	2489	3040	2171	253
Gminy miejsko-wiejskie:							
	Babimost.....	3	3	235	201	201	31
	Czerwieńsk.....	8	5	375	371	302	37
	Kargowa.....	2	1	125	181	121	-
	Nowogród Bobrzański.....	4	2	260	299	226	26
	Sulechów.....	13	6	662	910	590	75
Gminy wiejskie:							
	Bojadła.....	3	2	112	104	99	17
	Świdnica.....	5	-	-	156	-	-
	Trzebiechów.....	3	2	120	110	90	8
	Zabór.....	3	2	100	130	91	18
	Zielona Góra.....	8	2	500	578	451	41

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

Najwięcej szkół gimnazjalnych zlokalizowanych było w gminie miejskiej Sulechów (22,2% ogólnej liczby szkół gimnazjalnych w powiecie).

W roku szkolnym 2014/2015 w 38 szkołach znajdujących się w powiecie zielonogórskim uczyło się 5,6 tys. dzieci, tj. 9,2% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba uczniów zwiększyła się o 9,3%, zmniejszyła się natomiast liczba absolwentów szkół podstawowych (o 5,1%). Na jedną szkołę w powiecie zielonogórskim przypadało średnio 149 uczniów.

Edukację młodzieży w powiecie zielonogórskim zapewniało także 18 gimnazjów, do których w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało łącznie 2,3 tys. uczniów, tj. 7,9% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 liczba uczniów zmniejszyła się o 14%, natomiast zwiększyła się liczba absolwentów (o 3,9%). Średnio na 1 gimnazjum w powiecie zielonogórskim przypadało 126 uczniów.

Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży

Wyszczególnienie		Szkoły podstawowe			Gimnazja		
		szkoły	uczniowie	absolwenci ^a	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a
POWIAT	2013/2014	38	5165	851	18	2540	804
ZIELONOGÓRSKI	2014/2015	38	5647	844	18	2269	877
Gminy miejsko-wiejskie:							
Babimost.....		4	397	79	2	257	94
Czerwieńsk.....		5	595	82	1	198	84
Kargowa.....		2	362	52	2	185	61
Nowogród Bobrzański.....		4	586	77	1	198	85
Sulechów.....		8	1531	228	4	758	276
Gminy wiejskie:							
Bojadła.....		2	214	31	1	92	34
Świdnica.....		3	328	41	1	114	48
Trzebiechów.....		1	208	31	1	105	37
Zabór.....		4	229	64	3	83	44
Zielona Góra.....		5	1197	159	2	279	114

a Z poprzedniego roku szkolnego.

Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2014/2015

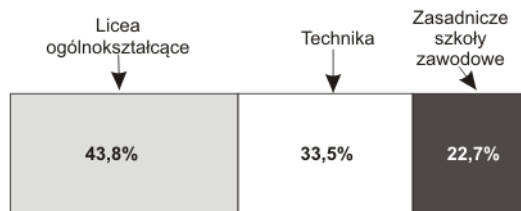
Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2014 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 6-12 lat) w roku szkolnym 2014/2015 wyniósł 86,4% i był o 5,5 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 13 – 15 lat) wynosił w powiecie zielonogórskim 70,7% i był o 18,9 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

Szkoły podstawowe w powiecie zielonogórskim zatrudniały łącznie 469 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, a gimnazja 236.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2014/2015 w powiecie zielonogórskim pozostawało 6 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 1,2 tys. uczniów. Były to 2 zasadnicze szkoły zawodowe, 2 licea ogólnokształcące, 1 technikum i 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2013/2014

a Łącznie ze specjalnymi.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

W powiecie zielonogórskim notuje się relatywnie wysoki wskaźnik zagęszczenia sieci wodociągowej. W końcu 2014 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła ponad 817 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 52,1 km wodociągu (wobec 48,7 km średnio w województwie).

Spośród gmin powiatu zielonogórskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminach: Babimost (32,6 m³ na 1 mieszkańca), Świdnica (31,1 m³) i Zabór (30,6 m³). Najniższe zużycie wody na 1 mieszkańca zanotowano w gminie Kargowa (22,2 m³).

W końcu 2014 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 93,1% (wobec 86,6% w 2012 r. i 94,3% średnio w województwie). Przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w powiecie zielonogórskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 28,0 m³, tj. o 3,8% mniej niż przeciętnie w województwie.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Stan 31 XII

Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	Sieć kanalizacyjna		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności
	ogółem w km	na 100 km ²		ogółem w km	na 100 km ²	
POWIAT ZIELONOGÓRSKI 2013	808,2	51,5	86,7	433,8	27,6	52,6
2014	817,3	52,1	93,1	456,5	29,1	58,2
Gminy miejsko-wiejskie:						
Babimost.....	42,8	46,1	88,2	45,5	49,0	91,4
Czerwieńsk.....	91,9	47,2	96,2	81,6	41,9	66,3
Kargowa.....	31,2	24,3	84,8	21,7	16,9	51,2
Nowogród Bobrzański.....	131,3	50,6	98,6	31,6	12,2	51,8
Sulechów.....	141,5	59,8	99,8	88,8	37,5	77,9
Gminy wiejskie:						
Bojadła.....	26,7	26,1	87,8	13,6	13,3	19,9
Świdnica.....	61,9	38,5	96,5	89,3	55,5	95,6
Trzebiechów.....	51,9	64,1	96,9	2,0	2,5	8,2
Zabór.....	46,4	49,7	97,9	5,2	5,6	24,6
Zielona Góra.....	191,7	87,1	82,1	77,2	35,1	31,8

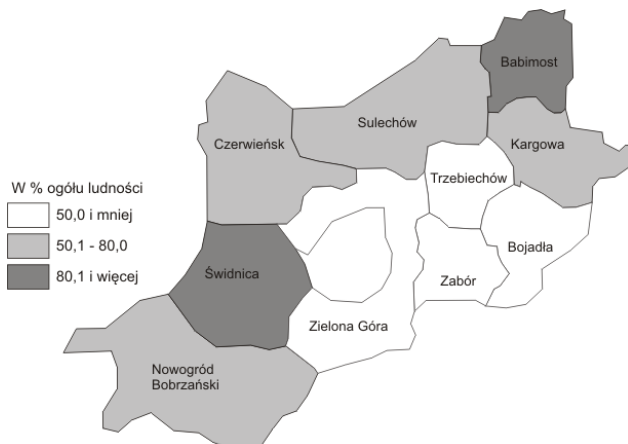
Długość sieci kanalizacyjnej w powiecie zielonogórskim w przeliczeniu na 100 km² była o 3,1 km na 100 km² większa niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 58,2% ludności powiatu zielonogórskiego (wobec 70,4% średnio w województwie).

Najwięcej km sieci gazowej w przeliczeniu na 100 km² przypadało w gminie wiejskiej Zielona Góra (90,3) oraz gminach miejsko-wiejskich Babimost (57,6) i Sulechów (47,7).

W gminach tych odsetek korzystających z instalacji gazowej wyniósł od 51,9% w gminie Zielona Góra, 70,6% w gminie Sulechów do 89,6% w gminie Babimost. Znaczący udział ludności korzystającej z instalacji gazowej w ogóle ludności gminy notowano także w gminie Kargowa (70,5%).

Zagęszczenie sieci gazowej w powiecie zielonogórskim jest mniejsze niż średnio w województwie. W końcu 2014 r. długość sieci gazowej wyniosła 637,2 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² – 40,6 km (wobec 28,2 km średnio w województwie).

Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności

Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie na poziomie 47,6% jest jednak niższy niż średnio w województwie (51,7%). W porównaniu z 2012 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się (o 4,8%, tj. do 15,1 tys.). Przeciętnie zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 928,3 m³, tj. o 51,3% więcej niż średnio w województwie.

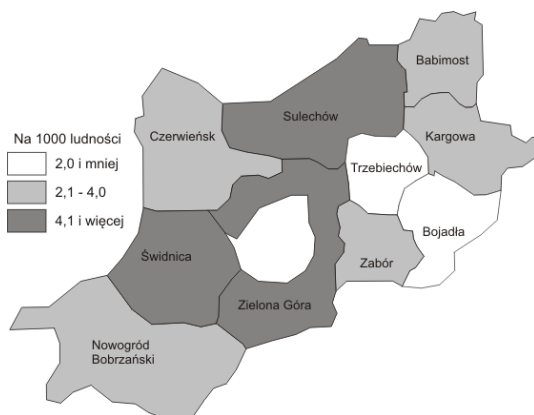
W powiecie zielonogórskim w końcu 2014 r. było 29,9 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 2295 kWh, tj. o 6,2% mniej niż w 2012 r. Było to jednak o 26,1% więcej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii wyniosło 722 kWh (wobec 778 kWh w 2012 r. i 782 w 2013 r.).

MIESZKANIA

W 2014 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie zielonogórskim była mniejsza niż w 2012 r. (o 7,1%) i w 2013 r. (o 4,7%). Było to 405 mieszkań

Podobnie jak w 2012 r., w kolejnych latach najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w gminie wiejskiej Zielona Góra. W 2013 r. było to 136 mieszkań, a w 2014 r. - 145, tj. odpowiednio 32,0% i 35,8% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie. Drugą pod względem liczby mieszkań oddanych do użytkowania była gmina Sulechów (w 2013 r. - 20,5% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie, a w 2014 r. - 29,1%).

Mieszkania oddane do użytkowania w 2014 r.

(tj. 12,1% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 326 mieszkań w budownictwie indywidualnym (tj. 18,6% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 128,0 m² (wobec 136,9 m² w 2012 r. i 92,6 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu w 2014 r. wyniósł 4,3 wobec 3,3 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw

oddano do użytkowania 877 mieszkań, tj. o 4,9% mniej niż w 2012 r., jednak o 27,5% więcej niż średnio w województwie.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Spośród gmin powiatu zielonogórskiego najwięcej ścieżek rowerowych koncentruje gmina Babimost (30,2 km, tj. 57,5% ogółu ścieżek rowerowych w powiecie). Dalsze 8,5 km ścieżek znajduje się w gminie Kargowa, a 6,6 km – w gminie Świdnica.

Przez powiat zielonogórski przebiega ważny szlak komunikacyjny z północy na południe kraju – droga ekspresowa S3 ze Świnoujścia do Lubawki (granica państwa z Czechami).

Ponadto w powiecie zielonogórskim znajduje się 591,5 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 9,7% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 37,7 km dróg gminnych i powiatowych o twardej

nawierzchni (wobec 43,6% średnio w województwie). Rośnie liczba samochodów osobowych i motocykli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2014 r. wyniosła odpowiednio 571 i 35 wobec odpowiednio 527 i 32 w 2012 r. Liczba wypadków drogowych w 2014 r. wyniosła 93 (wobec 77 w 2012 r. i 75 w 2013 r.), co stanowiło 13,0% ogółu wypadków drogowych w województwie. W przeliczeniu na 100 tys. ludności było to 98,0 wypadków, tj. o 27,7 wypadki na 100 tys. ludności więcej niż średnio w województwie. W 2014 r. wypadkach drogowych w powiecie zielonogórskim odnotowano 16 ofiar śmiertelnych (tj. o 5 ofiar śmiertelnych mniej niż w 2012 r. i o 7 ofiar więcej niż w 2013 r.) oraz 127 rannych (wobec 112 rannych w 2012 r. i 101 - w 2013 r.).

W powiecie zielonogórskim znajduje się 52,5 km ścieżek rowerowych (11,3% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 334,6 km ścieżek (wobec 331,5 km średnio w województwie). Na 10 tys. ludności przypadało 5,5 km ścieżek (wobec 4,5 km średnio w województwie).

Finanse publiczne

W 2014 r. wydatki budżetu powiatu zielonogórskiego były mniejsze od jego dochodów, a relacja wyniku do dochodu wyniosła 2,0 wobec minus 1,0 w 2012 r.

W większości gmin powiatu zielonogórskiego wydatki budżetów przekroczyły dochody. Dodatkłą relację wyniku do dochodu zanotowano jedynie w gminach miejsko-wiejskich: Czerwieńsk, Sulechów oraz w gminach wiejskich Świdnica i Zielona Góra.

BUDŻET POWIATU

W 2014 r. dochody budżetu powiatu zielonogórskiego było wyższe niż w latach poprzednich (o 5,9% w stosunku do 2012 r. i o 3,2% w relacji do 2013 r.). Z kolei wydatki wzrosły w porównaniu z 2012 r. (o 2,8%), a w stosunku do 2013 r. (o 3,8%). Wynik budżetu powiatu zielonogórskiego w 2014 r. wyniósł 1,4 mln zł (wobec minus 0,6 mln zł w 2012 r. i 1,8 mln zł w 2013 r.). W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu zielonogórskiego wyniosły 738 zł i były o 18,5% niższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 723 zł na 1 mieszkańca były o 30,3% niższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Największy udział w ogóle dochodów powiatu zielonogórskiego miały dochody własne (42,6% wobec 32,2% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Stosunkowo wysoki był także udział subwencji ogólnej w ogóle dochodów budżetu (na poziomie 37,8% wobec 42,3% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Pozostałe 19,6% ogółu dochodów stanowiły dotacje (wobec 25,5% średnio w województwie).

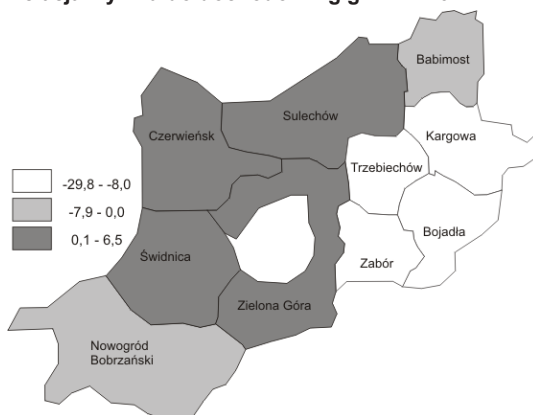
W 2014 r. dochody budżetu powiatu zielonogórskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 0,6 mln zł, co stanowiło 0,8% ogółu dochodów powiatu. Było to o 51,6% mniej niż w 2012 r. i o 75,3% mniej w porównaniu z 2013 r.

Większość wydatków budżetu powiatu zielonogórskiego stanowiły wydatki bieżące (92,1%), w tym m.in. wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (51,1%). Dalsze 7,9% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 3,5% przed rokiem i 4,9% w 2012 r.). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 57 zł, tj. były o 61,7% wyższe niż w 2012 r. i o 48,4% niższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2014 r. (w zł)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	W tym dochody własne	Wydatki ogółem	Z tego wydatki	
				bieżące	inwestycyjne
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU POWIATU					
POWIAT ZIELONOGÓRSKI ...	738	314	723	667	57
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN					
Gminy miejsko-wiejskie:					
Babimost.....	4362	2663	4562	3318	1244
Czerwieńsk.....	3391	1730	3171	2789	382
Kargowa.....	3658	1497	4295	2621	1674
Nowogród Bobrzański.....	2866	1593	2946	2595	351
Sulechów.....	2892	1746	2819	2589	230
Gminy wiejskie:					
Bojadła.....	3327	1589	4318	3053	1265
Świdnica.....	3702	2149	3650	2984	665
Trzebiechów.....	3086	1366	3334	2766	569
Zabór.....	3532	2047	3814	2516	1299
Zielona Góra.....	3116	1812	2924	2607	313

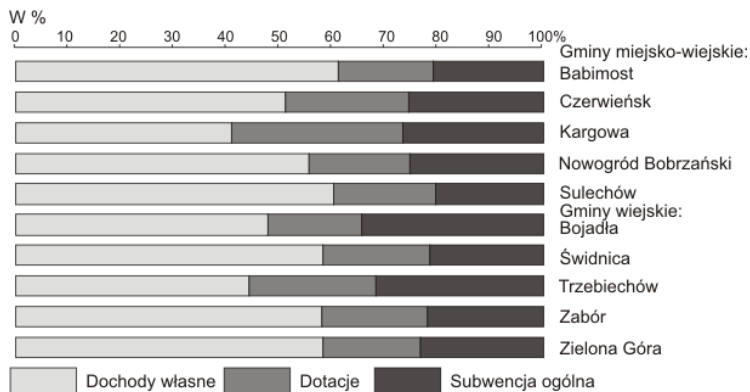
Relacja wyniku do dochodów wg gmin w 2014 r.

BUDŻETY GMIN

W 2014 r. dochody gmin powiatu zielonogórskiego zbiorczo wyniosły 307,6 mln zł i były wyższe od notowanych w 2012 r. (o 12,9%) i w 2013 r. (o 4,3%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 310,4 mln zł (tj. o 13,6% w stosunku do 2012 r. i o 9,6% w porównaniu z 2013 r.).

Struktura dochodów gmin powiatu według rodzajów (w % ogółem) w 2014 r.

W dochodach budżetów gmin powiatu zielonogórskiego średnio 55,6% stanowiły dochody własne. Dalsze 23,61% zapewniała subwencja ogólna, a 20,5% – dotacje.

Dochody gmin powiatu zielonogórskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3237 zł, w tym dochody własne 1809 zł.

W 2014 r. dochody budżetów gmin powiatu zielonogórskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły

łącznie 19,0 mln zł, co stanowiło 6,2% ogółu dochodów gmin w powiecie. W wartościach bezwzględnych było to o 42,1% więcej niż w 2012 r. i o 6,6% mniej niż w 2013 r.

W 2014 r. spośród gmin powiatu zielonogórskiego najwyższy odsetek dochodów własnych notowano w gminie Babimost i Sulechów (odpowiednio 61,1% i 60,4% ogółu dochodów). W pozostałych gminach powiatu udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetowych kształtował się na poziomie od 40,9% w gminie Kargowa do po 58,1% w gminach wiejskich: Zielona Góra i Świdnica.

Z ogółu wydatków budżetów gmin powiatu średnio 83,0% stanowiły wydatki bieżące, a 17,0% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie zielonogórskim wyniosły 3266 zł, w tym wydatki bieżące 2711 zł, a inwestycyjne – 555 zł.

Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminach powiatu

Wyszczególnienie	2013	2014	
	w tys zł		w % ogółu dochodów
Gminy miejsko-wiejskie:			
Babimost.....	4006,1	4264,3	15,5
Czerwieńsk	5961,0	2999,9	8,8
Kargowa.....	1804,3	2867,0	13,4
Nowogród Bobrzański	232,3	210,8	0,8
Sulechów	620,2	1293,9	1,7
Gminy wiejskie:			
Bojadła	804,1	1325,7	11,8
Świdnica	2129,4	2681,6	11,4
Trzebiechów	154,1	227,7	2,2
Zabór	1169,0	1659,7	11,7
Zielona Góra.....	3521,0	1514,2	2,5

Spośród gmin powiatu zielonogórskiego najwięcej środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wpłynęło do budżetu gminy Babimost (4,3 mln zł, tj. 22,4% ogółu środków z tej kategorii dochodowe w gminach powiatu). Było to prawie 18-krotnie więcej niż w 2012 r. Znacząco wzrosły dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminie Kargowa (o 182,8% w stosunku do 2012 r.) oraz w gminie Sulechów (o 107,7%).

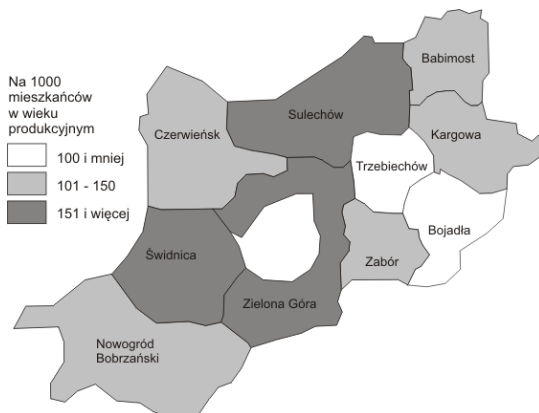
W 2014 r. średnio 37,0% wydatków gmin powiatu zielonogórskiego stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie. Spośród gmin powiatu, najwyższy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie notowano w gminie Sulechów (43,6%), w gminie wiejskiej Zielona Góra (39,7) oraz w gminach Czerwieńsk (37,8%) i Nowogród Bobrzański (37,4%). Najniższy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie notowano w gminie Zabór (21,9%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 836 zł w gminie Zabór do 1529 zł w gminie Babimost i 1525 zł w gminie Kargowa.

Podmioty gospodarki narodowej

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie zielonogórskim zarejestrowanych było 9,1 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 8,3% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2012 r. liczba podmiotów wzrosła o 470 (o 5,4%).

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejsko-wiejskiej Sulechów oraz gminie wiejskiej Zielona Góra, odpowiednio 29,1% i 26,9% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r.

Powiat zielonogórski znajduje się w grupie powiatów o niższej niż w województwie liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym. W 2014 r. było to 148 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przy 169 podmiotach w województwie.

Gmina Zielona Góra mieści się w grupie gmin wiejskich o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 189 podmiotów (2 lokata wśród gmin wiejskich w województwie).

W powiecie zielonogórskim w 2014 r. odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa ukształtował się na poziomie 23,9% (wobec 20,8% średnio w województwie). Podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowiły 4,0% ogółu podmiotów gospodarczych, natomiast podmioty prowadzące działalność w zakresie usług – 72,0%.

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym					
		spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
POWIAT 2013	9044	583	160	464	42	289	6920
ZIELONOGÓRSKI 2014	9146	615	159	463	43	307	6933
Gminy miejsko-wiejskie:							
Babimost.....	521	23	6	23	3	25	370
Czerwieńsk.....	741	47	13	41	2	29	533
Kargowa.....	533	35	7	33	3	19	405
Nowogród Bobrzański.....	698	40	15	29	4	34	514
Sulechów.....	2663	187	46	165	15	70	1897
Gminy wiejskie:							
Bojadła.....	197	11	5	5	1	8	156
Świdnica.....	714	54	10	30	5	33	561
Trzebiechów.....	217	19	7	6	3	5	163
Zabór.....	401	18	3	15	2	18	311
Zielona Góra.....	2461	181	47	116	5	66	2023

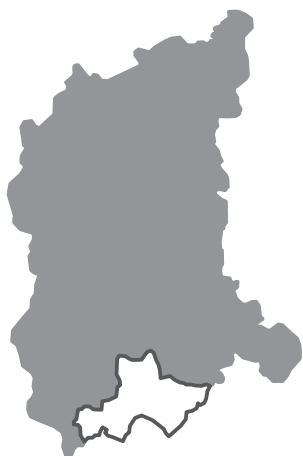
Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminie wiejskiej Zielona Góra i gminie miejsko-wiejskiej Sulechów (odpowiednio 29,6% i 28,9% ogółu tych spółek w powiecie).

Spółki handlowe w liczbie 615 stanowiły 6,7% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 159 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego.

POWIAT ŻAGAŃSKI

Demografia

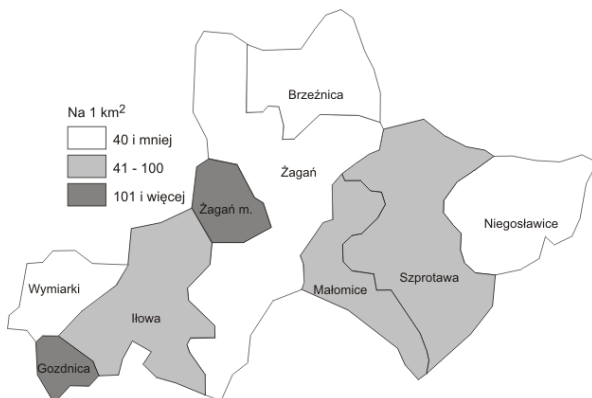
Powierzchnia i ludność

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Powierzchnia		Ludność		
		w km ²	województwo = 100	ogółem	województwo = 100	z ogółem kobiety
POWIAT ŻAGAŃSKI	2013	1132	8,1	81803	8,0	41862
	2014	1132	8,1	81462	8,0	41684
Gminy miejskie:						
Gozdnica.....		24	0,2	3228	0,3	1656
Żagań.....		40	0,3	26426	2,6	13686
Gminy miejsko-wiejskie:						
Iłowa		153	1,1	7009	0,7	3608
Małomice		80	0,6	5329	0,5	2711
Szprotawa.....		233	1,7	21555	2,1	11077
Gminy wiejskie:						
Brzeźnica		122	0,9	3773	0,4	1859
Niegosławice		136	1,0	4534	0,4	2275
Wymiarki		63	0,5	2362	0,2	1241
Żagań.....		281	2,0	7246	0,7	3571

Powiat żagański, 8. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 8,0% populacji województwa. W ostatnich pięciu latach liczba ludności powiatu sukcesywnie malała, osiągając w końcu 2014 r. poziom o 1,7% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu żagańskiego, do ponad 60,6 tys. osób w 2050 r. – w porównaniu z 2013 r. oznacza to największy (o 25,9%) ubytek ludności wśród powiatów województwa lubuskiego.

Gęstość zaludnienia (ludność na km²)

W gminie miejskiej Gozdnica odnotowano największe w powiecie pogłębienie ujemnego przyrostu naturalnego (z poziomu minus 2,9 osób na 1000 ludności w 2010 r. do minus 5,8 w 2014 r.). Podobnie przedstawiała się sytuacja w gminie Małomice.

W 2014 r. przyrost naturalny w Gozdnicy był najniższy w województwie.

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowią kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu wynosi 51,2% i zbliżony jest do średniej wartości w województwie (51,3%). W rezultacie równy średniej jest także współczynnik feminizacji, zgodnie z którym na 100 mężczyzn w powiecie żagańskim przypada 105 kobiet.

Powiat żagański wyróżnia relatywnie wysoki wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2014 r. wyniósł 60,7% i był o 0,2 p. proc. mniejszy niż w 2012 r. oraz o 0,4 p. proc. mniejszy niż w 2010 r.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie żagańskim jest równa średniej wartości w województwie (w 2014 r. wyniosła 4,8). Było to o 0,6 małżeństwa na 1000 ludności mniej niż w 2012 r. i o 0,5 mniej niż w 2010 r. Podobnie kształtuje się natomiast współczynnik rozwodów, który jest nieco niższy niż średnio w województwie (w 2014 r. były to 2,0 rozwody na 1000 ludności wobec 2,1 średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności wzrosła o 0,3, natomiast w relacji do 2010 r. zwiększyła się o 0,2.

Ruch naturalny ludności

Stan w dniu 31 XII

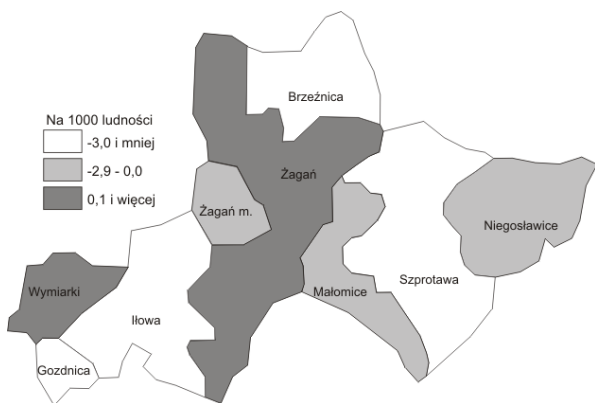
Wyszczególnienie	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 ludności		
POWIAT ŻAGAŃSKI..... 2013	8,5	11,5	-2,9
2014	8,7	10,7	-2,0
Gminy miejskie:			
Gozdnica	7,7	13,5	-5,8
Żagań	8,5	10,7	-2,2
Gminy miejsko-wiejskie:			
Iłowa	8,1	10,8	-2,7
Małomice	8,5	13,5	-5,1
Szprotawa	8,4	10,6	-2,2
Gminy wiejskie:			
Brzeźnica	11,1	9,8	1,3
Niegostawice	9,7	11,7	-2,0
Wymiarki	10,6	7,6	3,0
Żagań	9,7	9,0	0,7

W powiecie żagańskim gorzej kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2014 r. współczynnik urodzeń był o 0,8 pkt. niższy niż średnio w województwie. Podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była niższa niż w latach poprzednich (o 1,3 urodzenia w stosunku do 2012 r. i o 1,4 w relacji do 2010 r.). Powiat żagański wyróżnia jeden z najwyższych w województwie współczynników zgonów (o 1,3 pkt. wyższy od jego średniej wartości w województwie). W rezultacie w 2014 r. w powiecie odnotowano najniższy w województwie przyrost naturalny.

W populacji powiatu 63,9% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób z tej kategorii wiekowej

przypadało 57 osób w wieku nieprodukcyjnym, podobnie jak średnio w województwie, co lokuje powiat żagański w grupie powiatów o relatywnie wysokiej wartości wskaźnika obciążenia demograficznego. Prognozuje się, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach (w tym w powiecie żagańskim wzrośnie do 82).

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2014 r.

W 2014 r. w gminie Małomice zanotowano wyższy niż przeciętnie w województwie udział ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 18,9% wobec 18,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Małomice jest jedną z 4 lubuskich gmin o najniższym odsetku osób w wieku przedprodukcyjnym (na poziomie 16,7% wobec 18,3% przeciętnie w województwie). Wartość wskaźnika obciążenia demograficznego w gminie jest niższa od średniej dla województwa (55,3 wobec 56,8 średnio w województwie).

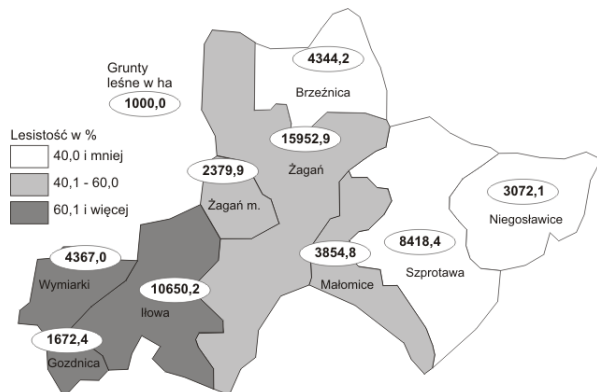
Spośród gmin powiatu żagańskiego najwięcej zameldowań na pobyt stały notuje się w gminie Żagań i Szprotawa. W 2014 r. było to odpowiednio 274 i 222 osób, tj. łącznie 55% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie żagańskim. W tych gminach notuje się także najwięcej wymeldowań (w 2014 r. odpowiednio 311 i 347). Łącznie było to blisko 60% ogółu wymeldowań w powiecie.

W powiecie żagańskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności było ujemne. Zanotowano jednak spadek przewagi liczby zameldowań na pobyt stały nad wymeldowaniami z 4,2 osób na 1000 ludności w 2011 r. do 2,4 w latach 2013 i 2014.

Środowisko i ekologia

Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2014 r.

Stan w dniu 31 XII

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w Gozdnicy (67,8), a najniższy w mieście Szprotawa (10,0).

Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowała się gmina wiejska Żagań (7,6%), a najmniejszym miasto Żagań (0,1%).

WARUNKI NATURALNE

W końcu 2014 r. grunty leśne powiatu żagańskiego zajmowały obszar 54711,9 ha stanowiąc 7,7% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 52762,8 ha porastały 46,6% powierzchni powiatu.

W 2014 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu żagańskiego wynosiła 29531,1 ha, co stanowiło 2,1% powierzchni geograficznej województwa i 26,1% powierzchni geograficznej powiatu.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			Pomniki przyrody
		rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	
w ha					
POWIAT ŻAGAŃSKI 2013	29500,1	158,2	29040,1	214,8	97
2014	29531,1	158,2	29064,6	221,4	101
Gminy miejskie:					
Gozdnica.....	1517,0	-	1510,5	6,6	1
Żagań.....	150,0	-	150,0	-	3
Gminy miejsko-wiejskie:					
Iłowa	7853,5	-	7721,0	132,5	17
Małomice	804,7	-	759,0	45,7	11
Szprotawa.....	2629,3	152,3	2390,0	-	29
Gminy wiejskie:					
Brzeźnica	1047,8	5,9	1034,1	7,8	9
Niegosławice	5408,0	-	5408,0	-	7
Wymiarki	1572,9	-	1571,0	1,9	11
Żagań.....	8547,9	-	8521,0	26,9	13

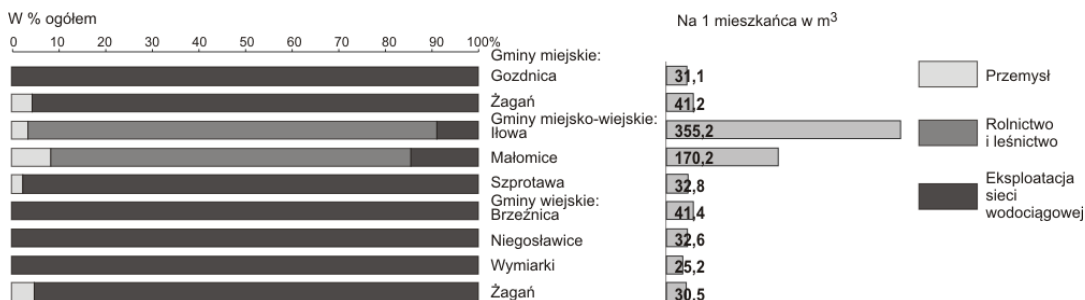
WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD

Żagański jest 7. powiatem w województwie pod względem zużycia wody ogółem (za krośnieńskim, żarskim, gorzowskim, miastami Gorzów Wlkp. i Zielona Góra i powiatem słubickim). W 2014 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 72,2 m³, tj. o 13,9 m³ mniej niż średnio w województwie. Najwięcej – 48,9% zużytej wody – wykorzystano do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie, 46,9% w wyniku eksploatacji sieci wodociągowej, a 4,2% na cele produkcyjne w przemyśle.

W gminach o największym zużyciu wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, najwięcej wody wykorzystano w rolnictwie i leśnictwie (obszar wiejski gminy Iłowa – 96,5% oraz obszar wiejski gminy Małomice – 94,7%). Najwięcej wody na cele produkcyjne w przemyśle zużyto w miastach: Małomice (45,9%) i Iłowa (39,3%). Wielkość zużycia wody w pozostałych gminach jest zdeterminowana eksploatacją sieci wodociągowej.

W 2014 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 1806 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2012 r. nastąpił spadek o 1,4% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 12,1% ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 50,9% ogółu mieszkańców powiatu (w 2012 r. 46,1%). Niski udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat żagański na ostatniej lokacie w województwie.

Żużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 r.

Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Wyszczególnienie	Ścieki ogółem	Oczyszczane		Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
		razem	w tym biologicznie w % ogółem	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
		w dam³				
POWIAT ŻAGAŃSKI 2013	1839	1462	13,7	377	375	47,6
2014	1806	1442	12,1	364	362	50,9
Gminy miejskie:						
Gozdnicza.....	79	28	100,0	51	51	27,9
Żagań.....	896	896	-	-	-	94,2
Gminy miejsko-wiejskie:						
łłowa	132	130	-	2	-	55,8
Małomice	81	81	100,0	-	-	66,8
Szprotawa.....	446	135	11,1	311	311	18,4
Gminy wiejskie:						
Brzeźnica.....	16	16	100,0	-	-	11,3
Niegosławice	88	88	-	-	-	53,6
Wymiarki.....	7	7	100,0	-	-	12,9
Żagań.....	61	61	44,3	-	-	15,2

NAKŁADY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 33,0 mln zł, tj. 404 zł w przeliczeniu na mieszkańca (6. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 91,7% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, a pozostałe 8,3% na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu oraz gospodarkę odpadami oraz ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 9,5 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 117 zł. Większość środków – 46,9% przeznaczono na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody, 30,7% na zbiorniki i stopnie wodne, a pozostałe 22,4% na ujęcia i doprowadzenia wody.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Wyszczególnienie	Ochrona środowiska	Gospodarka wodna
	w tys. zł	
POWIAT ŻAGAŃSKI.....2013	14355,0	4355,8
2014	32985,9	9524,6
Gmina miejska		
Żagań	556,9	41,2
Gminy miejsko-wiejskie:		
łłowa	73,0	632,0
Małomice	323,0	3009,2
Szprotawa	29963,0	5116,2
Gmina wiejska		
Żagań	2070,0	726,0

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były środki pochodzące z zagranicy (stanowiące 58,6% ogółu zainwestowanych środków), środki własne stanowiły 28,1%, fundusze ekologiczne wynosiły 7,7%, natomiast środki z budżetu gminy i województwa zawierały się odpowiednio w 4,2% i 1,4% udziale w ogóle wydatkowanych kwot.

Rynek pracy

W 2014 r. spadkowi liczby pracujących w relacji do 2013 r. towarzyszył spadek liczby bezrobotnych oraz stopy bezrobocia rejestrowanego.

Pracujący^a

Stan w dniu 31 XII

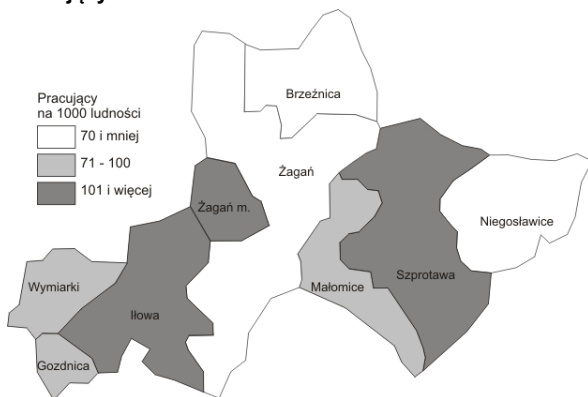
Wyszczególnienie	Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT ŻAGAŃSKI..... 2013	10637	4,9	5943
2014	10530	4,7	5903
Gminy miejskie:			
Gozdnicza	289	0,1	174
Żagań	4670	2,1	2717
Gminy miejsko-wiejskie:			
łłowa	1146	0,5	489
Małomice	418	0,2	173
Szprotawa	2948	1,3	148
Gminy wiejskie:			
Brzeźnica	265	0,1	509
Niegostawice	234	0,1	1345
Wymiarki	170	0,1	98
Żagań	390	0,2	218

a Patrz Uwagi ogólne

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących w powiecie żagańskim jest najmniejsza spośród powiatów województwa. W 2014 r. wyniosła 129, tj. o 90 mniej niż średnio w województwie lubuskim.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 56,1%, tj. o 5,5 p. proc. więcej niż średnio w województwie, a ich liczba wzrosła w stosunku do 2012 r. o 0,9%, przy spadku liczby pracujących mężczyzn o 5,6%.

Pracujący na 1000 ludności w 2014 r.

W powiecie żagańskim 31,5% pracujących miało miejsca pracy w przedsiębiorstwach przemysłowych, a 3,4% - w jednostkach prowadzących działalność w zakresie rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa. Wyższy niż średnio w województwie był odsetek pracujących w jednostkach usługowych (62,8%), w tym w edukacji (16,8%), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (14,0%), w administracji publicznej; obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (8,7%) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (8,3%).

Spośród gmin powiatu żagańskiego najwięcej pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności notowano w gminie miejskiej Żagań (177 osób), która jednak mieści się w grupie trzech gmin miejskich w województwie o najniższej wartości omawianego wskaźnika, wraz z gminą miejską Gubin (148 osób) i Gozdnicza (90 osób). W pozostałych gminach powiatu liczba pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosła od 52 w gminie Niegostawice do 164 w gminie łłowa.

PRACUJĄCY

Pracujący w powiecie żagańskim stanowią 4,7% ogółu pracujących w województwie lubuskim, a ich liczba w końcu 2014 r. była mniejsza niż w latach poprzednich: o 2,0% w stosunku do stanu z końca 2012 r. i o 0,5% w porównaniu z końcem 2010 r.

Ponad 83% pracujących w powiecie ma miejsce pracy w podmiotach gospodarczych w gminie miejskiej Żagań (44,4%) oraz w gminach miejsko-wiejskich: Szprotawa (28,0%) i łłowa (10,9%). Najwyższy w powiecie odsetek pracujących w przemyśle notuje się w gminie Brzeźnica (46,8% ogółu pracujących w gminie) oraz w gminie Małomice (45,3%). Z kolei znaczny odsetek pracujących w jednostkach usługowych wystąpił w gminach: Szprotawa (68,7%) i gmina miejska Żagań (64,7%). W gminach tych najwięcej miejsc pracy zapewniają podmioty z sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (odpowiednio dla 19,1% i 14,2% ogółu pracujących w omawianych gminach) oraz edukacja (odpowiednio 17,4% i 14,4%). W gminie miejskiej Żagań znaczący jest także udział pracujących w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (11,6%) i transporcie i gospodarce magazynowej (8,3%).

BEZROBOTNI

Bezrobotni zarejestrowani w powiecie żagańskim stanowili 10,5% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. o 15,7%, tj. mniej dynamicznie niż średnio w województwie. W powiecie żagańskim utrzymuje się najwyższa wśród powiatów województwa lubuskiego stopa bezrobocia, na poziomie 22,2% (wobec 25,0% w 2012 r.).

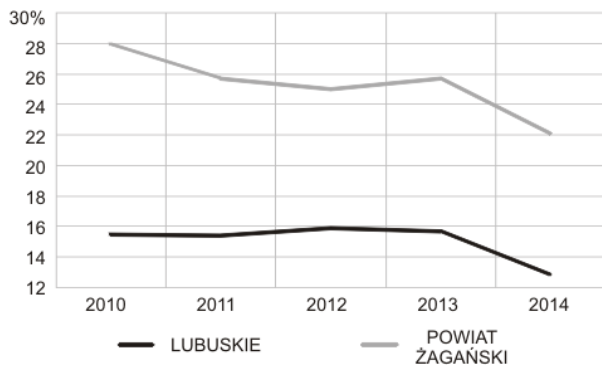
We wszystkich gminach powiatu żagańskiego liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest wyższa niż średnio w województwie (46 osób) i wyniosła od 49 bezrobotnych na 1000 mieszkańców w gminie miejskiej Żagań do 82 w gminie wiejskiej Wymiarki.

Bezrobotni zarejestrowani

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT ŻAGAŃSKI..... 2013	5986	10,0	3346
..... 2014	4932	10,5	2704
Gminy miejskie:			
Gozdnica	203	0,4	124
Żagań	1300	2,8	706
Gminy miejsko-wiejskie:			
Iłowa	430	0,9	220
Małomice	361	0,8	183
Szprotawa	1451	3,1	802
Gminy wiejskie:			
Brzeźnica	223	0,5	123
Niegosławice	366	0,8	215
Wymiarki	193	0,4	111
Żagań	405	0,9	220

Stoпа bezrobocia rejestrowanego

W populacji zarejestrowanych bezrobotnych 54,8% stanowiły kobiety. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w powiecie zmniejszyła się o 16,7%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn o 14,5%.

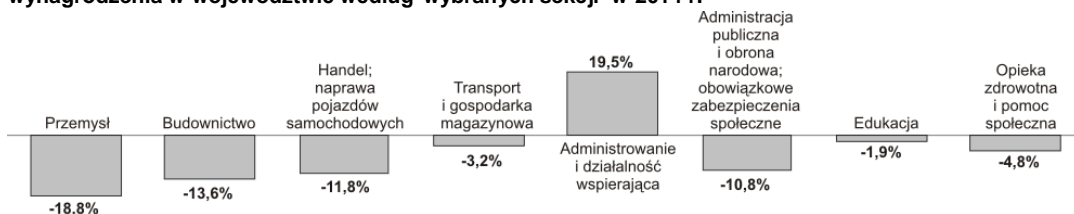
W końcu 2014 r. udział długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie żagańskim wyniósł 29,5% wobec 24,5% w końcu 2012 r. i 23,5% w końcu 2010 r. Korzystne zmiany obserwowano w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2012 r. do 14,1% (tj. o 4,6 p. proc.).

Odsetek bezrobotnych absolwentów (na poziomie 4,1%) był wyższy niż średnio w województwie (3,9%). Był jednak niższy w porównaniu z notowanymi w latach poprzednich (w 2012 r. - 5,4%, a w 2013 r. - 4,9%). Niekorzystne zmiany zachodzą natomiast w populacji osób w wieku 55 lat i więcej, których udział w ogóle bezrobotnych zwiększył się w porównaniu z 2012 r. o 4,3 p. proc., do 16,1% (wobec 18,5% średnio w województwie lubuskim).

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie żagańskim od lat jest jednym z niższych wśród powiatów województwa lubuskiego. W 2014 r. wyniosło 3125 zł, tj. było o 8,8% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (3425 zł). Notowany w 2014 r. wzrost przeciętnego wynagrodzenia w stosunku do lat poprzednich był jednak bardziej dynamiczny niż średnio w województwie. W stosunku do 2012 r. wyniósł 8,2%, a w dłuższym okresie czasu, w relacji do 2010 r. - 22,1% (wobec odpowiednio 6,9% i 17,3% średnio w województwie).

Odchylenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie według wybranych sekcji w 2014 r.

Kultura i turystyka

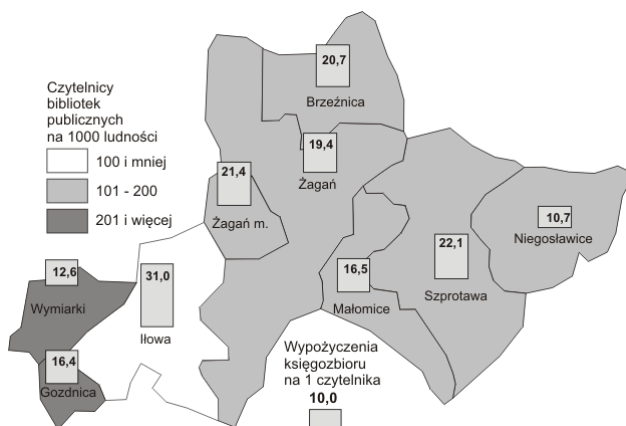
BIBLIOTEKI ORAZ INSTYTUCJE KULTURY

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie żagańskim funkcjonowało 29 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 11,5% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2012 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie, zmniejszyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru o 3,6% oraz liczba czytelników o 6,8%.

W stosunku do 2012 r. spadła również liczba wypożyczeń o 7,7%.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Iłowa – 31 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Niegosławice – 11 woluminów.

Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2014 r.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2014 r. działające na terenie powiatu żagańskiego instytucje zorganizowały łącznie 655 imprez (9,9% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 128,5 tys. osób.

W powiecie żagańskim funkcjonowało 38 zespołów artystycznych (9,5% zespołów artystycznych w województwie), w tym 10 zespołów wokalnych i chórów, 6 zespołów folklorystycznych oraz 11 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 550 członków, tj. 9,2% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w gminie Iłowa - 29,6% ogólnej liczby imprez w powiecie. W gminie miejskiej Żagań odnotowano natomiast najwyższą frekwencję – średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 617 osób.

Biblioteki publiczne

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Biblioteki i filie	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia w tys.
POWIAT	2013	29	2	396,2	13388	271,7
	ŻAGAŃSKI 2014	29	2	389,1	12999	261,5
Gminy miejskie:						
	Gozdnicza	1	-	13,7	812	13,3
	Żagań	6	-	127,5	4104	87,8
Gminy miejsko-wiejskie:						
	Iłowa	1	-	15,6	463	14,4
	Malomice	1	-	19,5	570	9,4
	Szprotawa	6	1	79,4	3918	86,8
Gminy wiejskie:						
	Brzeźnica	2	-	19,7	489	10,1
	Niegosławice	4	1	35,3	906	9,7
	Wymiarki	1	-	9,8	534	6,7
	Żagań	7	-	68,5	1203	23,3

TURYSTYKA

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2014 r. w granicach powiatu żagańskiego funkcjonowało 7 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 2,5% wszystkich obiektów w województwie. Było to 5 obiektów hotelowych oraz 2 pozostałe obiekty noclegowe, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 346 miejsc noclegowych, tj. o 8,1% więcej niż w 2012 r. Z ogółu miejsc noclegowych 93,1% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w hotelach. Pozostałe 6,9% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe. Miejsca całonocne stanowiły 97,1% wszystkich miejsc noclegowych.

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Wyszczególnienie	Obiekty ^a		Miejsca noclegowe ^a		Korzystający ^b		Udzielone noclegi ^b	
	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagranicznym
POWIAT ŻAGAŃSKI 2013	6	5	248	238	23277	4069	35469	4700
2014	7	6	346	336	21750	4970	32493	6115
Gminy miejskie:								
Gozdnica.....	-	-	-	-	-	-	-	-
Żagań.....	1	1	66	66	5486	-	10870	-
Gminy miejsko-wiejskie:								
Iłowa	3	2	120	110	8485	3240	10038	3739
Małomice								
Szprotawa.....	2	2	146	146	7369	1730	10404	2376
Gminy wiejskie:								
Brzeźnica	-	-	-	-	-	-	-	-
Niegosławice	-	-	-	-	-	-	-	-
Wymiarki	-	-	-	-	-	-	-	-
Żagań	1	1	14	14	410	-	1181	-

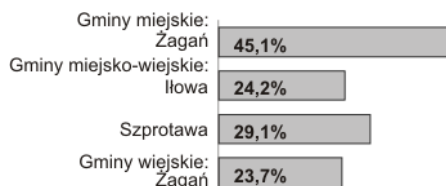
a Stan w dniu 31 VII, b W ciągu roku

W 2014 r. w powiecie żagańskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 21,8 tys. turystów, tj. 3,7% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 5,0 tys. osób stanowili 22,9% turystów w powiecie i 2,9% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2012 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 26,4%, natomiast wzrost liczby turystów zagranicznych - o 32,8%.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminach: Iłowa (42,9% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz Szprotawa (28,6% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W stosunku do 2012 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie żagańskim spadła o 5,7 tys., tj. o 15,0%. Zwiększyła się natomiast liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 1,5 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w powiecie w 2014 r. wynosił 18,8%, tj. o 6,7 p. proc. więcej niż w 2012 r.

Najwyższy wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w gminie miejskiej Żagań (45,1%) i Szprotawa (29,1%), a najniższy w gminie wiejskiej Żagań (23,7%), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 25,7%.

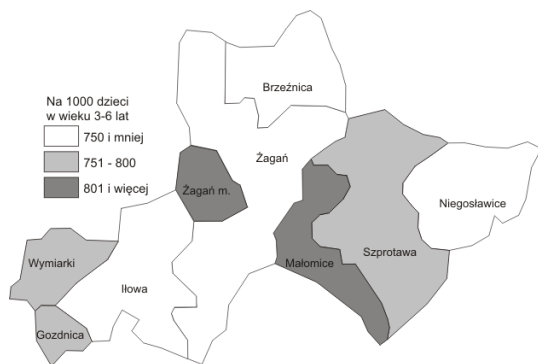
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2014 r.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie żagańskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 4,9 p. proc. wyższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie strzelecko-drezdeneckim (36,1%), a najniższej w powiecie zielonogórskim (18,9%).

Edukacja i wychowanie

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2014/2015

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie miejskiej Żagań (38,5% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 45,9% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu żagańskiego.

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie żagańskim funkcjonowało 39 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 7,7% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba placówek wzrosła o 6, tj. o 18,2%.

Przedszkola stanowiły 33,3% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 ich liczba wzrosła o 8,3%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie żagańskim przypadało 123 miejsc.

W roku szkolnym 2014/2015 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 2,3 tys. dzieci, tj. o 0,2% więcej niż w roku szkolnym 2012/2013. Dzieci w przedszkolach stanowiły 64,3% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 0,7 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2012/2013. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w powiecie żagańskim przypadało 59 dzieci.

Wychowanie przedszkolne

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przed-szkolach	Dzieci ogółem	W tym	
	ogółem	w tym w przed-szkolach			w przed-szkolach	w wieku 6 lat
POWIAT ŻAGAŃSKI 2013/2014	39	13	1615	2568	1566	403
..... 2014/2015	39	13	1602	2287	1471	254
Gminy miejskie:						
Gozdnica.....	1	1	88	88	88	16
Żagań.....	11	5	735	895	655	94
Gminy miejsko-wiejskie:						
Iłowa.....	3	1	149	192	149	30
Małomice.....	2	1	135	141	127	23
Szprotawa.....	8	4	420	603	407	90
Gminy wiejskie:						
Brzeźnica.....	3	-	-	66	-	-
Niegosławice.....	2	-	-	95	-	-
Wymiarki.....	2	-	-	61	-	-
Żagań.....	7	1	75	146	45	1

SKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

W roku szkolnym 2014/2015 w 34 szkołach znajdujących się w powiecie żagańskim uczyło się 4,6 tys. dzieci, tj. 7,5% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba uczniów zwiększyła się o 5,4%, zmniejszyła się natomiast liczba absolwentów szkół podstawowych (o 5,2%). Na jedną szkołę w powiecie żagańskim przypadało średnio 135 uczniów.

Najwięcej szkół gimnazjalnych zlokalizowanych było w gminie Szprotawa (41,2% ogólnej liczby szkół gimnazjalnych w powiecie).

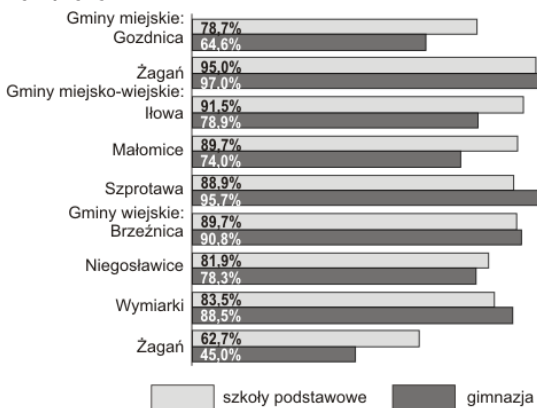
Edukację młodzieży w powiecie żagańskim zapewniało także 17 gimnazjów, do których w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało łącznie 2,3 tys. uczniów, tj. 8,2% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 liczba uczniów zmniejszyła się o 10,2%, zmniejszyła się również liczba absolwentów (o 5,9%). Średnio na 1 gimnazjum w powiecie żagańskim przypadało 138 uczniów.

Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe			Gimnazja		
	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a
POWIAT ŻAGAŃSKI 2013/2014	32	4255	781	16	2428	879
2014/2015	34	4593	764	17	2343	775
Gminy miejskie:						
Gozdnica.....	1	139	25	1	63	21
Żagań.....	8	1540	256	3	740	239
Gminy miejsko-wiejskie:						
Iłowa	3	390	76	1	171	76
Małomice	2	296	52	1	121	43
Szprotawa.....	7	1267	214	7	797	262
Gminy wiejskie:						
Brzeźnica	3	243	36	1	111	34
Niegosławice	2	276	38	1	139	37
Wymiarki	1	111	23	1	69	21
Żagań.....	7	331	44	1	132	42

a Z poprzedniego roku szkolnego.

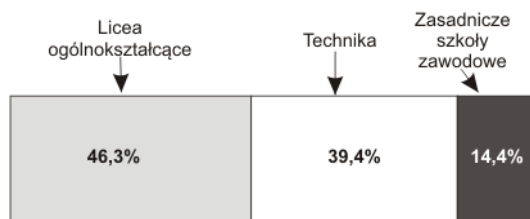
Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2014/2015

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2014 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 6-12 lat) w roku szkolnym 2014/2015 wyniósł 87,5% i był o 4,4 p. proc. niższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 13 – 15 lat) wynosił w powiecie żagańskim 84,9% i był o 4,7 p. proc. niższy niż ogółem w województwie.

Szkoły podstawowe w powiecie żagańskim zatrudniały łącznie 370 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, a gimnazja 209.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2013/2014

a Łącznie ze specjalnymi.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2014/2015 w powiecie żagańskim pozostawało 17 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 2,3 tys. uczniów. Było to 6 zasadniczych szkół zawodowych, 4 licea ogólnokształcące, 5 techników i 2 szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

W powiecie żagańskim notuje się relatywnie wysoki wskaźnik zagęszczenia sieci wodociągowej. W końcu 2014 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła ponad 660,6 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 58,4 km wodociągu (wobec 48,7 km średnio w województwie).

W końcu 2014 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 95,9% (wobec 90,1% w 2012 r. i 94,3% średnio w województwie). Przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w powiecie żagańskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 28,2 m³, tj. o 3,1% mniej niż przeciętnie w województwie.

Spośród gmin powiatu żagańskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminach: Brzeźnica (40,5 m³ na 1 mieszkańca), Niegosławice (32,2 m³) i w gminie miejskiej Żagań (30,3 m³). Najmniejsze zużycie wody na 1 mieszkańca zanotowano w gminie Wymiarki (21,6 m³).

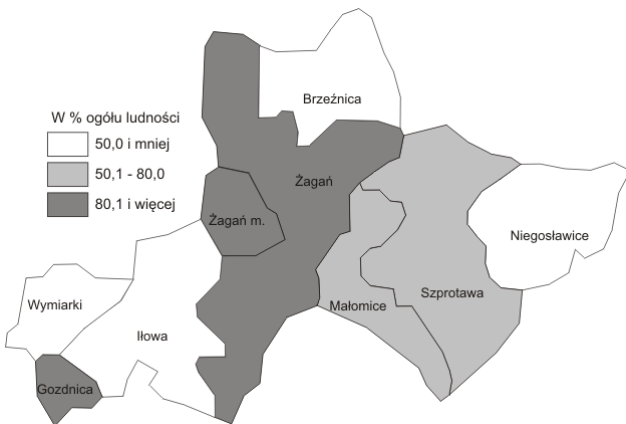
Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Stan 31 XII

Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	Sieć kanalizacyjna		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności
	ogółem w km	na 100 km ²		ogółem w km	na 100 km ²	
POWIAT ŻAGAŃSKI 2013	650,6	57,5	90,4	279,0	24,7	56,5
2014	660,6	58,4	95,9	369,1	32,6	65,4
Gminy miejskie:						
Gozdnica.....	11,4	47,7	98,6	11,7	49,0	84,0
Żagań.....	114,3	283,1	99,9	113,8	281,8	86,9
Gminy miejsko-wiejskie:						
Iłowa	70,8	46,3	89,1	30,5	19,9	43,0
Małomice	53,7	67,5	95,4	21,5	27,0	65,6
Szprotawa.....	138,4	59,5	92,5	72,8	31,3	56,2
Gminy wiejskie:						
Brzeźnica	80,0	65,5	90,8	2,5	2,0	10,8
Niegosławice	65,8	48,2	96,5	49,6	36,4	49,5
Wymiarki.....	21,2	33,6	95,4	1,9	3,0	6,1
Żagań.....	191,7	87,1	82,1	77,2	35,1	31,8

Długość sieci kanalizacyjnej w powiecie żagańskim w przeliczeniu na 100 km² była o 6,6 km na 100km² większa niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 65,4% ludności powiatu żagańskiego (wobec 70,4% średnio w województwie).

Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności

Największe zagęszczenie sieci gazowej notuje się w gminach miejskich: Żagań i Gozdnica (odpowiednio 202,5 i 58,8 km na 100 km²) oraz w gminie wiejskiej Wymiarki (41,7 km).

Spośród tych gmin tylko w gminie miejskiej Żagań odsetek korzystających z instalacji gazowej był wyższy niż średnio w województwie (90,0%). Więcej niż połowa ludności korzystała z instalacji gazowej także w gminie Szprotawa (59,0%) i Iłowa (57,0%).

Zagęszczenie sieci gazowej w powiecie żagańskim jest mniejsze niż średnio w województwie. W końcu 2014 r. długość sieci gazowej wyniosła 275,2 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² –

24,3 km (wobec 28,2 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie na poziomie 55,7% jest jednak wyższy niż średnio w województwie (51,7%). W porównaniu z 2012 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się (o 1,2%, tj. do 16,8 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 657,1 m³, tj. o 7,1% więcej niż średnio w województwie.

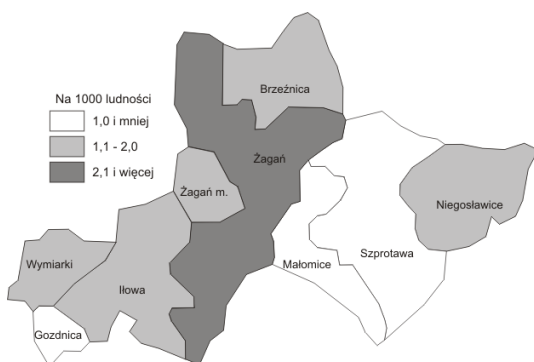
W powiecie żagańskim w końcu 2014 r. było 30,9 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1205 kWh, tj. o 34,6% mniej niż w 2012 r. i o 33,8% mniej niż przeciętne w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii wyniosło 457 kWh (wobec 661 kWh w 2012 r. i 477 w 2013 r.).

W 2014 r. spośród gmin powiatu żagańskiego, najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w gminie miejskiej Żagań (41 mieszkań, tj. 41,4% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie) oraz w gminie wiejskiej Żagań i miejsko-wiejskiej Szprotawa – po 16 mieszkań, tj. po 16,2%.

MIESZKANIA

W 2014 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie żagańskim była większa niż w 2012 r. (o 1,0%) i w 2013 r. (o 33,8%). Było to 99 mieszkań (tj. 3,0% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 74 mieszkania w budownictwie indywidualnym (tj. 4,2% ogółu mieszkań oddanych do

Mieszkania oddane do użytkowania w 2014 r.

użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 113,3 m² (wobec 134,4 m² w 2012 r. i 92,6 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w powiecie żagańskim był jednym z niższych wśród powiatów województwa lubuskiego i wyniósł 1,2 wobec 3,3 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 253 mieszkania, tj. o 15,5% więcej niż w 2012 r., jednak o 63,2% mniej niż średnio w województwie.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Przez powiat żagański przebiegają znaczące szlaki komunikacyjne: z północy na południe kraju – droga ekspresowa S3 ze Świnoujścia do Lubawki (granica państwa z Czechami) oraz droga krajowa nr 18 – z granicy państwa z Niemcami w kierunku Krzyżowej, gdzie łączy się z autostradą A4 prowadzącą na wschód do granicy kraju z Ukrainą (Korczoza-Krakowiec).

Ponadto w powiecie żagańskim znajduje się 567,5 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 9,3% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 50,1 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 43,6% średnio w województwie). Rośnie liczba samochodów osobowych i motocykli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2014 r. wyniosła odpowiednio 553 i 35 wobec odpowiednio 508 i 32 w 2012 r. Liczba wypadków drogowych w 2014 r. wyniosła 54 (wobec 52 w 2012 r. i 51 w 2013 r.), co stanowiło 7,5% ogółu wypadków drogowych w województwie. W przeliczeniu na 100 tys. ludności było to 66,3 wypadków, tj. o 4 wypadki na 100 tys. ludności mniej niż średnio w województwie. W 2014 r. wypadkach drogowych w powiecie żagańskim odnotowano 8 ofiar śmiertelnych (tj. o 4 ofiary śmiertelne więcej niż w 2012 r. i o 2 ofiary więcej niż w 2013 r.) oraz 65 rannych (wobec 65 rannych w 2012 r. i 76 w 2013 r.).

W powiecie żagańskim znajduje się 16,7 km ścieżek rowerowych (3,6% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 147,5 km ścieżek (wobec 331,5 km średnio w województwie). Na 10 tys. ludności przypadało 2,1 km ścieżek (wobec 4,5 km średnio w województwie).

Najwięcej ścieżek rowerowych w powiecie żagańskim koncentruje gmina Szprotawa (8,0 km, tj. 47,9% ogółu ścieżek rowerowych w powiecie) i gmina miejska Żagań (7,6 km, tj. 45,5%).

Finanse publiczne

W 2014 r. wydatki budżetu powiatu żagańskiego były wyższe od jego dochodów, a relacja wyniku do dochodu wyniosła minus 0,6 wobec 1,5 w 2012 r.

W większości gmin powiatu żagańskiego wydatki budżetów przekroczyły dochody. Dodatnią relację wyniku do dochodu zanotowano natomiast w gminach: Gozdnicza, Iłowa, Małomice i Wymiarki.

BUDŻET POWIATU

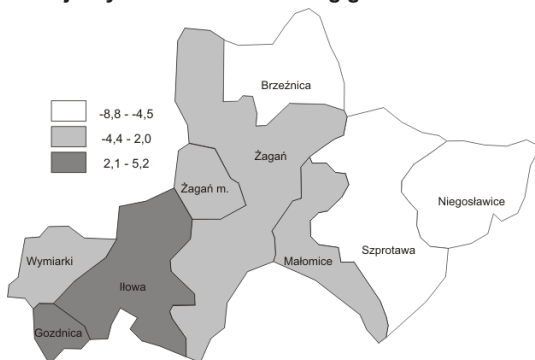
W 2014 r. dochody budżetu powiatu żagańskiego były wyższe niż w latach 2012 i 2013 (odpowiednio o 8,9% i 8,8%). Z kolei wydatki wzrosły w porównaniu z 2012 r. o 11,3%, a w stosunku do 2013 r. o 12,9%. Wynik budżetu powiatu żagańskiego w 2014 r. wyniósł minus 0,4 mln zł (wobec 1,0 mln zł w 2012 r. i 2,0 mln zł w 2013 r.). W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu żagańskiego wyniosły 875 zł i były o 3,4% niższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 880 zł na 1 mieszkańca były o 3,0% niższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

Największy udział w ogóle dochodów powiatu żagańskiego miały wpływy z tytułu subwencji ogólnej (49,7% wobec 42,3% średnio w powiatach w województwie lubuskim). Dotacje stanowiły 25,7% ogółu dochodów (wobec 25,5% średnio w województwie), a dochody własne 24,6% (wobec 32,2% średnio w powiatach w województwie lubuskim).

W 2014 r. dochody budżetu powiatu żagańskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 5,7 mln zł, co stanowiło 7,9% ogółu dochodów powiatu. Było to o 53,4% więcej niż w 2012 r. i o 181,3% więcej w porównaniu z 2013 r.

Większość wydatków budżetu powiatu żagańskiego stanowiły wydatki bieżące (81,3%), w tym m.in. wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (52,9%). Dalsze 18,7% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 8,3% przed rokiem i 9,8% w 2012 r.). Były to wydatki o charakterze inwestycyjnym, które w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 164 zł, tj. były o 113,9% wyższe niż w 2012 r. i o 49,3% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Relacja wyniku do dochodów wg gmin w 2014 r.

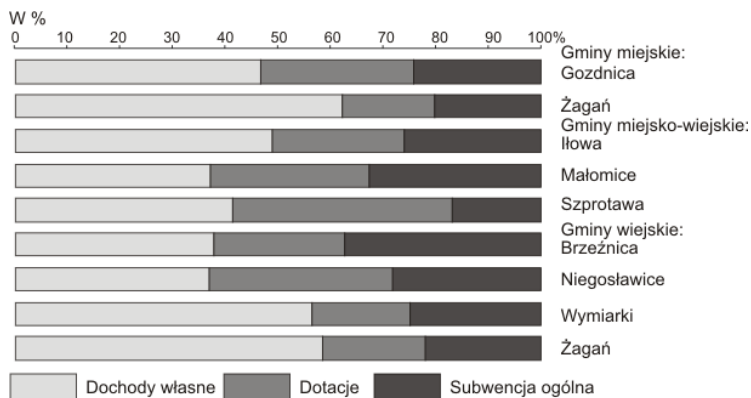

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2014 r. (w zł)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	W tym dochody własne	Wydatki ogółem	Z tego wydatki	
				bieżące	inwestycyjne
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU POWIATU					
POWIAT ŻAGAŃSKI	875	215	880	716	164
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN					
Gminy miejskie:					
Gozdnica.....	3267	1524	3098	3033	65
Żagań.....	2658	1651	2755	2337	307
Gminy miejsko-wiejskie:					
Iłowa	3567	1741	3412	2829	583
Małomice	3104	1155	3073	2799	275
Szprotawa.....	4581	1898	4982	2863	2091
Gminy wiejskie:					
Brzeźnica	3476	1316	3737	3369	368
Niegosławice	3885	1436	4098	3235	863
Wymiarki.....	3492	1968	3428	2923	505
Żagań.....	3342	1955	3422	2862	559

BUDŻETY GMIN

Struktura dochodów gmin powiatu według rodzajów (w % ogółem) w 2014 r.

W 2014 r. dochody gmin powiatu żagańskiego zbiorczo wyniosły 285,0 mln zł i były wyższe od notowanych w 2012 r. (o 17,7%) i w 2013 r. (o 7,9%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 296,8 mln zł (tj. o 19,3% w stosunku do 2012 r. i o 16,3% w porównaniu z 2013 r.). W dochodach budżetów gmin powiatu żagańskiego średnio 48,6% stanowiły dochody własne. Dalsze 29,4% dochodów pochodziło z dotacji, a 22,0% - z subwencji ogólnej.

Dochody gmin powiatu żagańskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3491 zł, w tym dochody własne 1696 zł.

W 2014 r. spośród gmin powiatu żagańskiego najwyższy odsetek dochodów własnych notowano w gminie miejskiej Żagań (62,1%). W pozostałych gminach powiatu udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetowych kształtował się na poziomie od 37,0% w gminie Niegosławice i 37,2% w gminie Małomice do 58,5% w gminie wiejskiej Żagań.

W 2014 r. dochody budżetów gmin powiatu żagańskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 34,6 mln zł, co stanowiło 12,1% ogółu dochodów gmin w powiecie. W wartościach bezwzględnych było to o 83,2% więcej niż w 2012 r. i o 40,3% więcej niż w 2013 r.

Z ogółu wydatków budżetów gmin powiatu średnio 75,3% stanowiły wydatki bieżące, a 23,5% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie żagańskim wyniosły 3636 zł, w tym wydatki bieżące 2738 zł, a inwestycyjne – 854 zł.

Spośród gmin powiatu żagańskiego najwięcej środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wpłynęło do budżetu gminy Szprotawa (26,5 mln zł, tj. 76,7% ogółu środków z tej kategorii dochodowej w gminach powiatu). Było to o 261,5% więcej niż w 2012 r.

W 2014 r. średnio 28,2% wydatków gmin powiatu żagańskiego stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie. Spośród gmin powiatu, najwyższy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie notowano w gminie miejskiej Żagań (34,8%) i Iłowa (32,0%), a najniższy w gminie Szprotawa (21,4%) i Wymiarki (27,4%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 897 zł w gminie Gozdnicza do 1297 zł w gminie Niegosławice.

Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminach powiatu

Wyszczególnienie	2013		2014	
	w tys zł		w % ogółu dochodów	
Gminy miejskie:				
Gozdnica	73,0	67,9		0,6
Żagań	4412,6	1341,9		1,9
Gminy miejsko-wiejskie:				
Iłowa	4458,4	3206,7		12,8
Małomice	301,0	309,0		1,9
Szprotawa	9619,1	26499,2		26,7
Gminy wiejskie:				
Brzeźnica	294,6	325,1		2,5
Niegosławice	88,8	1561,8		8,8
Wymiarki	3765,1	945,4		11,4
Żagań	1620,4	294,1		1,2

Podmioty gospodarki narodowej

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie żagańskim zarejestrowanych było 7,4 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 6,7% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2012 r. liczba podmiotów wzrosła o 77 (o 1,1%).

Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r.

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejskiej Żagań i gminie miejsko-wiejskiej Szprotawa, odpowiednio 41,9% i 26,9% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Gmina miejska Żagań mieści się w grupie gmin o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 184 podmioty (8 lokata wśród ogółu gmin w województwie).

Powiat żagański znajduje się w grupie powiatów o niższej niż w województwie liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym. W 2014 r. były to 142 podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przy 169 podmiotach w województwie.

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym					
		spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
POWIAT ŻAGAŃSKI 2013	7425	350	96	354	42	189	5256
2014	7403	368	102	357	44	199	5159
Gminy miejskie:							
Gozdnica.....	255	19	2	12	1	8	125
Żagań.....	3105	177	39	180	10	55	2092
Gminy miejsko-wiejskie:							
Iłowa	494	17	8	19	4	17	341
Małomice	419	12	8	17	5	14	274
Szprotawa.....	1994	86	26	86	14	47	1440
Gminy wiejskie:							
Brzeźnica	227	3	1	13	3	10	179
Niegosławice	229	7	0	5	2	13	185
Wymiarki.....	155	10	6	8	2	8	109
Żagań.....	525	37	12	17	3	27	414

Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminie miejskiej Żagań i gminie miejsko-wiejskiej Szprotawa (odpowiednio 38,2% i 25,5% ogółu tych spółek w powiecie).

Spółki handlowe w liczbie 368 stanowiły 5,0% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 102 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (27,7% ogółu spółek handlowych w powiecie).

POWIAT ŻARSKI

Demografia

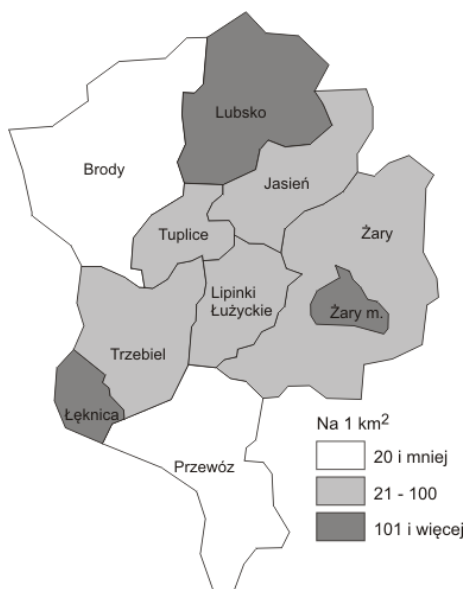
Powierzchnia i ludność

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Powierzchnia		Ludność		
	w km ²	województwo = 100	ogółem	województwo = 100	z ogółem kobiety
POWIAT ŻARSKI 2013	1393	10,0	99088	9,7	51026
..... 2014	1393	10,0	98625	9,7	50726
Gminy miejskie:					
Łęknica	16	0,1	2578	0,3	1313
Żary	33	0,2	38527	3,8	20272
Gminy miejsko-wiejskie:					
Jasień	127	0,9	7237	0,7	3637
Lubsko	183	1,3	19074	1,9	9717
Gminy wiejskie:					
Brody	241	1,7	3482	0,3	1746
Lipinki Łużyckie	89	0,6	3327	0,3	1703
Przewóz	178	1,3	3240	0,3	1620
Trzebień	166	1,2	5734	0,6	2873
Tuplice	66	0,5	3198	0,3	1633
Żary	294	2,1	12228	1,2	6212

Powiat żarski, 2. pod względem powierzchni powiat w województwie lubuskim, zamieszkuje 9,7% populacji województwa. W ostatnich pięciu latach liczba ludności powiatu sukcesywnie malała, osiągając w końcu 2014 r. poziom o 1,4% niższy niż w 2010 r. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców powiatu żarskiego, do ponad 78,2 tys. osób w 2050 r.

Gęstość zaludnienia (ludność na km²)

W gminie wiejskiej Lipinki Łużyckie po raz pierwszy od kilku lat zanotowano ujemny przyrost naturalny (na poziomie minus 4,5 osób na 1000 ludności w 2014 r.). Spadek przyrostu naturalnego był na tyle głęboki, że w 2014 r. gmina mieściła się w grupie gmin o najniższym przyroście naturalnym w województwie. Podobną sytuację obserwowano w gminie miejskiej Łęknica.

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowią kobiety, przy czym ich udział w ogólnej liczbie ludności powiatu jest jednym z wyższych w województwie (na poziomie 51,4%). W rezultacie relatywnie wysoki jest także współczynnik feminizacji, zgodnie z którym na 100 mężczyzn w powiecie żarskim przypada 106 kobiet.

Powiat żarski wyróżnia relatywnie wysoki wskaźnik urbanizacji. Udział ludności miejskiej w ludności ogółem w 2014 r. wyniósł 60,8% i był o 0,3 p. proc. mniejszy niż w 2012 r. oraz o 0,6 p. proc. mniejszy niż w 2010 r.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie żarskim jest niższa od średniej wartości w województwie (w 2014 r. wyniosła 4,6 wobec 4,8 w województwie lubuskim). Było to o 1,0 małżeństwo na 1000 ludności mniej niż w 2012 r. i o 0,9 mniej niż w 2010 r. Słabiej kształtuje się także współczynnik

rozwodów, który jest wyższy niż średnio w województwie (w 2014 r. było to 2,3 rozwodów na 1000 ludności wobec 2,1 średnio w województwie). W porównaniu z 2012 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności wzrosła o 0,4, podobnie jak w relacji do 2010 r.

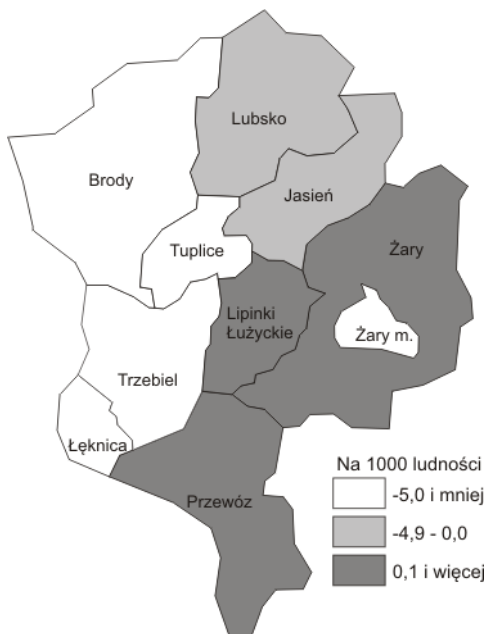
Ruch naturalny ludności

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 ludności		
POWIAT ŻĄRSKI..... 2013	9,2	10,3	-1,1
2014	8,9	9,7	-0,9
Gminy miejskie:			
Łęknica	9,3	12,0	-2,7
Żary	8,4	9,6	-1,1
Gminy miejsko-wiejskie:			
Jasień	9,4	9,3	0,1
Lubsko.....	9,2	11,2	-2,0
Gminy wiejskie:			
Brody	9,4	9,7	-0,3
Lipinki Łużyckie	6,3	10,8	-4,5
Przewóz	5,8	6,4	-0,6
Trzebień	9,6	10,0	-0,3
Tuplice.....	9,0	7,8	1,2
Żary	10,4	8,9	1,5

W powiecie żarskim gorzej kształtują się wskaźniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2014 r. współczynnik urodzeń był o 0,6 pkt. niższy niż średnio w województwie. Podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była niższa niż w latach poprzednich (o 0,8 urodzenia w stosunku do 2012 r. i o 1,8 w relacji do 2010 r.). Powiat żarski wyróżnia wyższy niż średnio w województwie współczynnik zgonów (o 0,3 pkt.). W rezultacie żarski lokuje się w grupie powiatów o najniższej wartości współczynnika przyrostu naturalnego (wraz powiatem z żagańskim i krośnieńskim).

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2014 r.

W 2014 r. w gminie Brody zanotowano jeden z niższych w województwie udziałów ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców gminy (na poziomie 14,3% wobec 18,0% średnio w województwie). Jednocześnie gmina Brody jest jedną z 4 lubuskich gmin o najwyższym odsetku osób w wieku produkcyjnym (na poziomie 66,5% wobec 63,8% przeciętnie w województwie). W rezultacie gmina ta mieści się w grupie 4 gmin o najniższym wskaźniku obciążenia demograficznego (50,4 wobec 56,8 średnio w województwie).

W populacji powiatu żarskiego 64,2% stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób z tej kategorii wiekowej przypadało 56 osób w wieku nieprodukcyjnym, czyli o 1 osobę mniej niż średnio w województwie. Wartość wskaźnika obciążenia demograficznego lokuje powiat żarski w okolicach środka stawki powiatowej. Prognozuje się, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach (w tym w powiecie żarskim wzrośnie do 79).

Spośród gmin powiatu żarskiego najczęściej zameldowań na pobyt stały notuje się w gminie miejskiej i wiejskiej Żary oraz gminie Lubsko. W 2014 r. było to odpowiednio 307, 224 i 221 osób, tj. łącznie prawie 68% ogółu zameldowań na pobyt stały w powiecie żarskim. W gminie miejskiej Żary i gminie Lubsko notuje się także najczęściej wymeldowań (w 2014 r. odpowiednio 582 i 297). Łącznie było to 59% ogółu wymeldowań w powiecie.

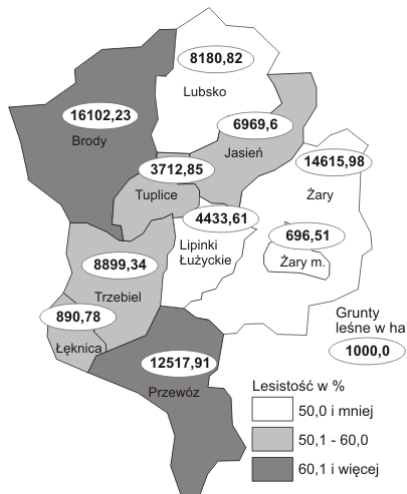
W powiecie żarskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności było ujemne. Istotny jest jednak wzrost przewagi liczby wymeldowań z pobytu stałego nad zameldowaniami z 1,5 osób na 1000 ludności w 2010 r. do 3,9 w latach 2013 i 2014.

Środowisko i ekologia

Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w

2014 r.

Stan w dniu 31 XII

WARUNKI NATURALNE

W końcu 2014 r. grunty leśne powiatu żarskiego zajmowały obszar 77019,6 ha stanowiąc 10,9% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 74771,3 ha porastały 53,7% powierzchni powiatu.

W 2014 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie powiatu żarskiego wynosiła 62166,8 ha, co stanowiło 4,4% powierzchni geograficznej województwa i 44,6% powierzchni geograficznej powiatu.

Najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w gminie Przewóz (68,0) a najniższy w mieście Jasień (12,5).

Największym udziałem obszarów prawnie chronionej przyrody w ogólnej powierzchni powiatu cechowała się gmina Przewóz (9,2%), a najmniejszym Łęknica (0,9%).

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			Pomniki przyrody
		rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	
w ha					
POWIAT ŻARSKI 2013	62166,9	528,1	43244,4	238,7	121
..... 2014	62166,8	528,1	43244,4	239,7	121
Gminy miejskie:					
Łęknica	1188,0	127,2	-	-	6
Żary	-	-	-	-	14
Gminy miejsko-wiejskie:					
Jasień	5560,6	-	5438,0	122,6	10
Lubsko	6253,4	149,8	6079,2	24,4	6
Gminy wiejskie:					
Brody	10075,6	10,5	9342,4	58,4	14
Lipinki Łużyckie	2483,2	65,0	2383,0	11,3	2
Przewóz	12773,8	171,6	10829,8	7,5	17
Trzebiel	12501,1	-	849,0	2,4	6
Tuplice	4130,0	4,0	1135,0	-	6
Żary	7201,1	-	7188,0	13,1	40

WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD

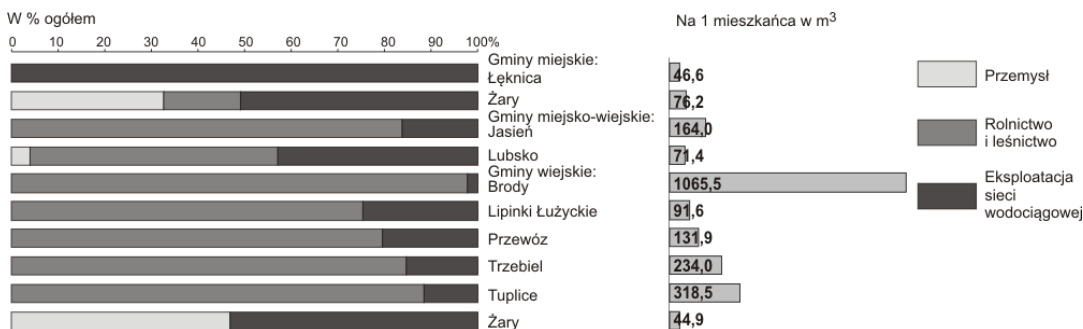
Żarski jest 2. powiatem w województwie pod względem zużycia wody ogółem (po powiecie krośnieńskim). W 2014 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 131,3 m³, tj. o 45,2 m³ więcej niż średnio w województwie. Najwięcej – 65,1% zużytej wody – wykorzystano do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie, 25,1% w wyniku eksploatacji sieci wodociągowej, a 9,8% na cele produkcyjne w przemyśle.

W 2014 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 3529 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2012 r. nastąpił wzrost o 15,5% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 40,4%

W przeliczeniu na 1 mieszkańca najwięcej wody wykorzystano w rolnictwie i leśnictwie (gmina Brody – 97,8%, obszar wiejski gminy Jasień – 95,0%). Na cele produkcyjne w przemyśle najwięcej wody zużyto w gminie wiejskiej Żary (46,8%) oraz w mieście Żary (32,7%).

ścieków. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków stanowiła 61,2 % ogółu mieszkańców powiatu (w 2012 r. 59,9%). Niski udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia powiat żarski na 11. lokacie w województwie.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 r.

Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Wyszczególnienie	Ścieki ogółem	Oczyszczane		Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
		razem	w tym biologicznie w % ogółem	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
		w dm ³				
POWIAT ŻARSKI 2013	3563	3540	42,0	23	22	60,7
.....2014	3529	3504	40,4	25	24	61,2
Gminy miejskie:						
Łęknica	92	92	100,0	-	-	99,5
Żary	2247	2247	7,1	-	-	93,1
Gminy miejsko-wiejskie:						
Jasień	76	52	100,0	24	24	33,0
Lubsko	1011	1010	100,0	1	-	75,8
Gminy wiejskie:						
Brody	26	26	100,0	-	-	39,6
Lipinki Łużyckie	16	16	100,0	-	-	22,2
Przewóz	10	10	100,0	-	-	23,6
Trzebień	16	16	100,0	-	-	8,7
Tuplice	30	30	100,0	-	-	52,5
Żary	5	5	100,0	-	-	-

NAKLADY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano 23,5 mln zł, tj. 237 zł w przeliczeniu na mieszkańca (9. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 46,0% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 24,3% na gospodarkę odpadami oraz ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych, 22,3% na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, a 7,4% na pozostałą działalność związaną z ochroną środowiska (oszczędzanie energii) oraz zmniejszenie hałasu i wibracji.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły łącznie 5,9 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 60 zł.

Większość środków – 44,9% przeznaczono na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody, 38,2% na ujęcia i doprowadzenia wody, 9,4% na zbiorniki i stopnie wodne, a pozostałe 7,5% na regulację i zabudowę rzek i potoków oraz obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Wyszczególnienie	Ochrona środowiska	Gospodarka wodna
	w tys. zł	
POWIAT ŻARSKI 2013	24883,2	5622,7
.....2014	23465,1	5895,1
Gminy miejskie:		
Łęknica	77,0	-
Żary	14004,8	297,3
Gminy miejsko-wiejskie:		
Jasień	715,0	266,0
Lubsko	6651,3	355,0
Gminy wiejskie:		
Brody	-	1559,0
Lipinki Łużyckie	-	120,5
Przewóz	-	640,3
Trzebień	534,0	-
Tuplice	-	2535,0
Żary	1483,0	122,0

Rynek pracy

W ostatnich latach obserwowano pozytywne zmiany na rynku pracy w powiecie żarskim, przejawiające się wzrostem liczby pracujących i spadkiem liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz stopy bezrobocia rejestrowanego.

PRACUJĄCY

Pracujący w powiecie żarskim stanowią 8,9% ogółu pracujących w województwie lubuskim, a ich liczba w końcu 2014 r. była większa niż w latach poprzednich: o 7,0% w stosunku do stanu z końca 2012 r. i o 5,2% w porównaniu z końcem 2010 r.

Pracujący^a

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety
POWIAT ŻARSKI 2013	18932	8,7	9173
..... 2014	19806	8,9	9669
Gminy miejskie:			
Łęknica	334	0,1	216
Żary	11675	5,2	5656
Gminy miejsko-wiejskie:			
Jasień	1117	0,5	313
Lubsko	3549	1,6	123
Gminy wiejskie:			
Brody	297	0,1	351
Lipinki Łużyckie	257	0,1	1797
Przewóz	215	0,1	108
Trzebiel	543	0,2	312
Tuplice	239	0,1	147
Żary	1580	0,7	671

a Patrz Uwagi ogólne

Spośród gmin powiatu żarskiego najwięcej pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności notowano w gminie miejskiej Żary (303). Jest to trzecia w województwie Lubuskim gmina miejska o najwyższej liczbie pracujących w relacji do liczby ludności. W pozostałych gminach omawiany wskaźnik wyniósł od 66 w gminie Przewóz do 186 w gminie Lubsko.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących w powiecie żarskim jest jedną z najmniejszych wśród powiatów województwa. W 2014 r. wyniosła 201, tj. o 18 mniej niż średnio w województwie lubuskim.

Udział kobiet w ogóle pracujących w powiecie wyniósł 48,8%, tj. o 1,8 p. proc. mniej niż średnio w województwie, a ich liczba wzrosła w stosunku do 2012 r. o 8,8%, przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 5,4%.

Pracujący na 1000 ludności w 2014 r.

Spośród gmin powiatu żarskiego najwięcej pracujących koncentruje gmina miejska Żary (58,9% ogółu pracujących w powiecie), w której 42,6% pracujących w mieście pracuje w przemyśle, a po blisko 10% w edukacji, handlu; naprawie pojazdów samochodowych oraz w transporcie i gospodarce magazynowej. Najwyższy w powiecie odsetek pracujących w przemyśle notuje się w gminie Jasień (68,1%) oraz w gminie wiejskiej Żary (62,9%). Gminy: Łęknica i Trzebiel wyróżnia znaczący udział pracujących w podmiotach usługowych (odpowiednio 88,0% i 78,8%), w tym głównie w jednostkach prowadzących działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych (odpowiednio 36,5% i 19,3%).

Powiat żarski jest jednym z czterech powiatów województwa o najwyższym odsetku pracujących w przemyśle (46,1%). Nieco większy niż średnio w województwie był udział pracujących w edukacji (11,8%) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (6,8%), a mniejszy w przedsiębiorstwach związanych z handlem; naprawą pojazdów samochodowych (9,9%), administracją publiczną i obroną narodową; obowiązkowymi zabezpieczeniami społecznymi (6,8%).

Kultura i turystyka

BIBLIOTEKI ORAZ INSTYTUCJE KULTURY

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie żarskim funkcjonowało 27 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 10,7% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2012 r. liczba bibliotek zmniejszyła się o dwie (6,9%), zmniejszyła się również liczba woluminów księgozbioru o 8,4% oraz liczba czytelników o 11,9%.

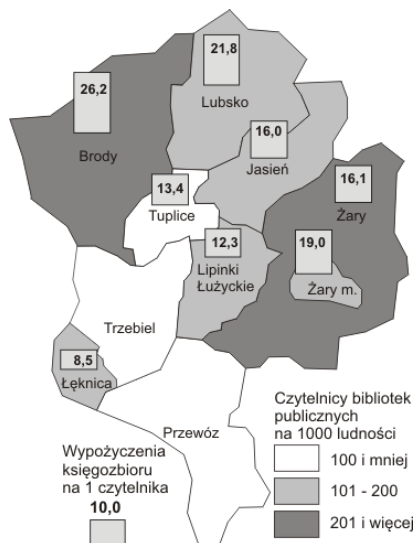
W stosunku do 2012 r. spadła również liczba wypożyczeń o 12,3%.

Najwięcej wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika odnotowano w gminie Brody – 26 woluminów, najmniej wypożyczył czytelnik w gminie Łęknica – 9 woluminów.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2014 r. działające na terenie powiatu żarskiego instytucje zorganizowały łącznie 684 imprezy (10,3% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 235,6 tys. osób.

W powiecie żarskim funkcjonowało 67 zespołów artystycznych (16,7% zespołów artystycznych w województwie), w tym 12 zespołów wokalnych i chórów, 2 zespoły folklorystyczne oraz 27 zespołów muzyczno-instrumentalnych. Zespoły te skupiały łącznie 667 członków, tj. 11,2% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2014 r.

Biblioteki publiczne

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Biblioteki i filie	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia w tys.
POWIAT	28	5	389,0	15245	271,0
ŻARSKI	27	4	372,2	14012	257,7
Gminy miejskie:					
Łęknica	1	-	19,2	425	3,6
Żary	4	1	123,3	5125	97,4
Gminy miejsko-wiejskie:					
Jasień	3	-	18,2	1089	17,5
Lubsko	4	-	76,0	2739	59,7
Gminy wiejskie:					
Brody	2	-	24,5	776	20,3
Lipinki Łużyckie	1	-	15,0	560	6,9
Przewóz	-	-	-	-	-
Trzebień	-	-	-	-	-
Tuplice	1	-	18,0	256	3,4
Żary	11	3	78,0	3042	48,9

TURYSTYKA

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2014 r. w granicach powiatu żarskiego funkcjonowało 14 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 4,9% wszystkich obiektów w województwie. Było to 9 obiektów hotelowych oraz 5 pozostałych obiektów noclegowych, w których do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 506 miejsc noclegowych, tj. o 20,2% mniej niż w 2012 r. Z ogółu miejsc noclegowych 74,5% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 43,7% - w hotelach. Pozostałe 25,5% miejsc noclegowych zapewniały pozostałe obiekty noclegowe. Miejsca całoroczne stanowiły 100,0% wszystkich miejsc noclegowych.

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Wyszczególnienie	Obiekty ^a		Miejsca noclegowe ^a		Korzystający ^b		Udzielone noclegi ^b	
	ogółem	w tym caloroczne	ogółem	w tym caloroczne	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagranicznym
POWIAT ŻARSKI 2013	15	14	543	510	21929	5890	35817	9290
2014	14	14	506	506	24799	6715	37256	9919
Gminy miejskie:								
Łęknica	1	1	14	14	713	408	1156	661
Żary	4	4	221	221	14860	4266	23442	6411
Gminy miejsko-wiejskie:								
Jasień	1	1	49	49	327	6	1978	60
Lubsko	1	1	29	29	710	206	1113	430
Gminy wiejskie:								
Brody	1	1	12	12	44	-	151	-
Lipinki Łużyckie	-	-	-	-	-	-	-	-
Przewóz	-	-	-	-	-	-	-	-
Trzebieł	1	1	39	39	2668	980	2668	980
Tuplice	3	3	73	73	5049	848	5855	1375
Żary	2	2	69	69	428	1	893	2

a Stan w dniu 31 VII, b W ciągu roku

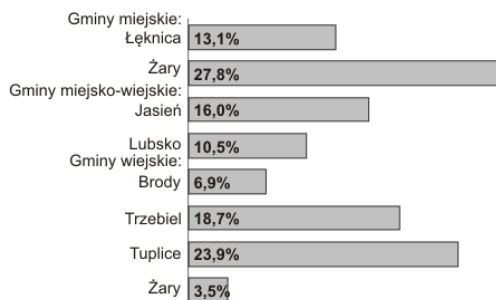
W 2014 r. w powiecie żarskim turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 24,8 tys. turystów, tj. 4,2% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 6,7 tys. osób stanowili 27,1% turystów w powiecie i 4,0% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2012 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 14,0%, w tym turystów zagranicznych - o 41,4%.

Najwięcej obiektów noclegowych znajduje się w gminie miejskiej Żary (28,6% ogólnej liczby obiektów w powiecie) oraz gminach wiejskich Tuplice i Żary (odpowiednio 21,4% i 14,3% ogólnej liczby obiektów w powiecie).

W stosunku do 2012 r. liczba udzielonych noclegów w powiecie żarskim spadła o 6,8 tys., tj. o 15,4%. Zmniejszyła się również liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 5,1 tys., a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w 2014 r. wynosił 26,6%, tj. o 7,5 p. proc. mniej niż w 2012 r.

Najwyższy wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w gminie miejskiej Żary (27,8%) i gminie wiejskiej Tuplice (23,9%), a najniższy w gminie wiejskiej Żary (3,5%), przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 25,7%.

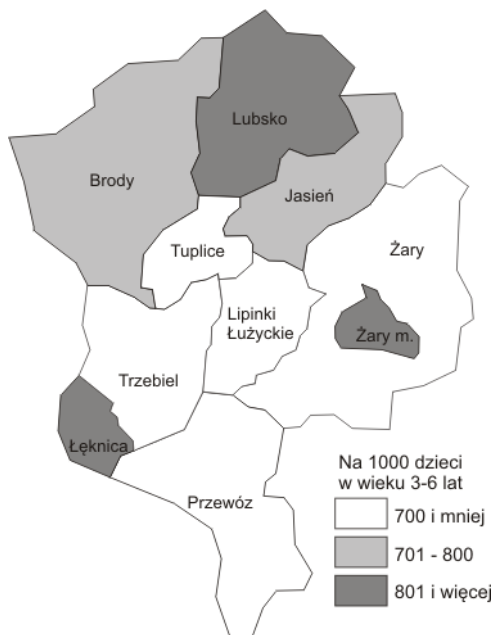
O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W powiecie żarskim wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 5,3 p. proc. niższym niż średnio w województwie, przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie strzelecko-drezdeneckim (36,1%), a najniższej w powiecie zielonogórskim (18,9%).

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2014 r.

Edukacja i wychowanie

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2014/2015

Najwięcej przedszkoli zlokalizowanych było w gminie miejskiej Żary (47,8% ogólnej liczby przedszkoli w powiecie), które oferowały 50,7% wszystkich miejsc w przedszkolach z terenu powiatu żarskiego.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie żarskim funkcjonowało 44 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 8,7% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba placówek nie uległa zmianie.

Przedszkola stanowiły 52,3% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w powiecie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 ich liczba wzrosła o 4,5%. Średnio na 1 przedszkole w powiecie żarskim przypadało 110 miejsc.

W roku szkolnym 2014/2015 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego uczęszczało 3,0 tys. dzieci, tj. o 3,9% mniej niż w roku szkolnym 2012/2013. Dzieci w przedszkolach stanowiły 80,8% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż w roku szkolnym 2012/2013. Na 1 placówkę wychowania

przedszkolnego w powiecie żarskim przypadało 68 dzieci.

Wychowanie przedszkolne

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przedszkolach	Dzieci ogółem	W tym	
	ogółem	w tym w przedszkolach			w przedszkolach	w wieku 6 lat
POWIAT ŻARSKI 2013/2014	42	22	2502	3263	2639	699
..... 2014/2015	44	23	2527	2998	2423	425
Gminy miejskie:						
Lęknica	1	1	100	95	95	18
Żary	11	11	1281	1260	1260	236
Gminy miejsko-wiejskie:						
Jasień	4	1	150	211	150	26
Lubsko	7	4	410	598	393	58
Gminy wiejskie:						
Brody	1	1	120	107	107	21
Lipinki Łużyckie	1	1	100	102	102	21
Przewóz	3	1	50	85	50	8
Trzebiel	3	1	135	129	106	17
Tuplice	1	1	100	79	79	7
Żary	12	1	81	332	81	13

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

Najwięcej szkół gimnazjalnych zlokalizowanych było w gminie miejskiej Żary (37,5% ogólnej liczby szkół gimnazjalnych w powiecie).

W roku szkolnym 2014/2015 w 38 szkołach znajdujących się w powiecie żarskim uczyło się 6,0 tys. dzieci, tj. 9,7% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym

2012/2013 liczba uczniów zwiększyła się o 8,5%, zmniejszyła się natomiast liczba absolwentów szkół podstawowych (o 10,4%). Na jedną szkołę w powiecie żarskim przypadało średnio 158 uczniów.

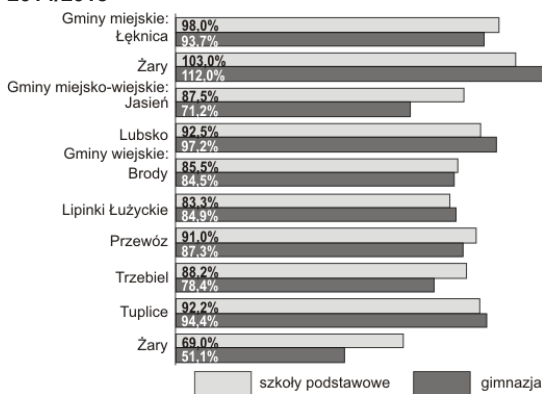
Edukację młodzieży w powiecie żarskim zapewniało także 24 gimnazja, do których w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczało łącznie 3,0 tys. uczniów, tj. 10,5% wszystkich uczniów gimnazjów w województwie. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 liczba uczniów zmniejszyła się o 10,0%. Zmniejszyła się również liczba absolwentów (o 5,3%). Średnio na 1 gimnazjum w powiecie żarskim przypadało 126 uczniów.

Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe			Gimnazja		
	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a
POWIAT ŻARSKI 2013/2014	38	5551	932	25	3181	1093
..... 2014/2015	38	5999	909	24	3030	1045
Gminy miejskie:						
Łęknica	1	200	16	1	77	27
Żary	10	2469	360	9	1361	477
Gminy miejsko-wiejskie:						
Jasień	3	411	54	1	161	53
Lubsko	7	1162	201	5	665	214
Gminy wiejskie:						
Brody	1	220	36	1	99	43
Lipinki Łużyckie	1	200	32	1	97	22
Przewóz	3	200	31	1	99	42
Trzebień	4	343	51	1	166	55
Tuplice	1	177	32	1	85	41
Żary	7	617	96	3	220	71

a Z poprzedniego roku szkolnego.

Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2014/2015

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2014 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 6-12 lat) w roku szkolnym 2014/2015 wyniósł 92,0% i był o 0,1 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 13 – 15 lat) wynosił w powiecie żarskim 91,8% i był o 2,2 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie.

Szkoły podstawowe w powiecie żarskim zatrudniały łącznie 453 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, a gimnazja 106.

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2014/2015 w powiecie żarskim pozostawały 24 szkoły ponadgimnazjalne, do których uczęszczało 3,4 tys. uczniów. Było to 7 zasadniczych szkół zawodowych, 7 liceów ogólnokształcących, 7 techników i 2 szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

W roku szkolnym 2014/2015 w powiecie żarskim funkcjonowało również 6 szkół policealnych, w których kształciło się 312 osób.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2013/2014

a Łącznie ze specjalnymi.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

W powiecie żarskim notuje się jeden z wyższych w województwie wskaźników zagęszczenia sieci wodociągowej. W końcu 2014 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej wyniosła 828,8 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to 59,5 km wodociągu (wobec 48,7 km średnio w województwie).

W końcu 2014 r. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 93,0% (wobec 88,8% w 2012 r. i 94,3% średnio w województwie). Przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w powiecie żarskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 27,0 m³, tj. o 7,2% mniej niż przeciętnie w województwie.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Stan 31 XII

Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	Sieć kanalizacyjna		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności
	ogółem w km	na 100 km ²		ogółem w km	na 100 km ²	
POWIAT ŻARSKI 2013	815,0	58,5	89,0	203,7	14,6	50,4
..... 2014	828,8	59,5	93,0	230,0	16,5	50,9
Gminy miejskie:						
Łęknica	16,1	98,0	95,5	15,0	91,3	87,7
Żary	157,8	471,2	95,2	86,9	259,5	82,9
Gminy miejsko-wiejskie:						
Jasień	73,1	57,7	92,9	13,2	10,4	20,7
Lubsko	83,4	45,7	97,9	67,5	37,0	58,8
Gminy wiejskie:						
Brody	51,0	21,2	92,0	13,4	5,6	40,0
Lipinki Łużyckie	57,7	65,1	90,2	1,6	1,8	3,5
Przewóz	87,8	49,2	100,0	6,1	3,4	19,4
Trzebiel	66,3	39,9	81,1	3,5	2,1	1,2
Tuplice	59,5	90,5	100,0	22,8	34,7	33,8
Żary	176,1	60,0	80,8	-	-	-

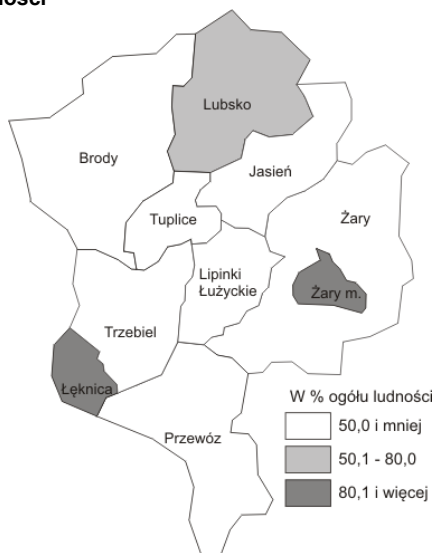
Spośród gmin powiatu żarskiego najwyższe zużycie wody w gospodarstwach domowych notuje się w gminach: Łęknica i Tuplice (po 34,4 m³ na 1 mieszkańca) oraz Trzebiel (32,9 m³). W pozostałych gminach powiatu zużycie wody w gospodarstwach domowych wyniosło od 21,4 m³ na 1 mieszkańca w gminie Brody do 29,3 m³ w gminie miejskiej Żary.

Największe zagęszczenie sieci gazowej notuje się w gminie miejskiej Żary (297,6 km na 100 km²). Odsetek korzystających z instalacji gazowej w tej gminie wyniósł 87,1%.

Długość sieci kanalizacyjnej w powiecie żarskim w przeliczeniu na 100 km² była o 9,5 km na 100 km² mniejsza niż średnio w województwie. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 50,9% ludności powiatu żarskiego (wobec 70,4% średnio w województwie).

Mniejsze niż średnio w województwie jest także zagęszczenie sieci gazowej w powiecie żarskim. W końcu 2014 r. długość sieci gazowej wyniosła 204,6 km, tj. w przeliczeniu na 100 km² – 14,7 km (wobec 28,2 km średnio w województwie). Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w powiecie na poziomie 52,0% jest jednak nieco wyższy niż średnio w województwie (51,7%). W porównaniu z 2012 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu zwiększyła się (o 0,3%, tj. do 18,3 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe wyniosło 629,0 m³, tj. o 2,5% więcej niż średnio w województwie.

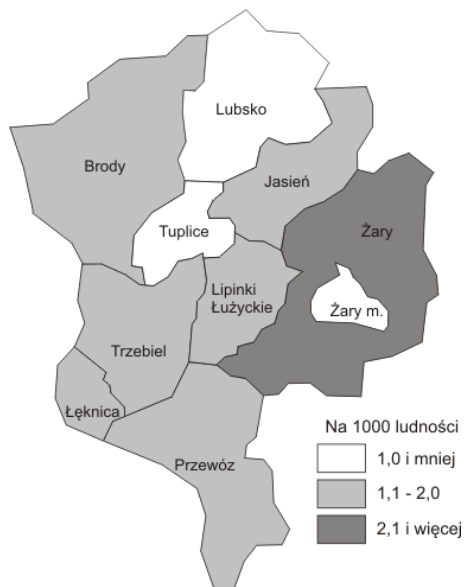
Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności

W powiecie żarskim w końcu 2014 r. było 32,2 tys. gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe w powiecie wyniosło 1961 kWh, tj. o 5,3% mniej niż w 2012 r. jednak o 7,7% więcej niż przeciętnie w województwie. W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii wyniosło 638 kWh (wobec 698 kWh w 2012 r. i 701 kWh w 2013 r.).

MIESZKANIA

Mieszkania oddane do użytkowania w 2014 r.

W 2014 r. spośród gmin powiatu żarskiego, najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w gminie wiejskiej Żary (38 mieszkań, tj. 31,4% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie).

W 2014 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w powiecie żarskim była mniejsza niż w 2012 r. (o 21,4%) i w 2013 r. (o 25,8%). Było to 121 mieszkań (tj. 3,6% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie), w tym 118 mieszkań w budownictwie indywidualnym (tj. 6,7% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 137,3 m² (wobec 141,4 m² w 2012 r. i 92,6 m² średnio w województwie).

Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności w powiecie żarskim był jednym z niższych wśród powiatów województwa lubuskiego i wyniósł 1,2 wobec 3,3 średnio w województwie. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania 266 mieszkań, tj. o 3,3% mniej niż w 2012 r. i o 61,3% mniej niż średnio w województwie.

Najwięcej ścieżek rowerowych w powiecie żarskim koncentruje gmina Brody (26,8 km, tj. 49,2% ogółu ścieżek rowerowych w powiecie) i gmina miejska Żary (14,4 km, tj. 26,4%).

w kierunku Krzyżowej, gdzie łączy się z autostradą A4 (Korczowa-Krakowiec).

Ponadto w powiecie żarskim znajduje się 807,4 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 13,2% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni przypada 58,0 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni (wobec 43,6% średnio w województwie). Rośnie liczba samochodów osobowych i motocykli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2014 r. wyniosła odpowiednio 599 i 38 wobec odpowiednio 555 i 37 w 2012 r. Liczba wypadków drogowych w 2014 r. wyniosła 70 (wobec 59 w 2012 r. i 62 w 2013 r.), co stanowiło 9,8% ogółu wypadków drogowych w województwie. W przeliczeniu na 100 tys. ludności było to 71 wypadków, wobec 70 wypadków na 100 tys. ludności średnio w województwie. W 2014 r. wypadkach drogowych w powiecie żarskim odnotowano 5 ofiar śmiertelnych (tj. o 6 ofiar śmiertelnych więcej niż w 2012 r. i o 1 ofiarę mniej niż w 2013 r.) oraz 96 rannych (wobec 83 rannych w 2012 r. i 77 – w 2013 r.).

W powiecie żarskim znajduje się 54,5 km ścieżek rowerowych (11,8% ogółu ścieżek rowerowych w województwie). W przeliczeniu na 10 tys. km² było to 391,2 km ścieżek (wobec 331,5 km średnio w województwie). Na 10 tys. ludności przypadało 5,5 km ścieżek (wobec 4,5 km średnio w województwie).

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Przez powiat żarski przebiegają znaczące szlaki komunikacyjne: droga krajowa nr 12 – prowadząca od granicy państwa z Niemcami (Łęknica) do granicy państwa z Ukrainą (Dorohusk) oraz droga krajowa nr 18 – z granicy państwa z Niemcami prowadząca do granicy kraju z Ukrainą (Korczowa-Krakowiec).

Finanse publiczne

W 2014 r. wydatki budżetu powiatu żarskiego były wyższe od jego dochodów, a relacja wyniku do dochodu wyniosła minus 0,4 wobec minus 2,9 w 2012 r.

W większości gmin powiatu żarskiego wydatki budżetów przekroczyły dochody. Dodatnią relację wyniku do dochodu zanotowano natomiast w gminach wiejskich: Lipinki Łużyckie, Przewóz, Trzebiel i Żary.

BUDŻET POWIATU

W 2014 r. dochody budżetu powiatu żarskiego były wyższe niż w latach 2012 i 2013 (odpowiednio o 17,8% i 9,8%). Z kolei wydatki wzrosły w porównaniu z 2012 r. o 15,0%, a w stosunku do 2013 r. o 15,7%. Wynik budżetu powiatu żarskiego w 2014 r. wyniósł minus 0,4 mln zł (wobec minus 2,6 mln zł w 2012 r. i 4,6 mln zł w 2013 r.). W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody powiatu żarskiego wyniosły 1064 zł i były o 17,4% wyższe od przeciętnych dochodów powiatów w województwie. Wydatki natomiast w wysokości 1067 zł na 1 mieszkańca były o 17,6% wyższe od średnich wydatków powiatów na mieszkańca w województwie.

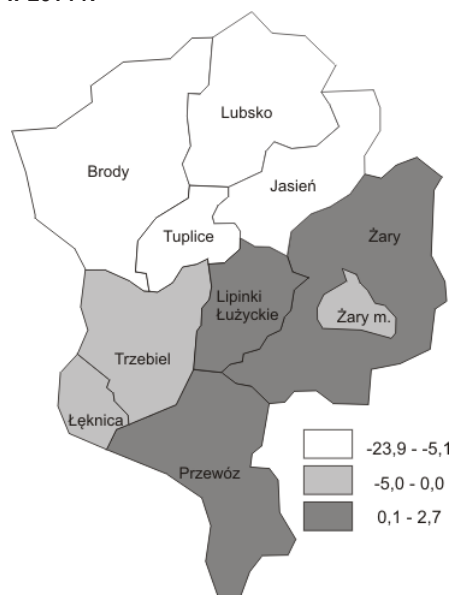
Największy udział w ogóle dochodów powiatu żarskiego miały wpływy z tytułu subwencji ogólnej w (46,5% wobec 42,3% średnio w powiatach w województwie lubuskim).

Dochody własne stanowiły 30,9% ogółu dochodów (wobec 32,2% średnio w powiatach w województwie lubuskim), a dotacje – 22,6% (wobec 25,5% średnio w województwie).

W 2014 r. dochody budżetu powiatu żarskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 7,2 mln zł, co stanowiło 6,8% ogółu dochodów powiatu. Było to o 257,2% więcej niż w 2012 r. i o 79,5% więcej w porównaniu z 2013 r.

Większość wydatków budżetu powiatu żarskiego stanowiły wydatki bieżące (78,9%), w tym m.in. wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (47,7%). Dalsze 21,1% ogółu wydatków stanowiły wydatki majątkowe (wobec 6,5% przed rokiem i 4,6% w 2012 r.), w tym 19,7% – wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki inwestycyjne wyniosły 210 zł, tj. były o 399,5% wyższe niż w 2012 r. i o 91,1% wyższe od średnich wydatków inwestycyjnych na mieszkańca w powiatach województwa.

Relacja wyniku do dochodów według gmin w 2014 r.

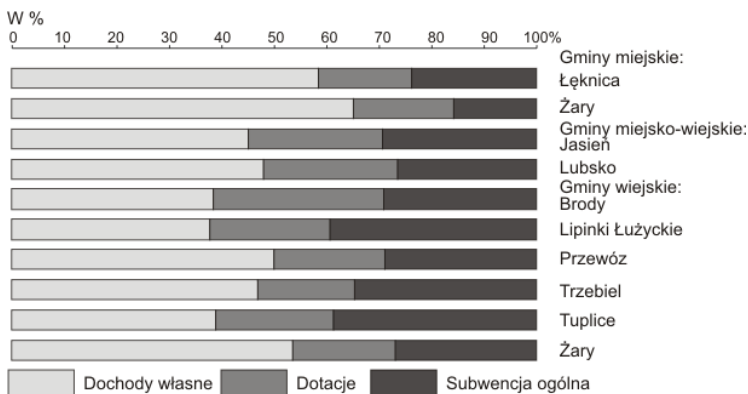

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w 2014 r. (w zł)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	W tym dochody własne	Wydatki ogółem	Z tego wydatki	
				bieżące	inwestycyjne
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU POWIATU					
POWIAT ŻARSKI	1064	328	1 067	842	210
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN					
Gminy miejskie:					
Łęknica	4698	2749	4819	4349	469
Żary.....	3413	2223	3483	2756	727
Gminy miejsko-wiejskie:					
Jasień	2848	1286	3015	2783	231
Lubsko	3663	1758	3848	3115	733
Gminy wiejskie:					
Brody	3461	1331	3711	2883	828
Lipinki Łużyckie	3282	1245	3193	2844	349
Przewóz	3159	1581	3112	2921	191
Trzebiel.....	3225	1510	3224	2807	417
Tuplice	3253	1268	4032	3041	991
Żary.....	3056	1637	2981	2488	376

BUDŻETY GMIN

Struktura dochodów gmin powiatu według rodzajów (w % ogółem) w 2014 r.

W 2014 r. dochody gmin powiatu żarskiego zbiorczo wyniosły 334,4 mln zł i były wyższe od notowanych w 2012 r. (o 15,1%) i w 2013 r. (o 2,2%). Jednocześnie łączne wydatki gmin wzrosły do 344,1 mln zł (tj. o 17,1% w stosunku do 2012 r. i o 4,9% w porównaniu z 2013 r.). W dochodach budżetów gmin powiatu żarskiego średnio 54,6% stanowiły dochody własne. Dalsze 23,8% dochodów pochodziło z subwencji ogólnej, a 21,5%.

W 2014 r. spośród gmin powiatu żarskiego najwyższy odsetek dochodów własnych notowano w gminach miejskich Żary (65,1%) i Łęknica (58,5%). W pozostałych gminach powiatu udział dochodów własnych w ogóle dochodów budżetowych kształtował się na poziomie od 37,9% w gminie Lipinki Łużyckie do 53,6% w gminie wiejskiej Żary.

Spośród gmin powiatu żarskiego najwięcej środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wpłynęło do budżetu gminy miejskiej Żary i miejsko-wiejskiej Lubsko (po 3,8 mln zł, tj. łącznie 62,1% ogółu dochodów z tej kategorii dochodowej w gminach powiatu).

Dochody gmin powiatu żarskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3383 zł, w tym dochody własne 1848 zł.

W 2014 r. dochody budżetów gmin powiatu żarskiego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły łącznie 12,3 mln zł, co stanowiło 3,7% ogółu dochodów gmin w powiecie. W wartościach bezwzględnych było to o 0,2% więcej niż w 2012 r. i o 56,4% mniej niż w 2013 r.

Z ogółu wydatków budżetów gmin powiatu średnio 82,2% stanowiły wydatki bieżące, a 17,4% wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki gmin w powiecie żarskim wyniosły 3481 zł, w tym wydatki bieżące 2861 zł, a inwestycyjne – 606 zł.

W 2014 r. średnio 34,1% wydatków gmin powiatu żarskiego stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie. Spośród gmin powiatu, najwyższy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie notowano w gminie Trzebiel (39,8%) i Jasień (39,3%), a najniższy w gminie Lubsko (27,1%), Tuplice (30,2%) i Brody (30,6%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to od 1042 zł w gminie Lubsko i 1045 zł w gminie wiejskiej Żary do 1584 zł w gminie Łęknica.

Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w gminach powiatu

Wyszczególnienie	2013		2014	
	w tys zł		w % ogółu dochodów	
Gminy miejskie:				
Łęknica.....	294,4	524,6	4,3	
Żary.....	1923,1	3837,1	2,9	
Gminy miejsko-wiejskie:				
Jasień.....	1280,6	613,4	3,0	
Lubsko.....	17727,5	3813,9	5,5	
Gminy wiejskie:				
Brody.....	2997,5	953,5	7,9	
Lipinki Łużyckie.....	895,9	484,6	4,4	
Przewóz.....	2146,4	151,2	1,5	
Trzebiel.....	334,8	967,7	5,2	
Tuplice.....	262,0	138,8	1,3	
Żary.....	415,8	838,4	2,2	

Podmioty gospodarki narodowej

Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r.

W końcu grudnia 2014 r. w powiecie żarskim zarejestrowanych było 9,4 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 8,6% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2012 r. liczba podmiotów wzrosła o 114 (o 1,2%).

Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych było w gminie miejskiej Żary i gminie miejsko-wiejskiej Lubsko, odpowiednio 46,9% i 18,1% ogólnej liczby podmiotów w powiecie.

Gmina miejska Lękunica jest gminą o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym – 281 podmiotów (1 lokata wśród ogółu gmin w województwie).

Powiat żarski znajduje się w grupie powiatów o niższej niż w województwie liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym. W 2014 r. było to 149 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym przy 169 podmiotach w województwie.

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym					
		spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
POWIAT ŻARSKI 2013	9476	651	297	511	52	275	6482
..... 2014	9433	656	296	514	55	292	6363
Gminy miejskie:							
Lękunica	479	91	75	18	3	12	298
Żary	4423	311	97	318	27	117	2900
Gminy miejsko-wiejskie:							
Jasień	603	28	12	24	2	15	417
Lubsko	1704	83	36	77	8	55	1032
Gminy wiejskie:							
Brody	203	29	9	5	1	12	140
Lipinki Łużyckie	234	15	6	7	1	11	174
Przewóz	254	11	6	8	3	7	196
Trzebiel	407	31	19	14	5	13	317
Tuplice	227	17	8	13	2	5	164
Żary	899	40	28	30	3	45	725

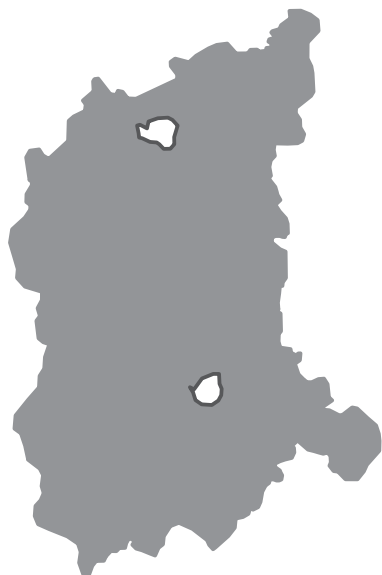
Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego było zarejestrowanych w gminach miejskich Żary i Lękunica (odpowiednio 32,8% i 25,3% ogółu tych spółek w powiecie).

Spółki handlowe w liczbie 656 stanowiły 7,0% podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym 296 to spółki z udziałem kapitału zagranicznego (45,1% ogółu spółek handlowych w powiecie).

MIASTA NA PRAWACH POWIATU GORZÓW WLKP. ZIELONA GÓRA

Demografia

Powierzchnia i ludność

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Powierzchnia		Ludność		
		w km ²	województwo = 100	ogółem	województwo = 100	z ogółem kobiety
GORZÓW WLKP.....	2013	86	0,6	124344	12,2	65082
	2014	86	0,6	124145	12,2	65010
ZIELONA GÓRA	2013	58	0,4	118405	11,6	62655
	2014	58	0,4	118920	11,7	62878

Gorzów Wielkopolski i Zieloną Górę, miasta na prawach powiatu w województwie lubuskim, zamieszkuje łącznie 23,8% populacji województwa. W ostatnich pięciu latach liczba

W latach 2010-2012 przyrost naturalny w Gorzowie Wielkopolskim był wyższy niż w Zielonej Górze, od 2013 r. jego wielkość wskazuje na niewielką przewagę Zielonej Góry (w 2014 r. na poziomie 0,3 osób na 1000 ludności, wobec 0,1 w Gorzowie Wielkopolskim).

Gęstość zaludnienia (ludność na km²)

ludności obu miast naprzemiennie rosła i malała, osiągając w Gorzowie Wielkopolskim w końcu 2014 r. poziom o 0,3% niższy niż w 2010 r. W Zielonej Górze liczba ludności ukształtowała się na podobnym poziomie co przed pięć laty. Prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców obu miast, odpowiednio do ponad 101,0 tys. i 106,5 tys. osób w 2050 r. (odpowiednio o 18,8% i 10,1% w porównaniu z 2013 r.)

Podobnie jak w pozostałych powiatach województwa ponad połowę populacji stanowią kobiety, w Gorzowie Wielkopolskim – 52,4% ogólnej liczby ludności i Zielonej Górze – 52,9%. Udziały te należały do najwyższych w województwie. Podobnie jak współczynniki feminizacji, zgodnie z którymi na 100 mężczyzn w Gorzowie Wielkopolskim przypadało odpowiednio 112 i 110 kobiet, przy średniej dla województwa wynoszącej 105.

Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w Gorzowie Wielkopolskim i Zielonej Górze jest niższa od średniej wartości w województwie (w 2014 r. wyniosła odpowiednio 4,6 i 4,7 wobec 4,8 w województwie lubuskim). W Gorzowie Wielkopolskim było to o 0,4 małżeństwa na 1000 ludności mniej niż w 2012 r. i o 1,2 mniej niż w 2010 r. W Zielonej Górze wartość współczynnika zawierania małżeństw w stosunku do lat 2010 i 2012 zmalała odpowiednio o 1,3 i 0,3. Gorzej kształtuje się natomiast współczynnik rozwodów, który zarówno w Gorzowie Wielkopolskim (w 2014 r. 2,8 rozwodów na 1000 ludności), jak i w Zielonej Górze (2,5) jest wyraźnie wyższy niż średnio w województwie (2,1). W porównaniu z 2012 r. liczba rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności w Gorzowie Wielkopolskim obniżyła się o 0,3, natomiast w relacji do 2010 r. wzrosła o 0,1. W Zielonej Górze współczynnik rozwodów ukształtował się na poziomie wyższym w stosunku do obu analizowanych lat (odpowiednio o 0,1 i 0,2 pkt.).

W Gorzowie Wielkopolskim, a także w Zielonej Górze gorzej kształtują się

wskazniki obrazujące ruch naturalny ludności. W 2014 r. współczynnik urodzeń w Gorzowie Wielkopolskim był

Ruch naturalny ludności

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
		na 1000 ludności		
GORZÓW WLKP.....	2013	9,1	9,7	-0,6
	2014	8,8	8,7	0,1
ZIELONA GÓRA	2013	9,8	9,3	0,4
	2014	9,1	8,7	0,3

o 0,7 pkt. niższy niż średnio w województwie, a w Zielonej Górze – o 0,4 pkt. Podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego liczba urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w obu miastach była niższa niż w latach poprzednich, przy czym w Gorzowie Wielkopolskim spadek był wyższy (o 1,2 urodzenia w stosunku do 2012 r. i o 1,0 w relacji do 2010 r.) niż w Zielonej Górze (o 0,3 w stosunku do 2012 r. i o 0,7 w relacji do 2010 r.). Oba miasta wyróżniają natomiast jedne z najniższych w województwie współczynników zgonów (jednakowo o 0,7 pkt. niższe od średniej wartości współczynnika w województwie). W rezultacie wartość współczynnika przyrostu naturalnego lokuje Gorzów Wielkopolski i Zieloną Górę w okolicach środka stawki powiatowej.

W populacji Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry blisko 62-63% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Na 100 osób z tej kategorii wiekowej przypadło odpowiednio 59 i 61 osób w wieku nieprodukcyjnym, to o około 2 i 4 osoby więcej niż średnio w województwie. Biorąc pod uwagę wskaźnik obciążenia demograficznego oba miasta zajmują najwyższe miejsca wśród pozostałych powiatów województwa lubuskiego (wraz z powiatem nowosolskim). Prognozuje się, że do 2050 r. wskaźnik obciążenia demograficznego znacząco się pogorszy we wszystkich powiatach, w tym w miastach na prawach powiatu (w Gorzowie Wielkopolskim wzrośnie do 84 i w Zielonej Górze – do 80).

W 2014 r. w Gorzowie Wielkopolskim i Zielonej Górze zanotowano wyższe niż przeciętnie w województwie udziały ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców miast (odpowiednio na poziomie 20,2% oraz 21,2% wobec 18,0% średnio w województwie). Jednocześnie w obu miastach niższe od średniej wartości w województwie były odsetki osób w wieku przedprodukcyjnym (odpowiednio na poziomie 17,0% i 16,8% wobec 18,3% przeciętnie w województwie).

W Gorzowie Wielkopolskim, podobnie jak w większości powiatów województwa lubuskiego, saldo migracji na

Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2014 r.

pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności było ujemne. W 2014 r. przewaga liczby zameldowań na pobyt stały nad wymeldowaniami wzrosła do 1,5 osób na 1000 ludności (z 1,3 w 2010 r.). W Zielonej Górze saldo migracji stałej było dodatnie (z wyj. 2012 r.), przy czym w 2014 r. istotnie wzrosło – do 4,4 osób na 1000 ludności (z 0,7 w 2013 r.).

W ostatnich latach więcej zameldowań na pobyt stały notowano w Zielonej Górze niż Gorzowie Wielkopolskim. W 2014 r. było to odpowiednio 1702 i 1195 osób, tj. łącznie 23% ogółu zameldowań na pobyt stały w województwie. W przypadku wymeldowań oba miasta naprzemiennie traciły bądź zyskiwały przewagę. W 2014 r. z Gorzowa Wielkopolskiego wymeldowało się 1385 osób, z Zielonej Góry – 1183 osób. Łącznie było to blisko ponad 18% ogółu wymeldowań w województwie.

Środowisko i ekologia

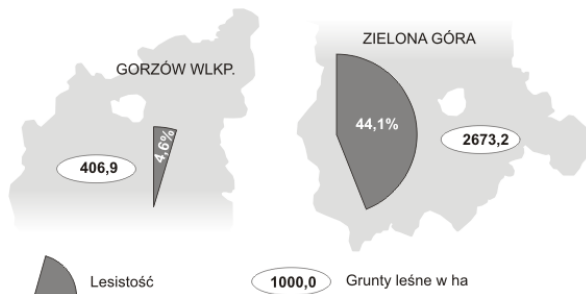
WARUNKI NATURALNE

W końcu 2014 r. grunty leśne miast na prawach powiatu – Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry zajmowały łącznie obszar 3080,1 ha stanowiąc 0,4% powierzchni gruntów leśnych województwa. Lasy z powierzchnią 2966,9 ha porastały 44,1% powierzchni Zielonej Góry i 4,6% powierzchni Gorzowa Wielkopolskiego.

W 2014 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionej przyrody na terenie Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry wynosiła 464,3 ha, co stanowiło 0,03% powierzchni geograficznej województwa i 3,2% powierzchni geograficznej tych miast łącznie.

Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2014 r.

Stan w dniu 31 XII

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym			Pomniki przyrody
		rezerwy przyrody	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	
		w ha			
MIASTA NA PRAWACH POWIATU					
.....2013	440,3	78,3	360,0	2,0	93
2014	464,3	78,3	360,0	2,0	95
Gorzów Wlkp.	440,3	78,3	360,0	2,0	56
Zielona Góra	24,0	-	-	-	39

WYKORZYSTANIE I OCHRONA WÓD

Gorzów Wielkopolski jest 4. powiatem w województwie pod względem zużycia wody ogółem (po powiatach: krośnieńskim, żarskim i gorzowskim). W 2014 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 54,2 m³, tj. o 31,9 m³ mniej niż średnio w województwie.

W Gorzowie Wielkopolskim najczęściej – 69,9% zużytej wody – wykorzystano eksploatując sieć wodociągową, 30,1% – wody spożytkowano na cele produkcyjne w przemyśle. Eksploatacja sieci wodociągowej w Zielonej Górze pochłonęła 96,4% zużywanej wody, 3,6% wody wykorzystano w przemyśle.

Zielona Góra zajmuje 5. lokatę w województwie (po Gorzowie Wielkopolskim) w związku z ogólnym zużyciem wody. W 2014 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 54,1 m³, tj. o 32,0 m³ mniej niż średnio w województwie.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2014 r.

W 2014 r. odprowadzono w Gorzowie Wielkopolskim do wód lub do ziemi 5344 dam³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2012 r. nastąpił spadek o 3,8% ilości ścieków odprowadzonych. Oczyszczaniu biologicznemu poddano 0,5% ścieków.

W Zielonej Górze w 2014 r. odprowadzono do wód lub do ziemi 5291 m³ ścieków przemysłowych i komunalnych. W porównaniu z 2012 r. nastąpił spadek o 35,2% ilości ścieków odprowadzonych.

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w Gorzowie Wielkopolskim stanowiła 100,0% ogółu mieszkańców powiatu (w 2012 r. 99,9%). Wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia Gorzów Wielkopolski na 1. miejscu w województwie. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w Zielonej Górze stanowiła 93,2% ogółu mieszkańców powiatu (w 2012 r. 92,8%). Wysoki udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności stawia Zieloną Górę na 2. lokacie w województwie.

Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Wyszczególnienie	Ścieki ogółem	Oczyszczane		Nieoczyszczane		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem
		razem	w tym biologicznie w % ogółem	razem	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	
		w dam ³				
MIASTA NA PRAWACH POWIATU						
.....2013	10715	10714	0,5	1	-	96,5
2014	10635	10633	0,5	2	-	96,7
Gorzów Wlkp.	5471	5470	0,5	1	-	100,0
2014	5344	5342	0,5	2	-	100,0
Zielona Góra	5244	5244	-	-	-	92,9
2014	5291	5291	-	-	-	93,2

NAKLADY NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano w Gorzowie Wielkopolskim 32,1 mln zł, tj. 259 zł w przeliczeniu na mieszkańca (8. lokata w województwie lubuskim). Najwięcej – 73,7% poniesionych nakładów przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, 13,7% na zmniejszanie hałasu i wibracji, 9,4% na działalność związaną z oszczędzaniem energii, a pozostałe 3,2% na gospodarkę odpadami, ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu oraz ochronę różnorodności biologicznej.

W 2014 r. na środki trwałe służące ochronie środowiska wydano w Zielonej Górze 32,3 mln zł, tj. 272 zł w przeliczeniu na mieszkańca (7. lokata w województwie lubuskim). Większość środków – 61,1% wydatkowano na pozostałą działalność w zakresie ochrony środowiska związaną z oszczędzaniem energii, 38,5% – na gospodarkę ściekową i ochronę wód, a pozostałe 0,4% na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, gospodarkę odpadami i ochronę oraz przywrócenie wartości użytkowej gleb, a także ochronę wód podziemnych i powierzchniowych.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły w Gorzowie Wielkopolskim łącznie 15,2 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 122 zł. Większość środków – 83,7% – przeznaczono na regulację i zabudowę rzek, a pozostałe 16,3% na obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły w Zielonej Górze łącznie 1,9 mln zł, a w przeliczeniu na mieszkańca powiatu 16 zł. Większość środków – 90,0%, wydatkowano na ujęcia i doprowadzenia wody, a pozostałe 10,0% na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody.

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w Gorzowie Wielkopolskim były środki pochodzące z zagranicy (stanowiące

59,4% ogółu zainwestowanych środków), 30,7% stanowiły środki własne, 8,1% pochodziło z budżetów: gminy i województwa, a pozostałe 1,8% pozyskano z kredytów i pożyczek krajowych (w tym bankowych).

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w Zielonej Górze były środki pochodzące z zagranicy (stanowiące 47,7% ogółu zainwestowanych środków), 30,4% stanowiły środki własne, 13,0% pozyskano z kredytów i pożyczek krajowych (w tym bankowych), a pozostałe 8,9% pochodziło z budżetu gminy i budżetu centralnego oraz funduszy ekologicznych.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej

Wyszczególnienie	Ochrona środowiska	Gospodarka wodna
	w tys. zł	
MIASTA NA PRAWACH POWIATU		
.....2013	47467,9	2389,8
2014	64413,8	17075,3
Gorzów Wlkp.	30301,4	151,6
2014	32128,1	15164,7
Zielona Góra	17166,5	2238,2
2014	32285,7	1910,6

Rynek pracy

W miastach na prawach powiatu w województwie lubuskim podstawowe dane z zakresu rynku pracy, w tym liczba pracujących i bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego w 2014 r. były bardziej korzystne niż w 2012 r.

PRACUJĄCY

Pracujący^a

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Ogółem	Wojewódz- two=100	Z ogółem kobiety
GORZÓW WLKP.....	2013	39373	18,2	21117
	2014	40700	18,2	21746
ZIELONA GÓRA.....	2013	40126	18,5	21174
	2014	40239	18,0	21220

a Patrz Uwagi ogólne

Pracujący w miastach na prawach powiatu Gorzów Wlkp. i Zielona Góra stanowią łącznie 36,2% ogółu pracujących w województwie lubuskim. W Gorzowie Wlkp. liczba pracujących wzrosła zarówno w stosunku do 2012 r. (o 6,1%), jak i w porównaniu z 2010 r. (o 7,1%). Z kolei w Zielonej Górze liczba pracujących w końcu 2014 r. była mniejsza niż w 2012 r. (o 0,3%) i 2010 r. (o 3,4%). Dla porównania w województwie lubuskim zanotowano wzrost liczby pracujących w omawianym okresie (o 3,8% w relacji do 2012 r. i o 1,9% w stosunku do 2010 r.).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba pracujących w Gorzowie Wlkp. wyniosła 328, a w Zielonej Górze 338. Spośród gmin miejskich wyższą wartość omawianego wskaźnika notowano jedynie w gminie Kostrzyn nad Odrą (393 pracujących na 1000 ludności).

Udział kobiet w ogóle pracujących w Gorzowie Wlkp. był nieco wyższy niż w Zielonej Górze (odpowiednio 53,4% i 52,7%), a ich liczba wzrosła w stosunku do 2012 r.: w Gorzowie Wlkp. o 6,3% (przy wzroście liczby pracujących mężczyzn o 5,8%), a w Zielonej Górze o 1,7% (przy spadku liczby pracujących mężczyzn o 2,4%).

Z ogółu pracujących w Gorzowie Wlkp. 34,9% pracuje w przedsiębiorstwach przemysłowych, 13,1% w handlu; naprawie pojazdów samochodowych, a 9,2% w edukacji. Z kolei w Zielonej Górze zdecydowanie mniej miejsc pracy, w porównaniu z Gorzowem Wlkp., zapewniają przedsiębiorstwa przemysłowe (dla 20,0% ogółu pracujących), a więcej jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych, które koncentrują 18,3% ogółu pracujących w mieście), edukacji (12,6%) oraz administracji publicznej i obrony narodowej; obowiązkowych zabezpieczeń społecznych (11,7%). W Zielonej Górze relatywnie więcej osób pracuje w jednostkach związanych z transportem i gospodarką magazynową (6,8% wobec 4,8% w Gorzowie Wlkp.).

Gorzów Wlkp. koncentruje 17,6% ogółu pracujących w przemyśle w województwie lubuskim i 21,4% pracujących w budownictwie. Odsetek pracujących w analogicznych sekcjach w Zielonej Górze w 2014 r. wyniósł odpowiednio 10,0% i 19,7%.

Zielona Góra koncentruje natomiast 26,3% ogółu pracujących w administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych w województwie oraz 1/4 ogółu pracujących w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (25,4%) (w Gorzowie Wlkp. odsetek pracujących w tych sekcjach wyniósł odpowiednio 19,9% i 18,3%).

Biorąc pod uwagę liczbę pracujących w relacji do liczby ludności, spośród 306 gmin miejskich w Polsce, Zielona Góra mieści się w grupie 57 gmin, a Gorzów Wlkp. - w grupie 64 gmin o najwyższej wartości tego wskaźnika. W gminach miejskich najwyższe wartości wskaźnik ten przyjmuje w gminie Katowice (538), a najniższe - w gminie Boguszków-Gorce (71).

Pracujący na 1000 ludności w 2014 r.

BEZROBOTNI

Bezrobotni zarejestrowani w miastach na prawach powiatu Gorzów Wlkp. i Zielona Góra stanowili łącznie 16,2% ogółu bezrobotnych w województwie lubuskim, przy czym ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2012 r. o 24,4%. Stopa bezrobocia w miastach na prawach powiatu utrzymuje się na najniższym poziomie w województwie (w 2014 r. w Gorzowie Wlkp. wyniosła 5,9%, a w Zielonej Górze - 7,3%).

Bezrobotni zarejestrowani

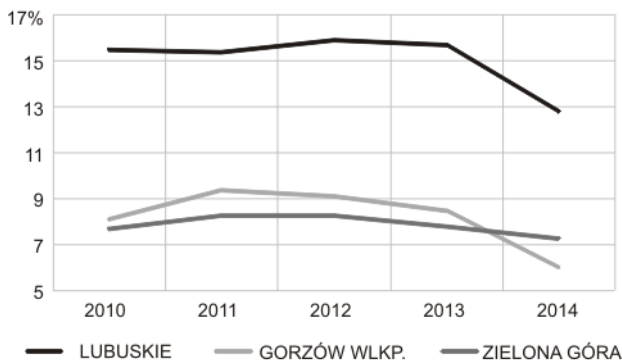
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	Województwo=100	Z ogółem kobiety	
GORZÓW WLKP.	2013	4898	8,2	2623
	2014	3378	7,2	1817
ZIELONA GÓRA	2013	4532	7,6	2340
	2014	4244	9,0	2171

W Gorzowie Wlkp. w populacji zarejestrowanych bezrobotnych kobiety stanowiły 53,8%, a w Zielonej Górze - 51,2%. W porównaniu ze stanem sprzed dwóch lat liczba bezrobotnych kobiet w obu miastach zmniejszyła się odpowiednio o 33,3% i 11,0%, przy spadku liczby bezrobotnych mężczyzn odpowiednio o 38,2% i 13,2%.

W porównaniu z 2012 r. w Gorzowie Wlkp. zmniejszyła się liczba długotrwale bezrobotnych – o 35,1%, tj. bardziej dynamicznie niż średnio w województwie (spadek o 6,1%), a ich udział w ogóle bezrobotnych wyniósł 24,5%. Wyraźnie wyższy był odsetek długotrwale bezrobotnych w Zielonej Górze, który wyniósł 31,0%, a ich liczba wzrosła w ciągu dwóch lat o 20,4%. W obu miastach korzystne zmiany obserwowano w populacji osób młodych, w wieku do 25 lat, których udział w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się w stosunku do 2012 r. do 10,6% (tj. o 3,2 p. proc.) w Gorzowie Wlkp. i do 9,7% (tj. o 1,3 p. proc.) w Zielonej Górze.

Stopa bezrobocia rejestrowanego

W ostatnich dwóch latach w populacji zarejestrowanych bezrobotnych w Gorzowie Wlkp. notowano niższy niż w Zielonej Górze odsetek bezrobotnych absolwentów. W 2014 r. absolwenci stanowili 3,5% ogółu bezrobotnych w Gorzowie Wlkp. (wobec 4,9% w 2012 r.), a w Zielonej Górze - 4,0% (wobec 3,2% w 2012 r.).

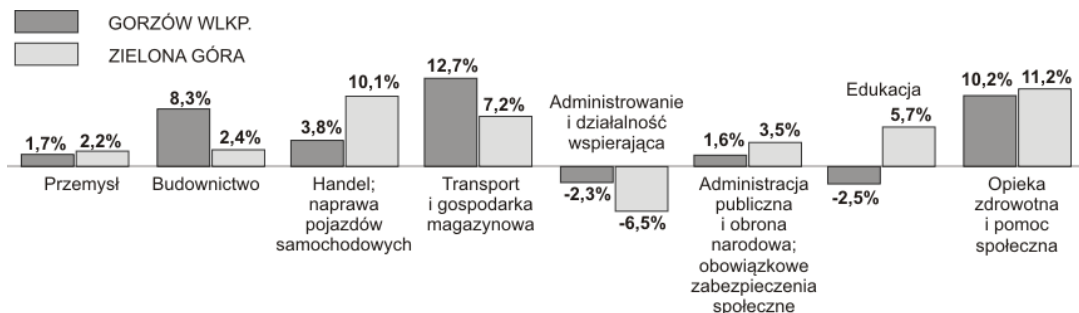
Niekorzystne zmiany zachodzą w populacji osób w wieku 55 lat i więcej, których udział w ogóle bezrobotnych zwiększył się w porównaniu z 2012 r.: w Gorzowie Wlkp. o 5,4 p. proc. do 23,2%, a w Zielonej Górze o 4,4 p. proc., tj. do 20,5%.

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w miastach na prawach powiatu było wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie. W 2014 r. w Zielonej Górze wyniosło 3578 (tj. o 4,5% więcej niż przeciętnie w województwie), a w Gorzowie Wlkp. 3433 zł (tj. o 0,2% więcej).

W relacji do 2012 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gorzowie Wlkp. wzrosło w większym stopniu (o 7,4%) niż w Zielonej Górze (o 6,8%). W dłuższym okresie czasu, w stosunku do 2010 r. wzrost wynagrodzenia w obu miastach był porównywalny (w Gorzowie Wlkp. wyniósł 13,9%, a w Zielonej Górze - 14,0%).

Odchylenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w powiecie według wybranych sekcji w 2014 r.

Kultura i turystyka

BIBLIOTEKI ORAZ INSTYTUCJE KULTURY

W końcu grudnia 2014 r. w mieście Gorzów Wlkp. funkcjonowało 15 bibliotek publicznych łącznie z filiami, tj. 6,0% wszystkich bibliotek w województwie. Natomiast w mieście Zielona Góra działalność prowadziło 13 bibliotek publicznych łącznie z filiami, co stanowiło 5,2% wszystkich bibliotek w województwie. W porównaniu z 2012 r. liczba bibliotek nie uległa zmianie w Gorzowie Wlkp., a w Zielonej Górze nastąpił wzrost o 8,3%. W obu miastach zwiększyła się natomiast liczba woluminów księgozbioru odpowiednio o 0,8% i 0,2%, a liczba czytelników spadła odpowiednio o 10,7% i 5,4%.

Biblioteki publiczne

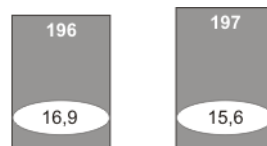
Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie		Biblioteki i filie	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys. woluminów	Czytelnicy	Wypożyczenia w tys.
GORZÓW WLKP.	2013	15	20	432,2	26653	443,3
	2014	15	20	432,8	24330	410,3
ZIELONA GÓRA.....	2013	12	-	419,4	27011	369,7
	2014	13	-	423,6	23381	365,7

instytucje zorganizowały łącznie 1336 imprez (20,1% ogółu imprez w województwie), w których uczestniczyło łącznie 270,6 tys. osób.

W miastach na prawach powiatu funkcjonowało 57 zespołów artystycznych (14,2% zespołów artystycznych w województwie), w tym 21 zespołów wokalnych i chórów, 3 zespoły folklorystyczne oraz 2 zespoły muzyczno-instrumentalne. Zespoły te skupiały łącznie 836 członków, tj. 14,0% ogółu członków zespołów artystycznych w województwie.

Czytelnicy bibliotek publicznych oraz wypożyczenia księgozbioru w 2014 r.

GORZÓW WLKP. ZIELONA GÓRA

■ Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności
 ○ Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika

W stosunku do 2012 r. spadła również liczba wypożyczeń odpowiednio o 14,6% i 7,7%.

Do aktywnego uczestnictwa w kulturze zachęca działalność domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic. W 2014 r. działające w miastach na prawach powiatu

W Gorzowie Wlkp. odnotowano 17 wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika, natomiast w Zielonej Górze dokonano 16 wypożyczeń na 1 czytelnika.

TURYSTYKA

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2014 r. w granicach lubuskich miast na prawach powiatu funkcjonowało 29 turystycznych obiektów noclegowych, tj. 10,2% wszystkich obiektów w województwie. Bazę noclegową w Gorzowie Wlkp. tworzyło 11 obiektów hotelowych oraz 1 pozostały obiekt noclegowy, natomiast w Zielonej Górze funkcjonowało 13 obiektów hotelowych oraz 4 pozostałe obiekty noclegowe. W lubuskich miastach na prawach powiatu do dyspozycji turystów przygotowanych było łącznie 1790 miejsc noclegowych, tj. o 4,7% mniej niż w 2012 r. Z ogółu miejsc noclegowych 91,8% stanowiły miejsca w obiektach hotelowych, w tym 86,3% - w hotelach. Miejsca całoroczne stanowiły 98,9% wszystkich miejsc noclegowych.

Najwięcej różnorodnych imprez zorganizowanych było w Gorzowie Wlkp. - 73,1% ogólnej liczby imprez w miastach na prawach powiatu, natomiast najwyższą frekwencję odnotowano w Zielonej Górze - średnio w jednej zorganizowanej imprezie uczestniczyło 481 osób.

Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie

Wyszczególnienie	Obiekty ^a		Miejsca noclegowe ^a		Korzystający ^b		Udzielone noclegi ^b	
	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagranicznym
GORZÓW WLKP.....2013	12	12	806	806	56678	12896	101057	24884
2014	12	12	817	817	55793	13218	102612	29935
ZIELONA GÓRA 2013	19	18	1039	982	55491	8209	88144	16237
2014	17	16	973	953	62092	11696	97754	21276

a Stan w dniu 31 VII, b W ciągu roku

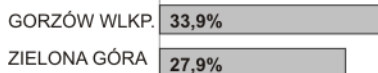
W 2014 r. w miastach Gorzów Wlkp. i Zielona Góra turystyczne obiekty noclegowe przyjęły 117,9 tys. turystów, tj. 19,8% ogółu korzystających z noclegów w województwie. Turyści zagraniczni w liczbie 24,9 tys. osób stanowili 21,1% ogółu turystów w obu miastach i 14,8% ogółu turystów zagranicznych w województwie. W porównaniu z danymi za 2012 r. odnotowano spadek liczby osób korzystających z noclegu - o 1,9%, w tym turystów zagranicznych - o 5,8%.

Stopień wykorzystania pokoi w hotelach wyniósł 39,7% w Gorzowie Wlkp. i 40,5% w Zielonej Górze, przy najniższej wartości wskaźnika w powiecie strzelecko-drezdeneckim - 20,4%, a najwyższej w powiecie sulcińskim - 46,6%.

Z obu miast na prawach powiatu wyższy wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych odnotowano w Gorzowie Wlkp. 33,9%, niższy natomiast w Zielonej Górze - 27,9%, przy średniej wartości wskaźnika w województwie na poziomie 25,7%.

W stosunku do 2012 r. liczba udzielonych noclegów w Zielonej Górze spadła o 7,1 tys., tj. o 6,8%, a w Gorzowie Wlkp. o 5,5 tys., tj. o 5,1%. Zmniejszyła się również liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym o 0,9 tys. w obu miastach na prawach powiatu, a ich udział w ogólnej liczbie udzielonych noclegów w miastach na prawach powiatu w 2014 r. wynosił 25,6%, tj. o 1,1 p. proc. więcej niż w 2012 r.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2014 r.

O turystycznej atrakcyjności danego regionu świadczy również stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych. W mieście Gorzowie Wlkp. wskaźnik stopnia wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie o 3,5 p. proc. niższym niż w 2012 r., natomiast w Zielonej Górze o 1,1 p. proc. niższym niż w 2012 r., przy najwyższej wartości tego wskaźnika w powiecie strzelecko-drezdeneckim (36,1%), a najniższej w powiecie zielonogórskim (18,9%).

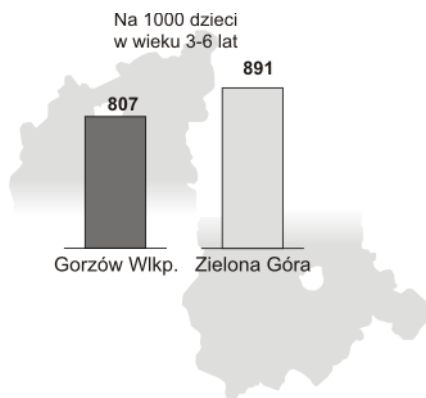
Edukacja i wychowanie

W Zielonej Górze w przedszkolach było 15,2% dzieci w wieku 6 lat ,w Gorzowie-13,7%

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE

W roku szkolnym 2014/2015 w miastach na prawie powiatu funkcjonowało łącznie 90 placówek wychowania przedszkolnego, tj. 17,8% wszystkich placówek w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 ich liczba zwiększyła się o 1 placówkę. W Gorzowie Wlkp. działało o 8 placówek wychowania przedszkolnego więcej niż w Zielonej Górze.

Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2014/2015

Przedszkola stanowiły 75,5% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w Gorzowie Wlkp. oraz 90,2 w Zielonej Górze. W stosunku do roku szkolnego 2012/2013 liczba przedszkolii wzrosła (o 1) w Gorzowie Wlkp., w Zielonej Górze nie zmieniła się. Przedszkola w omawianych miastach oferowały łącznie 30,7% wszystkich miejsc w przedszkolach w województwie lubuskim. Średnio na 1 przedszkole w Gorzowie Wlkp. przypadało 108 miejsc, a w Zielonej Górze 124 miejsca.

W roku szkolnym 2014/2015 na zajęcia w placówkach wychowania przedszkolnego w Gorzowie Wlkp. uczęszczało 4,4 tys. dzieci, a w Zielonej Górze 4,6 tys. Dzieci w przedszkolach stanowiły w Gorzowie Wlkp. 89,7%, a w Zielonej Górze 97,5% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym,

tj. odpowiednio o 3,9 i 0,2 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2012/2013. Średnio na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w Gorzowie Wlkp. przypadało 89 dzieci, a w Zielonej Górze 112 dzieci.

Wychowanie przedszkolne

Wyszczególnienie	Placówki		Miejsca w przedszkolach	Dzieci ogółem	W tym	
	Ogółem	w tym w przedszkolach			w przed-szkolach	w wieku 6 lat
GORZÓW WLKP..... 2013/2014	51	36	3977	4702	4014	783
2014/2015	49	37	4012	4384	3931	538
ZIELONA GÓRA 2013/2014	41	36	4682	4815	4679	935
2014/2015	41	37	4590	4599	4484	680

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJALNE

W miastach na prawach powiatu największą popularnością wśród młodzieży cieszyły się technika, w których naukę wybrało 45% uczniów.

W Gorzowie Wielkopolskim i Zielonej Górze w roku szkolnym 2014/2015 działało łącznie 41 szkół podstawowych, tj. o 4 placówki więcej niż w roku szkolnym 2012/2013. W szkołach podstawowych znajdujących się na terenie miast na prawach powiatu uczyło się łącznie 14,2 tys. dzieci, tj. 23% wszystkich uczniów szkół podstawowych w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba uczniów wzrosła (o 11,1%). Zmniejszyła się natomiast liczba absolwentów (o 0,2%). Średnio na 1 szkołę podstawową w Gorzowie Wielkopolskim przypadało 331 uczniów, a w Zielonej Górze - 361.

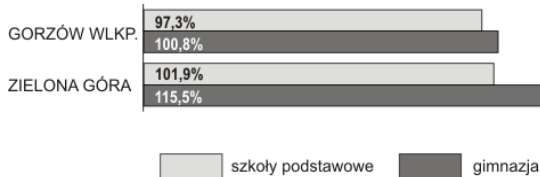
W roku szkolnym 2014/2015 w miastach na prawach powiatu funkcjonowało łącznie 37 gimnazjów i w porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 ich liczba zwiększyła się o 4 gimnazja. W gimnazjach kształciło się łącznie 6,8 tys. uczniów, tj. 23,6% wszystkich gimnazjalistów w województwie. W porównaniu z rokiem szkolnym 2012/2013 liczba uczniów zwiększyła się o 0,5%,zmniejszyła się natomiast liczba absolwentów o 7,1%. Średnio na 1 gimnazjum w Gorzowie Wielkopolskim przypadało 160 uczniów, a w Zielonej Górze - 214.

Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży

Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe			Gimnazja		
	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a	szkoły	uczniowie	absolwenci ^a
GORZÓW WLKP..... 2013/2014	21	6749	1008	20	3376	1061
2014/2015	22	7284	1085	21	3357	1055
ZIELONA GÓRA 2013/2014	19	6327	1001	14	3285	1069
2014/2015	19	6867	938	16	3428	1040

a Z poprzedniego roku szkolnego.

Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2014/2015

Na podstawie danych demograficznych według stanu w dniu 31.XII.2014 r. współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych (uczniowie w wieku 6-12 lat) w roku szkolnym 2014/2015 w Gorzowie Wlkp. wyniósł 97,3% i był o 5,4 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie, a w Zielonej Górze 101,9%, tj. o 10,0 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie. Analogiczny wskaźnik dla gimnazjów (uczniowie w wieku 13 – 15 lat) wyniósł w Gorzowie Wlkp. 100,8% i był

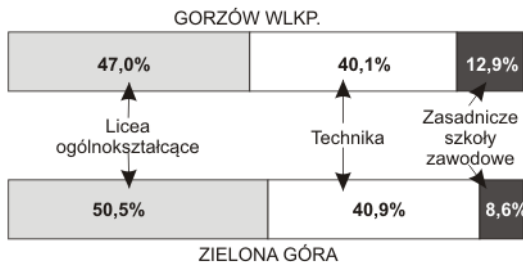
o 11,2 p. proc. wyższy niż ogółem w województwie, a w Zielonej Górze 115,5% i był wyższy o 26 p. proc. niż ogółem w województwie.

Szkoły podstawowe w Gorzowie Wlkp. zatrudniały łącznie 506 nauczycieli w przeliczeniu na pełne etaty, a w Zielonej Górze 482. W gimnazjach liczba zatrudnionych nauczycieli wyniosła odpowiednio 313 i 315 .

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

Do dyspozycji absolwentów gimnazjów w roku szkolnym 2014/2015 w miastach na prawach powiatu pozostawało 55 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało łącznie 12,9 tys. uczniów. Szkoły ponadgimnazjalne Gorzowa Wlkp. tworzyło 7 zasadniczych szkół zawodowych, 10 liceów ogólnokształcących, 10 techników, 1 szkoła artystyczna dająca uprawnienia zawodowe oraz 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy. Jednocześnie w Zielonej Górze działało: 7 zasadniczych szkół zawodowych, 9 liceów ogólnokształcących, 7 techników, 2 szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz 1 szkoła specjalna przysposabiająca do pracy. W roku szkolnym 2014/2015 w Gorzowie Wlkp. działało również 12 szkół policealnych, a w Zielonej Górze 19, w których kształciło się odpowiednio 1645 i 2965 osób.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych^a dla młodzieży z roku szkolnego 2013/2014

W miastach na prawach powiatu największą popularnością wśród młodzieży cieszyły się technika, w których naukę wybrało 45% uczniów.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania. Drogi

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

W miastach na prawach powiatu notuje się najwyższe w województwie wskaźniki zagęszczenia sieci wodociągowej. W końcu 2014 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej w Gorzowie Wlkp. wyniosła 346,2 km, a w Zielonej Górze – 231,8 km. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni było to odpowiednio 403,9 km wodociągu i 397,3 km (wobec 48,7 km średnio w województwie).

W Gorzowie Wlkp. w porównaniu z 2012 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej wrosła o 12,4 km, a odsetek korzystających z sieci zwiększył się o 4,5 p. proc.

W Zielonej Górze czynna sieć kanalizacyjna była o 1,9 km dłuższa niż w 2012 r., a udział ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej zwiększył się o 0,4 p. proc.

W końcu 2014 r. w Gorzowie Wlkp. odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 100,0% (wobec 98,2% w 2012 r.), a w Zielonej Górze 96,7% (wobec 96,6%). Przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe w obu miastach było wyższe niż średnio w województwie i wyniosło od 31,1 m³ w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gorzowie Wlkp., do 33,6 m³ w Zielonej Górze.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Stan 31 XII

Wyszczególnienie	Sieć wodociągowa		Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności	Sieć kanalizacyjna		Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności
	ogółem w km	na 100 km ²		ogółem w km	na 100 km ²	
GORZÓW WLKP. 2013	342,4	399,4	98,2	216,0	252,0	95,4
2014	346,2	403,9	100,0	226,8	264,6	99,9
ZIELONA GÓRA 2013	230,7	395,4	96,6	259,8	445,3	92,4
2014	231,8	397,3	96,7	262,1	449,3	92,5

Zarówno w Gorzowie Wlkp., jak i w Zielonej Górze zmniejszyło się zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe (odpowiednio o 15,1% i 20,1%).

Długość sieci kanalizacyjnej w Gorzowie Wlkp. Wyniosła 226,8 km, a w Zielonej Górze 262,1 km. W przeliczeniu na 100 km² było to odpowiednio 264,6 i 449,3 km sieci kanalizacyjnej. Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej był wyższy w Gorzowie Wlkp. (99,9%) niż w Zielonej Górze (92,5%).

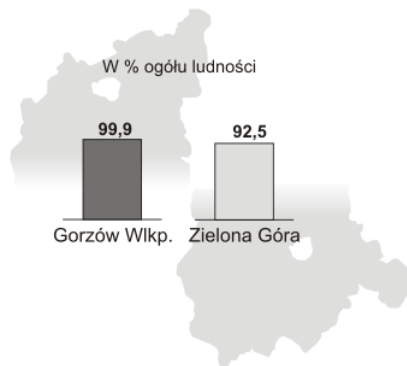
Zagęszczenie sieci gazowej jest większe w Zielonej Górze niż w Gorzowie Wlkp. W końcu 2014 r. długość sieci gazowej wyniosła odpowiednio 227,1 km i 268,5 km., tj. w przeliczeniu na 100 km² – odpowiednio 391,6 km i 312,2 km.

Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w Gorzowie Wlkp. był niższy niż w Zielonej Górze (odpowiednio 82,1% i 88,9%).

W porównaniu z 2012 r. liczba gospodarstw domowych, będących odbiorcami gazu nie zmieniła się w Zielonej Górze (wyniosła 41,1 tys.), natomiast nieco zmniejszyła się w Gorzowie Wlkp. (o 0,5% do 39,1 tys.). Przeciętne zużycie gazu w przeliczeniu na 1 gospodarstwo domowe było wyższe w Zielonej Górze (507,9 m³) niż w Gorzowie Wlkp. (326,7 m³).

W końcu 2014 r. w miastach na prawach powiatu łącznie było 94,3 tys. odbiorców gospodarstw domowych, będących odbiorcami energii elektrycznej. Przeciętne zużycie energii elektrycznej na 1 gospodarstwo domowe było zbliżone w obu miastach: w Gorzowie Wlkp. wyniosło 1739 kWh, a w Zielonej Górze 1753 kWh, tj. było mniejsze niż w 2012 r. odpowiednio o 5,0% i 2,7%.

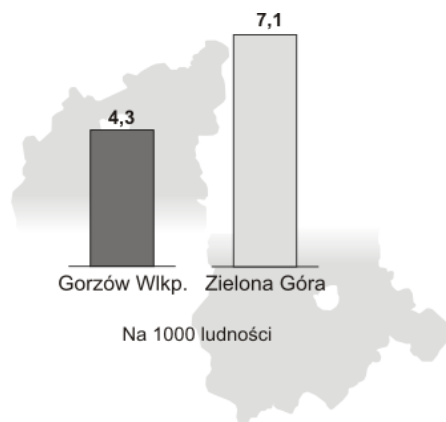
Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności

W przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu przeciętne zużycie energii w Gorzowie Wlkp. wyniosło 666 kWh (wobec 704 kWh w 2012 r. i 2013 r.). W Zielonej Górze wskaźnik ten wyniósł w 2014 r. 689 kWh wobec 712 kWh w 2012 r. i 709 kWh w 2013 r.

W Gorzowie Wlkp. mieszkania w budownictwie indywidualnym stanowiły 10,3% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania. W Zielonej Górze odsetek mieszkań w budownictwie indywidualnym wyniósł 8,7%.

Mieszkania oddane do użytkowania w 2014 r.

MIESZKANIA

W 2014 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania w miastach na prawach powiatu łącznie wyniosła 1377, tj. 41,0% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w województwie, w tym 128 mieszkań w budownictwie indywidualnym (tj. 7,3% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym w województwie).

Wskaźniki liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności w Gorzowie Wlkp. i Zielonej Górze wyniosły odpowiednio 4,3 i 7,1, wobec 4,7 i 3,8 w 2012 r. W przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw w Gorzowie Wlkp. oddano do użytkowania 942 mieszkania, a w Zielonej Górze 1516.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Gorzów Wlkp. i Zielona Góra leżą przy ważnym szlaku komunikacyjnym jakim jest droga ekspresowa S3 ze Świnoujścia do Lubawki (granica państwa z Czechami). Przez Gorzów Wlkp. biegnie także droga krajowa nr 22 z Kostrzyna nad Odrą (granica państwa z Niemcami) do Elbląga i Grzechotek (granica państwa z Rosją).

W ostatnich latach w Gorzowie Wlkp. długość dróg powiatowych i gminnych wzrosła o 35,6%, tj. ze 132,3 km w 2012 r. do 179,2 km w 2014 r.

Ponadto w miastach na prawach powiatu znajduje się łącznie 366 km dróg gminnych i powiatowych (tj. 6,0% ogółu dróg gminnych i powiatowych w województwie). Na 100 km² powierzchni w Gorzowie Wlkp. przypada 208,4 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni, a w Zielonej Górze – 322,1 km.

W obu miastach rośnie liczba samochodów osobowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców: w Gorzowie Wlkp. w 2014 r. wyniosła 501 (wobec 456 w 2012 r.), a w Zielonej Górze 507 (wobec 474). W ciągu dwóch lat wzrosła także liczba motocykli w przeliczeniu na 1000 mieszkańców: w Gorzowie Wlkp. z 23 w 2012 r. do 24 w 2014 r., a w Zielonej Górze z 18 do 20.

Dane dotyczące liczby wypadków drogowych w miastach na prawach powiatu uległy poprawie w stosunku do notowanych w 2012 r. W Gorzowie Wlkp. liczba wypadków drogowych wyniosła 66 (wobec 102 w 2012 r. i 90 w 2013 r.), a w Zielonej Górze 72 (wobec 80 w 2012 r. i 64 w 2013 r.). W przeliczeniu na 100 tys. ludności w Gorzowie Wlkp. były to 53 wypadki, wobec 61 wypadków na 100 tys. ludności w Zielonej Górze. W 2014 r. w każdym z omawianych miast w wypadkach drogowych odnotowano po 4 ofiary śmiertelne oraz po ponad 80 rannych.

W miastach Gorzów Wlkp. i Zielona Góra znajduje się łącznie 43,1 km ścieżek rowerowych (9,3% ogółu ścieżek rowerowych w województwie), w tym 8,1% w Gorzowie Wlkp. W przeliczeniu na 10 tys. km² w Zielonej Górze było to 965,5 km ścieżek, a w Gorzowie Wlkp. 4360,5 km (wobec 331,5 km średnio w województwie). Na 10 tys. ludności w Zielonej Górze przypadało 0,5 km ścieżek, a w Gorzowie Wlkp. – 3,0 km (wobec 4,5 km średnio w województwie).

Finanse publiczne

W 2014 r. dochody miast na prawach powiatu w województwie lubuskim wzrosły w stosunku do notowanych w latach poprzednich do poziomu 500,2 mln zł w Gorzowie Wlkp. i 542,6 mln zł w Zielonej Górze. Wyższe niż w latach 2012 i 2013 były także wydatki, które w Gorzowie Wlkp. wyniosły 479,5 mln zł, a w Zielonej Górze 556,1 mln zł. W rezultacie w Gorzowie Wlkp. rok 2014 zakończono nadwyżką dochodów nad wydatkami w wysokości 20,7 mln zł, a relacja wyniku do dochodów wyniosła 4,1. Z kolei w Zielonej Górze zanotowano ujemny wynik w wysokości minus 13,5 mln zł, a relacja wyniku do dochodów wyniosła minus 2,5.

Relacja wyniku do dochodów w miastach na prawach powiatu w 2014 r.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody miasta na prawach powiatu Zielona Góra były o 546 zł, tj. o 13,6% wyższe niż dochody miasta Gorzów Wlkp. Wyższe niż w Gorzowie Wlkp. były także wydatki na 1 mieszkańca (o 826 zł, tj. o 21,4%).

W 2014 r. w Gorzowie Wlkp. 186,7 mln zł, tj. 38,9% wydatków budżetu stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie. W Zielonej Górze wydatki te w kwocie 205,0 mln zł, stanowiły 36,9% ogółu wydatków budżetu.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to odpowiednio 1503 i 1727 zł.

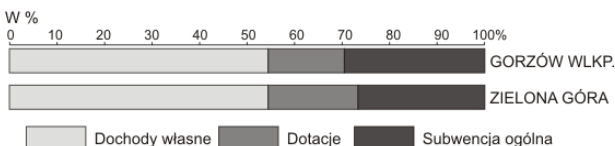
Zarówno w Gorzowie Wlkp., jak i w Zielonej Górze, 54,5% ogółu dochodów budżetowych stanowiły dochody własne. W Gorzowie Wlkp. większy niż w Zielonej Górze był odsetek dochodów z tytułu subwencji ogólnej (odpowiednio 29,5% i 26,8%), a mniejszy z tytułu dotacji (odpowiednio 15,9% i 18,8%).

Dochody i wydatki miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2014 r. (w zł)

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	W tym dochody własne	Wydatki ogółem	Z tego wydatki	
				bieżące	inwestycyjne
GORZÓW WLKP.....	4025	2195	3858	3638	220
ZIELONA GÓRA	4571	2489	4684	3882	782

W 2014 r. z ogółu dochodów budżetowych miast na prawach powiatu na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych (48,7 mln zł) 86,5% stanowiły wpływy do budżetu miasta Zielona Góra. Było to 42,1 mln zł, tj. więcej niż w 2012 i 2013 r. odpowiednio o 68,9% i 120,7%. Dochody na

Struktura dochodów miasta na prawach powiatu według rodzajów (w % ogółem) w 2014 r.

Finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w miastach na prawach powiatu

Wyszczególnienie	2013	2014	
	w tys zł	w tys zł	w % ogółu dochodów
GORZÓW WLKP.....	4850,7	6576,8	1,3
ZIELONA GÓRA.....	19081,6	42112,4	7,8

finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych Gorzowa Wlkp. wyniosły 6,6 mln zł i były o 26,3% niższe w porównaniu z 2012 r., jednak o 35,6% wyższe w stosunku do 2013 r.

W ogóle wydatków budżetowych miast na prawach powiatu wydatki bieżące stanowiły 82,9% w Zielonej Górze i 94,3% w Gorzowie

Wlkp. Dalsze odpowiednio 16,7% i 5,7% stanowiły wydatki inwestycyjne. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki Gorzowa Wlkp. wyniosły 3858 zł, w tym wydatki bieżące 3638 zł, a inwestycyjne – 220. Wydatki na 1 mieszkańca Zielonej Góry wyniosły 4684 zł, w tym wydatki bieżące – 3882 zł, a inwestycyjne – 782 zł.

Podmioty gospodarki narodowej

W końcu grudnia 2014 r. w Gorzowie Wlkp. zarejestrowanych było 17,8 tys. podmiotów gospodarki narodowej, natomiast w Zielonej Górze 17,9 tys. tj. odpowiednio 16,2% i 16,3% wszystkich podmiotów w województwie lubuskim. W porównaniu z 2012 r. liczba podmiotów w Gorzowie Wlkp. nieznacznie zmalała (o 0,7%), a w Zielonej Górze wzrosła (o 4,1%).

W 2014 r. w Gorzowie Wielkopolskim zanotowano wzrost liczby większości podmiotów gospodarki narodowej w relacji do ub. roku, największy w przypadku spółek handlowych, a także fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (odpowiednio wzrost o 4,9% i o 3,8%).

Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2014 r.

Gorzów Wlkp. i Zielona Góra znajdują się w grupie powiatów o najwyższej liczbie podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności w wieku produkcyjnym (obok powiatów ślubickiego i gorzowskiego). W 2014 r. były to odpowiednio 229 i 243 podmioty gospodarcze w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku produkcyjnym.

Zieloną Górę charakteryzuje jeden z najwyższych wzrostów liczby pomiotów prowadzących działalność usługową. W 2013 r. odnotowano wzrost o 3,6% (495 podmiotów), natomiast w 2014 r. wzrost wyniósł 1,4% (205 podmiotów) w skali roku.

Gorzów Wlkp. i Zieloną Górę wyróżnia najwyższy wśród powiatów województwa lubuskiego, odsetek przedsiębiorstw z sektora usług - odpowiednio 79,5% i 81,6%. Podmioty prowadzące działalność w zakresie przemysłu i budownictwa stanowią w Gorzowie Wlkp. 19,6%, a w Zielonej Górze 17,7% ogółu podmiotów gospodarczych, natomiast podmioty związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem - odpowiednio 0,9% i 0,7%.

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych form prawnych

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym					
		spółki handlowe		spółki cywilne	spółdzielnie	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego				
GORZÓW WLKP..... 2013	18015	1782	502	1216	64	425	12782
	2014	17830	1870	513	1194	65	12467
ZIELONA GÓRA 2013	17725	2419	489	1207	51	555	11927
	2014	17914	2690	519	1194	56	11775

W Zielonej Górze odnotowano najwyższą dynamikę liczby spółek handlowych w odniesieniu do ub. roku (wzrost o 271 podmiotów, tj. o 11,2%)

Spółki handlowe stanowiły w Gorzowie Wlkp. 10,5% ogółu podmiotów gospodarki narodowej, w tym 2,9% to spółki z udziałem kapitału zagranicznego. W Zielonej Górze spółki handlowe stanowiły 15,0% ogółu podmiotów gospodarczych w mieście, w tym spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego – 2,9%. Spółki handlowe zlokalizowane w miastach na prawach powiatu stanowiły 36,4% ogółu tych spółek w województwie.